

*Załącznik
do Uchwały Nr 183/2019
Rady Miejskiej w Przemyślu
z dnia 10 października 2019 r.*

Lokalny Program Rewitalizacji Miasta Przemyśla na lata 2016-2023

Przemyśl 2019

Opracowanie:

Lider Projekt Sp. z o.o.

Al. Marcinkowskiego 1/3, 61-745 Poznań

tel. (061) 828 08 11 www.liderprojekt.pl,

e-mail: liderprojekt@liderprojekt.pl

Opracował zespół w składzie:

mgr Marcin Ługawiak

mgr Marek Baranowski

mgr Krzysztof Rosenkiewicz

Spis treści

I.	Wstęp	5
II.	Opis powiązań programu z dokumentami strategicznymi i planistycznymi gminy.....	6
A.	Strategia Sukcesu Miasta Przemysła na lata 2014-2024	6
B.	Studium Uwarunkowań i Kierunków Zagospodarowania Przestrzennego Miasta Przemysła	7
C.	Strategia Rozwiązywania Problemów Społecznych Miasta Przemysła na lata 2016-2022	8
D.	Strategia Miejskiego Obszaru Funkcjonalnego Przemysła	8
E.	Strategiczna ocena oddziaływania na środowisko	9
III.	Diagnoza czynników i zjawisk kryzysowych oraz skala i charakter potrzeb rewitalizacyjnych .	10
A.	Diagnoza kontekstowa	18
1.	Sfera społeczna.....	18
2.	Sfera gospodarcza	44
3.	Sfera przestrzenno-funkcjonalna	51
4.	Sfera techniczna	65
5.	Sfera środowiskowa	71
B.	Wyznaczenie obszarów zdegradowanych i wskazanie obszaru rewitalizacji.....	75
1.	Metodyka delimitacji obszarów zdegradowanych.....	76
2.	Analiza wskaźnikowa – wynik zbiorczy.....	78
3.	Wskazanie obszaru rewitalizacji.....	84
C.	Pogłębiona diagnoza obszaru rewitalizacji.....	88
1.	Sfera społeczna.....	88
2.	Sfera gospodarcza	93
3.	Sfera przestrzenno-funkcjonalna	97
4.	Sfera techniczna	114
5.	Sfera środowiskowa	117
6.	Obszar rewitalizacji w badaniu społecznym	120
IV.	Wizja obszaru po przeprowadzeniu rewitalizacji	124
V.	Cele rewitalizacji i kierunki działań.....	129
VI.	Lista projektów rewitalizacyjnych	140
A.	Projekty podstawowe.....	141
B.	Charakterystyka pozostałych projektów rewitalizacyjnych	175
VII.	Mechanizmy zapewnienia komplementarności między poszczególnymi projektami rewitalizacyjnymi.....	212

A.	Komplementarność przestrzenna	212
B.	Komplementarność problemowa.....	214
C.	Komplementarność proceduralno-instytucjonalna	232
D.	Komplementarność międzyokresowa	232
E.	Komplementarność źródeł finansowania.....	234
F.	Indykatywne ramy finansowe projektów rewitalizacyjnych	235
VIII.	Mechanizmy włączenia mieszkańców, przedsiębiorców i innych podmiotów i grup aktywnych na terenie gminy w proces rewitalizacji	243
A.	Przyjęte podstawowe zasady partycypacji.....	243
B.	Etap przygotowania (diagnozowanie i programowanie).....	243
C.	Etap wdrażania	251
D.	Etap monitorowania	252
IX.	System realizacji programu rewitalizacji, monitoring i ewaluacja	253
A.	Wdrażanie	253
B.	Monitoring i ewaluacja.....	257
Załącznik nr 1– Tabele z danymi wejściowymi, użytymi na potrzeby analizy wskaźnikowej, przeprowadzonymi w ramach delimitacji obszarów zdegradowanych i obszaru rewitalizacji.....		260
Załącznik nr 2 – Mapa obszaru rewitalizacji Miasta Przemysła.....		261
Załącznik nr 3 – Wykaz ulic wchodzących w skład obszaru rewitalizacji.....		262

I. Wstęp

Jako słowo wstępu należy przytoczyć podstawowe definicje i przybliżyć pojęcia związane z rewitalizacją.

Rewitalizacja – to kompleksowy proces wyprowadzania ze stanu kryzysowego obszarów zdegradowanych poprzez działania całościowe (powiązane wzajemnie przedsięwzięcia obejmujące kwestie społeczne oraz gospodarcze lub przestrzenno-funkcjonalne lub techniczne lub środowiskowe), integrujące interwencję na rzecz społeczności lokalnej, przestrzeni i lokalnej gospodarki, skoncentrowane terytorialnie i prowadzone w sposób skoordynowany.

Stan kryzysowy – stan spowodowany koncentracją negatywnych zjawisk społecznych (w szczególności bezrobocia, ubóstwa, przestępczości, niskiego poziomu edukacji lub kapitału społecznego, niewystarczającego poziomu uczestnictwa w życiu publicznym i kulturalnym), współwystępujących z negatywnymi zjawiskami w innych sferach.

Obszar zdegradowany – obszar, na którym zidentyfikowano stan kryzysowy. Dotyczy to najczęściej obszarów miejskich, ale także wiejskich. Obszar zdegradowany może być podzielony na podobszary, w tym podobszary nieposiadające ze sobą wspólnych granic pod warunkiem stwierdzenia sytuacji kryzysowej na każdym z podobszarów.

Obszar rewitalizacji - obszar obejmujący całość lub część obszaru zdegradowanego, cechującego się szczególną koncentracją negatywnych zjawisk, z uwagi na istotne znaczenie dla rozwoju lokalnego, zamierza się prowadzić rewitalizację. Obszar rewitalizacji może być podzielony na podobszary, w tym podobszary nieposiadające ze sobą wspólnych granic, lecz nie może obejmować terenów większych niż 20% powierzchni gminy oraz zamieszkałych przez więcej niż 30% mieszkańców gminy. W skład obszaru rewitalizacji mogą wejść obszary występowania problemów przestrzennych, takich jak tereny poprzemysłowe (w tym poportowe i powydobycze), powojkowe lub pokolejowe, wyłącznie w przypadku, gdy przewidziane dla nich działania są ściśle powiązane z celami rewitalizacji dla danego obszaru rewitalizacji.

Program rewitalizacji – inicjowany, opracowany i uchwalony przez radę gminy, na podstawie art. 18 ust. 2 pkt 6 ustawy z dnia 8 marca 1990 r. o samorządzie gminnym lub ustawy o rewitalizacji z dnia 9 października 2015r., wieloletni program działań w sferze społecznej oraz gospodarczej lub przestrzenno-funkcjonalnej lub technicznej lub środowiskowej zmierzający do wyprowadzenia obszarów rewitalizacji ze stanu kryzysowego oraz stworzenia warunków do ich zrównoważonego rozwoju, stanowiący narzędzie planowania, koordynowania i integrowania różnorodnych aktywności w ramach rewitalizacji.

Niniejszy program rewitalizacji pn. Lokalny Program Rewitalizacji Miasta Przemysła na lata 2016-2023 został opracowany w oparciu o współpracę Urzędu Miejskiego w Przemysłu i firmy doradczej Lider Projekt Sp. z o.o.

II. Opis powiązań programu z dokumentami strategicznymi i planistycznymi gminy

A. Strategia Sukcesu Miasta Przemysła na lata 2014-2024

Podstawowy dokument strategiczny Przemysła określa misję Miasta następująco:

„Przemyśl to miasto bogatej historii i dziedzictwa kulturowego, ale także nowych szans, zrównoważonego, inteligentnego rozwoju oraz prężny ośrodek społeczno-gospodarczy o znaczeniu międzynarodowym i Brama na Wschód.” Podkreśla się więc z jednej strony dziedzictwo kulturowe, mające zarówno wymiar materialny, jaki i niematerialny, także duchowy, pewną tożsamość, oraz aspekt rozwoju społeczno-gospodarczego określanego jako inteligentny, a więc oparty na wykorzystaniu przewag konkurencyjnych i specjalizacji ośrodka.

W strategii określono 7 celów strategicznych, podzielonych na 3 obszary strategiczne:

Obszar: Zaspokojenie potrzeb mieszkańców.

- 1. Poprawa standardu i jakości życia mieszkańców.

Obszar: Potencjały i zasoby Miasta.

- 2. Dobrze rozwinięta infrastruktura Miasta umożliwiająca zrównoważony rozwój.
- 3. Zrównoważony ład przestrzenny.
- 4. Czyste środowisko.
- 5. Zachowane i wykorzystane zasoby dziedzictwa kulturowego.
- 6. Rozwój kapitału ludzkiego i społecznego.

Obszar: Gospodarka i promocja Miasta.

- 7. Wzrost potencjału gospodarczego Miasta.

Lokalny Program Rewitalizacji odnosi się w zróżnicowany sposób do wszystkich wymienionych celów, przy czym w sferze gospodarczej realizacja LPR – wraz z realizacją założeń ogółu dokumentów strategicznych Miasta - będzie polegała na tworzeniu warunków do osiągnięcia tego celu przez podmioty gospodarcze.

W ramach celów strategicznych wypracowano 39 celów operacyjnych, którym przypisano zadania realizacyjne. LPR odnosi się (w różnym stopniu) do większości z nich, w szczególności do zadań realizujących cele: 1.1-1.3, 1.5, 1.8, 2.1-2.5, 3.1-3.3, 4.1, 4.3, 4.6, 5.1-5.3, 6.3, 7.1, 7.4, 7.5, 7.7, 7.8.

B. Studium Uwarunkowań i Kierunków Zagospodarowania Przestrzennego Miasta Przemysła

Studium, stanowiące podstawowy dokument polityki przestrzennej Miasta, zostało uchwalone Uchwałą Nr 68/2017 Rady Miejskiej w Przemysłu z dnia 25 maja 2017r.

Dokument dzieli miasto na Jednostki Przestrzenne. Niniejszy program dotyczy w szczególności jednostek: I. - Stare Miasto” (części prawobrzeżnej) i II. Śródmieście (dzielnice: II.3 Podgórze, II.4 Bakończyce I, w małym fragmencie II.2 Wilcze 1 – obszar targowisk).

W Jednostce Przestrzennej III. (Ogólnomiejskiej) znajdują się:

- obszar na którym rozmieszczono (i planuje się dalsze rozmieszczenie) głównych obiektów Parku Sportowo-Rekreacyjnego,
- oraz dzielnice III.3 Zielonka i III.3 Pikulice, w częściach, które pokrywają się z zasięgiem z jednostkami pomocniczymi Miasta – osiedlami J. Słowackiego i Przemysława.

W ramach kierunków rozwoju infrastruktury społecznej umieszczono w dokumencie punkt 6.2 Uzupełnienia w strukturze przestrzennej miasta, a tam, wśród kierunków, punkt o brzmieniu:

c) poprawa stanu technicznego istniejącej zabudowy mieszkaniowej i rozwój funkcji mieszkaniowych na nowych terenach poprzez:

- rewitalizację i rewitalizację Starego Miasta i Śródmieścia, jako oferta mieszkaniowo-usługowa o wysokim standardzie.

Studium zawiera wykaz spis przewidzianych do realizacji inwestycji celu publicznego, wśród których znajdują się:

W aspekcie środowiska przyrodniczego:

- Zmiana systemu ogrzewania w obszarze staromiejskim i śródmiejskim – do realizacji na terenie Jednostek Przestrzennych: I. Stare Miasto i II. Śródmieście.

W dziedzinie sportu i rekreacji:

- Wodny plac zabaw przy ul. Sanockiej - Park Sportowo – Rekreacyjny.

W dziedzinie gospodarki:

- Budowa targowiska i hali targowej - Jednostka Przestrzenna I. Stare Miasto, J.P. II. Śródmiejska.

W zakresie infrastruktury technicznej:

- Budowa, rozbudowa i modernizacja miejskiej sieci kanalizacyjnej
- Rozbudowa sieci miejskiej ciepłowniczej – jako obszary przewidziane do ucieplnienia w pierwszej kolejności wskazuje się Jednostki Przestrzenne: I. Stare Miasto, II. Śródmieście.

Ponadto w każdym z wymienionych aspektów przewidziano ramowo, ogólnie realizację zapisów Lokalnego Programu Rewitalizacji.

Powyższe zapisy studium znajdują odzwierciedlenie w LPR.

C. Strategia Rozwiązywania Problemów Społecznych Miasta Przemysła na lata 2016-2022

Strategia ta określa wizję przyszłości Przemysła w roku 2022 następująco:

„Przemyśl 2022 roku to miasto w którym dąży się do zapewnienia bezpieczeństwa socjalnego wszystkim grupom społecznym w oparciu o lokalną politykę społeczną, której celem jest społeczeństwo zintegrowane i wolne od problemów wykluczenia społecznego, a zwłaszcza bezrobocia. Osiągnięcie takiego stanu bazuje na ukierunkowaniu działań na rodzinę w prawidłowym wypełnianiu swoich funkcji oraz niwelowaniu wszelkich barier utrudniających prawidłowe funkcjonowanie oraz godziwe życie osób z niepełnosprawnością oraz starszych.”

Proponuje się następujące cele strategiczne:

- A. Zbudowanie spójnego systemu przeciwdziałania zjawisku bezrobocia,
- B. Poprawa jakości życia osób niepełnosprawnych,
- C. Wzmocnienie pozycji rodziny oraz rozwiązań służących harmonijnemu funkcjonowaniu rodziny w środowisku lokalnym,
- D. Stworzenie warunków służących zaspokajaniu potrzeb osób starszych oraz aktywizacji społecznej osób wykluczonych,
- E. Rozwinięcie systemu zapobiegania i przeciwdziałania problemom uzależnień i przemocy,
- F. Wdrożenie programu aktywnej polityki społecznej.

Celom powyższym przypisano cele operacyjne. Lokalny Program Rewitalizacji wykazuje pewną zbieżność w zakresie celu A.2. Rozwój i promocja przedsiębiorczości społecznej.

D. Strategia Miejskiego Obszaru Funkcjonalnego Przemysł

W dokumencie tym, obejmującym Gminę Miejską Przemysł oraz 5 okolicznych gmin powiatu przemyskiego wizję obszaru (MOF) określono następująco:

„Miejski Obszar Funkcjonalny Przemysł to obszar o zrównoważonym rozwoju społeczno-gospodarczym, atrakcyjnym do zamieszkania i pracy, obszar wspierania inwestycji, aktywności turystycznej i rekreacyjnej, przyjazny środowisku naturalnemu, otwarty na współpracę, tworzący idealne warunki do zamieszkania, nauki i pracy”.

Cele strategiczne ujęto w 2 obszary: sferę społeczną i sferę gospodarczą. Pierwszemu przypisano 3 cele strategiczne, drugiemu 4 cele strategiczne tj.:

- Cel strategiczny 1.1. Podniesienie jakości życia mieszkańców MOF Przemysł.
- Cel strategiczny 1.2. Przestrzeń publiczna sprzyjająca integracji społecznej oraz rozwój turystyki kulturowej.

- Cel strategiczny 1.3 Wzrost świadomości prozdrowotnej i aktywizacja sportowa mieszkańców MOF Przemyśl.
- Cel strategiczny 2.1. Rozwój przedsiębiorczości wśród mieszkańców MOF Przemyśl
- Cel strategiczny 2.2. Wspieranie działań związanych ze wzrostem MOF Przemyśl
- Cel strategiczny 2.3. Poprawa dostępności komunikacyjnej MOF Przemyśl
- Cel strategiczny 2.4. Ochrona środowiska oraz racjonalne korzystanie z zasobów przyrodniczych.

W dalszej części dokumentu wymienia się przedsięwzięcia zintegrowane, wskazane do realizacji. Są nimi:

- Przemyski Inkubator Przedsiębiorczości i Innowacji,
- Rozbudowa i integracja systemu komunikacji publicznej na terenie MOF Przemyśl,
- Rozbudowa systemu gospodarowania odpadami na terenie MOF Przemyśl,
- Modernizacja i budowa oświetlenia ulicznego na terenie MOF Przemyśl,
- Rewitalizacja przez rekreację na terenie MOF Przemyśl: Obiekty basenowe w Przemyślu,
- Rewitalizacja przez rekreację na terenie MOF Przemyśl: Zespół Dworski i Folwarczny - park w Żurawicy,
- Rewitalizacja przez rekreację na terenie MOF Przemyśl: Park szkolny wraz z budową boiska i siłowni plenerowej oraz rozbudową placu zabaw w Ostrowie,
- Centrum rozwoju badmintonu w Przemyślu,
- Rewitalizacja hali sportowej przy ul. Mickiewicza 30 w Przemyślu.
- Podziemna Trasa Turystyczna w Przemyślu,
- Własna firma - program wsparcia lokalnej przedsiębiorczości,
- Staż + Szkolenie = Zatrudnienie,
- Staż i Szkolenie - twoją szansą na zatrudnienie.

Zapisy LPR wykazują zbieżność z większością wymienionych przedsięwzięć.

E. Strategiczna ocena oddziaływania na środowisko

Zgodnie z zasadami zawartymi w Ustawie z dnia 3 października 2008 r. o udostępnianiu informacji o środowisku i jego ochronie, udziale społeczeństwa w ochronie środowiska oraz ocenach oddziaływania na środowisko (Dz. U. 2016, poz. 353 z późn. zm.) wystąpiono do Regionalnego Dyrektora Ochrony Środowiska w Rzeszowie oraz Podkarpackiego Państwowego Wojewódzkiego Inspektora Sanitarnego z wnioskiem o zajęcie stanowiska w sprawie stwierdzenia braku konieczności przeprowadzenia strategicznej oceny oddziaływania na środowisko dla projektu „Lokalny Program Rewitalizacji Miasta Przemysła na lata 2016-2023”. Regionalny Dyrektor Ochrony Środowiska w Rzeszowie stwierdził brak konieczności przeprowadzenia strategicznej oceny

oddziaływania na środowisko dla projektu „Lokalny Program Rewitalizacji Miasta Przemysła na lata 2016-2023” (znak pisma: WOOŚ.410.1.99.2017.AP.2 z dnia 25 kwietnia 2017 r.). Podkarpacki Państwowy Wojewódzki Inspektor Sanitarny uzgodnił odstąpienie od przeprowadzenia strategicznej oceny oddziaływania na środowisko dla projektu „Lokalny Program Rewitalizacji Miasta Przemysła na lata 2016-2023” (znak pisma: SNZ.9020.1.99.2017.BW z dnia 18 kwietnia 2017 r.).

W związku z wprowadzeniem zmian do projektu Lokalnego Programu Rewitalizacji miasta Przemysła na lata 2016-2023 Regionalny Dyrektor Ochrony Środowiska w Rzeszowie pismem znak: WOOŚ.410.1.262.2017.AP.2 z dnia 26 września 2017 r. potwierdził brak konieczności przeprowadzenia strategicznej oceny oddziaływania na środowisko dla zmienionego projektu Lokalnego Programu Rewitalizacji miasta Przemysła na lata 2016-2023.

W związku z wprowadzeniem zmian do Lokalnego Programu Rewitalizacji miasta Przemysła na lata 2016-2023 Regionalny Dyrektor Ochrony Środowiska w Rzeszowie pismem znak: WOOŚ.410.1.23.2018.AP.2 z dnia 20 kwietnia 2018 r. poinformował, iż dla Lokalnego Programu Rewitalizacji Miasta Przemysła na lata 2016-2023 nie jest wymagane przeprowadzenie strategicznej oceny oddziaływania na środowisko, a Podkarpacki Państwowy Wojewódzki Inspektor Sanitarny pismem znak: SNZ.9020.1.43.2018.BW z dnia 19 kwietnia 2018 r. uzgodnił odstąpienie od przeprowadzenia strategicznej oceny oddziaływania na środowisko dla Lokalnego Programu Rewitalizacji miasta Przemysła na lata 2016-2023”.

W związku z wprowadzeniem zmian do Lokalnego Programu Rewitalizacji miasta Przemysła na lata 2016-2023 Regionalny Dyrektor Ochrony Środowiska w Rzeszowie pismem znak: WOOŚ.410.1.76.2018.AP.3 z dnia 20 sierpnia 2018 r. poinformował, że dla projektu zmian Lokalnego Programu Rewitalizacji Miasta Przemysła na lata 2016-2023 nie jest wymagane przeprowadzenie strategicznej oceny oddziaływania na środowisko.

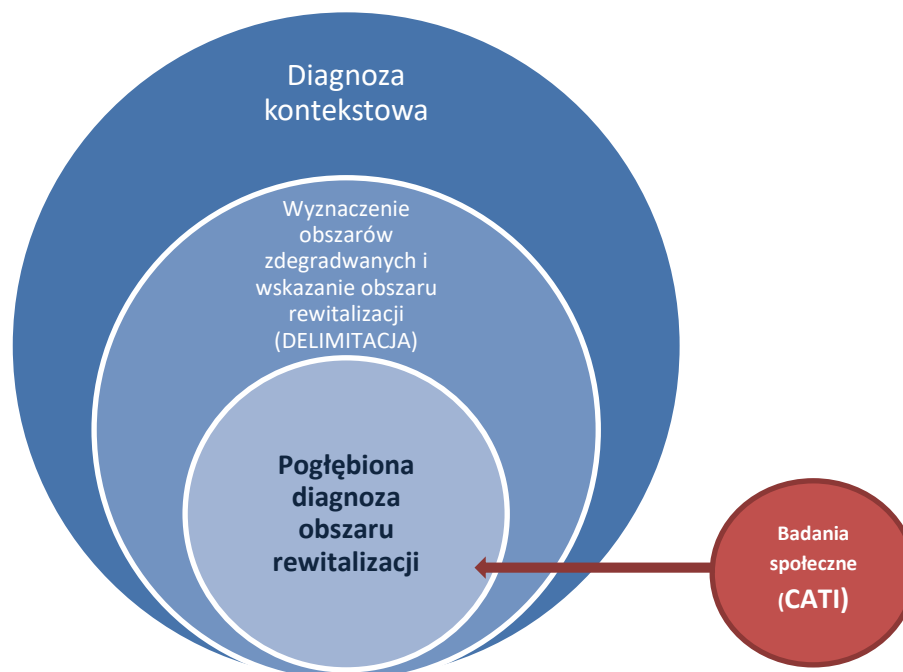
W związku z wprowadzeniem zmian do Lokalnego Programu Rewitalizacji miasta Przemysła na lata 2016-2023 Regionalny Dyrektor Ochrony Środowiska w Rzeszowie pismem znak: WOOŚ.410.1.45.2019.AP.2 z dnia 7 października 2019 r. poinformował, że dla projektu zmian Lokalnego Programu Rewitalizacji Miasta Przemysła na lata 2016-2023 nie jest wymagane przeprowadzenie strategicznej oceny oddziaływania na środowisko.

III. Diagnoza czynników i zjawisk kryzysowych oraz skala i charakter potrzeb rewitalizacyjnych

Niniejszy rozdział stanowi część diagnostyczną dokumentu, której celem jest możliwe precyzyjne określenie czynników, które generują stan kryzysowy w mieście, hamując jego zrównoważony rozwój, a także wskazanie tych rejonów miasta, w których następuje ich wyraźne skoncentrowanie, świadczące o ponadprzeciętnym poziomie degradacji.

Część diagnostyczna powstała przy wykorzystaniu zróżnicowanych metod badawczych, które umożliwiły analizę potencjałów i barier rozwojowych na poziomie ogólnomiejskim, jak i czynników charakterystycznych dla poszczególnych osiedli.

Schemat 1. Logika części diagnostycznej dokumentu

DIAGNOZA KONTEKSTOWA jest elementem początkowym, dającym obraz sytuacji społeczno-gospodarczej miasta, wskazującym na główne pozytywne i negatywne czynniki rozwojowe, charakterystyczne dla Przemysła. Analiza została wykonana metodą *desk-research*, przy wykorzystaniu informacji z dokumentów strategicznych, operacyjnych oraz planistycznych na poziomie miejskim i wojewódzkim, jak również statystyk publicznych i informacji uzyskanych od instytucji publicznych czy też oficjalnych stron internetowych.

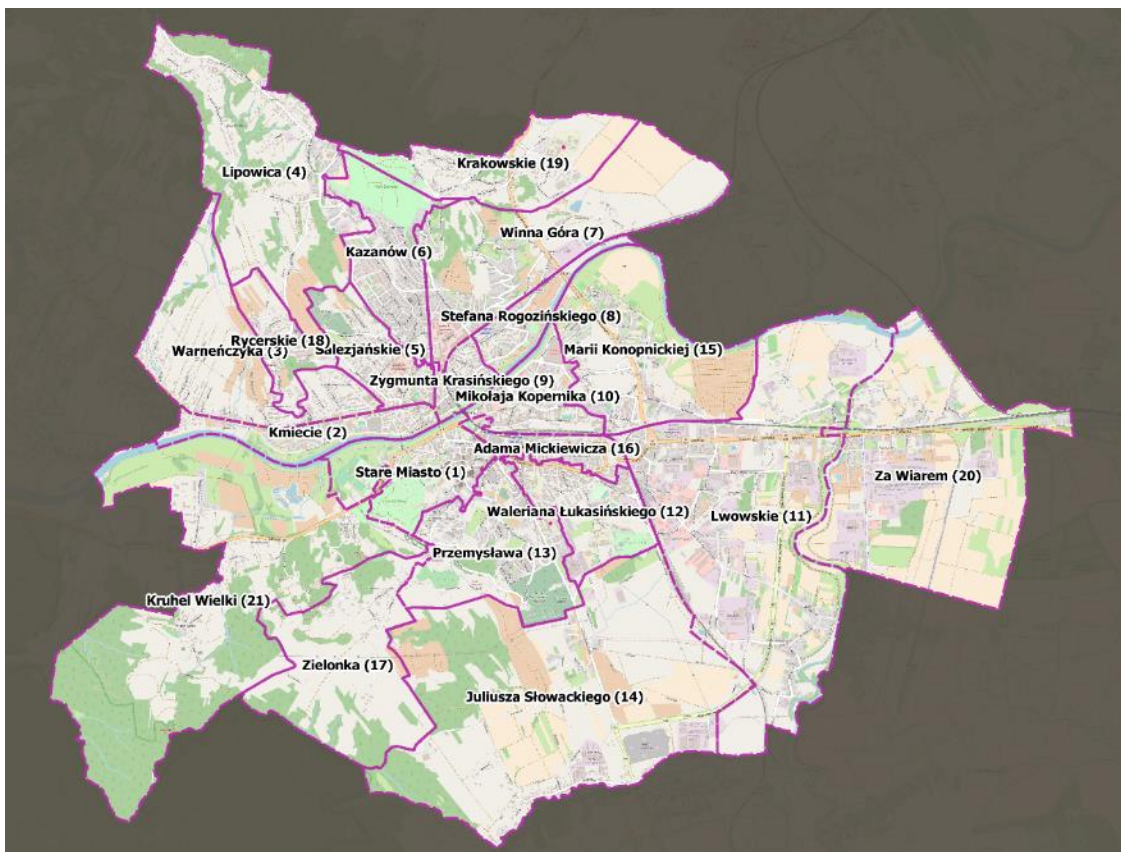
Diagnoza kontekstowa dotyczy ogólnych uwarunkowań procesów rozwojowych w skali całego miasta i w swoim założeniu ma na celu ukazanie sytuacji Przemysła na tle województwa oraz kraju, wskazanie sfer wyróżniających się korzystnie i niekorzystnie. Diagnoza taka pozwala zwrócić uwagę zwłaszcza na te aspekty, w których sytuacja jest na tyle niekorzystna, że może wymagać programowej, skoordynowanej interwencji, wykraczającą poza skalę zwyczajnie prowadzonego zarządzania miastem.

W diagnozie kontekstowej w granatowych ramkach przedstawione zostały opisy zjawisk problemowych jak i potencjałów w podziale na mniejsze jednostki statystyczne. Zabieg ten umożliwia pogłębienie wniosków na poziomie ogólnomiejskim i wyraźne zaakcentowanie miejsc koncentracji negatywnych czynników rozwojowych. Dla czytelniejszego zobrazowania analizy przestrzenne zostały ujęte w granatowych ramkach. Część analiz przestrzennych została wykonana przy użyciu wskaźników, które posłużyły na późniejszym etapie do wyznaczenia obszaru zdegradowanego i obszaru rewitalizacji, a część stanowi informację uzupełniającą.

Za obszary statystyczne służące przeprowadzeniu analiz przestrzennych jak i późniejszej analizie delimitacji obszarów o najwyższym stopniu degradacji na terenie miasta Przemysła przyjęto obszary w

granicach 21 osiedli (jednostek pomocniczych) określonych w Uchwale Nr 55/100 Rady Miejskiej w Przemysłu z dnia 31 marca 2011 r. w sprawie podziału miasta Przemysła na osiedla¹.

Mapa 1. Zasięg jednostek statystycznych wykorzystanych do przeprowadzenia analizy delimitacji - odpowiadający podziałowi miasta na jednostki pomocnicze – osiedla.

Źródło: opracowanie własne.

Przyjęcie podziału obszarów delimitacyjnych zgodnego z granicami osiedli zapewni interesariuszom programu łatwiejszą orientację w wynikach badania oraz postanowieniach zawartych w dokumencie, a także ułatwi zarządzanie programem oraz usprawni komunikację z mieszkańcami na etapie jego wdrażania (m.in. poprzez rady osiedli).

Kolejnym, a zarazem najbardziej istotnym elementem diagnozy z punktu widzenia prawidłowości przeprowadzenia procesu rewitalizacji jest WYZNACZENIE OBSZARÓW ZDEGRADOWANYCH I WSKAZANIE OBSZARU REWITALIZACJI. Opierając się na przyjętej praktyce oraz zapisach ww. dokumentów za metodę sporządzenia delimitacji obszarów zdegradowanych na terenie Miasta Przemysła, a następnie wskazania obszaru rewitalizacji, przyjęto analizę porównawczą

¹ Określając granice jednostek statystycznych na potrzeby delimitacji wprowadzono niewielkie korekty w stosunku do granic osiedli określonych w przytoczonej Uchwale – obszar „Starego Miasta” został poszerzony o teren niezamieszkały powiązany z nim funkcjonalnie, o charakterze ogólnomiejskim i centrowym, czyli o obiekty sportowo-rekreacyjne zlokalizowane pomiędzy ul. Sanocką, a rzeką San, które pierwotnie były przypisane do Osiedla „Kruhel Wielki”. Drugą zmianą było włączenie Targowiska „Zielony Rynek” przylegającego do ul. Kamienny Most do Osiedla „Adama Mickiewicza”, z uwagi na fakt, iż targowisko to stanowi ważny punkt obsługi handlowej mieszkańców tej części miasta, tworząc ciąg funkcjonalno-komunikacyjny z ul. Kamienny Most. Przyłączony obszar jest niezamieszkały.

jednostek statystycznych opartą na zestawie syntetycznych wskaźników degradacji, pozwalającą na obiektywne określenie stopnia zróżnicowania rozwoju społeczno-gospodarczego miasta i jego poszczególnych obszarów. Użyty zestaw wskaźników degradacji został dostosowany do uwarunkowań lokalnych, a także możliwości uzyskania danych o wymaganym poziomie szczegółowości.

Opis poszczególnych wskaźników delimitacyjnych znalazł się w analizach przestrzennych umieszczonych w DIAGNOZIE KONTEKSTOWEJ, a w rozdziale dot. WYZNACZENIA OBSZARÓW... zaprezentowane zostało ich zbiorcze zestawienie, opis przyjętej metodyki standaryzacji i sumowania wskaźników, a także wynik tych obliczeń i wskazanie obszarów zdegradowanych i obszaru rewitalizacji Miasta Przemysła.

W ramach przeprowadzonej na potrzeby delimitacji obszarów zdegradowanych analizy wskaźnikowej przyjęto 17 wskaźników statystycznych, którym przypisano stosowne wagi. Zestaw wskaźników został opracowany zarówno w oparciu o listę wskaźników referencyjnych określonych w *Instrukcji przygotowania programów rewitalizacji w zakresie wsparcia w ramach Regionalnego Programu Operacyjnego Województwa Podkarpackiego na lata 2014-2020* jak i poprzez dodanie wskaźników charakterystycznych dla miasta. Wybór większości wskaźników odpowiadających wskaźnikom zamieszczonym na liście UM zapewnia spójność z systemem monitoringu efektywności LPR procesu rewitalizacji na poziomie wojewódzkim.

Zakres użytych wskaźników oraz liczba sfer, które zostały poddane analizie wskaźnikowej podyktowane były możliwością uzyskania danych wejściowych na poziomie ulic lub osiedli, a także specyfiką problemu rewitalizacji i wewnętrznych uwarunkowań miasta. Kluczową rolę w ramach przeprowadzonej analizy pełnią wskaźniki społeczne, gdyż stopień natężenia problemów ludności stanowi główny czynnik świadczący o poziomie degradacji danego obszaru. Analiza sfery społecznej objęła wskaźniki dotyczące kwestii demografii, edukacji, rynku pracy, pomocy społecznej i przestępczości. Sferami, które również wykorzystano w analizie były sfera gospodarcza, sfera techniczna, sfera środowiskowa oraz sfera przestrzenno-funkcjonalna. Poniżej w tabelach zaprezentowano zbiorcze zestawienie wskaźników delimitacyjnych.

Tabela 1. Wskaźniki statystyczne przyjęte w analizie delimitacyjnej, zgodne z listą Instytucji Zarządzającej RPO WP²

Sfera	Kategoria*	Wskaźnik	Waga
Społeczna	Demografia	➤ Saldo migracji na pobyt stały w przeliczeniu na 100 osób wg faktycznego miejsca zamieszkania [2014 r.]	<u>2,0</u>
		<i>Metodyka:</i>	Saldo migracji wewnętrznych i zagranicznych na pobyt stały, tj. różnica między zameldowaniami (napływ) a wmeldowaniami (odpływ) z pobytu stałego w przeliczeniu na 100 osób wg faktycznego miejsca zamieszkania. Ludność wg faktycznego miejsca zamieszkania obejmuje: <ul style="list-style-type: none"> stałych mieszkańców, z wyjątkiem osób przebywających poza miejscem zamieszkania przez okres powyżej 3 miesięcy w kraju oraz wszystkie osoby przebywające za granicą (bez względu na okres ich nieobecności) osoby przebywające czasowo przez okres powyżej 3 miesięcy, przybyłe z innego miejsca w kraju.
		<i>Źródło danych:</i>	Ewidencja ludności – Urząd Miejski w Przemysłu
		➤ Ludność w wieku poprodukcyjnym w stosunku do ludności w wieku produkcyjnym wg faktycznego miejsca zamieszkania [2014 r.]	<u>6,0</u>
		<i>Metodyka:</i>	Liczba ludności w wieku poprodukcyjnym przypadająca na liczbę ludności w wieku produkcyjnym wg faktycznego miejsca zamieszkania. <ul style="list-style-type: none"> Wiek przedprodukcyjny - w którym ludność nie osiągnęła jeszcze zdolności do pracy, tj. grupa wieku 0 - 17 lat. Wiek poprodukcyjny - w którym osoby zazwyczaj kończą pracę zawodową, tj. dla mężczyzn - 65 lat i więcej, dla kobiet - 60 lat i więcej. Wiek produkcyjny - wiek zdolności do pracy, tj. dla mężczyzn grupa wieku 18-64 lata, dla kobiet - 18-59 lat.
		<i>Źródło danych:</i>	Ewidencja ludności – Urząd Miejski w Przemysłu
		➤ Przyrost naturalny w przeliczeniu na 100 osób wg faktycznego miejsca zamieszkania [2014 r.]	<u>2,0</u>
		<i>Metodyka:</i>	Przyrost naturalny to różnica między liczbą urodzeń żywych, a liczbą zgonów w danym okresie w przeliczeniu na 100 osób wg faktycznego miejsca zamieszkania. Wskaźnik o wartości wyższej od 0 oznacza, że w badanym okresie liczba urodzeń przewyższa liczbę zgonów (dodatni przyrost naturalny). Wskaźnik o wartości mniejszej od 0 oznacza ujemny przyrost naturalny (inaczej – ubytek naturalny).
		<i>Źródło danych:</i>	Ewidencja ludności – Urząd Miejski w Przemysłu
Rynek pracy		➤ Liczba długotrwale bezrobotnych w % bezrobotnych ogółem [2014 r.]	<u>5,0</u>
		<i>Metodyka:</i>	Liczba długotrwale bezrobotnych przypadająca na liczbę bezrobotnych ogółem wg miejsca zamieszkania. <ul style="list-style-type: none"> Bezrobotni ogółem - liczba osób niezatrudnionych i niewykonujących innej pracy zarobkowej, zdolnych i gotowych do podjęcia pracy w pełnym wymiarze czasu pracy, nieuczących się w szkole w systemie dziennym

² Dane wejściowe użyte do obliczenia wskaźników zostały przedstawione w załączniku na końcu dokumentu

Sfera	Kategoria*	Wskaźnik	Waga
		<p>oraz zarejestrowanych we właściwym powiatowym urzędzie pracy.</p> <ul style="list-style-type: none"> Bezrobotni długotrwale ogółem - liczba osób pozostających bez pracy przez okres, co najmniej 12 miesięcy w ciągu ostatnich 24 miesięcy. 	
		<p>Źródło danych:</p> <p>Powiatowy Urząd Pracy w Przemysłu</p>	
		<p>➤ Udział bezrobotnych zarejestrowanych w liczbie ludności w wieku produkcyjnym wg miejsca zamieszkania [2014 r.]</p>	<u>10,0</u>
		<p>Metodyka:</p> <p>Liczba bezrobotnych zarejestrowanych ogółem przypadająca na liczbę ludności w wieku produkcyjnym wg miejsca zamieszkania.</p>	
		<p>Źródło danych:</p> <p>Powiatowy Urząd Pracy w Przemysłu; Ewidencja ludności – Urząd Miejski w Przemysłu</p>	
	Pomoc społeczna	<p>➤ Liczba osób korzystających ze świadczeń pomocy społecznej w przeliczeniu na 100 osób wg miejsca zamieszkania [2014 r.]</p>	<u>10,0</u>
		<p>Metodyka:</p> <p>Liczba osób korzystających ze świadczeń pomocy społecznej w przeliczeniu na 100 osób wg miejsca zamieszkania. Zostały uwzględnione jedynie osoby, którym decyzją administracyjną przyznano świadczenie, wyłącznie na podstawie ustawy o pomocy społecznej.</p>	
		<p>Źródło danych:</p> <p>Miejski Ośrodek Pomocy Społecznej w Przemysłu; Ewidencja ludności – Urząd Miejski w Przemysłu</p>	
		<p>➤ Korzystający ze świadczeń pomocy społecznej z tytułu niepełnosprawności w przeliczeniu na 100 osób wg miejsca zamieszkania [2014 r.]</p>	<u>3,0</u>
		<p>Metodyka:</p> <p>Liczba osób w rodzinach, dla których powodem przyznania pomocy była „niepełnosprawność” (należy uznać osobę lub rodzinę, w której jej członek dysponuje orzeczonym stopniem niepełnosprawności) w przeliczeniu na 100 osób wg miejsca zamieszkania.</p>	
		<p>Źródło danych:</p> <p>Miejski Ośrodek Pomocy Społecznej w Przemysłu; Ewidencja ludności – Urząd Miejski w Przemysłu</p>	
	Edukacja	<p>➤ Wyniki egzaminów 6-klasisty [2015 r.]</p>	<u>5,0</u>
		<p>Metodyka:</p> <p>Jakość edukacji (poziom nauczania) można ocenić na podstawie wyników egzaminów szóstoklasistów. Egzamin szóstoklasisty jest powszechny i obowiązkowy, będący warunkiem ukończenia szkoły. Za metodę obliczenia wskaźnika przyjęto średni wynik sprawdzianu szóstoklasistów z Części I w roku szkolnym 2014/2015 według szkoły, pod którą według rejonizacji podlegają uczniowie z danego miejsca adresowego.</p>	
		<p>Źródło danych:</p> <p>Urząd Miejski w Przemysłu; Okręgowa Komisja Egzaminacyjna w Krakowie</p>	
	Bezpieczeństwo publiczne	<p>➤ Liczba stwierdzonych przestępstw ogółem w przeliczeniu na 100 osób wg faktycznego miejsca zamieszkania [2014 r.]</p>	<u>7,0</u>
		<p>Metodyka:</p> <p>Przestępstwo stwierdzone jest to zdarzenie, co do którego w zakończonym postępowaniu przygotowawczym potwierdzono, że jest przestępstwem. Świadczy o poziomie przestępczości na danym terenie (możliwość określenia charakteru przestępstw – np. kryminalne, gospodarcze, przeciwko mieniu)</p>	
		<p>Źródło danych:</p> <p>Komenda Miejska Policji w Przemysłu; Ewidencja ludności – Urząd Miejski w Przemysłu</p>	

Sfera	Kategoria*	Wskaźnik	Waga
Gospodarcza	Podmioty gospodarcze	➤ Liczba zarejestrowanych podmiotów gospodarczych w rejestrze REGON w przeliczeniu na 100 osób wg faktycznego miejsca zamieszkania – obszar miejski. [2014 r.]	<u>7,0</u>
		Metodyka:	Liczba podmiotów gospodarki narodowej zarejestrowanych w rejestrze REGON informuje o stanie (w określonym dniu roku) podmiotów wpisanych do tego rejestru. Wszystkie podmioty gospodarki narodowej są ustawowo zobowiązane do wpisu do rejestru REGON, a także do zgłaszania zmian cech objętych wpisem lub do skreślenia podmiotu z rejestru
		Źródło danych:	Urząd Statystycznych w Rzeszowie (Oddział w Przemyślu); Ewidencja ludności – Urząd Miejski w Przemyślu
		➤ Liczba nowo zarejestrowanych podmiotów gospodarczych w rejestrze REGON w przeliczeniu na 100 osób wg faktycznego miejsca zamieszkania - obszar miejski [2014 r.]	<u>3,0</u>
		Metodyka:	Liczba podmiotów gospodarki narodowej nowo zarejestrowanych w rejestrze REGON informuje o stanie (w określonym dniu roku) podmiotów wpisanych do tego rejestru. Wszystkie podmioty gospodarki narodowej są ustawowo zobowiązane do wpisu do rejestru REGON, a także do zgłaszania zmian cech objętych wpisem lub do skreślenia podmiotu z rejestru.
		Źródło danych:	Urząd Statystycznych w Rzeszowie (Oddział w Przemyślu); Ewidencja ludności -> Urząd Miasta Przemysła
Przestrzenno-funkcjonalna	Uwarunkowania przestrzenne	➤ Liczba budynków mieszkalnych zamieszkałych, wybudowanych przed rokiem 1989 w relacji do ogólnej liczby budynków mieszkalnych zamieszkałych [2011 r.]	<u>10,0</u>
		Metodyka:	Budynki mieszkalne zamieszkałe wg okresu budowy przed rokiem 1989 w przeliczeniu na budynki ogółem zawierające liczbę wszystkich budynków mieszkalnych zamieszkałych wg określonego okresu budowy.
		Źródło danych:	Urząd Miejski w Przemyślu

*Kategorie wskaźników określone w dokumencie: „Instrukcja przygotowania programów rewitalizacji w zakresie wsparcia w ramach Regionalnego Programu Operacyjnego Województwa Podkarpackiego na lata 2014-2020”, Urząd Marszałkowski Województwa Podkarpackiego, 2016 r.

Tabela 2. Wskaźniki statystyczne przyjęte w analizie delimitacyjnej, dostosowane do specyfiki miasta i możliwości uzyskania danych.

Sfera	Wskaźnik	Waga
Społeczna	➤ Udział uczniów szkół podstawowych, u których zdiagnozowano wadę postawy [2017 r.]	<u>2,0</u>
	Metodyka:	Procentowy udział uczniów uczęszczających do publicznych szkół podstawowych, u których zdiagnozowano wady postawy w ogóle uczniów uczęszczających do szkół podstawowych objętych badaniem.
	Źródło danych:	Dane przekazane przez publiczne szkoły podstawowe
Przestrzenno-funkcjonalna	➤ Udział uczniów szkół podstawowych, u których zdiagnozowano otyłość [2017 r.]	<u>2,0</u>
	Metodyka:	Procentowy udział uczniów uczęszczających do publicznych szkół podstawowych, u których zdiagnozowano otyłość w ogóle uczniów uczęszczających do szkół podstawowych objętych badaniem.
	Źródło danych:	Dane przekazane przez publiczne szkoły podstawowe
Przestrzenno-funkcjonalna	➤ Gęstość zabudowy mieszkaniowej: I. budynków mieszkalnych przypadających na 1 ha powierzchni [2016 r.]	<u>3,0</u>
	Metodyka:	Liczba budynków mieszkalnych ogółem przypadająca na 1 hektar powierzchni

Sfera	Wskaźnik	Waga
Techniczna	Źródło danych:	Urząd Miejski w Przemyślu
	➤ Udział budynków posiadających przyłącze do sieci ciepłowniczej w ogóle budynków mieszkalnych lub mieszkalno-usługowych [2017 r.]	<u>6,0</u>
	Metodyka:	Procentowy udział budynków mieszkalnych i mieszkalno-usługowych posiadających przyłącze do sieci ciepłowniczej w ogólnej liczbie budynków mieszkalnych
Środowiskowa	Źródło danych:	Miejskie Przedsiębiorstwo Energetyki Ciepłej w Przemyślu
	➤ Udział obiektów pokrytych azbestem w ogólnej liczbie budynków mieszkalnych [2012 r.]	<u>6,0</u>
	Metodyka:	Udział budynków, na których zinwentaryzowano pokrycie wykonane z materiałów azbestowych zlokalizowanych w granicach obszaru w przeliczeniu na ogólną liczbę budynków mieszkalnych.
	Źródło danych:	Dane z inwentaryzacji wykonanej na potrzeby: <i>Programu usuwania azbestu z terenu Gminy Miejskiej Przemyśl na lata 2013-2032</i> , Urząd Miejski w Przemyślu

Źródło: opracowanie własne

Zwieńczeniem części diagnostycznej dokumentu jest POGŁĘBIONA DIAGNOZA OBSZARU REWITALIZACJI zawierająca dane ilościowe i jakościowe (w tym pochodzące z opinii mieszkańców i inwentaryzacji terenowej), umożliwiające szczegółową charakterystykę obszaru rewitalizacji wskazanego w badaniu delimitacyjnym. Zdiagnozowane w tej części główne problemy i potencjały obszaru rewitalizacji stanowiły podstawę dla wypracowania celów rewitalizacji oraz kierunków działań.

Elementem uzupełniającym, który umożliwia uchwycenie pełniejszego obrazu sytuacji w mieście, są opinie mieszkańców pochodzące z przeprowadzonych badań społecznych – badań wykonanych metodą CATI. Badanie stanowiło istotną wartość dodaną dla przeprowadzonej analizy statystycznej, pogłębiając wyniki delimitacji o czynnik jakościowy.

A. Diagnoza kontekstowa

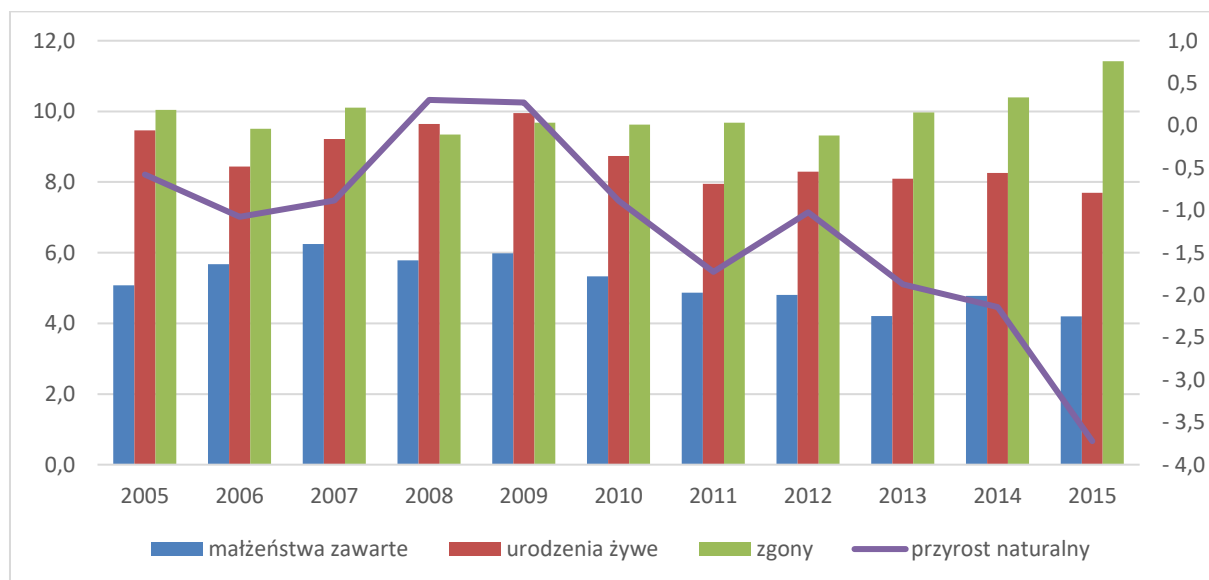
Dane do diagnozy zaczerpnięto głównie z Banku Danych Lokalnych GUS³, także z Raportu o stanie Miasta Przemysła – aktualizacja – grudzień 2016 r⁴. Jeśli korzystano z innych źródeł, wzmiankowano to w przypisach. Dane bez podania daty są ze stanu na dzień 31.12.2015 r.

1. Sfera społeczna

Demografia

Począwszy od lat 90. XX w. w Przemysłu notuje się niekorzystne zjawiska w sferze społeczno-gospodarczej, często uwarunkowane procesami na szczeblu krajowym a także międzynarodowym. Nastąpił spadek stopy życiowej części gospodarstw domowych oraz zmiany postaw i zachowań prokreacyjnych rodzin, zwłaszcza kobiet, związane z przemianami społecznymi, obawą o utratę czy brakiem pracy. Procesy te skutkują negatywnymi tendencjami demograficznymi, zwłaszcza spadkiem liczby urodzeń. Liczba ludności Miasta regularnie spada (z 66 229 na w 2010 r. do 62 720 na koniec 2015 r.). Po przejściowej zmianie w latach 2008-2009, przyrost naturalny jest od 2010 r. ponownie stale ujemny. W 2014 roku na każde 100 osób odnotowano ubytek -0,28, podczas gdy w województwie nastąpił wzrost wielkości 0,07 a w skali Polski wskaźnik wyniósł 0,0. Niskie są wskaźniki zawierania małżeństw, choć w ostatnich latach zdają się stabilizować.

Wykres 1. Ruch naturalny ludności w latach 2005-2015 (w ‰).

Źródło: opracowanie własne na podstawie Banku Danych Lokalnych GUS.

³<https://bdl.stat.gov.pl/BDL/start>

⁴Raport o stanie Miasta Przemysła aktualizacja – grudzień 2016r.

<https://bip.przemysl.pl/download/attachment/58296/raport-o-stanie-miasta-Przemysla-2016.pdf> [dostęp: 22.02.2017 r.].

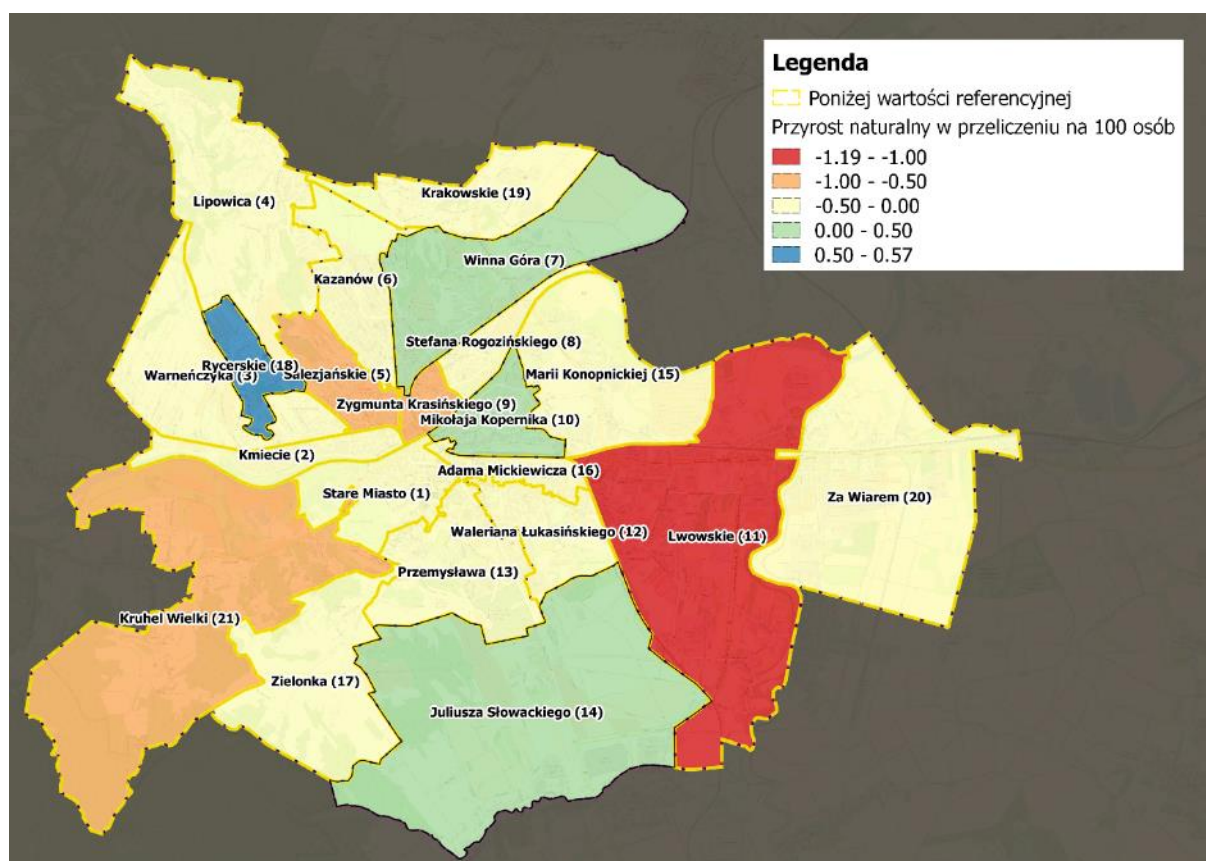

Przyrost naturalny w przeliczeniu na 100 osób wg faktycznego miejsca zamieszkania;

Na większości przemyskich osiedli (16 osiedli z 21 ogółem) wskaźnik przyrostu naturalnego wykazywał wartości ujemne co oznacza, iż liczba zgonów mieszkańców tych osiedli przewyższała liczbę urodzeń żywych, co prowadziło do depopulacji obszaru z przyczyn naturalnych. Najniższy poziom przyrostu naturalnego wykazywało Osiedle Lwowskie, gdzie na każde 100 osób ubywało 1,2 mieszkańca. Relatywnie wysoki ujemny poziom przyrostu naturalnego widoczny był także na osiedlach: Krasińskiego (-0,83), Salezjańskim (-0,79) oraz Kruhel Wielki (-0,57). Osiedla te znacznie przekraczały wartość referencyjną wojewódzką (0,07) jak i miejską (-0,28).

Na Osiedlu Przemysława odnotowano równą liczbę urodzeń jak i zgonów, więc wartość wskaźnika przyrostu naturalnego wynosiła 0. Osiedlami wykazującymi pozytywne zmiany demograficzne - posiadającymi dodatni przyrost naturalny były osiedla: Rycerskie (0,57), Juliusza Słowackiego (0,27), Mikołaja Kopernika (0,16) oraz Winna Góra (0,08). Stanowi to potwierdzenie wniosków płynących z analizy wskaźnika dot. stosunku ludności w wieku poprodukcyjnym do ludności w wieku produkcyjnym, bowiem trzy z osiedli (z wyjątkiem Słowackiego) o dodatnim poziomie przyrostu naturalnego stanowiło także jedno z najmłodszych pod względem struktury wiekowej osiedli Przemysła.

Mapa 2. Prezentacja przestrzenna wskaźnika: Przyrost naturalny w przeliczeniu na 100 osób wg faktycznego miejsca zamieszkania [2014 r.]. Na żółto zaznaczono przekroczenia wart. referencyjnej wojewódzkiej.

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych Urzędu Miejskiego w Przemysłu.

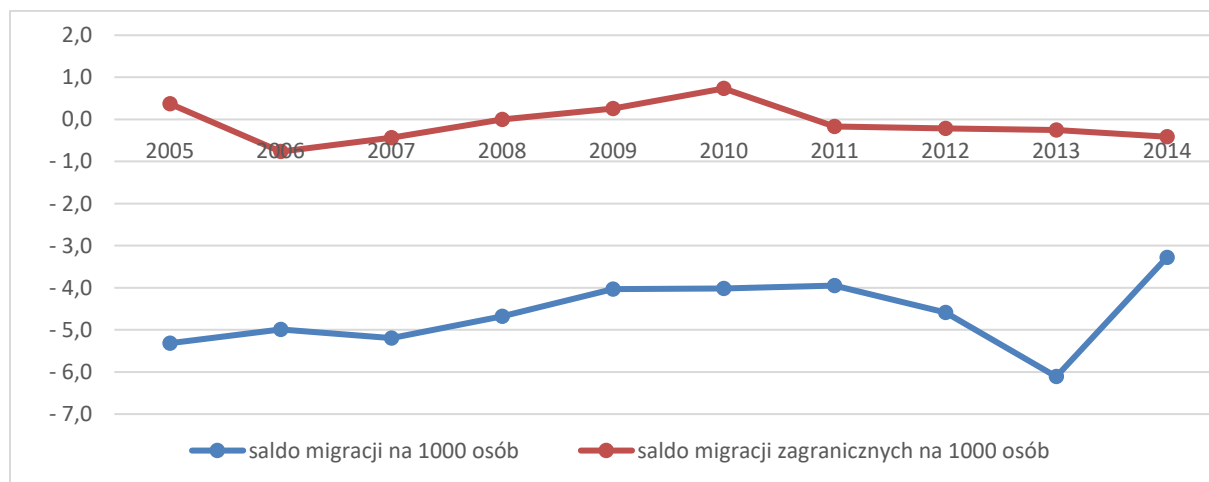
Miasto charakteryzuje się ujemnymi saldami migracji – zarówno krajowych, jak i zagranicznych. Głównymi przyczynami są trudności mieszkaniowe oraz brak atrakcyjnej pracy. Większość opuszczających miasto kieruje się do gmin sąsiednich, ale też do największych miast kraju. W 2015 r. do gminy Przemyśl przeprowadziło się 110 osób, do gminy Krasieczyn 56, do Krakowa 59, do Warszawy 31. Do Rzeszowa wybyły 43 osoby. Saldo migracji w 2014 r. wyniosło -3,5 ‰. Oznacza to, że na każde 100 osób ubytek -0,35, podczas gdy w skali województwa -0,11.

Podobnie jak w kraju, do gmin sąsiednich przenoszą się najczęściej osoby i rodziny na tyle dobrze sytuowane, aby wybudować dom, które nie zrywają jednak często związku z miastem, dalej tu pracując czy korzystając z usług.

Do większych ośrodków wyjeżdża się najczęściej w celu kontynuowania nauki czy podjęcia pracy. Decyzja ta oznacza często zerwanie stałych związków z rodzinnym miastem. Przeważnie dotyczy to ludzi młodych, wykształconych lub wciąż uczących się. Oznacza to powolną utratę najcenniejszego kapitału, jakim są ludzie i ich talenty, pomysły i możliwości.

Do Przemysła napływają natomiast przede wszystkim mieszkańcy dawnego województwa przemyskiego, szczególnie z najbliższej okolicy. Sporadycznie są to osoby z większych miast. Przypuszczać można, że są to bądź dawni mieszkańcy Przemysła, którzy wyjechali w celach nauki bądź pracy i postanowili wrócić do rodzinnego miasta, bądź osoby, które przybywają do Przemysła w związku z decyzjami matrymonialnymi bądź by objąć konkretne stanowiska.⁵

Wykres 2. Saldo migracji w latach 2005-2014 (w ‰).

Źródło: opracowanie własne na podstawie Banku Danych Lokalnych GUS.

⁵<http://biqdata.wyborcza.pl/jak-przenosimy-sie-z-miast-do-miasta-czyli-imigracja-emigracja> [dostęp: 22.02.2017 r.]

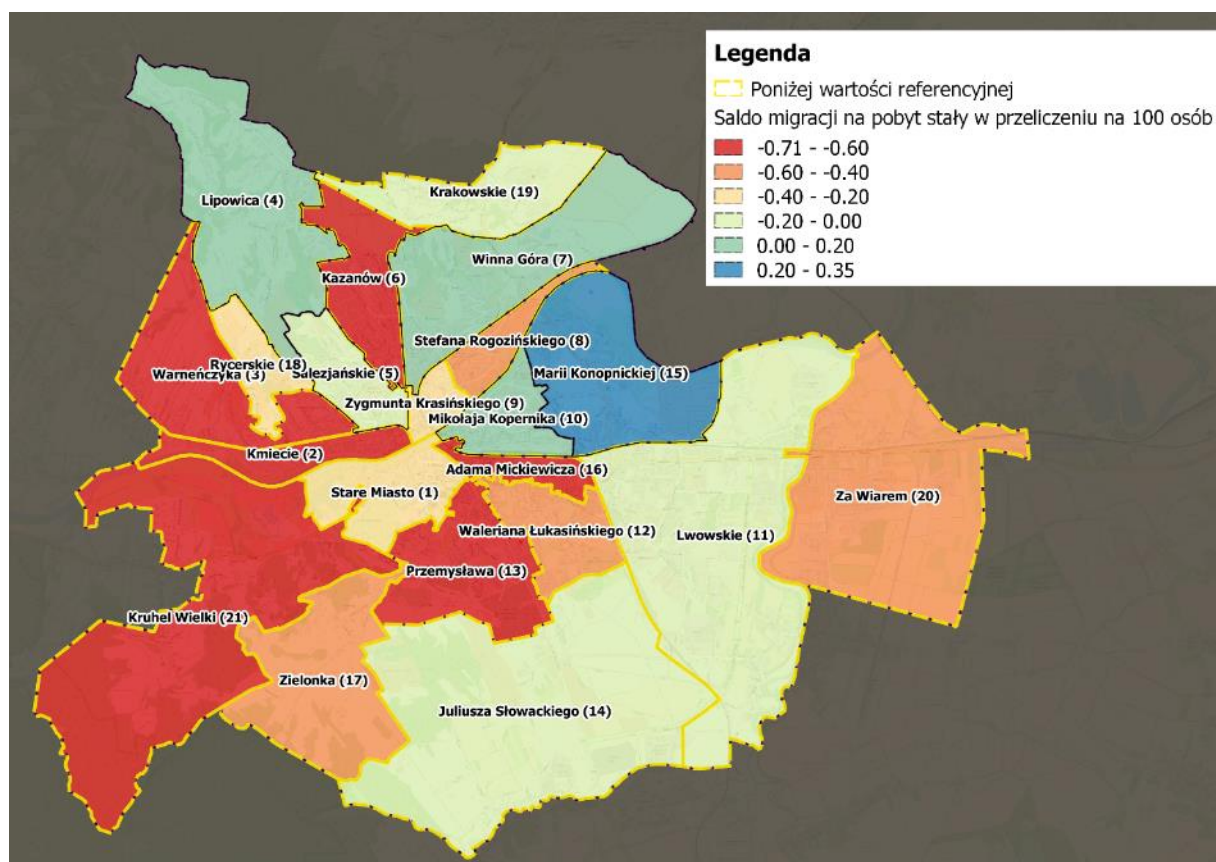

Saldo migracji na pobyt stały w przeliczeniu na 100 osób wg faktycznego miejsca zamieszkania [2014 r.]

Wskaźnik salda migracji w przeliczeniu na 100 osób jedynie w przypadku czterech osiedli osiągał wartości dodatnie, co oznacza, iż na terenie tych osiedli osiedlało się więcej mieszkańców aniżeli z nich odpływało. Były to osiedla Marii Konopnickiej (0,35), Lipowica (0,11), Mikołaja Kopernika (0,10) oraz Winna Góra (0,04) położone w większości na obrzeżach miasta, o przeważającej zabudowie jednorodzinnej. Wpływ na popularność osiedleńczą tych rejonów miasta ma trend demograficzny obecny w większości polskich miast związany z suburbanizacją, czyli odpływem mieszkańców z centrum miast i blokowisk na ich spokojniejsze obrzeża, o mniejszej intensyfikacji zabudowy.

Osiedlami, które wykazywały najniższy poziom wskaźnika migracji, z których odpływ mieszkańców był najwyższy były osiedla: Kruhel Wielki (-0,71), Kazanów (-0,69), Kmiecie (-0,63), Warnieńczyka (-0,61), Przemysława (-0,6) i Adama Mickiewicza (-0,63). Osiedla te znacznie przekraczały wartość referencyjną dla miasta (-0,35). Pozostałe osiedla również wykazywały ubytek mieszkańców z tytułu migracji, jedynie osiedle Salezjańskie, mimo że posiadało ujemne saldo migracji (-0,06) to wykazywało poziom wskaźnika powyżej wartości referencyjnej dla województwa podkarpackiego (-0,11).

Mapa 3. Prezentacja przestrzenna wskaźnika: Saldo migracji na pobyt stały w przeliczeniu na 100 osób wg faktycznego miejsca zamieszkania [2014 r.]. Na żółto zaznaczono przekroczenia wart. referencyjnej wojewódzkiej.

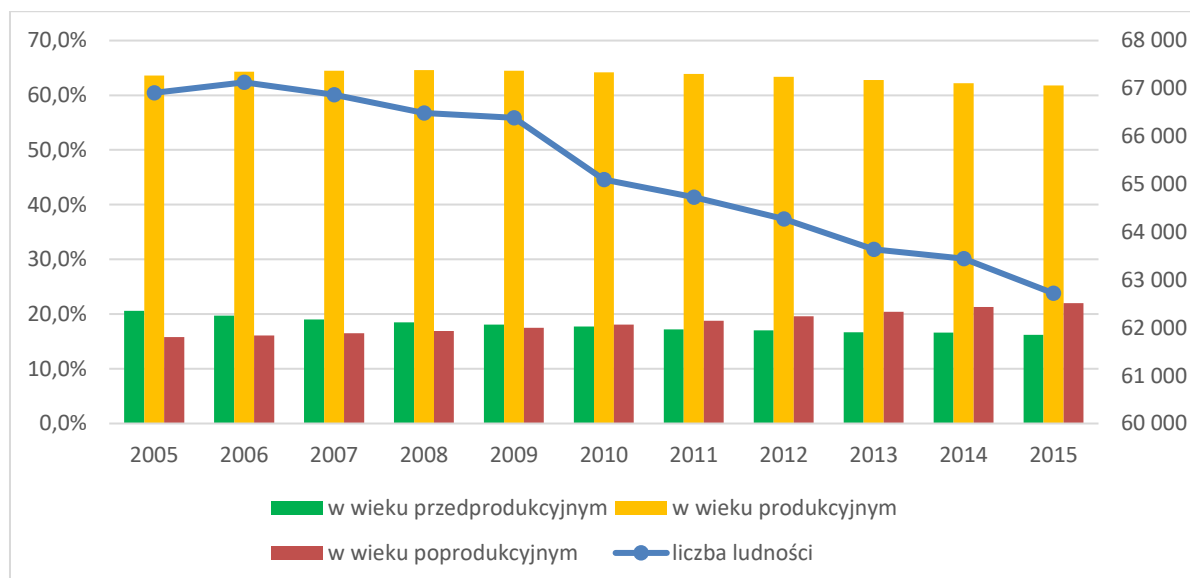

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych Urzędu Miejskiego w Przemyślu.

Wszystkie powyższe procesy składają się na wspomniany spadek liczby ludności. W ich wyniku społeczność miasta coraz wyraźniej starzeje się, szczególnie jest to widoczne na tle województwa i kraju. Liczba osób w wieku poprodukcyjnym stanowiła na koniec 2014 r. 34% liczby osób w wieku produkcyjnym, podczas gdy w regionie 27,9%, a w kraju 30,2%. Proces starzenia się ludności Przemysła przedstawia poniższy wykres.

Wykres 3. Stan i struktura ludności Przemysła w latach 2005-2015 r.

Źródło: opracowanie własne na podstawie Banku Danych Lokalnych GUS.

W 2015 r. średni wskaźnik obciążenia demograficznego (liczba osób w wieku nieprodukcyjnym na 100 osób w wieku produkcyjnym) dla miasta Przemysła wynosił 61,7 i był znacznie wyższy od wskaźnika dla województwa podkarpackiego (58,1). Na 100 dzieci i młodzieży przypada już ponad 135 seniorów.

Ludność w wieku poprodukcyjnym w stosunku do ludności w wieku produkcyjnym wg faktycznego miejsca zamieszkania;

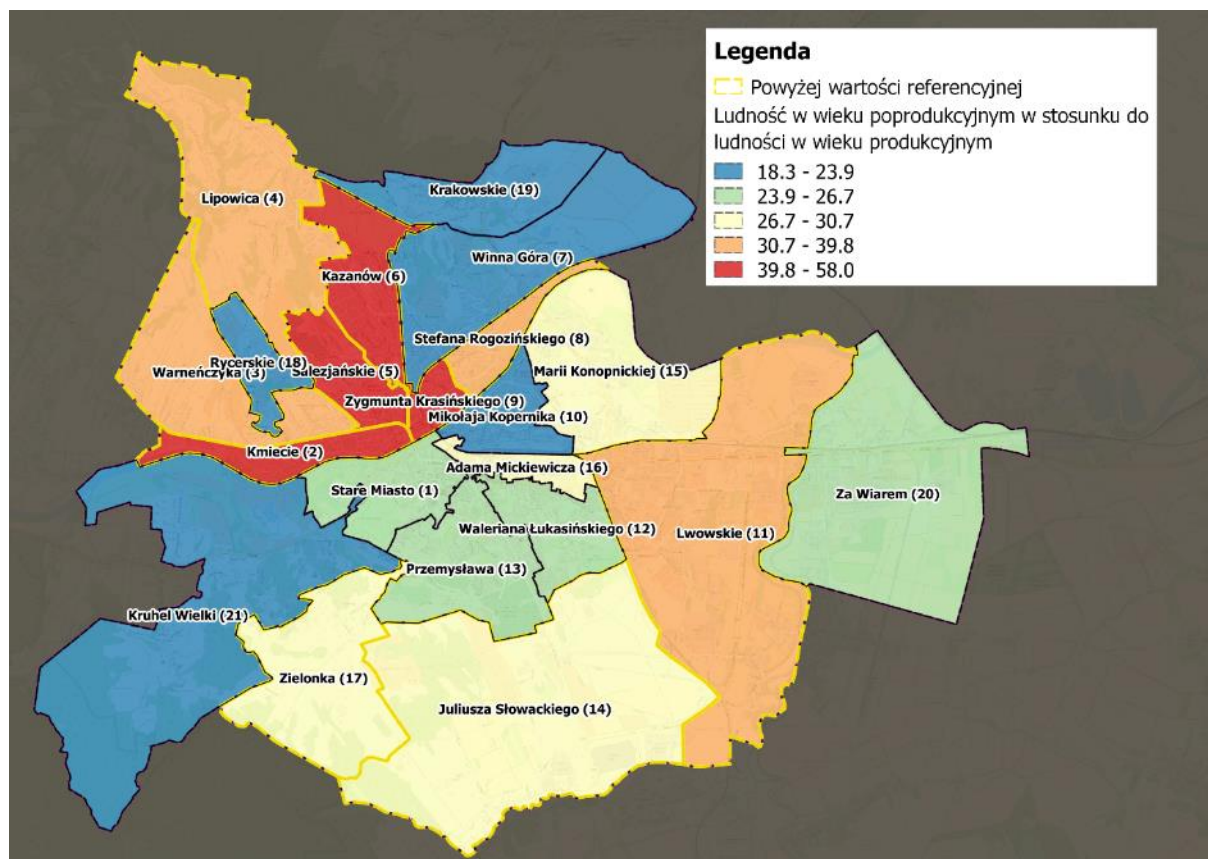
Szczególnie istotnymi wskaźnikami z punktu widzenia możliwości rozwojowych miast są wskaźniki obrazujące strukturę wiekową ich mieszkańców. Najważniejszym z nich jest wskaźnik ukazujący stopień starzenia się lokalnych społeczności, którego miernikiem jest stosunek osób w wieku poprodukcyjnym (emerytalnym – kobiety po 60 roku życia i mężczyźni po 65 roku życia) do liczby osób w wieku produkcyjnym (kobiety w przedziale wiekowym 18-59 lat, mężczyźni w wieku 18-64 lat).

Wartości wskaźnika w mieście prezentują się wysoce niekorzystnie. Osiedlami o najwyższym współczynniku starości społeczeństwa są osiedla: Salezjańskie (57,98%), Zygmunta Krasieńskiego (49,80%), Kmiecie (49,25%), gdzie w przybliżeniu na każde 2 osoby w wieku produkcyjnym przypada 1 osoba w wieku emerytalnym. Nieznacznie poniżej uplasowały się osiedla: Kazanów (41,93%), Rogozińskiego (39,61%), Warneńczyka (39,77%), Lwowskie (32,23%) oraz Lipowica (32,34%). Ponadto wartość referencyjną dla województwa podkarpackiego równą 27,9% przekroczyły osiedla Zielonka (30,67%) oraz Słowackiego (28,96%), choć na tle wartości referencyjnej miejskiej prezentowały się korzystnie (33,97%).

Pozostałe osiedla posiadały wartość niższą od wartości referencyjnych, a „najmłodszymi” demograficznie osiedlami były: Osiedle Krakowskie (18,32%) oraz Osiedle Rycerskie (20,29%).

Mapa 4. Prezentacja przestrzenna wskaźnika: Ludność w wieku poprodukcyjnym w stosunku do ludności w wieku produkcyjnym wg faktycznego miejsca zamieszkania [2014 r.]. Na żółto zaznaczono przekroczenia wart. referencyjnej wojewódzkiej.

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych Urzędu Miejskiego w Przemyślu.

Prognozy GUS przewidują – w wypadku kontynuacji zaobserwowanych tendencji – dalsze zmniejszanie się liczby ludności Przemyśla. W 2020 r. liczba mieszkańców miasta ma wynosić 60 579, w 2030 r. 55 402, a w 2050 r. zaledwie 42 690.

Rynek pracy

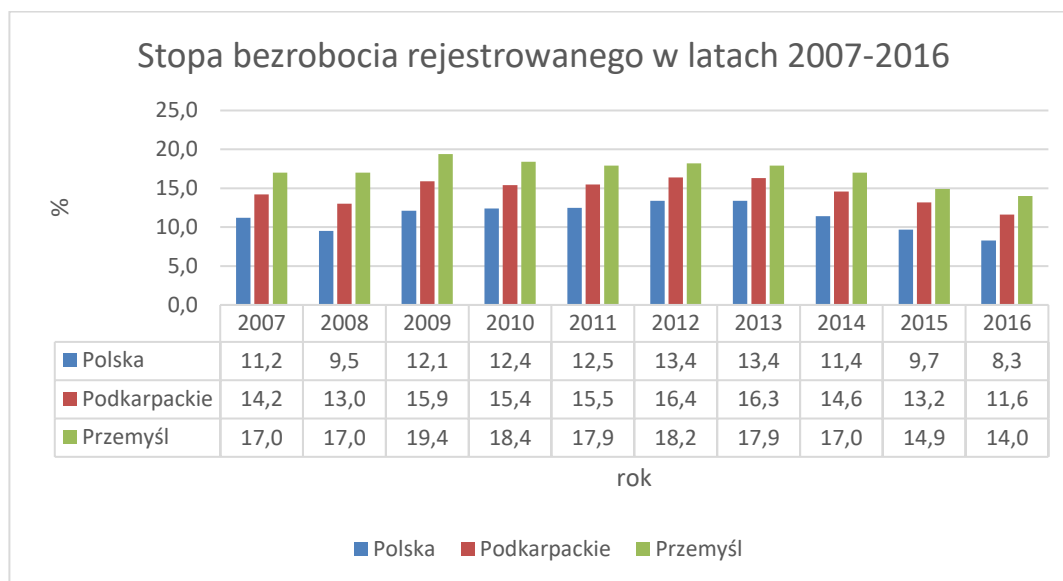
Na koniec 2015 r. pracowało w Przemyślu 18 401 osób, co oznacza 295 pracujących na każdy 1000 mieszkańców. W sektorze przemysłowym pracowało 3619 osób. W 2012 r. pracowały 17 284 osoby, w tym w sektorze prywatnym 8866 osób, co wskazuje na specyfikę gospodarki miasta – 48,7% pracujących w sektorze publicznym, głównie w tzw. działach budżetowych.

W czasach PRL, gdy kolejowy transport towarowy miał większe znaczenie, sąsiedni zespół stacji Żurawica-Medyka określano jako największy suchy port w Europie. Węzeł ten zapewniał pracę wielu przedsiębiorstwom i mieszkańcom Przemyśla i okolic, obecnie skala zatrudnienia na kolei jest znacznie mniejsza.

Według danych pochodzących z Głównego Urzędu Statystycznego stopa bezrobocia w Przemysłu, mimo tendencji spadkowej, na przestrzeni ostatnich 11 lat utrzymywała się znacznie powyżej wartości w województwie podkarpackim i w Polsce. Do sytuacji tej przyczyniło się zarówno zamknięcie wielu zakładów po 1989 r., brak powstania nowych, większych podmiotów (poza wyjątkami), jak i zmniejszenie wymiany z krajami b. ZSRR, w tym z Ukrainą, także w ostatnich latach.

Wykres 4. Stopa bezrobocia w Przemysłu na tle województwa i kraju

Źródło: Bank Danych Lokalnych, GUS.

Niepokojący jest wskaźnik bezrobocia długotrwałego (pozostawania bez pracy powyżej 12 miesięcy). Na koniec 2014 r. osoby takie stanowiły 74,8% ogólnej liczby bezrobotnych, podczas gdy w województwie 71,3%, a w kraju 61,5%. Fakt rozpowszechnienia długotrwałego bezrobocia rzutuje nie tylko na możliwości aktywizacji zawodowej tej grupy osób, ale także sprzyja rozpowszechnianiu zjawisk niekorzystnych społecznie, jak ubóstwo, ale także patologie, przestępczość.

Udział bezrobotnych zarejestrowanych w liczbie ludności w wieku produkcyjnym wg miejsca zamieszkania;

Najważniejszym czynnikiem kształtującym potencjał społeczno-gospodarczy danego obszaru jest sytuacja na lokalnym rynku pracy. Bezpośrednim miernikiem pozwalającym na ocenę lokalnego rynku pracy jest udział bezrobotnych zarejestrowanych w ogóle osób w wieku produkcyjnym.

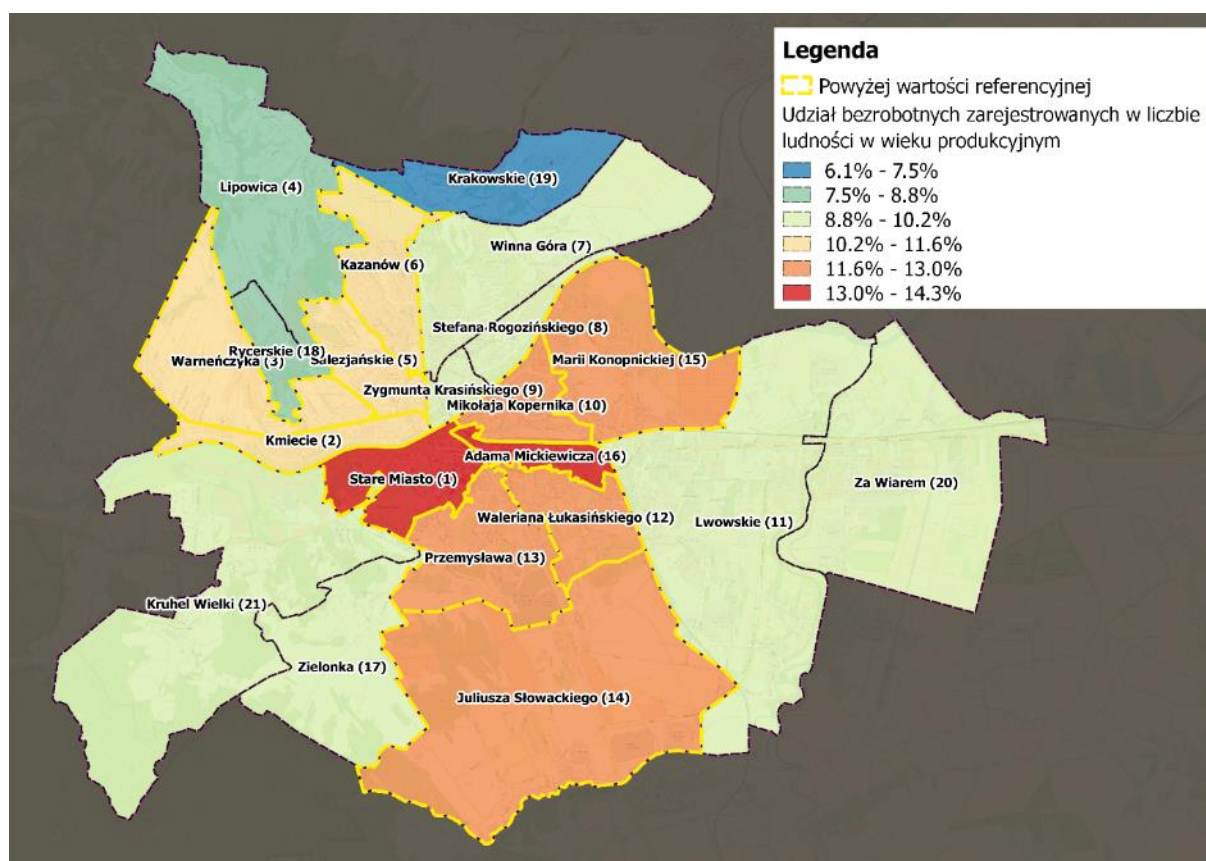
Najmniej korzystna sytuacja na rynku pracy widoczna jest na osiedlach zlokalizowanych w centralnej części miasta: Stare Miasto (14,34%), Mickiewicza (13,9%), Łukasińskiego (12,66%) i Kopernika (12,47%). Relatywnie wysoki poziom bezrobocia na tle miasta (10,86%) i województwa (10,2%) widoczny jest także na osiedlach: Słowackiego (11,99%), Przemysława (11,96%), Konopnickiej (11,77%), Salezjańskie (11,50%) i w nieco mniejszym stopniu na osiedlach: Kmiecie (10,46%), Kazanów (10,28%), i Warneńczyka (10,28%).

Niski poziom zatrudnienia jest zjawiskiem wysoce niepożądanym, generuje bowiem liczne problemy natury gospodarczej i społecznej: zmniejsza się siła nabywcza mieszkańców, słabnie popyt konsumpcyjny, wzrasta uzależnienie od transferów pomocy społecznej, wzrasta skłonność do występowania zjawisk patologicznych czy przestępczych. Konieczne jest zatem podjęcie bardziej zintensyfikowanych działań służących

zwiększeniu aktywności zawodowej mieszkańców osiedli o wysokim poziomie bezrobocia, a także próba stymulowania lokalnego rynku pracy, poprzez tworzenie dogodnych warunków do prowadzenia działalności gospodarczej, w tym szczególnie do podejmowania samozatrudnienia i prowadzenia przedsiębiorstw na wczesnym etapie ich działalności.

Pozostałe 10 przemyskich osiedli wykazywało poziom bezrobocia niższy niż średni poziom bezrobocia odnotowywany w województwie podkarpackim (10,2%), przy czym zdecydowanie najbardziej korzystna sytuacja widoczna była na osiedlach: Krakowskim (6,11%), Lipowica (8,07%) i Rycerskim (8,13%).

Mapa 5. Prezentacja przestrzenna wskaźnika: Udział bezrobotnych zarejestrowanych w liczbie ludności w wieku produkcyjnym wg miejsca zamieszkania [2014 r.]. Na żółto zaznaczono przekroczenia wart. referencyjnej wojewódzkiej.

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych Urzędu Miejskiego w Przemyślu oraz Powiatowego Urzędu Pracy w Przemyślu.

Liczba długotrwale bezrobotnych w % bezrobotnych ogółem;

Wskaźnikiem uzupełniającym analizę rynku pracy, umożliwiającym przybliżoną ocenę stopnia złożoności zjawiska bezrobocia jest udział osób pozostających bez pracy dłużej niż 12 miesięcy (osób długotrwale bezrobotnych) w ogóle osób bezrobotnych. Analiza bezrobocia długotrwałego pozwala ocenić na ile trwałe jest zdiagnozowany problem bezrobocia, a także czy wynika on ze zmian strukturalnych gospodarki i permanentnego niedopasowania podaży i popytu na rynku pracy, czy jest to zjawisko naturalne związane z czasową zmianą statusu części osób na rynku pracy, związaną z mobilnością zawodową.

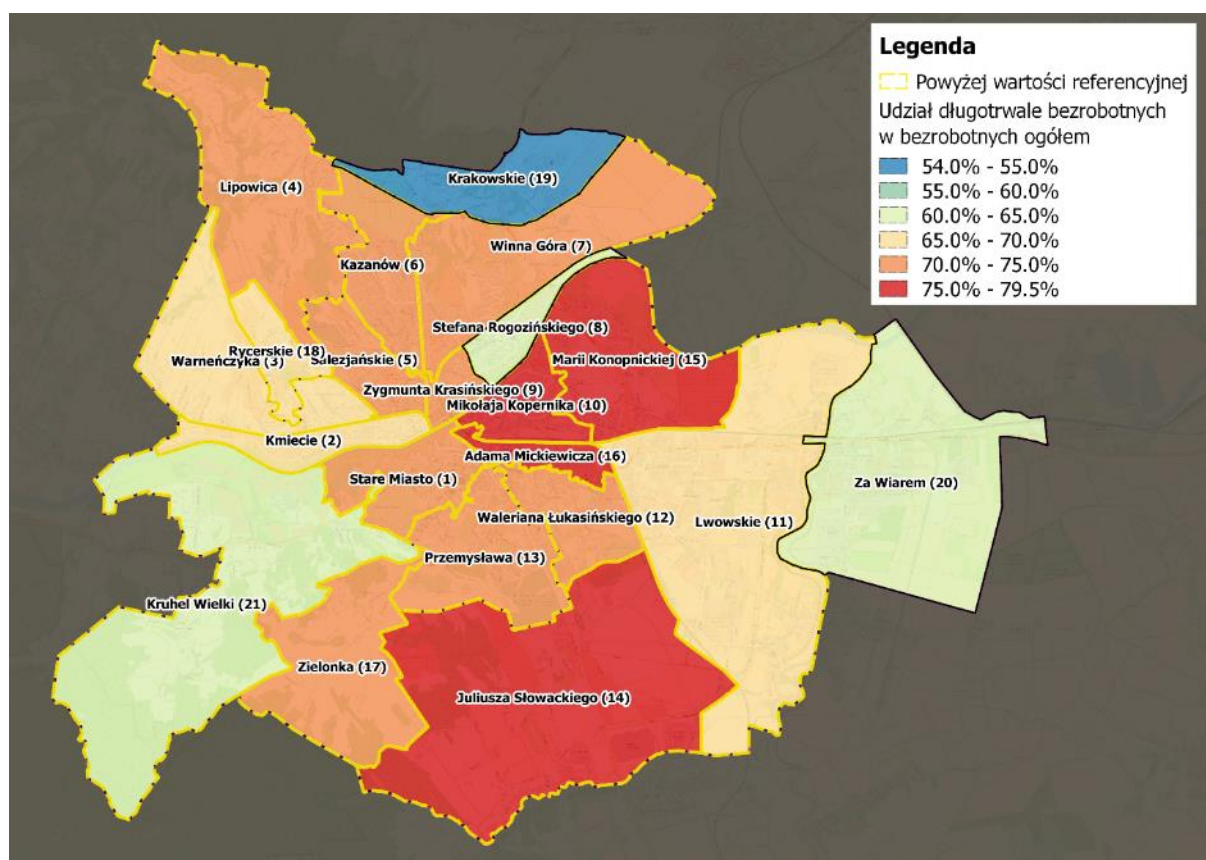
Wartość referencyjną – średnią dla województwa dla tego wskaźnika, równą 61,5% przekracza 18 z 21 jednostek pomocniczych Przemyśla. Jedynie osiedla takie jak: Krakowskie (54%), Rogozińskiego (60,26%) oraz Za Wiarem (60,71%), prezentowały się korzystnie. Najwyższy odsetek osób długotrwale bezrobotnych,

w których na 10 osób blisko 8 osób pozostawało bez pracy dłużej niż rok wyróżniał osiedla Mickiewicza (79,50%) i Słowackiego (79,25%), które osiągały także wysoki ogólny poziom bezrobocia. Kolejnymi osiedlami wyróżniającymi się bardzo wysokimi poziomami bezrobocia długotrwałego są osiedla: Konopnickiej (76,15%), Kopernika (75,88%), Łukasińskiego (74,13%), Stare Miasto (73,79%), Zielonka (73,33%) oraz Winna Góra (73,13%). Pozostałe osiedla zmagające się z wysokim poziomem bezrobocia długotrwałego osiągały poziom wskaźnika oscylujący w granicach 62,6%-72,7%. Tak wysokie natężenie zjawiska bezrobocia długotrwałego w skali miasta stanowi zjawisko wysoce niepożądane, hamujące i ograniczające prawidłowy rozwój miasta.

Bezrobocie długotrwałe stanowi podstawowy problem społeczny, który warunkuje funkcjonowanie lokalnych społeczności i rodzin osób pozostających bez pracy. Długotrwałe pozostawanie bez zatrudnienia wpływa wysoce niekorzystnie na kondycję psychiczną i społeczną osoby pozostającej bez pracy, bardzo często powoduje pojawienie się apatii, zniechęcenia, a nawet depresji. Ponadto przedłużający się brak aktywności zawodowej powoduje stopniowy zanik posiadanych kwalifikacji i ich niedostosowanie do zmieniających się technologii i standardów, co dodatkowo utrudnia powrót na rynek pracy. Długotrwały brak stałego wynagrodzenia pogarsza warunki bytowe rodziny, często prowadząc do uzależnienia finansowego od transferów z pomocy społecznej. Wszystkie te czynniki pogłębiają stan wykluczenia zawodowego i społecznego, nierzadko prowadząc do pojawienia się zjawisk niekorzystnych społecznie: patologii, zatrudnienia w „szarej strefie” czy bezdomności. Z uwagi na powyższe, działania skoncentrowane na wsparciu osób długotrwałe pozostających bez pracy oraz służące aktywizacji zawodowej powinny stanowić jeden z głównych priorytetów prowadzonej rewitalizacji społecznej miasta.

Mapa 6. Prezentacja przestrzenna wskaźnika: Liczba długotrwałe bezrobotnych w % bezrobotnych ogółem [2014 r.]. Na żółto zaznaczono przekroczenia wart. referencyjnej wojewódzkiej.

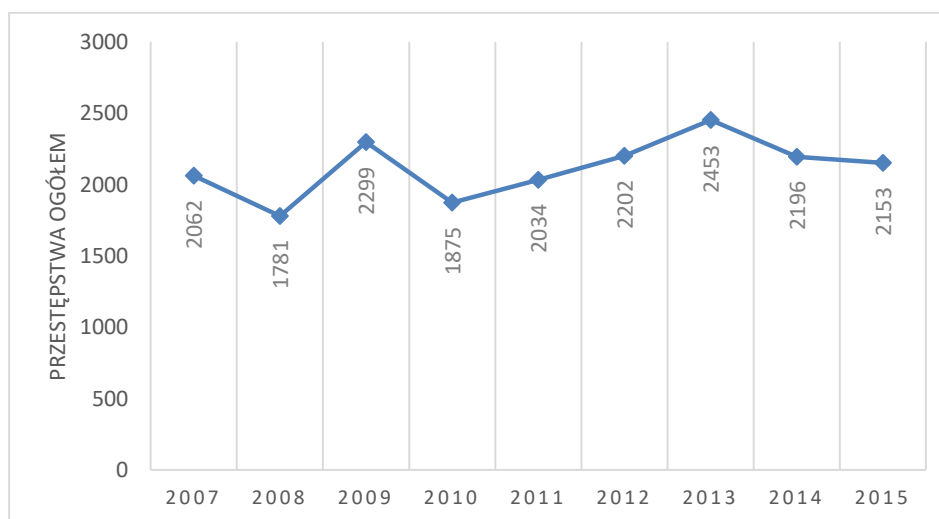
Źródło: opracowanie własne na podstawie danych Urzędu Miejskiego w Przemyślu oraz Powiatowego Urzędu Pracy w Przemyślu.

Bezpieczeństwo publiczne

W 2015 r. na terenie miasta Przemysła stwierdzono ogółem 2 153 przestępstwa. W porównaniu do 2014r. odnotowano spadek ogólnej liczby przestępstw o 43. Mimo spadku notowanego w ostatnich latach wartość wskaźnika jest wyższa niż na początku badanego okresu.

Wykres 5. Dynamika zmian liczby stwierdzonych przestępstw w latach 2007 - 2015

Źródło: Opracowanie własne na podstawie: „Raport o stanie miasta 2016”

Najbardziej zagrożonymi przestępczością obszarami Przemysła są okolice ulic Grunwaldzkiej, 3-go Maja na Zasaniu oraz Lwowskiej, a także J. Słowackiego, A. Mickiewicza, S. Czarnieckiego, A. Dworskiego w części śródmiejskiej. Do najczęstszych przypadków łamania prawa należą: zakłócanie porządku publicznego, rozboje, kradzieże i dewastacja mienia. Na terenach i w okolicy miejskich bazarów zdarzają się częściej niż gdzie indziej kradzieże oraz nielegalny handel alkoholem i papierosami.

Liczba stwierdzonych przestępstw ogółem w przeliczeniu na 100 osób wg faktycznego miejsca zamieszkania;

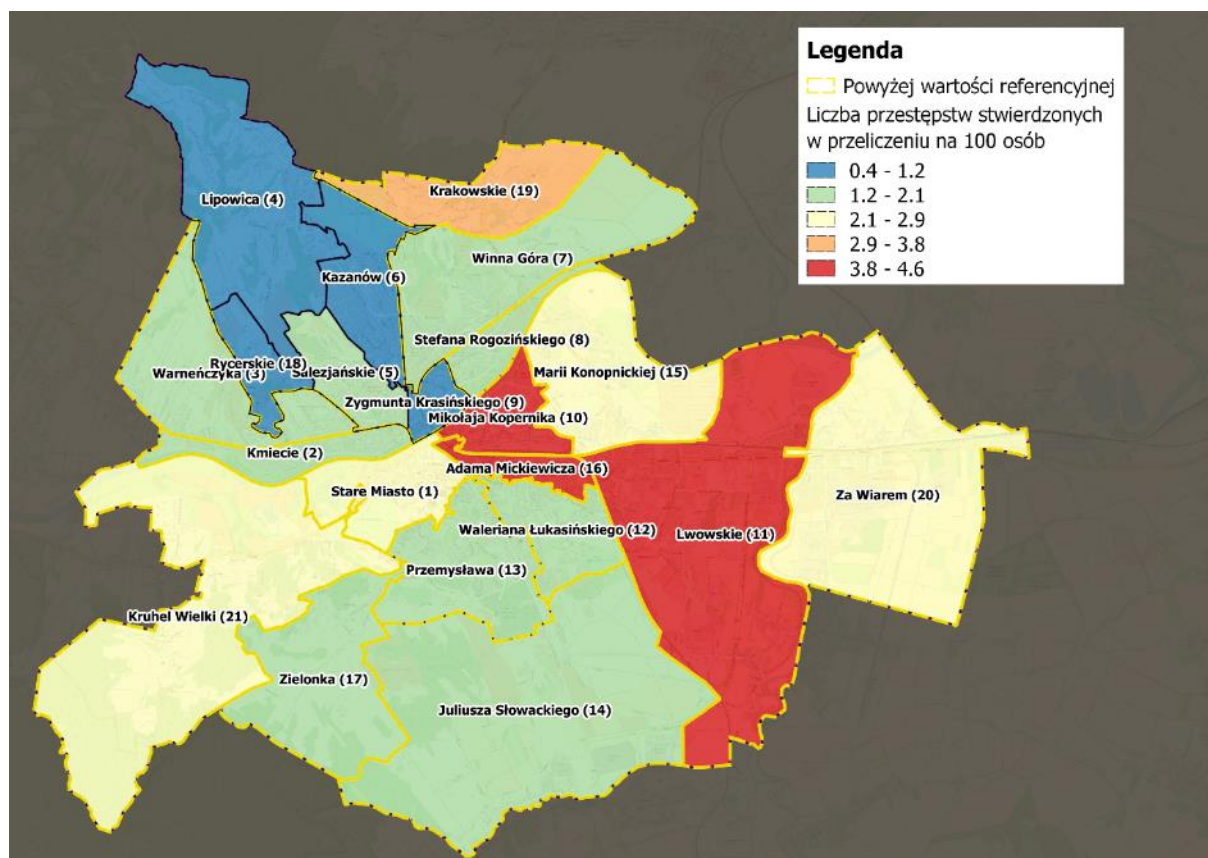
Czynnikiem wysoce istotnym z punktu widzenia jakości życia w danym miejscu jest poczucie bezpieczeństwa. Miernikiem, który umożliwia zobrazowanie stopnia bezpieczeństwa danego obszaru miasta jest liczba przestępstw stwierdzonych w danym roku przypadająca na 100 osób.

Ogólnie poziom przestępczości w Przemyślu w ujęciu relatywnych (w przeliczeniu na 100 mieszkańców) jest wyższy niż w województwie, a niższy niż w całościowo ujmowanej Polsce. Liczba przestępstw stwierdzonych na 100 mieszkańców w 2014 r. wyniosła 1,9 wobec 1,32 w województwie i 2,3 w kraju.

Statystycznie najbardziej bezpiecznym rejonem Przemyśla są osiedla położone w jego północnej części, tj. Rycerskie (0,4), Lipowica (0,65), Kazanów (1,09), Salezjańskie (1,28) a także Osiedle Krasieńskiego (1,12). Pozostałe osiedla wykazywały wskaźniki przestępczości wyższe niż wojewódzka wart. referencyjna (1,32).

Zdecydowanie najwyższe natężenie zjawisk przestępczych występuje na obszarze Osiedla Kopernika (4,62), Osiedla Mickiewicza (4,28) i Osiedla Lwowskiego (3,83), które znacznie przekraczały zarówno wartość referencyjną dla województwa jak i dla miasta (1,92). Obszary te położone są w pobliżu centrum miasta i z uwagi na naturalne skupienie obiektów rekreacyjnych, gastronomicznych, usługowych i gospodarczych stanowią obszary o podwyższonym ryzyku występowania incydentów o charakterze kryminalnym i zjawisk przestępczych. Wpływ na występowanie wysokich wskaźników przestępczości na tych osiedlach mogą mieć niekorzystne zjawiska społeczne obecne na tym obszarze miasta (bezrobocie, wysoki udział osób objętych pomocą społeczną), które mogą generować zjawiska patologiczne i zwiększać skłonność do łamania prawa i podejmowania działań przestępczych.

Mapa 7. Prezentacja przestrzenna wskaźnika: Liczba stwierdzonych przestępstw ogółem w przeliczeniu na 100 osób wg faktycznego miejsca zamieszkania [2014 r.]. Na żółto zaznaczono przekroczenia wart. referencyjnej wojewódzkiej.

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych Urzędu Miejskiego w Przemyślu i Komendy Miejskiej Policji w Przemyślu.

Pomoc społeczna

Tabela 3. Ilość osób korzystających z pomocy MOPS w latach 2007-2015

Rok	Liczba rodzin	Liczba osób w tych rodzinach	Odsetek mieszkańców Przemysła
2007	3511	10310	15,6
2008	3242	9689	14,8
2009	3577	10568	16,2
2010	3552	10235	15,4
2011	3325	9479	14,2
2012	3263	9028	14,0
2013	3373	9248	15,0
2014	3274	8870	14,2
2015	3018	8003	12,6

Źródło: Raport o stanie miasta Przemysła 2016 r.

Widoczny jest spadek liczby osób w rodzinach objętych pomocą społeczną. Na taki stan rzeczy ma wpływ przeniesienie obszaru działania MOPS na szeroko rozumianą pracę socjalną, ale równocześnie wysokość kryterium dochodowego, które ogranicza liczbę osób kwalifikujących się do objęcia pomocą. W roku 2015 na terenie miasta objętych pomocą społeczną zostało 8 003 osób w 3018 rodzinach, co stanowi około 12,61% ogółu mieszkańców⁶. Jest to wskaźnik wysoki (dla porównania średnio w Polsce wynosi około 7%). Największa koncentracja osób żyjących w ubóstwie występuje w rejonach ulic: A. Dworskiego, J. Słowackiego, A. Mickiewicza, Jagiellońskiej, Rynek, Grunwaldzkiej, 3 Maja, Bpa J. Śnigurskiego, Franciszkańskiej, Kazimierza Wielkiego, Placu Legionów. Największa liczba osób korzystających z pomocy społecznej zamieszkuje Stare Miasto. Miasto Przemyśl zamieszkuje ok. 10 000 osób niepełnosprawnych. Sektor placówek pomocowych oraz opiekuńczych i leczniczych jest – na tle miast podobnej wielkości – bardzo rozbudowany. Coroczne wydatki z budżetu miasta na pomoc społeczną przekraczają 63 mln zł.

Na taki stan rzeczy ma wpływ przeniesienie obszaru działania MOPS na szeroko rozumianą pracę socjalną, ale równocześnie wysokość kryterium dochodowego, które ogranicza liczbę osób kwalifikujących się do objęcia pomocą. Podstawową przyczyną udzielenia pomocy przez MOPS w 2015 r. było ubóstwo, dalej bezrobocie, niepełnosprawność, bezradność socjalna i ekonomiczna, długotrwała choroba oraz alkoholizm, ochrona macierzyństwa, sieroctwo, bezdomność, opuszczenie zakładu karnego i narkomania.

⁶ Liczba osób w rodzinach korzystających z pomocy MOPS, dane MOPS w Przemyślu, Raport o stanie miasta..., str. 178.

Tabela 4. Przyczyny przyznania pomocy

Powody przyznawania pomocy społecznej	Liczba osób w rodzinach objętych pomocą			
	2010		2015	
Ubóstwo	4926	26,3%	4400	28,1%
Sieroctwo	18	0,1%	15	0,1%
Bezdomność	151	0,8%	92	0,6%
Ochrona macierzyństwa	1024	5,5%	1044	6,7%
Bezrobocie	6025	32,2%	5129	32,8%
Niepełnosprawności	2009	10,7%	1514	9,7%
Długotrwała choroba	2708	14,5%	1981	12,7%
Bezradność socjalna i ekonomiczna	1462	7,8%	1180	7,5%
Alkoholizm	358	1,9%	246	1,6%
Narkomania	11	0,1%	8	0,1%
Powrót z zakładu karnego	12	0,1%	30	0,2%
SUMA	18704	100%	15639	100%

Źródło: Raport o stanie miasta 2016 r.

Liczba osób korzystających ze świadczeń pomocy społecznej w przeliczeniu na 100 osób wg miejsca zamieszkania;

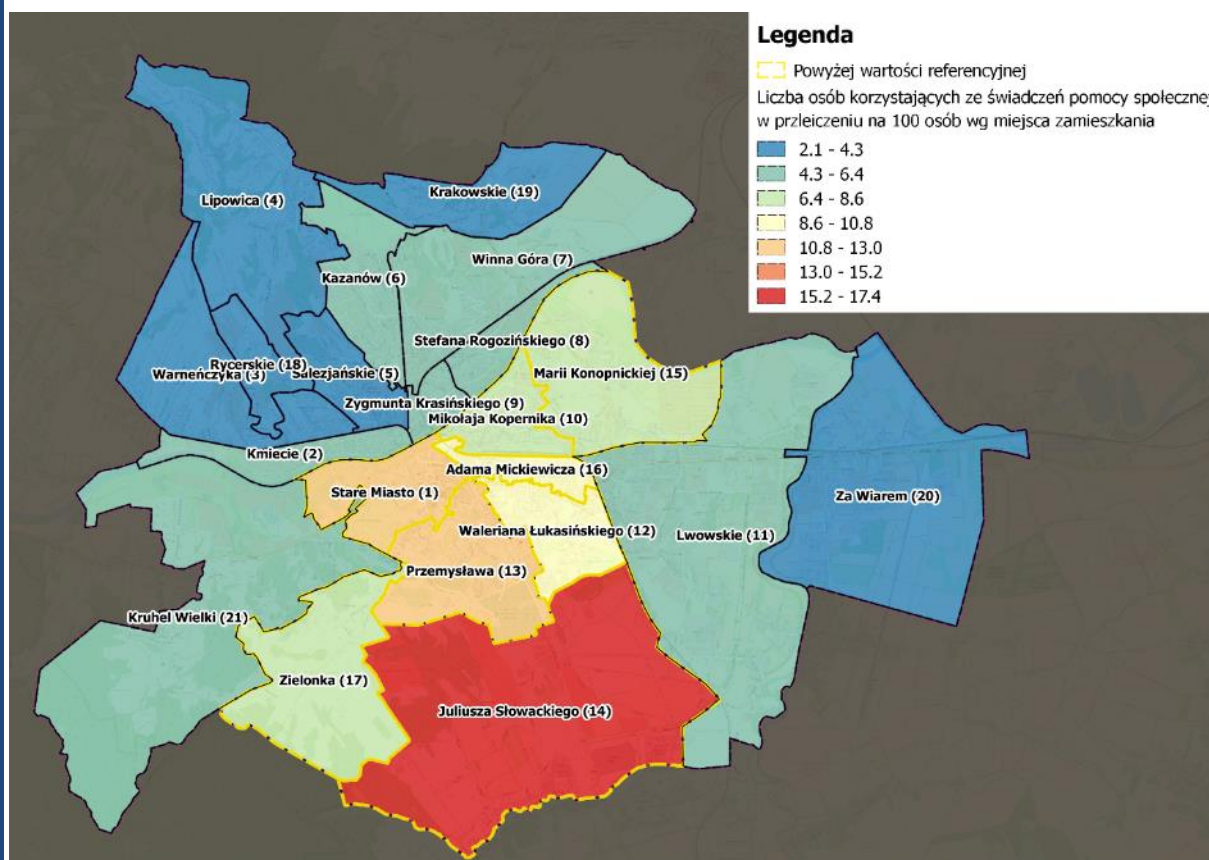
Najwyższy poziom osób korzystających ze świadczeń pomocy społecznej odnotowano na Osiedlu Słowackiego, gdzie aż 17,4% mieszkańców otrzymywało tego typu wsparcie. Osiedle to cechuje się relatywnie wysokim udziałem ludności w wieku poprodukcyjnym, co wiąże się z wyższymi potrzebami opiekuńczo-socjalnymi, a także bardzo wysokim udziałem osób długotrwale bezrobotnych wśród ogółu bezrobotnych zarejestrowanych w PUP, co często przekłada się na wyższe uzależnienie ekonomiczne tych osób od transferów socjalnych.

Rozpatrując wyniki poszczególnych osiedli widoczna jest korelacja pomiędzy wysokim poziomem wskaźnika objęcia świadczeniami pomocy społecznej, przekraczającymi wartość referencyjną dla województwa (6,1%) i miasta (6,13%), a wysokim poziomem bezrobocia. Osiedlami, które wykazywały zarówno przekroczenia wartości referencyjnych dla wskaźnika udziału bezrobotnych w liczbie ludności w wieku produkcyjnym jak i dla wskaźnika osób korzystających ze świadczeń pomocy społecznej w przeliczeniu na 100 były osiedla: Mickiewicza, Konopnickiej, Kopernika, Przemysława, Stare Miasto oraz Łukasińskiego. Jedynym osiedlem, którego mieszkańcy wykazywali wysokie zapotrzebowanie na świadczenia pomocy społecznej, a nie przekraczało wartości referencyjnej dla wskaźnika bezrobocia było Osiedle Zielonka (6,78%).

Mieszkańcy pozostałych jednostek pomocniczych Przemysła wykazywali zapotrzebowanie na świadczenia pomocy społecznej poniżej średniej wojewódzkiej w granicach 4-6%. Wyjątkiem było Osiedle Rycerskie, gdzie odnotowano zdecydowanie najniższy poziom tego wskaźnika równy 2,08%.

Mapa 8. Prezentacja przestrzenna wskaźnika: Liczba osób korzystających ze świadczeń pomocy społecznej w przeliczeniu na 100 osób wg miejsca zamieszkania[2014 r.]. Na żółto zaznaczono przekroczenia wart. referencyjnej wojewódzkiej.

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych Urzędu Miejskiego w Przemysłu oraz Miejskiego Ośrodka Pomocy Społecznej w Przemysłu.

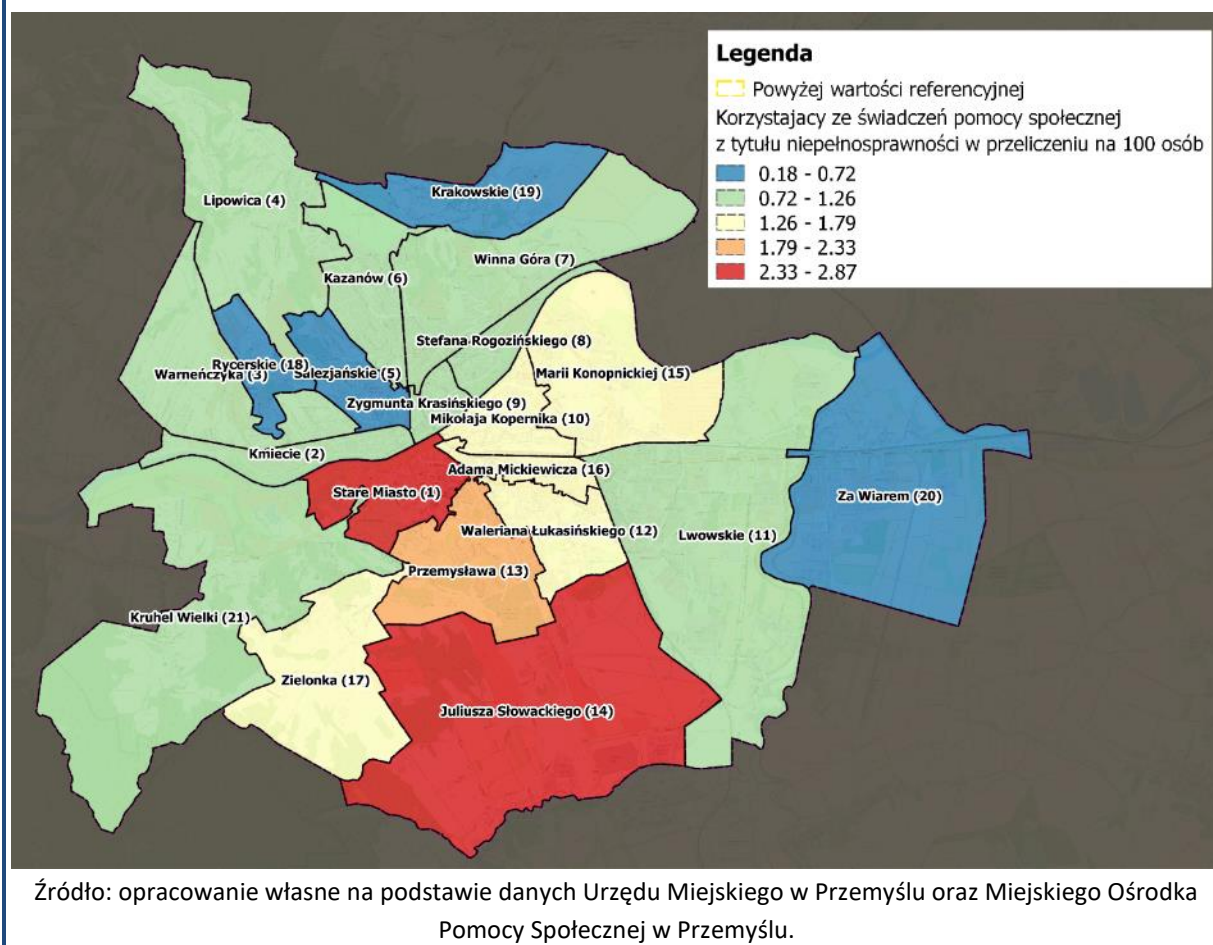
Korzystający ze świadczeń pomocy społecznej z tytułu niepełnosprawności w przeliczeniu na 100 osób wg miejsca zamieszkania;

Udział świadczeń pomocy społecznej z tytułu niepełnosprawności w przeliczeniu na 100 osób na żadnym z przemyskich osiedli nie przekroczył wartości referencyjnej – średniej wojewódzkiej wynoszącej 3,16.

Poziom wskaźnika korelował ze wskaźnikiem udziału osób, które korzystały z pomocy społecznej w ludności ogółem. Najwyższy poziom wskaźnika odnotowano zatem na osiedlach: Słowackiego (2,87), Staré Miasto (2,36) oraz Przemysława (1,81). Oprócz wymienionych osiedli wartość referencyjną dla miasta (1,11) przekraczały osiedla: Zielonka (1,27), Waleriana Łukasieńskiego (1,37), Adama Mickiewicza (1,49), Lwowskie (1,15), Marii Konopnickiej (1,32) i Mikołaja Kopernika (1,29). Najniższy poziom osób korzystających ze świadczeń pomocy społecznej z tytułu niepełnosprawności cechował natomiast osiedla: Krakowskie (0,18), Za Wiarem (0,46), Rycerskie (0,47) oraz Salezjańskie (0,64).

Mapa 9. Prezentacja przestrzenna wskaźnika: Korzystający ze świadczeń pomocy społecznej z tytułu niepełnosprawności w przeliczeniu na 100 osób wg miejsca zamieszkania [2014 r.]. Na żółto zaznaczono przekroczenia wart. referencyjnej wojewódzkiej.

Edukacja

Miasto jest organem prowadzącym 12 przedszkoli, do których uczęszczało (w roku szkolnym 2015/2016) 1241 dzieci (prócz tego do oddziału przedszkolnego dla mniejszości narodowej przy SP nr 17 było zapisanych 18 dzieci). Działało też 13 przedszkoli prowadzonych przez inne podmioty.

W 2017 r. część dzieci (39 os.) nie znalazła miejsca w konkretnych przedszkolach w rekrutacji podstawowej, jednak po zakończeniu rekrutacji uzupełniającej wszystkim dzieciom wskazano wolne miejsca w innych przedszkolach. Skala niedoboru miejsc w przedszkolach rozmieszczonych w różnych rejonach miasta jest bardzo mała, a biorąc pod uwagę fakt, że Miasto może zaoferować miejsca w innych placówkach niż wskazanych podczas pierwszego dokonywanego wyboru, świadczy, że zjawiska nie można rozpatrywać w układzie przestrzennym i dostępność do przedszkoli jest zapewniona równomiernie.

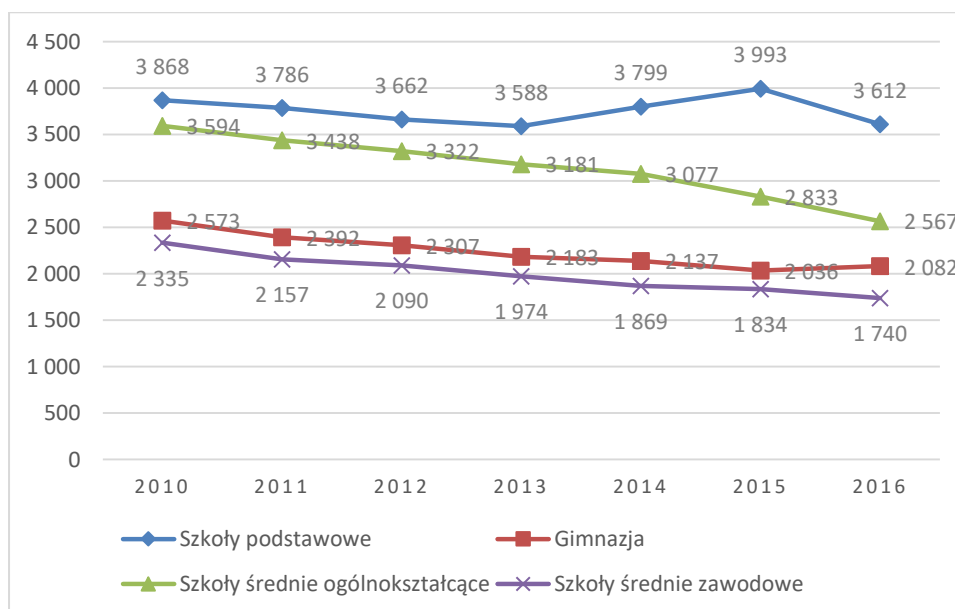
Tabela 5. Publiczna infrastruktura przedszkolna

Przedszkole Nr	Liczba miejsc w przedszkolu	Liczba dzieci nieprzyjętych w danym przedszkolu na etapie rekrutacji podstawowej
2	200	0
3	125	6
4	50	0
7	50	0
9	125	15
11	130	4
12	75	7
13	125	2
14	75	5
16	200	0
19	50	0
20	50	0
oddział przedszkolny w ZSO Nr 2	25	0
SUMA	1280	39

Źródło: Wydział Edukacji

Efekt niżu demograficznego widoczny jest także w placówkach oświatowych. W ciągu ostatnich lat liczba uczniów w szkołach podstawowych spadła z 3 868 uczniów w 2010 roku do 3 612 w roku 2016. Podobne tendencje wykazywane są także na wyższych etapach edukacji. W gimnazjach liczba uczniów zmniejszyła się o 491 osób, w szkołach średnich ogólnokształcących o 1 027 uczniów, natomiast w szkołach średnich zawodowych różnica ta wyniosła 595 osób. Dokładne zmiany w poszczególnych typach szkół przedstawia wykres poniżej.

Wykres 6. Zmiany liczby uczniów w poszczególnych typach szkół

Źródło: Opracowanie własne na podstawie: Bank Danych Lokalnych, GUS

Miasto prowadzi 9 szkół podstawowych, w tym 1 dla mniejszości ukraińskiej (nr 17), a także 2 szkoły podstawowe specjalne. Na terenie miasta funkcjonuje 6 gimnazjów ogólnodostępnych (w tym 1 dla mniejszości ukraińskiej – w zespole z SP nr 17), oraz 3 gimnazja specjalne. Przemyscy gimnazjaliści osiągają relatywnie dobre (na tle kraju i województwa) wyniki z egzaminów, szczególnie w zakresie przedmiotów humanistycznych i nauki języków⁷.

Poza tym funkcjonowała też szkoła podstawowa i gimnazjum w Zespole Szkół Muzycznych, prowadzonym przez Ministra Kultury i Dziedzictwa Narodowego, oraz szkoły niepubliczne: 2 podstawowe i 4 gimnazja.

Wymienione placówki oświatowe są często niewielkie.

Miasto jest organem prowadzącym 7 placówek szkolnictwa ponadgimnazjalnego, w tym 3 liceów ogólnokształcących. W ramach prowadzonych przez Samorząd Miasta 3 Specjalnych Ośrodków Szkolno-Wychowawczych funkcjonuje 10 różnorodnych szkół ponadgimnazjalnych. Miasto jest organem prowadzącym Centrum Kształcenia Ustawicznego (CKU), które wchodzi w skład Centrum Kształcenia Zawodowego i Ustawicznego Nr 2 w Przemyślu, gdzie funkcjonują szkoły dla dorosłych.

Technikum nr 4 w ZSEiO zajęło w 2016 r. 29. miejsce w Polsce w rankingu maturalnym techników⁸. I LO im. J. Słowackiego było w swojej grupie 171⁹.

Wydatki budżetu Miasta na oświatę i wychowanie rokrocznie rosną – z 74 329 450 zł w 2007 r. do 117 098 883 zł w 2015 r.

Zgromadzenie Salezjanów prowadzi LO na prawach szkoły publicznej. Poza tym istnieje 5 niepublicznych liceów ogólnokształcących dla dorosłych oraz 12 szkół policealnych.

W roku akademickim 2015/2016 na terenie Przemysła działało 5 szkół wyższych, skupiających około 2000 studentów¹⁰. W roku 2006/2007 na 7 uczelniach naukę pobierały 3754 osoby.

⁷ Por.

http://www.oke.krakow.pl/inf/filedata/files/6111_05_%B6rednie%20wyniki%20uczni%F3w%20w%20powiatc h%20w%202016%20roku.pdf [dostęp: 23.02.2017 r.]

⁸http://www.perspektywy.pl/ranking/2016/TECH/pdf/PERSPEKTYWY_2016_Ranking_maturalny_technikow.pdf [dostęp: 23.02.2017 r.]

⁹http://www.perspektywy.pl/ranking/2016/LO/pdf/PERSPEKTYWY_2016_Ranking_maturalny_liceow.pdf [dostęp: 23.02.2017 r.]

¹⁰ Brak precyzyjnej liczby z powodu niepodania danych przez 2 placówki.

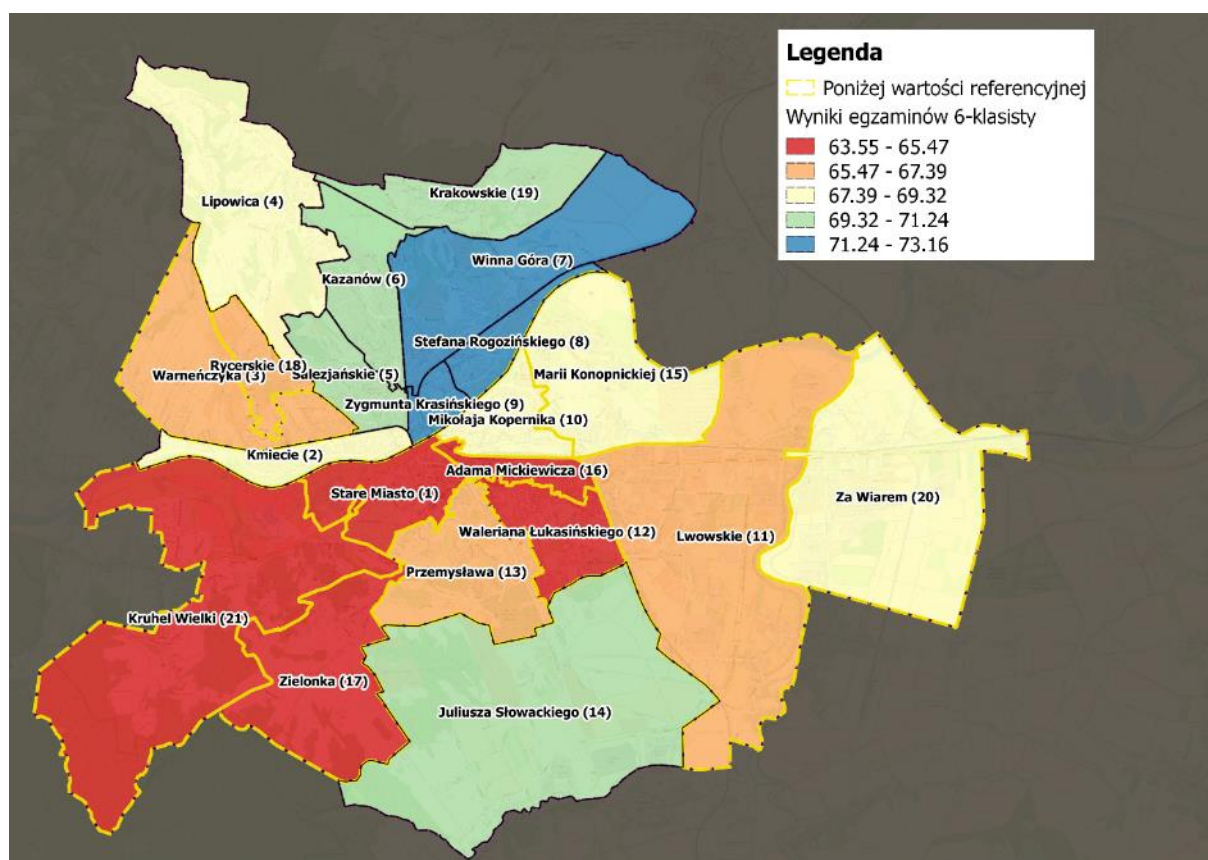
Wyniki egzaminów 6-klasisty;

W ramach analizy wskaźnikowej sfery społecznej rozpatrywane są również różnice w potencjale edukacyjnym poszczególnych obszarów. Miernikiem, który w sposób możliwie obiektywny pozwala oszacować pewien potencjał w tym zakresie jest średni wynik uczniów z egzaminu 6-klasisty. Ogółem uczniowie przemyskich szkół podstawowych wypadli lepiej (69,0%) niż średnio ich rówieśnicy w województwie (67,7%).

Zgodnie z zebranymi danymi najwyższe średnie wyniki z egzaminu 6-klasisty na terenie Przemysła, znacznie przekraczające średnią wojewódzką (67,7%) i średnią dla miasta (69,0%) osiągnęli uczniowie zamieszkujący osiedla: Krasieńskiego (73,16%), Rogozińskiego (72,90%), Za Wiarem (72,84%) oraz Kazanów (70,22%). Ponadto wynik powyżej średniej wojewódzkiej osiągnęli uczniowie szkół podstawowych z osiedli: Krakowskie (69,90%), Słowackiego (69,32%), Lipowica (68,84%), Salezjańskie (68,75%) oraz Kmiecie (68,38%).

Najstąbiej na tle miasta i województwa wypadli uczniowie zamieszkujący osiedla: Kruhel Wielki (63,55%), Zielonka (63,55%), Łukasieńskiego (63,68%), Stare Miasto (64,96%), Mickiewicza (65,38%). Uczniowie z pozostałych osiedli osiągnęli średnie wyniki z egzaminu 6-klasisty nieznacznie poniżej wartości referencyjnej (maksymalnie o 1,6%).

Mapa 10. Prezentacja przestrzenna wskaźnika: Wyniki egzaminów 6-klasisty [2015 r.]. Na żółto zaznaczono przekroczenia wart. referencyjnej wojewódzkiej.

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych Urzędu Miejskiego w Przemysłu.

Udział uczniów szkół podstawowych posiadających objawy chorób cywilizacyjnych: otyłości i wad postawy

W 1997 roku Światowa Organizacja Zdrowia (WHO) oficjalnie ogłosiła otyłość ogólnoświatową epidemią obejmującą dzieci i dorosłych, uznając ją za jedno z największych zagrożeń dla zdrowia ludzkości. Najczęściej

rozpoznaje się otyłość prostą (samoistną, jednoobjawową, pierwotną), czyli taką, której nie towarzyszą inne objawy chorobowe; powstaje ona wskutek zaburzenia bilansu energetycznego poprzez dostarczanie organizmowi większej ilości kalorii niż wymaga tego codzienne zapotrzebowanie, co powoduje jej kumulację i odkładanie się w postaci tkanki tłuszczowej. Przyczyny otyłości prostej są różne, zarówno uwarunkowane genetycznie (niskie tempo przemiany materii) jak i wynikające z czynników środowiskowych: nieprawidłowe wzorce w rodzinie, złe nawyki żywieniowe, ograniczona aktywność fizyczna, jedzenie jako forma ucieczki od stresu. Rzadszym przypadkiem jest otyłość wtórna (patologiczna) wynikająca ze schorzeń endokrynologicznych, układu nerwowego, wad genetycznych lub będąca skutkiem przewlekłego leczenia/ przyjmowania leków.

Wady postawy uznaje się za drugie poważne schorzenie cywilizacyjne, na które narażone są dzieci i młodzież w krajach rozwiniętych. Wady postawy dzieci w wieku rozwojowym – występujące w ok. 50–60% populacji najczęściej spowodowane złymi nawykami (wzrasta długość czasu spędzanego w pozycji siedzącej, przy jednoczesnym ograniczeniu aktywności ruchowej) lub nadmiernym w stosunku do wzrostu i wagi obciążeniem ciała (w tym otyłością), rzadziej wady postawy mają charakter wrodzony lub stanowią powikłania po innych chorobach, a ich zniwelowanie jest trudne. Do najczęstszych wad nawykowych można zaliczyć m.in.: plecy okrągłe nieznacznie, plecy wklęsłe nieznacznie, postawy skoliozytyczne oraz zaburzenia w ułożeniu głowy, barków i łopatek, których korekcja jest stosunkowo łatwa.

W rozwoju dzieci występują okresy szczególnej podatności organizmu na powstawanie wad postawy. Pierwszy okres (wiek 6–7) lat wiąże się z rozpoczęciem nauki w szkole, co oznacza dla organizmu konieczność adaptacji do nowej sytuacji i kilkunastogodzinnego przebywania w pozycji siedzącej w ławce szkolnej, przy silnie rozwiniętej potrzebie ruchu. Drugi okres krytyczny pojawia się wraz ze skokiem wzrostu w okresie pokwitaniowym: u dziewcząt w wieku 11–13 lat, u chłopców – 13–14 lat. Następuje wówczas zmiana proporcji ciała i położenia środka ciężkości, dziecko jest bardzo podatne na wpływ rozmaitych czynników zewnętrznych, a rozwój układu mięśniowego nie zawsze nadąża za szybkim wzrostem kości. Istotne jest zatem diagnozowanie wad postawy na etapie szkoły podstawowej i wprowadzanie działań profilaktycznych oraz zajęć kompensacyjno-korekcyjnych.

Na podstawie badań diagnostycznych prowadzonych w 2017 r. w publicznych szkołach podstawowych zebrano dane dotyczące procentowego udziału powyższych schorzeń wśród populacji uczniów poszczególnych szkół i oszacowano ich rozkład w ramach osiedli (na podstawie ich rejonizacji).

Na terenie Przemysła zdecydowanie częstszym problemem zdrowotnym diagnozowanym wśród uczniów są wady postawy, które dotyczą 20% uczniów. Otyłość stanowi przypadłość 9% uczniów.

Ponadprzeciętna koncentracja problemu otyłości i wad postawy widoczna jest wśród uczniów szkół zlokalizowanych na osiedlach Juliusza Słowackiego, Kazanów, Krakowskim, a także Lipowica. Znaczny udział uczniów wykazujących objawy analizowanych schorzeń widoczny był także na osiedlach: Kmiecie, Warneńczyka, Winna Góra, Rycerskim oraz Przemysława.

	Udział uczniów szkół podstawowych u których zdiagnozowano wadę postawy	Udział uczniów szkół podstawowych u których zdiagnozowano otyłość
Adama Mickiewicza	15%	6%
Juliusza Słowackiego	24%	11%
Kazanów	34%	28%
Kmiecie	29%	8%
Krakowskie	33%	32%
Kruhel Wielki	11%	2%
Lipowica	27%	27%
Lwowskie	14%	8%
Marii Konopnickiej	13%	7%

Mikołaja Kopernika	13%	7%
Przemysława	19%	8%
Rycerskie	18%	13%
Salezjańskie	37%	4%
Stare Miasto	15%	6%
Stefana Rogozińskiego	12%	9%
Waleriana Łukasińskiego	11%	3%
Warneńczyka	15%	15%
Winna góra	14%	11%
Za Wiarem	13%	7%
Zielonka	11%	2%
Zygmunta Krasieńskiego	15%	8%
Wartość referencyjna dla miasta	20%	9%

Źródło: opracowanie własne na ankiety z publicznych szkół podstawowych.

Częste, znaczące różnice pomiędzy szkołami i osiedlami mogą wynikać ze stosowanych, różnych metod diagnostycznych w szkołach. Problem otyłości i wad postawy wśród uczniów szkół podstawowych jest jednak zjawiskiem obecnym w Przemysłu, wymagającym podjęcia działań edukacyjnych i profilaktycznych. Jest to tym bardziej zasadne, iż zmieniające się nawyki spędzania wolnego czasu, jak i przemiany społeczno-cywilizacyjne prowadzić będą do coraz wyższego ryzyka występowania chorób cywilizacyjnych, stanowiąc istotne zagrożenie dla prawidłowego rozwoju i zdrowia dzieci i młodzieży. Skala zjawiska uzasadnia konieczność kontynuacji i doskonalenia metod badań populacyjnych mających na celu wczesne wykrywanie wad postawy jak i objawów otyłości u uczniów, realizacji odpowiednich programów profilaktycznych i leczniczych. Niezwykle ważne w tym kontekście jest także prowadzenie zajęć korekcyjno-kompensacyjnych, propagowanie aktywności fizycznej wśród uczniów i zapewnienie powszechnego dostępu do odpowiedniej bazy sportowo-rekreacyjnej.

Kultura i dziedzictwo narodowe, aktywność społeczna

Sektor kultury jest w Przemysłu, zważywszy na wielkość miasta, bardzo rozwinięty, zarówno w aspekcie bazy, jak i działalności. Z racji dziedzictwa historii w mieście kultywowane są tradycje:

- religijne (Dni Patrona miasta Przemysła Świętego Wincentego „Wincenciada”, Święto Jordanu)
- wojskowe (związane z obecnymi w mieście relikwiami Twierdzy w Przemysłu i trzech oblężeń w czasie I wojny światowej w 2015 r. oraz z postacią Dobrego Wojaka Szwejka),
- kresowe, zwłaszcza związane ze Lwowem i okolicami (działa Lwowska Kapela „Ta Joj”),
- muzyczne – festiwale jazzowe, Ogólnopolski Festiwal Kapel Folkloru Miejskiego, Salezjańskie Lato Muzyczne,
- teatralne - w Przemysłu działa nieprzerwanie od 1869 r. najstarszy w Polsce teatr amatorski „Fredreum”
a także tak specyficzne, jak Święto Fajki.

Do placówek kulturalnych organizowanych i finansowanych przez Miasto Przemysłu należą:

- Przemyska Biblioteka Publiczna im. Ignacego Krasickiego przy ul. Grodzkiej 8 wraz z 7 filiami,
- Przemyskie Centrum Kultury i Nauki „Zamek”, na które składają się: Zamek Kazimierzowski, Klub „Niedźwiadek”, budynek przy ul. St. Konarskiego 5 wraz z mieszczącym się tam Zespołem Pieśni i Tańca "Przemysłu",
- Młodzieżowy Dom Kultury - placówka oświatowa pracy pozaszkolnej przy ul. Św. Józefa 6 finansowana z subwencji oświatowej Ministerstwa Edukacji Narodowej.

Urząd Marszałkowski Województwa Podkarpackiego jest organem prowadzącym następujących placówek:

- Muzeum Narodowego Ziemi Przemyskiej (MNZP) przy pl. Berka Joselewicza 1, wraz z oddziałami: Muzeum Dzwonów i Fajek (Wieża Zegarowa, ul. Władycze 1) i Muzeum Historii Miasta Przemysła (Rynek 9),
- Centrum Kulturalne przy ul. Konarskiego 9 wraz z kinem „Centrum”,
- Galerii Sztuki Współczesnej przy ul. T. Kościuszki 3,
- Wojewódzkiej Biblioteki Pedagogicznej przy ul. Bpa J. Śnigurskiego 10/12.

Jak wspomniano wcześniej, Ministerstwu Kultury i Dziedzictwa Narodowego podlega Zespół Szkół Muzycznych. Archidiecezja Przemyska (obrzędki łańciskiego) zawiaduje Muzeum Archidiecezjalnym, a Ministerstwo Obrony Narodowej Klubem Garnizonowym. Przemyska Spółdzielnia Mieszkaniowa prowadzi 4 Osiedlowe Domy Kultury na największych osiedlach (w części zasańskiej).

Przemysł może poszczycić się licznymi, niewymienionymi wcześniej a dobrze zaopatrzonymi bibliotekami (284 380 vol., podczas gdy w Krośnie 276 573, w Mielcu 239 888, w Zamościu 246 735 a w Jeleniej Górze 211 612). Spada niestety skala czytelnictwa. Liczba czytelników zmniejszyła się z 12 668 w 2007 r. do 9 294 w 2015 r., ilość wypożyczeń z 197 056 do 165 207. W tym czasie wielkości te w porównywalnych miastach były wyraźnie większe i najczęściej utrzymywały się.

Nie napawa optymizmem także liczba widzów w muzeach (po otwarciu nowej siedziby MNZP liczba widzów wzrosła z 24 567 w 2008 r. do 46 540 w 2009 r., po czym spadała do 38 646 w 2013 r. i od tego czasu wykazuje stabilizację).

W ostatnich latach nastąpiły liczne przenosiny placówek kultury, spowodowane w wielu przypadkach zwrotami nieruchomości wcześniejszym właścicielom.

W Raporcie o stanie Miasta Przemysła wśród najważniejszych imprez kulturalnych, organizowanych corocznie, wymienionych jest 30 wydarzeń. Wymienia się tam 40 stowarzyszeń społeczno-kulturalnych, kształtujących oblicze miasta, a także 27 najważniejszych zespołów artystycznych, reprezentujących przeróżne nurty – od sentymentalnych, przez religijne, ludowe, po rockowe.

Jako wizytówki miasta wymienia się:

- Archidiecezjalny Chór „Magnificat”,
- Chór Młodzieżowy VOX luventum,
- Formację Taneczną A-Z,
- Kapelę Folkloru Miejskiego „Fidelis”,
- Lwowską Kapelę Podwórkową „Ta-Joj”,
- Przemyską Orkiestrę Kameralną,
- Zespół Pieśni i Tańca „Przemysł”,
- Zespół Taneczny „Koralik”,
- Zespół Wokalny „Trio X”.

Imprezy o charakterze kulturalnym cieszą się dużym zainteresowaniem, także biletowane. Do najbardziej popularnych należą: Święto Zamku, Święto Fajki, Manewry Szwejkowskie, Dni Patrona Miasta. Od kilku lat próbuje się wypromować imprezy wizerunkowe, do których oprócz powyższych,

zalicza się także przemyskie rekonstrukcje historyczne. Jednocześnie mieszkańcy słabo angażują się w działalność kół i klubów. Należy do nich jedynie 40 Przemyslan na 10 tys. mieszkańców, podczas gdy w skali kraju 129 osoby, a w woj. Podkarpackim 146. W przypadku Przemysła są to głównie kluby seniora. Podobnie ma się sprawa z grupami i zespołami artystycznymi. W Przemysłu działa ich szczególnie dużo na niwie muzyki instrumentalnej, jednak należy do nich tylko 45 osób na każde 10 tys. (w Polsce 78, a na Podkarpaciu 137). Można więc powiedzieć, że oferta kulturalna jest dostępna i rozwinięta, jednak uczestnictwo najczęściej elitarne, a większość mieszkańców zadowala się rolą widzów.

Nakłady budżetu Miasta na kulturę i ochronę dziedzictwa narodowego są niewielkie (w 2015 r. 5 486 340 zł, co stanowiło 1,61% budżetu), z czym koresponduje fakt funkcjonowania licznych placówek i przedsięwzięć finansowanych z innych źródeł oraz bogata działalność społeczna w tym zakresie.

Aktywność obywatelska;

Wskaźnik aktywności obywatelskiej mierzonej liczbą zarejestrowanych fundacji, stowarzyszeń i organizacji społecznych (53 na 10 tys. mieszkańców w 2015 r.) jest w Przemysłu znacznie wyższy aniżeli średnia ogólnopolska (35) i dla województwa podkarpackiego (34). Również dynamika powstawania nowych tego rodzaju organizacji jest wyższa niż w kraju i regionie. Co roku uchwalany jest Program współpracy z organizacjami pozarządowymi. W roku 2012 została powołana Miejska Rada Działalności Pożytku Publicznego, którą tworzą przedstawiciele Rady Miejskiej, Prezydenta Miasta Przemysła oraz organizacji pozarządowych, odbywają się też Pikniki Organizacji Pozarządowych, gdzie można zapoznać się z ich działalnością.

Aktywność obywatelska w podziale na osiedla mieszkaniowe Przemysła uwzględnia liczbę stowarzyszeń, fundacji i klubów sportowych będących w rejestrze miejskim w 2017r. Zdecydowanie najwięcej organizacji zaliczanych do sektora pozarządowego, w których działają mieszkańcy Przemysła, zarejestrowanych jest w osiedlu Stare Miasto (13,7 na 1000 mieszkańców). Duży udział zarejestrowanych podmiotów z sektora pozarządowego występuje także na osiedlach Mikołaja Kopernika (6,5), Marii Konopnickiej (6,2), Lwowskie (6,1), Kmiecie (5,4) i Adama Mickiewicza (5,2). Należy założyć, że tak duża liczba organizacji pozarządowych w obszarze centralnym miasta nie koniecznie oznacza ponadprzeciętną aktywność mieszkańców właśnie tych osiedli. Może wiązać się m.in. z dostępnością lokali pod działalność tego typu organizacji. Niezależnie od tych zastrzeżeń można przyjąć, że działalność organizacji pozarządowych w Przemysłu, a szczególnie w obszarach centralnych, świadczy o istotnym potencjale.

	Liczba stowarzyszeń, fundacji i klubów sportowych w przeliczeniu na 1000 mieszkańców
Adama Mickiewicza	5,2
Juliusza Słowackiego	4,1
Kazanów	3,4
Kmiecie	5,4
Krakowskie	1,8
Kruhel Wielki	1,4
Lipowica	2,2
Lwowskie	6,1
Marii Konopnickiej	6,2
Mikołaja Kopernika	6,5
Przemysława	4,7
Rycerskie	0,7

Salezjańskie	3,0
Stare Miasto	13,7
Stefana Rogozińskiego	3,0
Waleriana Łukasińskiego	4,9
Warneńczyka	1,6
Winna góra	3,5
Za Wiarem	3,2
Zielonka	0,0
Zygmunta Krasińskiego	2,9

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych Urzędu Miejskiego w Przemysłu

Projekty złożone do budżetu obywatelskiego miasta Przemysła na poszczególnych osiedlach

Dodatkowym miernikiem umożliwiającym ocenę poziomu zaangażowania obywatelskiego mieszkańców poszczególnych osiedli jest liczba zgłoszonych inicjatyw/ projektów w ramach Budżetu Obywatelskiego Miasta Przemysła. Narzędzie to umożliwia bezpośrednią partycypację mieszkańców w określaniu zadań inwestycyjnych o mniejszej skali, realizowanych w ich najbliższym otoczeniu. Obecnie w Przemysłu propozycje zadań mieszkańcy składają za pośrednictwem swoich Zarządów Osiedli, środki na poszczególne osiedla są przyznawane w oparciu o liczbę mieszkańców każdego z Osiedli. Zgłaszanym projektem może być każda inicjatywa obywatelska określająca zadanie, które przyczynia się do pozytywnego rozwoju Miasta i ma charakter ogólnodostępny. Inicjatywą obywatelską może być w szczególności projekt zadania, takiego jak: budowa, ulepszenie elementu infrastruktury miejskiej, działanie o charakterze inwestycyjnym, mające na celu poprawę warunków życia i funkcjonowania mieszkańców.

Najwyższą aktywnością w ostatnich latach (2014-2016) wykazywali się mieszkańcy osiedla Stare Miasto, którzy zgłosili łącznie 14 propozycji projektowych, a także osiedla Mikołaja Kopernika (13 zgłoszonych propozycji), co pokrywa się z wysokim poziomem obecności organizacji pozarządowych na tych osiedlach i potwierdza wysokie zaangażowanie mieszkańców w kształtowanie życia lokalnej społeczności i osiedla. Relatywnie sporo inicjatyw zgłosili także mieszkańcy osiedli Kmiecie (9 propozycji), Warneńczyka (8 propozycji) i Przemysława (6 propozycji).

Mieszkańcy niektórych osiedli ani razu nie skorzystali z możliwości zgłoszenia projektów (Zielonka) lub zrobili to nie we wszystkich edycjach (Salezjańskie, Kazanów, Z. Krasińskiego, Lwowskie, J. Słowackiego, M. Konopnickiej, Mickiewicza, Rycerskie, Krakowskie, Za Wiarem), co może z jednej strony wynikać z niskiego zaangażowania mieszkańców lub z za niskiego pułapu środków przyznanych na poszczególne osiedla, co ogranicza zakres projektów możliwych do zgłoszenia. Inicjatorami i propagatorami projektów aplikujących w ramach budżetów obywatelskich są także lokalne stowarzyszenia, ruchy miejskie czy fundacje, które potrafią sprawniej zdiagnozować obecne niedobry i przygotować propozycję projektu od strony merytorycznej, niż projektodawcy indywidualni. Ich niska aktywność na danym osiedlu, często przekłada się więc na niższy poziom aplikacji w ramach budżetu obywatelskiego.

Tabela 6. Projekty złożone do budżetu obywatelskiego miasta Przemysła na poszczególnych osiedlach

	2014 rok	2015 rok	2016 rok
Osiedle Nr 1 „Stare Miasto”	8	1	5
Osiedle Nr 2 „Kmiecie”	3	3	3
Osiedle Nr 3 „Warneńczyka”	3	3	2
Osiedle Nr 4 „Lipowica”	2	1	2
Osiedle Nr 5 „Salezjańskie”	3	2	
Osiedle Nr 6 „Kazanów”	3	3	
Osiedle Nr 7 „Winna Góra”	1	2	1
Osiedle Nr 8 „Stefana Rogozińskiego”	1		2
Osiedle Nr 9 „Zygmunta Krasińskiego”		2	

Osiedle Nr 10 „Mikołaja Kopernika”	5	5	3
Osiedle Nr 11 „Lwowskie”	1		
Osiedle Nr 12 „Waleriana Łukasińskiego”	1	2	3
Osiedle Nr 13 „Przemysława”	2	2	2
Osiedle Nr 14 „Juliusza Słowackiego”	2		1
Osiedle Nr 15 „Marii Konopnickiej”	1		
Osiedle Nr 16 „Adama Mickiewicza”	1	3	
Osiedle Nr 17 „Zielonka”			
Osiedle Nr 18 „Rycerskie”	2		
Osiedle Nr 19 „Krakowskie”	1		
Osiedle Nr 20 „Za Wiarem”	1		
Osiedle Nr 21 „Kruhel Wielki”	2	1	2
Suma	43	30	26

Źródło: opracowanie własne

Aktywność obywatelska mierzona frekwencją wyborczą nie jest wysoka, w każdym niemal przypadku wyborów z lat 2005-2015 (poza wyborami do Parlamentu Europejskiego) była niższa niż w kraju i województwie podkarpackim, które ogólnie odznaczają się wysokimi wskaźnikami w tym zakresie. Przykładowo w I turze wyborów samorządowych w 2014 r. w wyborach do rad gmin frekwencja w mieście wyniosła 45,3%, podczas gdy na całym Podkarpaciu 50,8%, zaś w kraju 47,4% .

Przemyśl stanowi cenny w skali Polski zespół zabytkowy. W ewidencji nieruchomości dóbr kultury jest ponad 1200 zabytków, a w rejestrze A – 477 obiektów. W ewidencji znajdują się także 1548 ruchomych dóbr kultury, w tym w rejestrze B – 926 obiektów.

Do najcenniejszych zabytków należą:

1. Założenia przestrzenne:

a. Układ urbanistyczny miasta Przemysła, w tym następujące grupy:

- i. pozostałości dawnych układów obronnych miasta – od X/XI wieku do XIII/XIV w.,
- ii. układ zespołu miejskiego z Rynkiem w centrum, rozwijający się w okresie XIV–XVII w., oraz kamienice mieszczańskie z XVI w.
- iii. fragmenty średniowiecznych i nowożytnych systemów obwarowań miejskich przebudowywanych od XIV/XV w. do k. XVII w.,
- iv. zespół zabytków Twierdzy Przemyśl wzniesionej w 2 połowie XIX w.,
- v. układ przedmieść wykształconych począwszy od 2 połowy XVII w. do XIX/XX w. przy głównych drogach wylotowych z centrum miasta w kierunkach północnym i południowo–wschodnim,
- vi. dzielnica willowo – ogrodowa rozplanowana w początku XX w. na Zasaniu,
- vii. zabytkowa zabudowa miasta Przemysła powstała w okresie od X/XI do XX w., a zasadniczo od XV do XX w. reprezentowana przez – zespół zamkowy, zespoły sakralne, pałace, budynki użyteczności publicznej, dworki podmiejskie, domy mieszczańskie, zespoły zabudowy ulic, zespoły budownictwa obronnego, małą architekturę.
- viii. zabytkowe cmentarze (cmentarz miejski, cmentarz żydowski, cmentarze wojskowe)
- ix. stanowiska archeologiczne.

b. Wzgórze Zamkowe, w którego skład wchodzi m. in. zamek królewski z 1340 r. oraz fundamenty rotundy i palatium z X-XI w.,

- c. zespół parku miejskiego, w którego skład wchodzi park krajobrazowy z 1842 r,
2. Zespoły zabytków architektury i budownictwa – do najcenniejszych należą:
- i. Zespół Kościoła Katedralnego p.w. Św. Jana Chrzciciela, w którego skład wchodzi Kościół ob. Archikatedra Rzymskokatolicka, 1460–przed 1549r.,
 - ii. Zespół Klasztorny Benedyktynów, w którego skład wchodzi kościół p.w. Świętej Trójcy, 1768–1777 i klasztor, 1768–1777,
 - iii. Zespół Klasztorny Franciszkanów, w którego skład wchodzi kościół p.w. Marii Magdaleny, 1754-1778, klasztor, po 1780r.,
 - iv. Zespół Klasztorny Karmelitów Bosych, w którego skład wchodzi kościół p.w. św. Teresy, 1627–1630; klasztor, 1623–1636,
 - v. Zespół Klasztorny Reformatów, w którego skład wchodzi kościół p.w. św. Antoniego, 1637–1645; klasztor z końca XVII w.,
 - vi. Zespół Klasztorny Jezuitów, w którego skład wchodzi kościół, ob. Katedra obrządku greckokatolickiego p.w. Św. Jana Chrzciciela, 1627–1678; klasztor, 1687r.; kolegium, 1658r.,
 - vii. Zespół Klasztorny Karmelitanek, w którego skład wchodzi kościół p.w. MB Szkaplerznej, 1889–1900; klasztor, 1889–1900,
 - viii. Zespół Klasztorny Bazylianów, w którego skład wchodzi cerkiew par. p.w. MB Bolesnej, 1935r.; dom zakonny, 1934–1936,
 - ix. Zespół seminarium duchownego greckokatolickiego, obecnie Kuria Metropolitalna,
 - x. Zespół pałacowy biskupów rzymsko–katolickich, (obecnie Pałac Biskupi i Kuria Metropolitalna),
 - xi. Zespół Pałacowy Lubomirskich, (obecnie siedziba Państwowej Wyższej Szkoły Wschodnioeuropejskiej w Przemyślu), w tym pałac 1885-1887; park z alejami dojazdowymi z XIX w.,
 - xii. Zespół Koszar 10 Pułku Piechoty i Szpitala Załogowego,
 - xiii. 3 inne zespoły koszar,
 - xiv. zespół Szpitala Powszechnego przy ulicy Rogozińskiego, 1904–1906.
3. Inne zabytki architektury i budownictwa, w tym:
- a. Kościół Salezjanów,
 - b. 3 klasztory,
 - c. Seminarium duchowne,
 - d. Wieża zegarowa, d. cerkiewna
 - e. 2 synagogi
4. Zabytki przemysłowe, w tym dworzec kolejowy z 1860 r.
5. Wyposażenie kościołów, pomniki, miejsca pamięci narodowej.

Sukcesywnie prowadzone są prace konserwatorskie, renowacyjne, a niekiedy ratownicze, które wymagają fachowej wiedzy i znacznych nakładów. Wystarczy stwierdzić, że ochronie podlega 70% fasad kamienic na Starym Mieście. Obiecujące są badania podziemi, w tym rozwój i stworzenie produktu turystycznego tj. podziemnej trasy turystycznej pod płytą Rynku. Osobnym tematem są pozostałości tzw. Miasta Żydowskiego w okolicach Placu Rybiego.

Liczba obiektów zabytkowych;

Liczba obiektów zabytkowych w Przemysłu wpisanych do rejestru Podkarpackiego Wojewódzkiego Konserwatora Zabytków (stan na 2017r.) jest bardzo duża, jednak analiza liczby zabytków nieruchomych w układzie przestrzennym ukazuje niezwykle bogactwo śródmieścia miasta pod względem stanu dziedzictwa kulturowego. W osiedlu Stare Miasto obiekty zabytkowe stanowią aż 54 w przeliczeniu na 100 budynków mieszkalnych. Niewiele mniejszy udział odnotowuje się na osiedlu Waleriana Łukasińskiego (51). Na osiedlu Adama Mickiewicza liczba obiektów zabytkowych w przeliczeniu na budynki mieszkalne ogółem jest już nieco mniejsza, ale wciąż bardzo wysoka (29 na 100 budynków mieszkalnych).

	Liczba obiektów zabytkowych wpisanych do rejestru Podkarpackiego Wojewódzkiego Konserwatora Zabytków w przeliczeniu na 100 budynków mieszkalnych
Adama Mickiewicza	29
Juliusza Słowackiego	1
Kazanów	1
Kmiecie	14
Krakowskie	0
Kruhel Wielki	2
Lipowica	1
Lwowskie	3
Marii Konopnickiej	3
Mikołaja Kopernika	3
Przemysława	8
Rycerskie	0
Salezjańskie	5
Stare Miasto	54
Stefana Rogozińskiego	9
Waleriana Łukasińskiego	51
Warneńczyka	2
Winna góra	5
Za Wiarem	1
Zielonka	2
Zygmunta Krasieńskiego	14

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych Wojewódzkiego Urzędu Ochrony Zabytków z siedzibą w Przemysłu

Ustanowiono 5 społecznych opiekunów zabytków, którym powierzono pieczę nad pojedynczymi obiektami architektury fortecznej. 8 września 2006r. Prezydent Miasta Przemysła, wójtowie 8 okolicznych gmin oraz Starosta Przemyski podpisali List intencyjny w sprawie utworzenia Związku Gmin Fortecznych oraz Zespołu Parków Kulturowych Twierdzy Przemyśl.

2. Sfera gospodarcza

Budżet Miasta

Dochody Miasta w latach 2011-2015 wykazywały tendencję spadkową (z 432 566 757 zł do 334 083 812 zł), do czego przyczynił się mniejszy udział środków UE (spadek o 83,07%) i subwencji (zmałała o 2,78%). Dochody własne w tym czasie wzrastały (ze 100 508 502 zł do 128 489 783 zł). Oznacza to wzrost udziału od 23,23% w 2011r. do 38,46% w 2015 r. Dochody własne wzrosły o 27,8% i proporcjonalnie zwiększyły się dochody z tytułu udziału w podatkach stanowiących dochody budżetu państwa (PIT, CIT). Są to tendencje korzystne, świadczące o poprawie sytuacji przedsiębiorstw i rosnących dochodach mieszkańców.

Spadały też wydatki Miasta – z 476 697 351 zł w 2011 r. do 340 789 045 zł w 2015 r. Oznacza to spadek o 28,51% (dochody ogółem w tym samym okresie zmałały o 22,77%), przy czym zauważa się spadek wydatków majątkowych z 45,81% do 11,86%, (a więc o 81,49%), a jednocześnie wzrosły wydatki bieżące o 16,28%. Widać więc powiązanie działań inwestycyjnych Miasta z dopływem środków zewnętrznych oraz pewną niekorzystną inercją (bezwładność) w zakresie wydatków bieżących, które rosną mimo spadku bazy dochodowej.

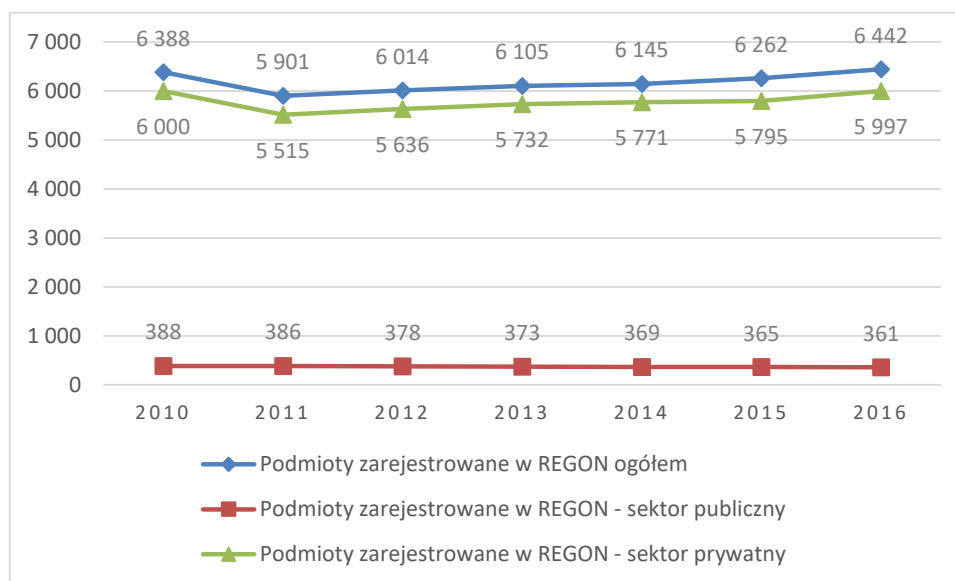
Budżet Miasta wykazuje w większości lat deficyt (w roku 2011, przy wzmożonych inwestycjach, wyniósł 44 130 595 zł, w 2015 r. – 6 705 233 zł), jedynie w 2013 r. wystąpiła nadwyżka (5 702 109 zł). Zadłużenie Miasta wyniosło w 2015 r. 181 104 509 i utrzymuje się na bezpiecznym poziomie.

Przedsiębiorczość

W Przemysłu funkcjonowało w 2016 r. 6 442 podmiotów gospodarczych zarejestrowanych w REGON, w tej liczbie 361 podmiotów sektora publicznego i 5 997 podmiotów w sektorze prywatnym. W ciągu ostatnich pięciu lat liczba podmiotów gospodarczych stale rosła. 3 845 osób fizycznych prowadziło działalność gospodarczą. Na 100 osób w wieku produkcyjnym przypada niecałe 10 prowadzących działalność gospodarczą.

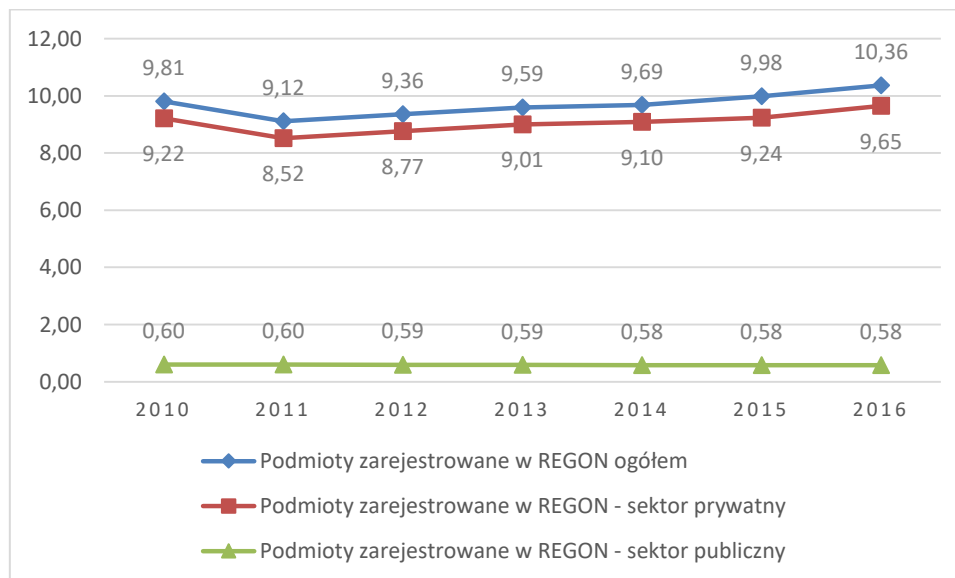
Wykres 7. Dynamika zmian liczby podmiotów zarejestrowanych w REGON

Źródło: opracowanie własne na podstawie Banku Danych Lokalnych, GUS.

Na 100 mieszkańców działa więc 10,36 firm (2016), w tym 9,65 z nich funkcjonuje w sektorze prywatnym. W ciągu ostatnich 6 lat liczba podmiotów gospodarki na 100 mieszkańców zwiększyła się o 0,43.

Wykres 8. Zmiana liczby podmiotów zarejestrowanych w REGON w przeliczeniu na 100 mieszkańców

Źródło: opracowanie własne na podstawie Banku Danych Lokalnych, GUS.

Przemysł jest miastem o zróżnicowanej strukturze gospodarczej. Wiodącymi działami gospodarki są przemysł i handel, znaczący jest także udział transportu i budownictwa. Ponadto Przemysł jest istotnym ośrodkiem usług medycznych i edukacyjnych. Według rodzaju działalności największy odsetek firm tj. 31,35% funkcjonuje w handlu i usługach. W zakresie obsługi nieruchomości, firm oraz nauki działalność prowadzi 17,34% podmiotów. W następnej kolejności jest transport, gospodarka magazynowa i łączność, które stanowią 6,33%. W działalności przemysłowej i budownictwie funkcjonuje 11,32% firm.

Tabela 7. Podmioty gospodarki narodowej wg wybranych sekcji

Wyszczególnienie	Liczba podmiotów								
	2007	2008	2009	2010	2011	2012	2013	2014	2015
Ogółem	6287	6255	6299	6388	5901	6014	6105	6145	6262
	z tego								
Rolnictwo, łowiectwo, leśnictwo	32	16	24	22	20	21	21	20	25
Przemysł	329	225					323		
W tym przetwórstwo przemysłowe	328	224	299	312	294	309	318	324	800
Budownictwo	294	256	379	386	374	380	403	403	
Handel i naprawy	2358	1826	2183	2132	1850	1821	1812	1815	
Hotele i restauracje	223	170	225	222	208	213	224	217	
Transport, gospodarka magazynowa i łączność	466	411	425	431	374	386	391	403	
Pośrednictwo finansowe	188	179	179	175	148	144	150	133	5437
Obsługa nieruchomości i firm, nauka	1141	618	1140	1083	1023	969	868	1059	

Źródło: Raport o stanie Miasta Przemysła 2016 r.

Do największych i najbardziej znanych przemyskich firm należą:

- "INGLOT" Spółka z o.o. – producent kosmetyków; spółka zatrudnia ponad 1200 osób na całym świecie, z tego ponad 600 w Przemysłu,
- Kazar Footwear Sp. z o.o. – producent markowego obuwia,
- Fibris SA – producent płyt pilśniowych,
- Zakłady Automatyki POLNA SA - producent sprzętu do sterowania procesami przemysłowymi,
- SANWIL Polska Sp. z o.o. – producent skór ekologicznych i materiałów powlekanych.

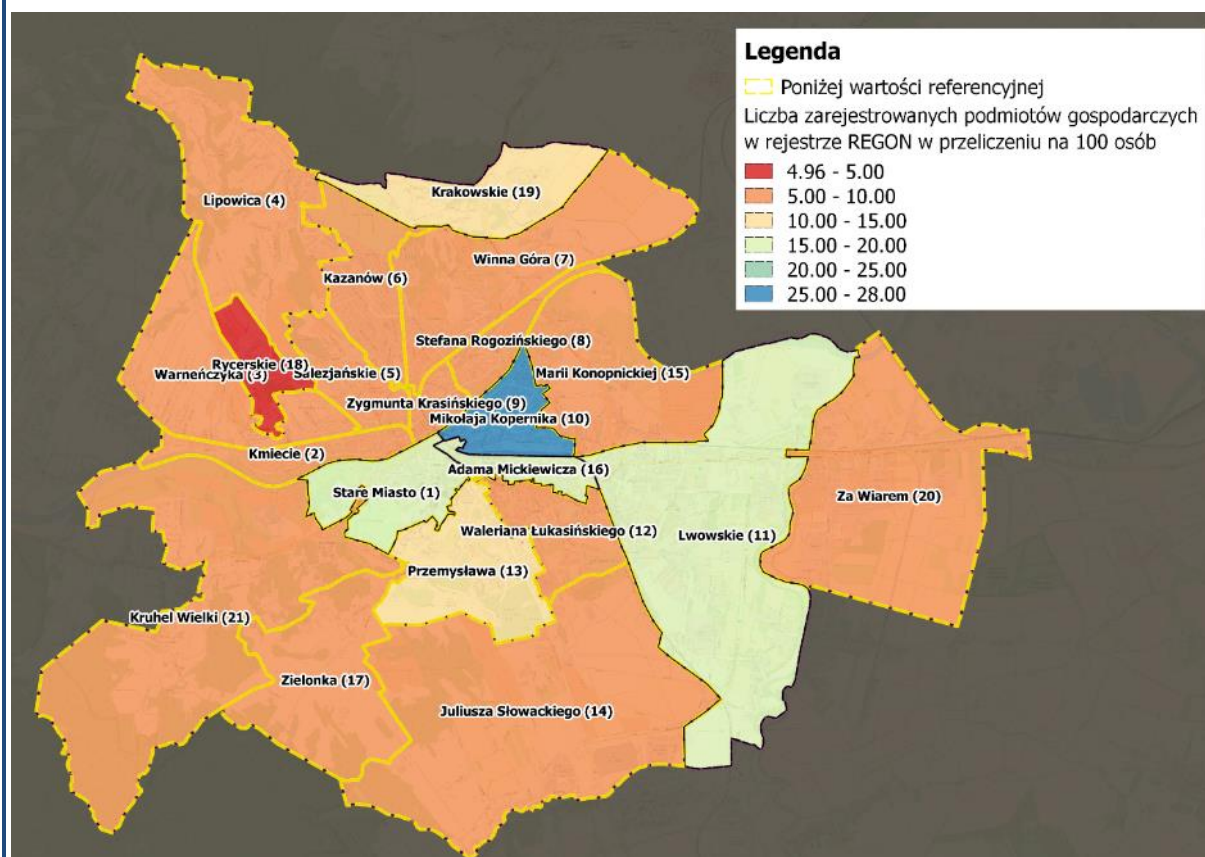
Liczba zarejestrowanych podmiotów gospodarczych w rejestrze REGON w przeliczeniu na 100 osób wg faktycznego miejsca zamieszkania – obszar miejski ;

Podstawowym miernikiem rozwoju gospodarczego i przedsiębiorczości mieszkańców danego obszaru jest wskaźnik obrazujący liczbę podmiotów gospodarczych przypadających na każde 100 osób. Wskaźnik ten jest wysoce zróżnicowany w skali miasta.

Zdecydowanie najwyższym nasyceniem podmiotów gospodarczych cechuje się Osiedle Kopernika, na którym na każdych 100 mieszkańców przypada ponad 27 podmiotów gospodarczych. Kolejnymi osiedlami, które wykazują relatywnie ponadprzeciętny poziom liczby przedsiębiorstw (w odniesieniu do średniej wojewódzkiej) są osiedla położone w centrum miasta, gdzie naturalnie koncentruje się działalność handlowo-usługowa jak Stare Miasto (17,46) czy Mickiewicza (16,32), a także osiedle położone na obrzeżach miasta jak Lwowskie (16,4) czy Krakowskie (11,4), o mniejszej intensywności zabudowy, zlokalizowane przy trasach wylotowych (odpowiednio DK 28 i DK 77) sprzyjających rozwojowi działalności przemysłowej, handlowej czy magazynowo-logistycznej.

Osiedlami o najmniej rozwiniętej funkcji gospodarczej są: Osiedle Rycerskie (4,96), Kruhel Wielki (5,48), Zielonka (5,51), Lipowica (5,70) i Rogozińskiego (5,74), które cechują się wysokim udziałem zabudowy mieszkaniowej. Łącznie poniżej średniego poziomu dla województwa (10,6) i wartości referencyjnej dla miasta (10,08) znalazło się 16 z 21 przemyskich osiedli.

Mapa 11. Prezentacja przestrzenna wskaźnika: Liczba zarejestrowanych podmiotów gospodarczych w rejestrze REGON w przeliczeniu na 100 osób wg faktycznego miejsca zamieszkania – obszar miejski [2014 r.]. Na żółto zaznaczono przekroczenia wart. referencyjnej wojewódzkiej.

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych z rejestru REGON.

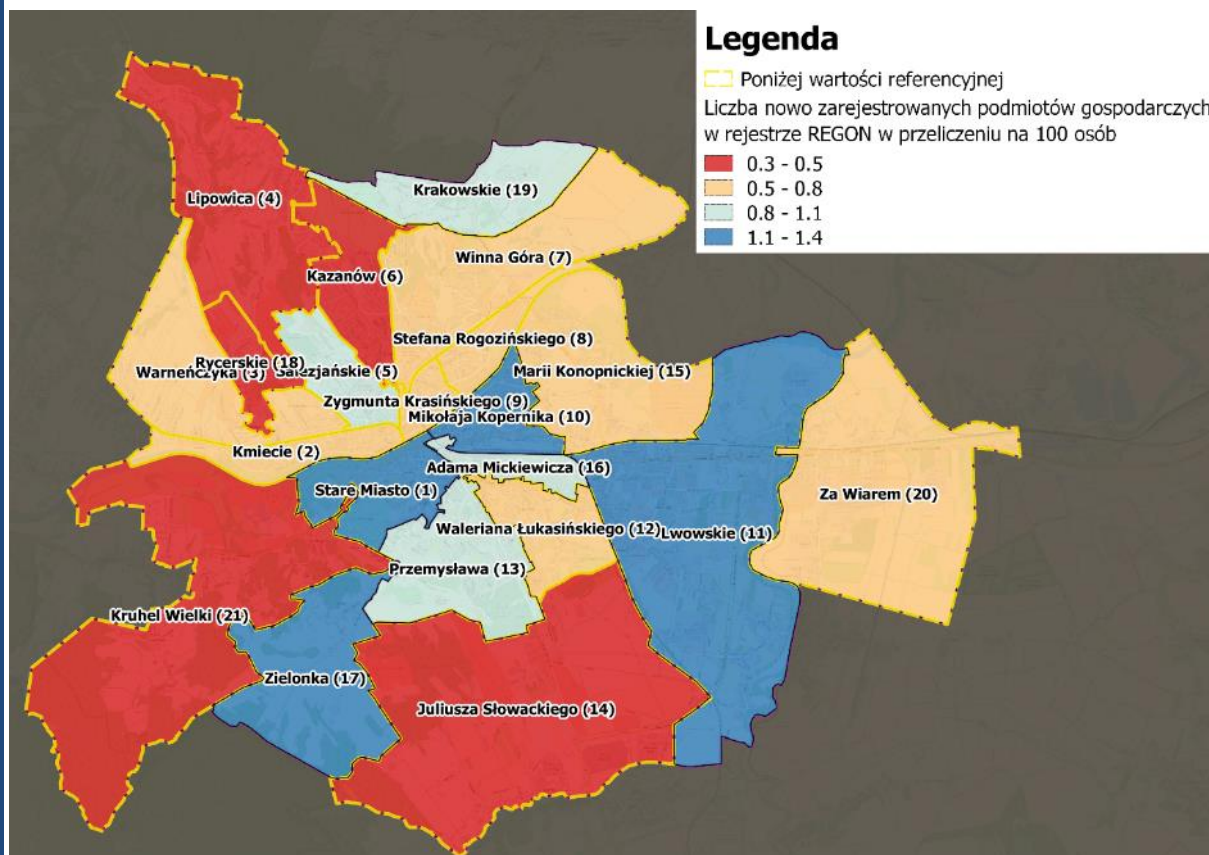
Liczba nowo zarejestrowanych podmiotów gospodarczych w rejestrze REGON w przeliczeniu na 100 osób wg faktycznego miejsca zamieszkania – obszar miejski;

Wskaźnik liczby nowo zarejestrowanych podmiotów gospodarczych przypadających na 100 osób pozwala ocenić, które z rejonów miasta posiadają wysoki potencjał dla rozwoju funkcji gospodarczej.

Wskaźnik ten w większości przypadków pokrywa się ze wskaźnikiem ogólnej liczby przedsiębiorstw przypadających na 100 osób i osiedlami na których powstaje relatywnie najwięcej nowych podmiotów gospodarczych są: Osiedle Lwowskie (1,38), Osiedle Kopernika (1,36), Osiedle Krakowskie (0,97) czy Stare Miasto (1,12). Wysoki przyrost podmiotów gospodarczych cechował także Osiedle Zielonka (1,27). Nieznacznie powyżej wartości referencyjnej wojewódzkiej (0,9) uplasowały się: Osiedle Adama Mickiewicza (0,97) oraz Osiedle Przemysława (0,96).

Pozostałe osiedla osiągały wartość wskaźnika poniżej wartości referencyjnej wojewódzkiej. Nieco powyżej wartości referencyjnej dla miasta (0,76) znalazły się osiedla: Salezjańskie (0,89), Warneńczyka (0,80) i Winna Góra (0,77). Najmniejszym zainteresowaniem lokalizacją działalności gospodarczej w granicach osiedla cechowały się Osiedle Rycerskie (0,27), Osiedle Kazanów (0,41) i Osiedle Słowackiego (0,41), a w dalszej kolejności także Osiedle Lipowica (0,47), Osiedle Kruhel Wielki (0,5) i Osiedle Za Wiarem (0,55), które również wykazywały niską ogólną intensywność działalności gospodarczej.

Mapa 12. Prezentacja przestrzenna wskaźnika: Liczba nowo zarejestrowanych podmiotów gospodarczych w rejestrze REGON w przeliczeniu na 100 osób wg faktycznego miejsca zamieszkania – obszar miejski [2014 r.]. Na żółto zaznaczono przekroczenia wart. referencyjnej wojewódzkiej.

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych z rejestru REGON.

Położenie Przemyśla - w odległości ok. 78 km na południowy wschód do Rzeszowa i 12 km na zachód od granicy państwowej z Ukrainą, a więc u południowo-wschodniego krańca Polski, u wrót rzadko zaludnionych Bieszczad jest jednocześnie szansą i wyzwaniem, a niekiedy obciążeniem. Przemyśl jest najbliższym położonym, znaczącym ośrodkiem gospodarczym przy granicy z Ukrainą, który stanowi jednocześnie wschodnią granicę Unii Europejskiej. Miasto leży 90 km od 800-tysięcznego Lwowa, z którym łączą Przemyśl wielowiekowe związki historyczne. Kryzys na Ukrainie, datowany od 1998 r. oraz ograniczenia w poruszaniu się w związku z wejściem Polski do Unii Europejskiej w 2004 r., w tym wprowadzenie obowiązku wizowego spowodowały ograniczenie wymiany. W 2009 r. wprowadzono uproszczenia w przekraczaniu granicy polskiej (mały ruch graniczny) dla obywateli 30-kilometrowej strefy nadgranicznej po stronie wschodniej. Ułatwienia nie objęły więc aglomeracji lwowskiej.

Miasto jest znacznym ośrodkiem handlu targowiskowego. W mieście funkcjonuje 5 targowisk o łącznej powierzchni 28 529 m², gdzie mieści się 1168 stoisk czynnych codziennie. Liczba ta nie zmienia się od 2011 r. Z tytułu funkcjonowania targowisk i stoisk sezonowych Miasto pobiera opłatę targową. Wpływy z tego źródła (w 2015 r. 302,5 tys. zł) nie mają znaczącej pozycji w budżecie Miasta.

Przeciętne miesięczne wynagrodzenie brutto w 2015 r. osiągnęło 3501 zł i było niższe niż w województwie (3528 zł) i kraju (4151 zł).

Otoczenie instytucjonalne biznesu

W Przemyślu działają liczne instytucje wspierające działalność gospodarczą, takie jak:

- Przemyska Agencja Rozwoju Regionalnego SA,
- Przemyska Kongregacja Kupiecka,
- Przemyskie Stowarzyszenie Kupieckie,
- Cech Rzemiosł Różnych.

Grunty skomunalizowane obejmują 1322 ha, co stanowi 28,6% powierzchni miasta. W gminnym zasobie nieruchomości znajduje się 769 ha (w 2014 r. 1156,8 ha). W mieście znajduje się 100 ha objętych planami miejscowymi terenów inwestycyjnych¹¹, w tym 39 ha w ramach podstrefy Tarnobrzeszkiej SSE „Euro-Park Wisłosan” (TSSE)¹². Miasto dysponuje w TSSE terenami o pow. 33 ha. Spośród terenów z ofertami inwestycyjnymi, w ścisłym Śródmieściu znajdują się: Plac Rybi, tereny pod przewidywany kompleks basenów przy ul. Sanockiej oraz budynek po przedszkolu nr 13 przy ul. M. Kopernika.

Od 21.10.2014r. obowiązuje uchwała nr 159/2014 Rady Miasta Przemyśla z dnia 18 września 2014r. w sprawie zwolnienia od podatku od nieruchomości w ramach pomocy de minimis. Uchwała ta daje możliwość zwolnienia z podatku od nieruchomości gruntów, budynków lub ich części oraz budowli lub ich części związanych z realizacją nowej inwestycji lub utworzeniem nowych miejsc pracy na terenie Miasta. Od początku 2015 r. obowiązuje uchwała nr 160/2014 z dnia 18 września 2014r. w sprawie zwolnienia z podatku od nieruchomości obiektów sportowych.

¹¹<http://invest.przemysl.pl/system/pdf/przemysl.pdf> - folder inwestycyjny [dostęp: 22.02.2017 r.]

¹²<http://mapa.tsse.arp.pl/> [dostęp: 22.02.2017 r.]

Miasto posiada 235 lokali użytkowych o powierzchni 13 901 m².

Sport, turystyka i rekreacja

Przemyski Ośrodek Sportu i Rekreacji (POSiR) zajmuje się w mieście organizowaniem działalności sportowej oraz popularyzacją kultury fizycznej. POSiR dysponuje halą sportową z siłownią i restauracją, krytą pływalnią, lodowiskiem, stokiem narciarskim, torem saneczkowym, stadionem piłkarskim, kortami tenisowymi.

W zasobach POSiR jest też 6-torowa kryta pływalnia na lewym brzegu Sanu. Z basenu o rozmiarach 25x12,5 m może korzystać jednocześnie 40 osób¹³. Miasto planuje budowę kompleksu basenów (krytego i odkrytych) na terenach sportowo-rekreacyjnych przy ul. Sanockiej (obszar Przemyskiego Parku Sportowo-Rekreacyjnego).

Sport wyczynowy uprawia się w klubach sportowych: MKS "Polonia", Stowarzyszenie „Czuwaj Wiaro!”, Stowarzyszenie Rozwoju Sportu „Przemyśl”, MLKS "Nurt", UKS „Gim Baskets 2”, UKS „Aktywna Piątka”, MUKS „Niedźwiadki”, UKS przy SP nr 14, UKS „Gimnazjum nr1 – Polonia-POSiR”, UKS „Tempo 5” a także kilkudziesięciu działających na terenie miasta stowarzyszeniach kultury fizycznej. Od 2009 r. realizowane jest zadanie „Trener Osiedlowy”, popularyzujące aktywny tryb życia wśród dzieci i młodzieży na przemyskich osiedlach w okresach wakacji i ferii.

Z racji walorów historyczno-krajobrazowych Przemyśl pretenduje do roli głównego ośrodka turystycznego Podkarpacia. W mieście funkcjonuje 19 obiektów noclegowych, w tym 9 hoteli (głównie *** i **). Łącznie jest w Przemyślu 949 miejsc noclegowych. Rocznie odwiedza miasto około 40 tys. turystów (w 2015 r. 44 755), którym udziela się 60-80 tys. noclegów (w 2015 r. 66 799). W ogólnej liczbie turystów tym około 10 tys. zagranicznych (z tego ponad 7 tys. z Ukrainy), którzy spędzają w Przemyślu średnio 1,3 – 1,4 doby. Turyści z Polski przebywają w mieście dłużej (około 1,6 doby). Jest więc Przemyśl dla gości zagranicznych głównym miastem tranzytowym, dla Polaków zaś w większym stopniu celem podróży, bardziej jednak bazą wypadową (w Bieszczady, na Ukrainę).

W latach 2007-2015 powstał Przemyski Park Sportowo- Rekreacyjny, w skład którego wchodzi:

- Stok narciarski z trzema trasami zjazdowymi o różnicy poziomów 110 m; wszystkie trasy są sztucznie oświetlone i ratrakowane,
- „Ośła łączka" o długości 50 m z wyciągiem niskiego prowadzenia liny,
- Kolejka linowa - dwa odcinki: – dolna 2-osobowa dowożąca narciarzy z parkingu dolnego do podnóża stoku – dł. 270 m oraz górna 3-osobowa kursująca wzdłuż tras zjazdowych – dł. 110 m.
- Parking dolny przy ul. Sanockiej na 120 miejsc parkingowych.
- Trasa rowerowa zjazdowa (downhillowa) w bezpośrednim sąsiedztwie stoku narciarskiego.
- Całoroczny tor saneczkowy.
- Snowpark.

¹³<http://posir.pl/posir/KrytaPlywalnia> [dostęp: 22.02.2017 r.]

Zagospodarowano też zespół zabytków Twierdzy Przemyśl dla potrzeb turystyki kulturowej. Powstały ciągi piesze i rowerowe, amfiteatr plenerowy na terenie Fortu „Zniesienie”. Przy dolnej stacji wyciągu narciarskiego powstał w 2015 r. wodny plac zabaw. Rewitalizacji wymagają niewykorzystane i niezagospodarowane podziemia składające się z kilkukondygnacyjnych piwnic zlokalizowanych pod kamienicami Przemyskiej Starówki. To właśnie fakt istnienia poziomych piwnic zrodził pomysł realizacji trasy turystycznej. Na podstawie przeprowadzonego rozpoznania może ona mieć charakter unikalny z uwagi na fakt, że w ciąg trasy wkomponowany jest historyczny kolektory sanitarny (nieczynny kamienny kanał ściekowy) jakich w Polsce nie zachowało się wiele. Zabytek niezwykle atrakcyjny, posiadający olbrzymią wartość dydaktyczno-poznawczą jako przykład konstrukcji inżynierii sanitarnej. Istnienie kilkukondygnacyjnych piwnic pod kamienicami Przemyskiej Starówki powoduje możliwość realizacji interesującej trasy podziemnej. Projekt zakłada wprowadzenie do w/w przestrzeni nowej funkcji tj. podziemnej trasy turystycznej pod nazwą „Złoty wiek miasta – Jak Przemyśl stał się bogaty, piękny i sławny”. Koncepcja zakłada stworzenie „miasta w miniaturze” – poszczególnym salom przypisane są kolejne ulice renesansowego miasta z największą salą jako Rynkiem. Podziemne renesansowe miasteczko zobrazuje historię miasta i przemyskie tradycje mieszczańskie. Przedsięwzięcie poprzez stworzenie nowoczesnego atrakcyjnego produktu turystycznego będzie miało wpływ na rozwój turystyki kulturowej a tym samym na ożywienie społeczno - gospodarcze miasta i aktywizację lokalnego rynku pracy.

Raport o stanie Miasta wymienia 17 działających w Przemyślu stowarzyszeń związanych z turystyką i rekreacją, a także 18 najważniejszych imprez turystycznych. Miasto prowadzi działania (w tym promocyjne) na rzecz budowy marki „Miasto turystyczne – Twierdza Przemyśl”.

3. Sfera przestrzenno-funkcjonalna

Zagospodarowanie przestrzenne. Jednostki pomocnicze miasta i ich funkcje.

Na podstawie *Rozporządzenia Rady Ministrów z dnia 28 lipca 2009r. w sprawie utworzenia, ustalenia granic i nazw gmin oraz siedzib ich władz (Dz. U. z 2009r. Nr 120, poz. 1000)* nastąpiła zmiana granic miasta Przemysła poprzez włączenie w jego obszar sołectwa Kruhel Wielki z gminy Krasiczyn. Ustanowienie nowych granic miasta nastąpiło formalnie z dniem 1 stycznia 2010 r. czego skutkiem było powiększenie obszaru miasta o 239,31 ha. W wyniku poszerzenia granic Miasto Przemyśl ma powierzchnię 46 km² (4 618 ha).

Zgodnie z zapisami *Uchwały Nr 55/2011 Rady Miejskiej w Przemyślu z dnia 31 marca 2011r. w sprawie podziału miasta Przemysła na osiedla* Przemyśl podzielony jest na 21 osiedli będących jednostkami pomocniczymi Gminy Miejskiej Przemyśl. Osiedla działają na podstawie statutów i mają kadencyjnie wybierane zarządy. Dokonuje się to na zebraniach wyborczych ogółu uprawnionych, stałych mieszkańców osiedli. Natomiast zebrania zwykłe mają charakter uchwałodawczy i kontrolny¹⁴.

Zadania osiedli, prócz inicjowania działania organów miasta i opiniowania projektów ich rozstrzygnięć, dotyczą głównie spraw ochrony środowiska, estetyki, porządku publicznego, opieki społecznej w wymiarze sąsiedzkim i czasu wolnego, zwłaszcza kultury. W 2016 r. zgłaszano propozycje

¹⁴ Statut Osiedla Stare Miasto https://bip.Przemysl.Pl/download/attachment/12745/uchwala-nr_56.pdf [dostęp: 23.02.2017 r.].

do 4. edycji Budżetu Obywatelskiego. Projekty mogły zgłaszać Zarządy Osiedli, po przeprowadzeniu konsultacji z mieszkańcami swojego terenu. Wśród 27 projektów dominowały zagadnienia sportu, rekreacji i bezpieczeństwa (monitoringu, oświetlenia).

Tabela 8. Charakterystyka przestrzenno-funkcjonalna osiedli miasta Przemysła

Stare Miasto	<p>Osiedle Stare Miasto położone jest w centralnej części Przemysła nad Sanem. Wzdłuż Sanu biegnie droga krajowa numer 28 (ulica Sanocka, przechodząca później w Jagiellońską). Na terenie Starego Miasta zlokalizowane są liczne obiekty zabytkowe, jak na przykład stary Rynek, Archidiecezja Jana Chrzciciela, Kościół Franciszkanów, sobór św. Jana Chrzciciela, Klasztor Karmelitów Bosych czy Zamek Kazimierzowski. Na terenie osiedla istnieje Park Zamkowy im. Mariana Strońskiego wraz z licznymi pomnikami przyrody.</p> <p>Główną funkcją jest mieszkaniowa jedno- i wielorodzinną. W centrum zlokalizowana jest większość zabytkowych kamienic, a zabudowa jednorodzinna wolnostojąca występuje w pewnym oddaleniu od najbardziej reprezentatywnych miejsc. Do ważniejszych obiektów, niepełniących funkcji sakralnych, należą budynki Urzędu Miejskiego, Starostwo Powiatowe oraz Muzeum Narodowe Ziemi Przemyskiej.</p>
Kmiecie	<p>Osiedle Kmiecie położone jest na północnym brzegu rzeki San, w zachodniej części miasta Przemysła. Północną granicę osiedle wyznacza droga wojewódzka numer 884 (ulica Grunwaldzka), południową natomiast rzeka San. Dominującą funkcją na tym terenie jest mieszkalnictwo wielorodzinne. W zabudowie przeważają kamienice oraz budynki bloków mieszkalnych. W zachodniej części osiedla przeważa zabudowa mieszkaniowa jednorodzinna. Oprócz tej funkcji występują również budynki usługowe, mieszkalno-usługowe, oświaty oraz sakralne. W granicach osiedla mieści się wiele budynków użyteczności publicznej, w tym: Urząd Pocztowy nr 6, Polski Związek Łowiectwa, Zespół Szkół z Oddziałami Integracyjnymi im. Orłąt Lwowskich, Zgromadzenie Sióstr Świętego Feliksa z Kantalicy Prowincja Matki Bożej Częstochowskiej, Gimnazjum nr 5 czy Młodzieżowy Dom Kultury.</p> <p>Na terenie osiedla istnieje wiele obiektów wpisanych do rejestru zabytków, i są to głównie kamienice przy ulicy Grunwaldzkiej, wraz z zespołem willowym twierdzy Przemyśl. We wschodniej części osiedla, przy wylocie mostu Orłąt Przemyskich zlokalizowany jest park i pomnik Orłąt Przemyskich.</p> <p>Wzdłuż północnego brzegu Sanu (wzdłuż ulicy Wyrzeże Jana Pawła II) poprowadzona jest droga dla pieszych.</p>
Warneńczyka	<p>Osiedle stanowiące zachodnią granicę miasta. Dominującą zabudowę stanowi jednorodzinna wolnostojąca. W południowej części osiedla występują jednak liczne budynki wielorodzinne (w postaci blokowisk). Przez teren dzielnicy przebiega droga wojewódzka 884 (łącząca Przemyśl z Domaradzem) – jednocześnie stanowi południową granicę. Znaczącą część terenu zajmują ogrody działkowe, tereny Fortu XVII Twierdzy Przemyśl – Ostrów, inne zadrzewienia oraz użytki rolne. Przy ul. Grunwaldzkiej (droga nr 884) zlokalizowany jest Kościół pw. Matki Bożej Królowej Polski, niedaleko funkcjonuje również Miejskie Przedsiębiorstwo Energetyki Ciepłej w Przemysłu Spółka z o.o.</p>
Lipowica	<p>Położone w północno-zachodniej części Przemysła. Większość obszaru osiedla stanowią ogrody działkowe, liczne zadrzewienia a nawet użytki rolne. Zabudowa mieszkaniowa jednorodzinna zlokalizowana jest w północnej części osiedla. W granicach mieści się Miejski Dom Pomocy Społecznej, Biuro Urządzenia Lasu i Geodezji Leśnej, Kościół pw. Św. Stanisława Biskupa oraz Kopalnia Gazu Ziarnego Przemysła – Zachód.</p>
Salezjańskie	<p>Typowa dla tego osiedla zlokalizowanego w centralnej części miasta jest zabudowa mieszkaniowa jednorodzinna z zabudową wielorodzinną jako uzupełniającą w południowo-zachodniej części. W południowo-wschodnim krańcu zlokalizowano jednostkę wojskową, natomiast w północnej części Cmentarz komunalny. Przy ul. Biskupa Jakuba Glazera funkcjonuje II LO im. Prof. Kazimierza Morawskiego wraz z internatem. Na skrzyżowaniu ulic świętego Jana Nepomucena oraz Biskupa Jakuba Glazera swoją siedzibę ma Zespół Szkół Salezjańskich (nieopodal którego położone jest wielofunkcyjne boisko salezjańskie) oraz Kościół pw. Św. Józefa. W granicach osiedla mieści się także Szkoła Podstawowa nr 4, Klasztor o.o. Bazylianów, Ośrodek Szkoleniowy Belferek, Centrum Kształcenia Ustawicznego oraz inne budynki usługowe.</p>
Kazanów	<p>Położony w północnej, lewobrzeżnej części miasta. Od północnej strony dzielnica ograniczona jest Parkiem przy ul. Armii Krajowej, od wschodniej natomiast ul. 3 maja, północno-zachodnią granicę stanowi ul. Ignacego Paderewskiego. Zabudowa to w przeważającej części wolnostojące domy jednorodzinne, z mało liczną zabudową wielorodzinną w zachodniej części dzielnicy. Jest to osiedle powstające od lat powojennych do końca XX wieku, gdzie obowiązkowo lokalizowano usługi podstawowe, głównie handlowe, opieki zdrowotnej i edukacyjne. Stąd też w granicach osiedla położone jest Przedszkole miejskie nr 16, Szkoła Podstawowa nr 6 im. Ojca Świętego Jana Pawła II, Kościół pw. Św. Benedykta, Cyryla i Metodego oraz Szkoła Tańca.</p>

Winna Góra	Osiedle Winna Góra położone jest w północnej części miasta. Biegnie przez nie droga krajowa numer 77 (ulica Aleje Wolności), oraz takie ulice główne jak Zadwórzeńska, Bolesława Chrobrego oraz Stanisława Augusta. Po wschodniej stronie drogi 77 zlokalizowany jest zakład Miejskiego Przedsiębiorstwa Energetyki Ciepłej. Na przeciwległym końcu osiedla zlokalizowane są obszary Jednostek Wojskowych numer 3928. Na terenie osiedla występuje zabudowa mieszkaniowa wielorodzinna oraz jednorodzinna wolnostojąca, koncentrująca się w większej części przy wyżej wymienionych ulicach głównych. W centralnej części osiedla zlokalizowane są dwa rezerwy „Jamy” oraz „Winna Góra”. Niedaleko od nich wznosi się góra Winna Góra, należąca do Pogórza Dynowskiego. Po jego północnej stronie znajduje się wpisany do rejestru zabytków Fort XIXa „Buda” oraz obelisk Pax Vobis.
Stefana Rogozińskiego	Zlokalizowane nad prawym brzegiem Sanu osiedle, którego znaczącą część zajmują ogródki działkowe. Północną granicę osiedla wytycza linia kolejowa. Zabudowę stanowią budynki wielorodzinne, z zabudową jednorodziną jako uzupełniającą. Wśród obiektów użyteczności publicznej wyróżnić można Szkołę Podstawową nr 14, Oddział Chorób Zakaźnych Szpitala Wojewódzkiego, Dom Pomocy Społecznej, przychodnię specjalistyczną oraz Kościół pw. Św. Brata Alberta.
Zygmunta Krasieńskiego	Osiedle Zygmunta Krasieńskiego położone jest w centralnej części Przemysła i jego południową granicę wyznacza rzeka San. Główną drogą na terenie osiedla jest ulica Zygmunta Krasieńskiego, którą przecinają tory kolejowe wyznaczające fragment północnej granicy. Dominującą jest funkcja mieszkaniowa, z budynkami wielorodzinnymi oraz wielorodzinną-usługową. Istnieje również (w mniejszym stopniu) zabudowa mieszkaniowa jednorodzinna szeregową oraz wolnostojącą. Przy Sanie zlokalizowany jest Stadion „Czuwaj” oraz basen miejski. Do ważniejszych obiektów na terenie osiedla należy budynek Urzędu Gminy Przemyśl. Przy ulicy Klasztornej położone jest Opactwo Sióstr Benedyktynek wraz z Kościołem Świętej Trójcy.
Mikołaja Kopernika	Osiedla Mikołaja Kopernika położone jest na południowym brzegu Sanu w centralnej części miasta. Od południa jego zasięg ograniczony jest torami kolejowymi wraz z 4 Peronem międzynarodowym. Głównymi szlakami komunikacyjnymi na terenie osiedla są ulice: Bohaterów Getta, która później przechodzi w Most Ryszarda Siwca, ulica Wybrzeże Woodrowa Wilsona oraz ulica Wojciecha Brudzewskiego. Dominującą funkcją na terenie osiedla Mikołaja Kopernika jest mieszkaniowa wielorodzinna. W mniejszym stopniu mamy do czynienia z zabudową mieszkaniową jednorodziną wolnostojącą i szeregową. Występują również cztery główne obszary o funkcji handlowo-usługowej, i są to: Zielony Rynek (w delimitacji włączony do obszaru osiedla „Adama Mickiewicza”), Bazar Miejski, Bazar oraz Galeria Handlowa „Sanowa”. Na terenie osiedla istnieje kilka obiektów wpisanych do rejestru zabytków, i są to w większości kamienice. Do najważniejszych i charakterystycznych obiektów należą budynki Jednostki Ratowniczo-Gaśniczej PSP, Miejskiej Komendy Straży Pożarnej oraz Komendy Miejskiej Policji. Obszar przy Sanie jest niezagospodarowany i ma formę wału przeciwpowodziowego.
Lwowskie	Osiedle Lwowskie zlokalizowane jest we wschodniej części Przemysła. Wschodnią granicę osiedla wyznacza ciek wodny Wiar. Na terenie osiedla krzyżują się ważne szlaki komunikacyjne, mianowicie droga krajowa numer 28 (Lwowska) oraz droga wojewódzka numer 885 (Aleje Żołnierzy Wyklętych). Wzdłuż ulicy Lwowskiej biegnie torowisko kolejowe. W północno-zachodniej części droga krajowa 28 krzyżuje się również z drogą krajową numer 77 (Wincentego Pola). Na terenie osiedla Lwowskiego istnieje kilka obiektów wpisanych do rejestru zabytków, i są to: zlokalizowany przy ulicy Zana Kościół Najświętszej Maryi Panny Nieustającej Pomocy, znajdujący się w centralnej części Fort „XX Przekopana” i Szaniec SZ12 „Lempertówka” oraz w zachodniej części fragment fortyfikacji Fort „Kanał”. Na terenie osiedla Lwowskiego dominuje funkcja mieszkaniowa, z zabudową jednorodziną występującą głównie w północno-zachodniej części oraz funkcja handlowo-usługowa. Licznie występują również tereny o zabudowie biurowo-usługowej, do największych obiektów o takim charakterze należą: Sanwil, Zenit Sp. J., Eldbud Sp. z o.o.
Waleriana Łukasińskiego	Osiedle Waleriana Łukasińskiego znajduje się w centralnej części miasta na terenie położonym na południowym brzegu Sanu. Jego wschodnią granicę wyznaczają tory kolejowe. Dominującą funkcją na terenie osiedla jest mieszkaniowa wielorodzinna, skupiona głównie w jego północnej części. W centralnej części osiedla położony jest bardzo reprezentatywny Park Lubomirskich, wraz z pałacem, w którym obecnie znajduje się Państwowa Wyższa Szkoła Wschodnioeuropejska. Nieopodal Parku znajduje się wpisany do rejestru zabytków Fort XXI „Bakończyce”. Do najważniejszych obiektów na terenie osiedla należy I Liceum Ogólnokształcące im. Juliusza Słowackiego, Szpital Miejski, Zespół Szkół Usługowo-hotelarskich i Gastronomicznych, oraz położone we wschodniej części Stadion „Juwena” oraz dworzec PKS. Na południowym krańcu osiedla położone są tereny użytków rolnych.
Przemysława	Osiedle położone w centralnej części miasta. Na jego terenie przeważa zabudowa wolnostojąca jednorodzinna. Wyjątek stanowią tereny położone wzdłuż ulicy Juliusza Słowackiego oraz w północnej części dzielnicy. Tam, występuje typowa dla centrum miasta zabudowa wielorodzinna (w tym

	kamienicowa). Wśród budynków użyteczności publicznej występujących w granicach osiedla wyróżnić można Szpital Miejski, I Liceum Ogólnokształcące im. J. Słowackiego, Przedszkole nr 9 im. Czytelników Życia Przemyskiego, Przedszkole nr 20, Kościół Adwentystów Dnia Siódmego. Znaczącą część obszaru w południowej części zajmuje Cmentarz komunalny główny oraz mniejszy cmentarz żydowski. W północno-zachodniej krańcu osiedla zlokalizowany jest Fort XVI Zniesienie (wraz z Amfiteatrem oraz Krzyżem Zawierzenia) oraz Fort XVIb Kopiec Tatarski. Wzdłuż ul. Słowackiego występuje kilkanaście budynków wpisanych do rejestru zabytków.
Juliusza Słowackiego	Osiedle Juliusza Słowackiego zlokalizowane jest w południowej części miasta Przemyśl. Na terenie osiedla dominuje zabudowa mieszkaniowa jednorodzinna. Występuje ona zarówno po zachodniej jak i wschodniej stronie ulicy Słowackiego. Dodatkowo na teren położony we wschodniej części osiedla objęty jest Tarnobrzeską Specjalną Strefą Ekonomiczną. W południowo-wschodniej części osiedla zlokalizowane są ogródki działkowe, istnieją tam również użytki rolne. Największym przedsiębiorstwem jest znajdujący się w północno-centralnej części zakład AUTO DOKTOR. Przez teren osiedla przebiegają dwie drogi główne, ulica Juliusza Słowackiego oraz będąca drogą wojewódzką nr 885, Aleje Romana Dmowskiego. Na ich skrzyżowaniu zlokalizowane są tereny dawnej cegielni. Przy ulicy Kasztanowej położony jest wpisany do rejestru zabytków, Cmentarz żołnierzy ukraińskich.
Marii Konopnickiej	Podzielone na dwie części przez drogę krajową nr 77 (Aleje Solidarności) osiedle, położone w centralnej części miasta. Od północnej części ograniczone zakolem rzeki San. Zabudowę stanowią głównie budynki jednorodzinne z zabudową usługową oraz wielorodzinną (z licznymi zabudowaniami kamienicowymi) jako uzupełniającą. Zlokalizowano tutaj Szkołę Podstawową nr 15, Cerkiew pw. Zaśnięcia NMP oraz Hotel Gloria-Basen SPA. W północno-wschodniej części obszaru występuje wiele terenów zieleni, w tym Fort S2 Wilcze.
Adama Mickiewicza	Położone w centralnej części miast, wzdłuż drogi krajowej nr 28. Zachodnią granicę osiedla stanowi rzeka San, północną linia kolejowa magistralna Kraków-Medyka, wschodnią linia kolejowa Przemyśl – Malhowice, południową ul. Jagiellońską i Aleksandra Dworskiego, stanowiącymi wylotowy DK 28 w kierunku Medyki i Lwowa. Przeważającą część osiedla stanowi zwarta zabudowa kamienicowa z usługami na poziomie parteru oraz zabudowa wielorodzinną. Kilkanaście z budynków mieszkalnych wpisanych jest do rejestru zabytków. W granicach osiedla mieści się wiele budynków użyteczności publicznej, w tym: Wydział Organizacyjno-Administracyjny PUV w Przemyślu, Sąd Okręgowy w Przemyślu (mieszczący się w budynku wpisanym do rejestru zabytków, dawniej: Narodowy Bank Polski), Szkoła Podstawowa nr 5 im. Bohaterów Września, Przemyski Ośrodek Sportu i Rekreacji, Bieszczadzki Oddział Straży Granicznej oraz Centrum Kulturalne w Przemyślu (Instytucja Kultury Województwa Podkarpackiego). Do innych ważnych miejsc mieszczących się w granicach osiedla należy Dworzec PKP Przemyśl Główny, Urząd Pocztowy nr 2, PKO BP (budynek wybudowano ok. 1892 roku, został wpisany do rejestru zabytków, dawniej: Budynek Towarzystwa Zaliczkowego Rolnego, (Polskiej Kasy Oszczędności)).
Zielonka	Osiedle Zielonka położone jest w południowo-zachodniej części Przemyśla. Jest to osiedle wolnostojących domków jednorodzinnych, wybudowanych na pagórkowatym terenie. Dominującą funkcją jest więc funkcja mieszkaniowa. W centralnej części osiedla istnieją wpisane do rejestru zabytków dwa forty IIIaKruhel oraz IIIcKruhel. Od południa osiedle graniczy z Parkiem Krajobrazowym Pogórza Przemyskiego. Głównymi drogami przebiegającymi przez osiedle są ulice Ludwika Pasteura i ulica Grochowska, oprócz nich przez obszar wiodą liczne drogi polne i leśne.
Rycerskie	Osiedle Rycerskie położone jest w północno-zachodniej części Przemyśla i należy do najmniejszych w mieście. W jego północnej i północno-zachodniej części dominuje zabudowa o funkcji mieszkaniowej jednorodzinnej wolnostojącej, a w centralnej i wschodniej mieszkaniowa wielorodzinną. Przed blokami mieszkalnymi zlokalizowany jest park, oddzielający zabudowę o różnych wysokościach. Głównymi drogami na terenie osiedla są ulice Władysława Sikorskiego i Marcina Bielskiego. Przy północno-zachodniej granicy osiedla istnieje Kościół Miłosierdzia Bożego wraz z parafią.
Krakowskie	Stanowi północną granicę miasta Przemyśla. Podzielone na dwie (wschodnią i zachodnią) części przez drogę krajową nr 77 (Aleje Wolności). Głównymi ulicami komunikującymi osiedle są ulice Monte Cassino, Krakowska oraz Kazimierza Grubiela. Najdalej wysuniętym obiektem w kierunku północno-wschodnim jest zespół budynków Wojewódzkiego Szpitala im. Św. Ojca Pio. Tuż obok zlokalizowane jest lądowisko dla helikopterów oraz niewielki zespół zabudowy blokowej wielorodzinną. Pozostałą północno-wschodnią część osiedla stanowią użytki rolne. W zachodniej części położone jest osiedle mieszkaniowe z wiodącą zabudową jednorodzinną wolnostojącą. Od tej samej strony osiedle ograniczone jest Parkiem Zasańskich. Przy skrzyżowaniu ulicy Monte Cassino z ulicą Bolesława Chrobrego zlokalizowany jest obelisk „Pax Vobis” upamiętniający poległych wszystkich narodów w czasach wojen.

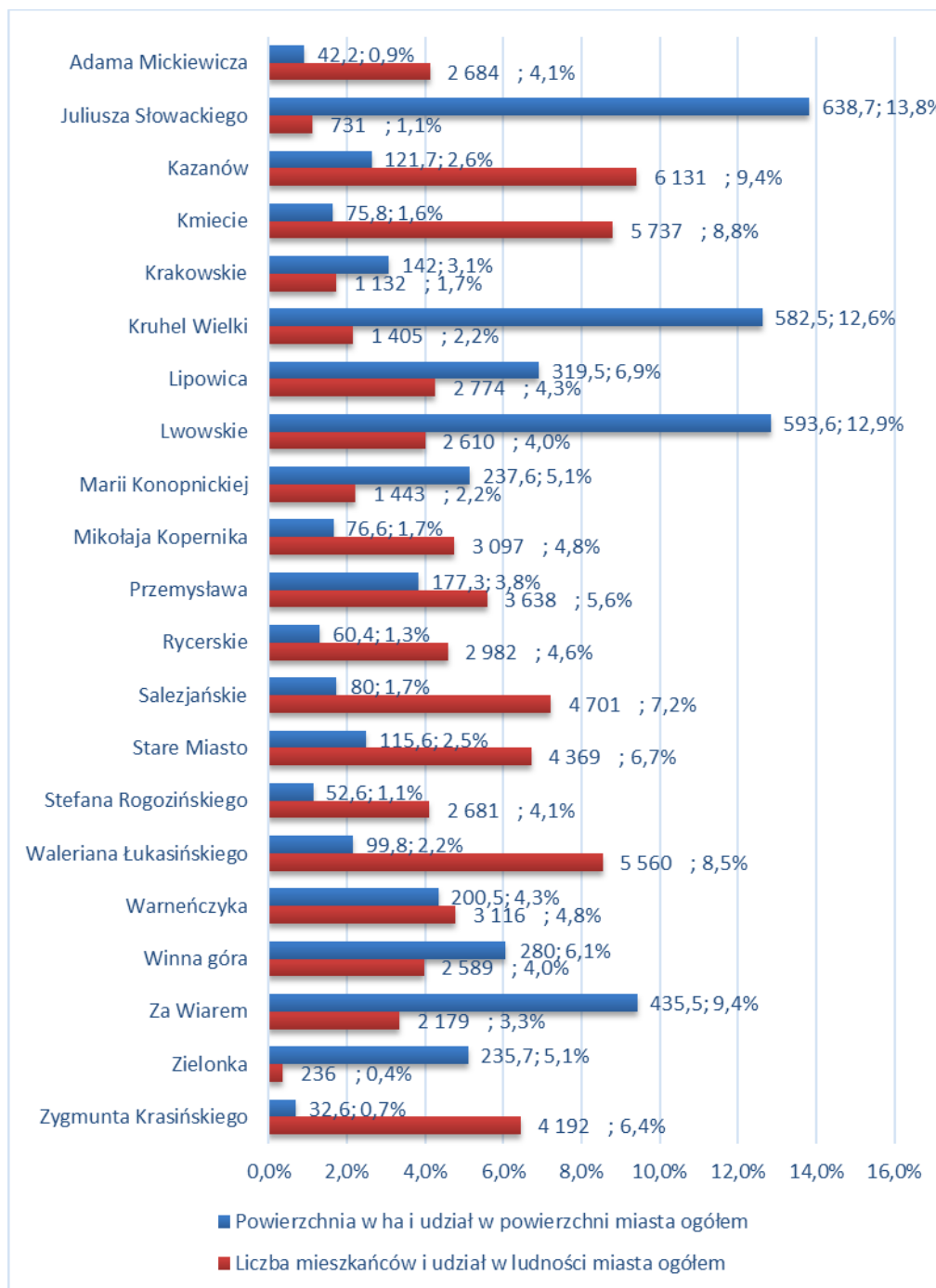

Za Wiarem	Stanowi wschodnią granicę miasta. Jest osiedlem o charakterze przemysłowo-produkcyjnym. Podzielone na trzy części przez tory kolejowe oraz drogę krajową 28 (łąączącą Zator, województwo małopolskie z granicą państwa z Ukrainą w miejscowości Medyka, województwo podkarpackie). Występują tu liczne zakłady w tym m.in. FIBRIS S.A. Producent Płyt Pilśniowych, KazarFootwear Sp. z o.o., Ingot, Sanwil Polska Sp. z o.o - Producent materiałów powlekanych. Ponadto na terenie dzielnicy zlokalizowana jest Oczyszczalnia Ścieków oraz Urząd Celny. Uzupełnienie stanowią ogródki działkowe oraz użytki rolne. We wschodniej części mieści się Fort 13 „Łapajówka”.
Kruhel Wielki	Osiedle Kruhel Wielki położone jest w zachodniej części Przemysła i do największych w mieście. Od północy graniczy ono z rzeką San. Przez osiedle przebiega droga krajowa numer 28 (ulica Sanocka) oraz droga główna Kruhel Wielki. W pobliżu tej ostatniej zlokalizowane są obiekty wpisane do rejestru zabytków, mianowicie drewniana Cerkiew Wniebowstąpienia Pańskiego oraz dzwonnica z XVIII wieku. Przez teren osiedla w przepływają w kierunku północnym, trzy ciek wodne: Średnica, Jamy oraz Prałkowski Potok. Na osiedlu Kruhel Wielki dominuje luźna zabudowa mieszkaniowa jednorodzinna. Występują tereny użytków rolnych, lasów i parków.

Źródło: opracowanie własne na podstawie: *Studium Uwarunkowań i Kierunków Zagospodarowania Przestrzennego*

Wykres 9. Podstawowe dane statystyczne dot. jednostek pomocniczych – osiedli (na podstawie danych wykorzystanych przy badaniu delimitacji obszarów zdegradowanych)

Źródło: opracowanie własne.

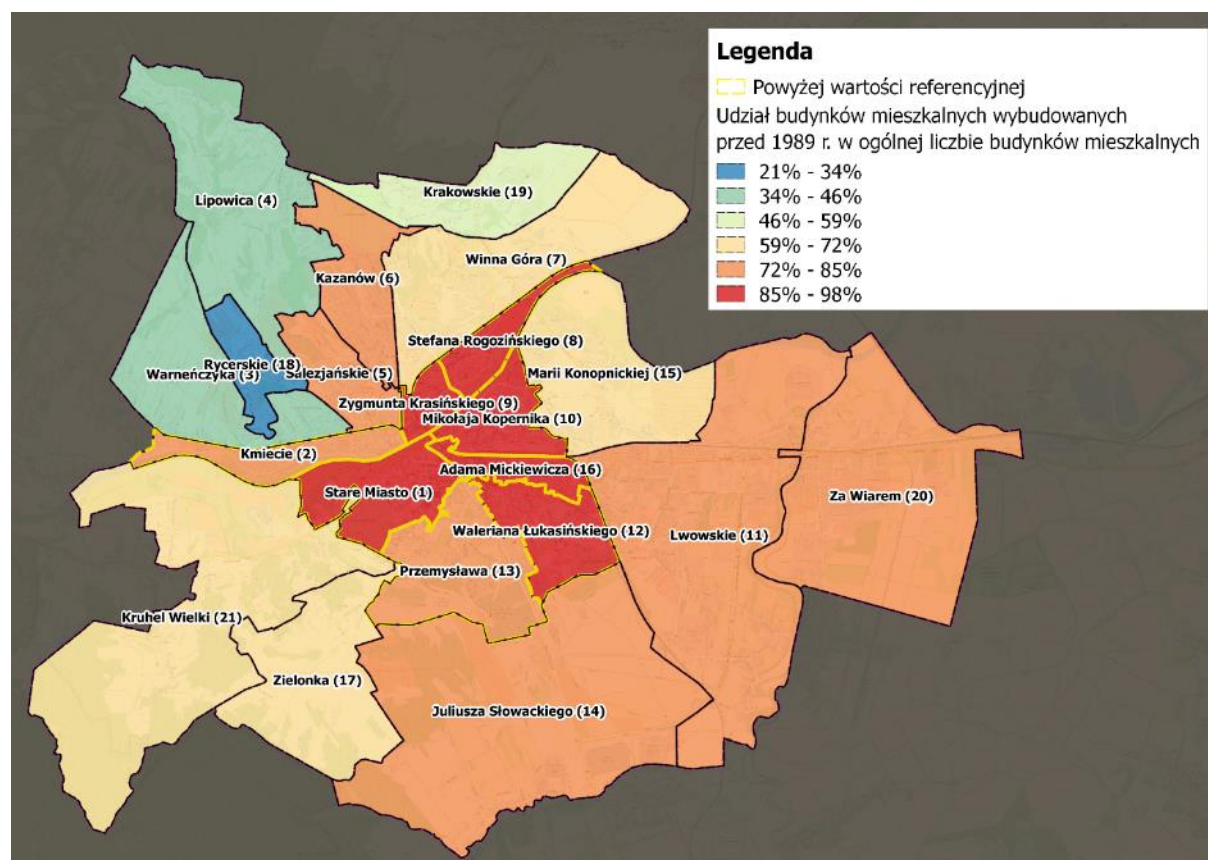
Liczba budynków mieszkalnych zamieszkałych, wybudowanych przed rokiem 1989 w relacji do ogólnej liczby budynków mieszkalnych zamieszkałych;

Wskaźnikiem, który pozwala w sposób ogólny oszacować uwarunkowania przestrzenne danego obszaru (np. zwiększone ryzyko konieczności przeprowadzenia remontu lub przebudowy obiektu z uwagi na zużycie materiałów, instalacji) jest udział budynków mieszkalnych wybudowanych przed 1989 r. w ogólnej liczbie budynków mieszkalnych.

Najwyższe natężenie zabudowy, której wiek przekracza 27 lat odnotowano w centrum miasta - osiedla: Stare Miasto (97,5%), Łukasieńskiego (95,15%), Mickiewicza (93,13%), Kopernika (92,41%), gdzie przeważającą formą zabudowy są kwartały kamienic, uzupełniane zabudową jednorodziną i blokową, a także naprzeciwległym brzegu Sanu - na osiedlach Krasieńskiego (91,35%) i Rogozińskiego (89,8%), gdzie dominuje zabudowa wielorodzinna z lat 60.-80. XX wieku, w tym blokowiska z tzw. „wielkiej płyty”. Przekroczenie wartości referencyjnej dla województwa (76,36%) i dla miasta (73,02%) wykazywały także osiedla Kmiecie (77,78%) i Przemysława (78,18%).

Najmłodsza zabudowa mieszkaniowa cechuje osiedla położone w północnej i północno-zachodniej części miasta, czyli osiedla Rycerskie (20,75%), Lipowica (40,48%), Warnieńczyka (40,58%) oraz Krakowskie (47,37%). W rejonie tym dominuje zabudowa jednorodzinna, uzupełniane w południowej części przez zabudowę wielorodzinną.

Mapa 13. Prezentacja przestrzenna wskaźnika: Liczba budynków mieszkalnych zamieszkałych, wybudowanych przed rokiem 1989 w relacji do ogólnej liczby budynków mieszkalnych zamieszkałych [2011 r.]. Na żółto zaznaczono przekroczenia wart. referencyjnej wojewódzkiej.

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych Urzędu Miejskiego w Przemyślu.

Tendencje w zakresie rozwoju budownictwa

Dane dotyczące liczby wydawanych pozwoleń na budowę budynków mieszkalnych jak i budynków niemieszkalnych potwierdzają obserwowane tendencje odśrodkowego kierunku rozwoju miasta i wyraźnego ożywienia budownictwa na osiedlach położonych przy granicach miasta, o wyższym zasobie wolnych terenów (mniejszej gęstości zabudowy) pod budownictwo mieszkalne jak i przemysłowo-usługowe.

Wyraźnie najbardziej dynamiczny poziom rozwoju budownictwa widoczny jest na Osiedlu Lwowskim, gdzie wydano najwięcej pozwoleń zarówno na obiekty mieszkalne jak i na obiekty o innych funkcjach. Jest to osiedle o największej powierzchni i dobrym skomunikowaniu z uwagi na przebieg drogi wojewódzkiej nr 885 i drogi krajowej Nr 28, co wpływa na jego atrakcyjność wśród inwestorów indywidualnych jak i instytucjonalnych. Kolejnymi osiedlami, na których widoczne jest ożywienie na rynku nieruchomości są: Kruhel Wielki, Winna Góra, Za Wiarem, Zielonka oraz Osiedle Juliusza Słowackiego. Cechą wspólną tych osiedli jest niska gęstość zabudowy, a także położenie na terenach oddalonych od ścisłego centrum miasta. Na osiedlach tych obserwowany jest rozwój budownictwa jednorodzinnego (wpływ zjawiska suburbanizacji), jak i rozwój nowych inwestycji gospodarczych, zlokalizowanych na wolnych terenach położonych wzdłuż głównych tras wylotowych z miasta lub w wyznaczonych strefach inwestycyjnych.

Na obszarach o wysokim poziomie zurbanizowania i zagęszczeniu zabudowy mieszkaniowej (Śródmieście oraz osiedla o zabudowie blokowej) realizacja nowych inwestycji budowlanych przebiega w bardziej ograniczonym zakresie. Wyjątkiem jest tutaj osiedle Przemysława, sąsiadujące z Centrum miasta, na którym widoczny był znaczny rozwój budownictwa mieszkaniowego, jak i relatywnie wysoki poziom wydawania pozwoleń na budowę innych obiektów.

Tabela 9. Dane dotyczące gęstości zabudowy mieszkaniowej oraz pozwoleń na budowę nowych budynków mieszkalnych i niemieszkalnych w podziale na osiedla w okresie lat 2011-2016

	Gęstość zabudowy mieszkaniowej: liczba budynków mieszkalnych przypadających na 1 ha powierzchni	Wydane pozwolenia na budowę nowych budynków mieszkalnych w latach 2011-2016	Średnioroczna liczba wydanych pozwoleń na budowę budynków mieszkalnych w latach 2011-2016	Wydane pozwolenia na budowę nowych budynków niemieszkalnych w latach 2011-2016
Adama Mickiewicza	3,1	1	0,2	0
Juliusza Słowackiego	0,3	17	2,8	5
Kazanów	5,0	10	1,7	1
Kmiecie	3,1	3	0,5	1
Krakowskie	0,8	6	1,0	4
Kruhel Wielki	0,4	28	4,7	4
Lipowica	1,2	11	1,8	2
Lwowskie	0,9	38	6,3	19
Marii Konopnickiej	1,4	9	1,5	3
Mikołaja Kopernika	2,1	1	0,2	7
Przemysława	2,7	17	2,8	7
Rycerskie	1,7	1	0,2	1
Salezjańskie	3,6	4	0,7	0
Stare Miasto	2,8	2	0,3	2
Stefana Rogozińskiego	1,8	3	0,5	2
Waleriana Łukasińskiego	2,1	3	0,5	3
Warneńczyka	2,1	9	1,5	0
Winna góra	1,3	35	5,8	4
Za Wiarem	0,4	21	3,5	4

Zielonka	0,4	19	3,2	3
Zygmunta Krasińskiego	4,6	0	0,0	1
SUMA/ŚREDNIA	1,2	238	39,7	73

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych Urzędu Miejskiego w Przemysłu

Według stanu na grudzień 2016 r., w Przemysłu obowiązuje 58 miejscowych planów zagospodarowania przestrzennego, które obejmują 34,267 % powierzchni miasta¹⁵ (dla porównania w 2010 r. poziom pokrycia wynosił 18,5%). Rosnący poziom pokrycia miejscowymi planami zagospodarowania przestrzennego przekłada się na zwiększenie kontroli nad zagospodarowaniem przestrzennym i zachowaniem ładu urbanistyczno-architektonicznego na terenie miasta.

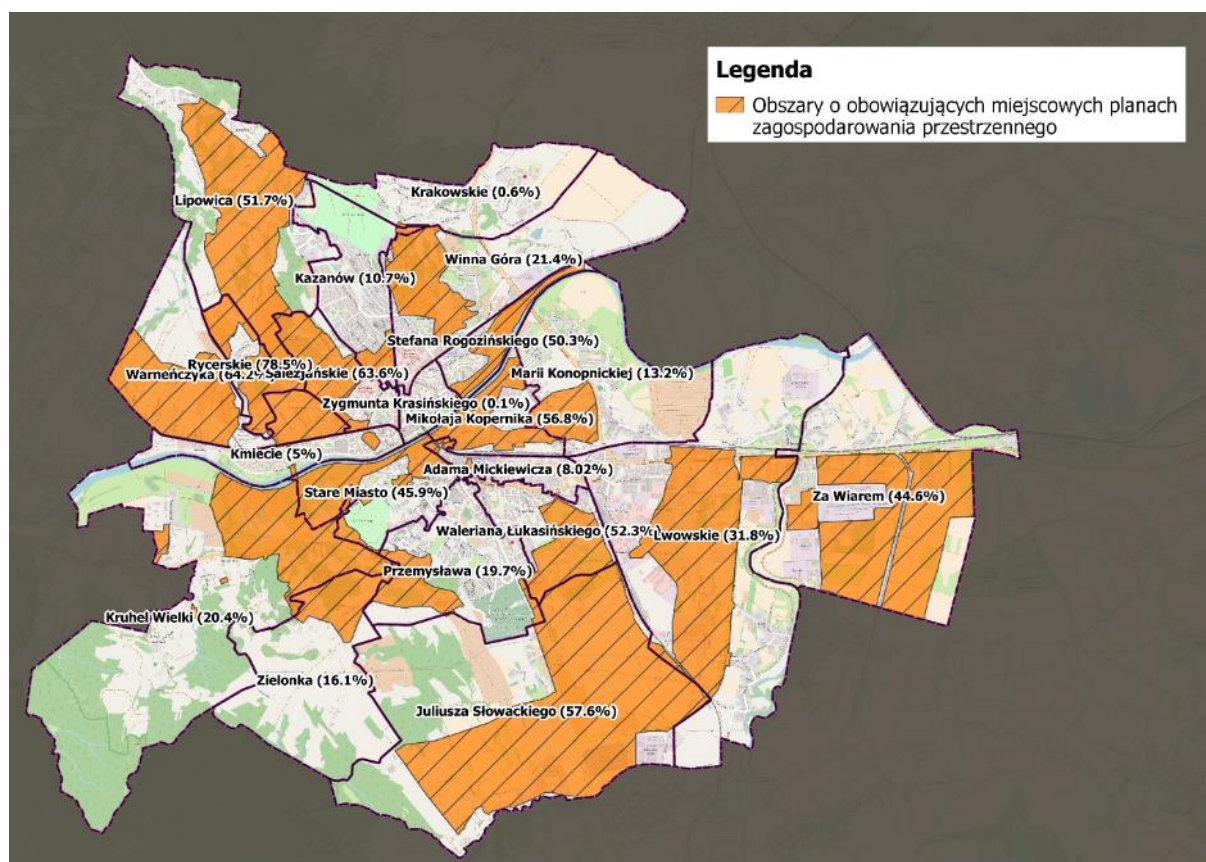
Pokrycie osiedli miejscowymi planami zagospodarowania przestrzennego

Pokrycie osiedli mpzp jest zróżnicowane. Najwyższy udział pokrycia miejscowymi planami cechuje osiedla: Rycerskie (78,5%) oraz Salezjańskie (63,6%). Wysoki udział pokrycia planami mają osiedla położone na obrzeżach miasta: Warneńczyka (64,2%), Słowackiego (52,3%), Lipowica (51,7%), Za Wiarem (44,6%), które dynamicznie rozwijają się w ostatnich latach.

Osiedlami, które zaledwie niewielki fragment (0,6%) podlegają zapisom mpzp są Osiedle Krakowskie (0,6%), o przeważającej zabudowie jednorodzinnej, położone na północy miasta, a także Osiedle Zygmunta Krasińskiego (0,1%) położone w centralnej części miasta nad Sanem.

¹⁵<https://bip.przemysl.pl/6182/3493/planowanie-przestrzenne.html> [dostęp: 22.02.2017 r.]

Mapa 14. Pokrycie osiedli miejscowymi planami zagospodarowania przestrzennego – w nawiasie udział powierzchni obszaru, na której obowiązują mpzp w powierzchni osiedla ogółem.

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych Urzędu Miejskiego w Przemyślu

Rada Miejska w Przemyślu Uchwałą Nr 68/2017 z dnia 25 maja 2017 r. uchwaliła Studium Uwarunkowań i Kierunków Zagospodarowania Przestrzennego Miasta Przemysła, będące podstawowym dokumentem wyznaczającym kierunki rozwoju przestrzennego gminy (zapisy dokumentu w kontekście polityki rewitalizacji zostały przedstawione w rozdziale II. Opis powiązań programu z dokumentami strategicznymi i planistycznymi gminy).

Infrastruktura drogowa i kolejowa. Dostępność komunikacyjna

W Przemyślu zbiegają się 2 drogi krajowe prowadzące do przejścia granicznego z Ukrainą w Medyce: DK nr 28 relacji Zator-Wadowice-Nowy Sącz-Krosno-Sanok-Przemyśl-Medyka oraz DK nr 77 prowadząca z Lipnika k. Sandomierza przez Stalową Wolę i Jarosław do Przemyśla. Ponadto na terenie miasta przebiegają 2 drogi wojewódzkie: DW nr 884 prowadząca do Domaradza przez Dynów oraz DW nr 885, łącząca Przemyśl z granicą państwa w Hermanowicach, gdzie planuje się budowę przejścia granicznego. Do czasu otwarcia przejścia granicznego w Korczowej, a następnie autostrady A4 przez centrum miasta przetaczał się tranzyt na trasie łączącej południowe i środkowe Niemcy, Dolny i Górny Śląsk oraz większą część Małopolski z Ukrainą. Pozostały ruch tranzytowy z kierunku północnego został wyprowadzony z miasta w wyniku otwarcia obwodnicy północno-zachodniej wraz z mostem Brama Przemyska w 2012 r. W roku 2015 otwarto obwodnicę południowo-wschodnią, łączącą wlot drogi wojewódzkiej nr 884 z wylotem na Medykę i kierunek północny.

Według stanu na 2015 r. podstawową infrastrukturę drogową Przemysła tworzy:

- 12 ulic w ciągu 2 dróg krajowych (nr 28 i nr 77) o łącznej długości 14,8 km,
- 7 ulic w ciągu 2 dróg wojewódzkich (nr 884 i nr 885) o łącznej długości 8,1 km,
- 81 ulic powiatowych o łącznej długości 62,4 km,
- 346 ulic gminnych o łącznej długości 120,1 km.

Przebieg dróg w mieście jest uwarunkowany w dużej mierze warunkami fizjograficznymi. 65% przebiegu dróg ma stan dobry, 17% przeciętny, a 19% zły. W dobrym stanie są ulice w ciągu dróg krajowych i wojewódzkich, w najgorszym – ulice boczne, szczególnie na obszarach mocno urzeźbionych, erozyjnych, głównie na osiedlach peryferyjnych. Wiele z nich jest nieutwardzonych. Dotyczy to także części nawierzchni w historycznym Śródmieściu.

Badania natężenia ruchu drogowego prowadzono w 2013 r. Najbardziej obciążonym miejscem jest skrzyżowanie Jagiellońska – A. Mickiewicza – A. Dworskiego (Plac na Bramie), gdzie przejeżdża 15 778 pojazdów na dobę.

W ostatnich latach rozwinięto sieć drogową na terenie Strefy Gospodarczej w południowo-wschodniej części miasta, w sąsiedztwie nowego przebiegu DW nr 885.

Realizacja inwestycji drogowych wpłynęła na znaczącą poprawę infrastruktury rowerowej. W ciągu 5 lat od 2011 r. długość ścieżek rowerowych wzrosła ponad pięciokrotnie. Drogi i ścieżki rowerowe na terenie miasta wg stanu na 2016 r. łącznie osiągają długość ponad 38 km, przebiegając głównie wzdłuż ulic ostatnio wybudowanych lub przebudowanych.

Tabela 10. Długość ścieżek rowerowych na terenie Przemysła – lata 2011-2016

	2011	2012	2013	2014	2015	2016
Długość ścieżek rowerowych w km	7,3	11	19,3	19,3	37,2	38,0

Źródło: Bank Danych Lokalnych, GUS

Stan infrastruktury drogowej oraz długość ścieżek rowerowych

W obszarze zurbanizowanym, szczególnie w części śródmiejskiej brakuje rozwiązań dla komunikacji rowerowej – o czym świadczą statystyki dla osiedli: Adam Mickiewicza, Stare Miasto, Przemysława, infrastruktury rowerowej brakuje także na osiedlach Zasania: Lipowica, Warneńczyka, Rycerskim, Kmiecie, Salezjańskim. Tradycyjnym szlakiem rowerowym jest ścieżka wiodąca wzdłuż Sanu, obecnie włączona w najdłuższy w Polsce, oznakowany szlak rowerowy łączący 5 województw Polski Wschodniej – Green Velo, rowerzyści korzystają też z ulic wyłączonych z ruchu bądź z ograniczonym ruchem samochodów na terenie Starego Miasta. Poza tym poruszają się po ulicach ogólnodostępnych, także poboczami i chodnikami.

Lepiej skomunikowane infrastrukturą rowerową są osiedla położone na obrzeżach, głównie po wschodniej stronie miasta jak: Osiedle Lwowskie, Za Wiarem, Mikołaja Kopernika, Marii Konopnickiej czy położone w północnej części miasta osiedla Winna Góra i Stefana Rogozińskiego. Relatywnie rozwiniętą sieć dróg rowerowych posiadają także osiedla: Juliusza Słowackiego i Waleriana Łukasińskiego. Zapewnienie w pierwszej kolejności bezpiecznych i oznakowanych tras rowerowych na osiedlach oddalonych od ścisłego centrum, które cechują się relatywnie gorszym skomunikowaniem tradycyjnymi formami transportu publicznego należy uznać jako właściwy kierunek rozwoju sieci rowerowej. W kolejnych latach inwestycje w obszarze infrastruktury rowerowej powinny skoncentrować się na obszarach, które wykazują wyraźne braki

w tym zakresie – w zachodniej i północnej części miasta, a także w strefie śródmiejskiej, zapewniając spójności i ciągłość sieci komunikacji rowerowej, a tym samym zwiększając mobilność i bezpieczeństwo rowerzystów, co przełoży się także na popularyzację tego środka transportu.

Stan infrastruktury drogowej również jest zróżnicowany. Najwyższe potrzeby w zakresie remontu nawierzchni, gdzie ponad 1/5 dróg znajduje się w złym, a częściowo bardzo złym stanie technicznym wykazują osiedla: Kruhel Wielki oraz Zielonka, położone w południowo-zachodniej części miasta. Osiedla te cechują się wyższym rozproszeniem zabudowy, a także znaczącym urozmaiceniem rzeźby terenu, co wpływa na trudność w realizacji inwestycji drogowych i ich utrzymaniu w odpowiednim stanie technicznym. Innymi osiedlami, które w ocenie pracowników Zarządu Dróg Miejskich cechują się wysokimi potrzebami w zakresie remontu i modernizacji infrastruktury drogowej są osiedla: Lipowica, Juliusza Słowackiego, Za Wiarem, nieco mniejsze potrzeby w tym zakresie cechują także osiedla: Stefana Rogozińskiego, Marii Konopnickiej, Lwowskie, Przemysława i Stare Miasto.

Pozostałe osiedla również posiadają znaczną część dróg o niezadawalających parametrach i stanie technicznym, choć stopień ich degradacji wskazuje, iż potrzeby remontowe są na nich mniej pilne. Najwyższy odsetek dróg cechujących się niezadawalającym stanem technicznym wykazywały osiedla: Warneńczyka, Zygmunta Krasińskiego, Kazanów, Krakowskie, Rycerskie, Waleriana Łukasińskiego, Winna Góra i Kmiecie. Pozostałe osiedla (Adama Mickiewicza, Mikołaja Kopernika, Salezjańskie) również posiadały pewien udział dróg o niezadawalającym stanie technicznym, choć w zdecydowanie mniejszej skali od powyższych.

Tabela 11. Dane dotyczące potrzeb remontowych infrastruktury drogowej (oceny były wykonywane wg. 5-stopniowej skali, dokonanej podczas okresowej kontroli ulic przez Zarząd Dróg Miejskich) oraz długości ścieżek rowerowych w podziale na osiedla.

Osiedle	Szacowany udział dróg w niezadawalającym/ złym/ bardzo złym stanie technicznym wymagających remontu	Długość ścieżek rowerowych (mb)
Adama Mickiewicza	6,3% dróg w stanie niezadawalającym	0
Juliusza Słowackiego	10% dróg w stanie złym	4854
Kazanów	41,9% dróg w stanie niezadawalającym	0
Kmiecie	29,2% dróg w stanie niezadawalającym	0
Krakowskie	45,5% dróg w stanie niezadawalającym	862
Kruhel Wielki	12,0% dróg w stanie złym, 8,7% dróg w stanie bardzo złym	400
Lipowica	11,10% dróg w stanie złym	0
Lwowskie	2,10% dróg w stanie złym	10495,2
Marii Konopnickiej	6,10% dróg w stanie złym	3379
Mikołaja Kopernika	16,7% dróg w stanie niezadawalającym	1478
Przemysława	11,1% dróg w stanie złym, 2,8% dróg w stanie bardzo złym	0
Rycerskie	40% dróg w stanie niezadawalającym	0
Salezjańskie	22,7% dróg w stanie niezadawalającym	0
Stare Miasto	18% dróg w stanie niezadawalającym, 2% w stanie bardzo złym	0
Stefana Rogozińskiego	7,10% dróg w stanie złym	2129,6
Waleriana Łukasińskiego	37,5% dróg w stanie niezadawalającym	2868
Warneńczyka	62,1% dróg w stanie niezadawalającym	0
Winna góra	34,3% dróg w stanie niezadawalającym	2897

Za Wiarem	10% w złym stanie technicznym	2760
Zielonka	11,1% dróg w stanie złym, 11,1% dróg w stanie bardzo złym	0
Zygmunta Krasieńskiego	60% dróg w stanie niezadowolającym	672

* dane dot. długości ścieżek rowerowych nie obejmują trasy rowerowej „Green Velo Wschodni Szlak Rowerowy” o dł. 5596,47 mb, zrealizowanej w ramach projektu pn.: „Trasy Rowerowe w Polsce Wschodniej - województwo podkarpackie”.

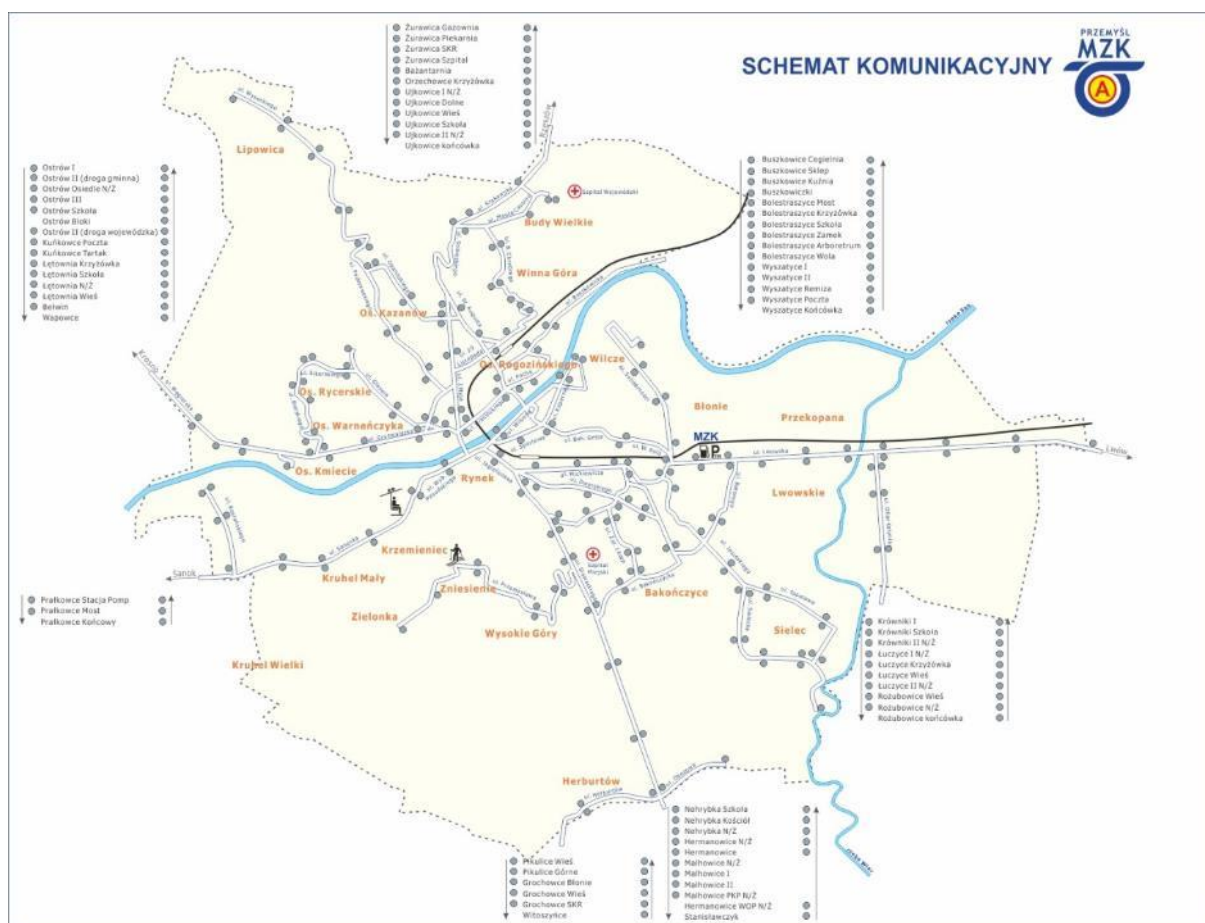
Źródło: Dane przekazane przez Zarząd Dróg Miejskich w Przemysłu.

Przez Przemyśl przebiega magistrala kolejowa E-30, zaliczona do transeuropejskiej sieci TEN-T, fragment paneuropejskiego korytarza transportowego łączącego Drezno z Kijowem. W układzie polskich linii kolejowych jej odcinek stanowi linia nr 91 Kraków-Medyka, poddawana w ostatnich latach sukcesywnej modernizacji z doprowadzeniem do prędkości szlakowej 120 km/h na odcinku wschodnim. Od stacji w Przemysłu odgałęzia się linia Przemyśl-Chyrów, fragment Pierwszej Węgiersko-Galiczyjskiej Kolei Żelaznej, łączącej Budapeszt z Twierdzą Przemyśl przez Przełęcz Łupkowską, co zapewniało miastu status ważnego węzła kolejowego. Linia, zamknięta od 1994 r., została w 2016 r. doprowadzona do przejezdności, brakuje jednak przejścia granicznego na Ukrainę. Od strony ukraińskiej dociera do Przemysłu szeroki tor, dzięki czemu możliwe są połączenia pasażerskie z miastami na Ukrainie. Od 23 grudnia funkcjonuje bezpośrednie połączenie do Kijowa, podróż trwa około 7 godzin, są też pociągi do Lwowa.

Z Przemysłu można dojechać bezpośrednim pociągiem do większości dużych miast w Polsce, autobusy kursują zaś m. in. do Jeleniej Góry (przez Kraków, Wrocław), Zakopanego, Łodzi, Poznania. Kursują także autobusy międzynarodowe: na Ukrainę i w kierunku zachodnim (do Niemiec, Włoch, Francji, Hiszpanii, Wielkiej Brytanii, Holandii). Położone w odległości niewiele ponad 90 km lotnisko Rzeszów-Jasionka zapewnia połączenia z Warszawą, Berlinem, Monachium, Dublinem a także Londynem i szeregiem innych miejsc na Wyspach Brytyjskich.

Z tej przyczyny Przemyśl stanowi dla wielu tysięcy ludzi ze Wschodu bramę do Polski, jest pierwszym miastem zjednoczonej Europy.

Mapa 15. Schemat przebiegu linii komunikacji publicznej na terenie Przemysła

Źródło: http://mzk.przemysl.pl/_rozklad/mapa.html

Głównym przewoźnikiem na terenie miasta jest MZK Sp. z o.o. w Przemyślu obsługujący 30 linii komunikacyjnych wykorzystujących 225 przystanków autobusowych na terenie miasta i dysponujący 42 autobusami. Zadaniem MZK Sp. z o.o. w Przemyślu będącego Operatorem jest świadczenie usług przewozowych zgodnie z obowiązującym rozkładem jazdy na terenie Miasta Przemysła oraz na terenie:

- Gminy Przemyśl: linia nr 1 (Przemyśl – Ostrów – Kuńkowce – Łętownia – Bełwin – Wapowce), linia nr 4 (Przemyśl – Nehrybka – Hermanowice – Malhowice – Stanisławczyk), linia nr 8 (Przemyśl – Pikulice – Grochowce – Witoszyńce), linia nr 11 (Przemyśl – Ostrów – Kuńkowce – Łętownia – Bełwin – Wapowce), linia nr 21 (Przemyśl – Krówniki – Łuczyce – Rożubowice), linia nr 23 (Przemyśl – Ostrów), linia nr 35 (Rożubowice – Łuczyce – Krówniki – Przemyśl),
- Gminy Żurawica: Linia nr 3 (Przemyśl – Buszkowice – Buszkowiczki),
- Gminy Krasieczyn: Linia nr 18 (Przemyśl – Prałkowce).

Ponadto komunikację miejsko-podmiejską zapewnia kilku prywatnych przewoźników. Uzupełnieniem oferty przewoźników publicznych i prywatnych zajmujących się transportem zbiorowym są usługi taksówkarskie. W 2015 r. na terenie miasta działało 186 taksówek oraz 5 firm przewożących osoby.

4. Sfera techniczna

Mieszkalnictwo – dostępność mieszkań

Po 1989 r. zwiększył się problem mieszkaniowy w postaci znacznego niedoboru tańszych mieszkań przeznaczonych na wynajem lub kupno, zwłaszcza w zasobach komunalnych. Na ogólną liczbę 24 726 mieszkań na koniec 2015 r. w zasobach komunalnych znajdowało się 2080, a więc 8,4%. W stosunku do roku 2007 r. było to o 829 lokali mniej. W porównaniu do stanu zasobu w 1995 r. na koniec 2015r. sprywatyzowano 53,66% mieszkań. Mieszkań socjalnych było 182. W 2014 r. było ich 159, a więc odnotowano znaczny ubytek. Jeśli chodzi o wiek zasobów mieszkaniowych, w ujęciu całego miasta są one starsze niż w województwie i kraju. Odsetek budynków zamieszkałych wzniesionych przed 1989 r. wyniósł w 2011 r. 76,4%, podczas gdy w województwie 72,7% a w skali Polski 72%¹⁶.

Zasoby mieszkaniowe są zróżnicowane co do charakteru udziału Gminy Miejskiej Przemysła. W odniesieniu do budynków wspólnot mieszkaniowych, Miasto ma większościowe udziały w 86, zaś osoby fizyczne w 209 z nich. Ogólnie, na koniec 2012 r. samorządowe władze miały wpływ na zasoby zamieszkałe przez 13 780 osób, czyli 21,74% mieszkańców Miasta.

W 2015 r. oddano w Przemyślu do użytku 128 mieszkań. Ilość oddawanych mieszkań wykazuje wahania z roku na rok. W 2014 r. przekazano 40 lokali, w 2013 r. 148. Od 2011 r. nie odnotowano powstania mieszkań uznawanych za społecznie dostępne (komunalnych, TBS). W 2015 r. 80 nowych mieszkań dostarczyło budownictwo indywidualne, 32 zakładowe (co jest ewenementem w skali kraju) a 16 deweloperzy. Mieszkania spółdzielcze nie powstały od 2007 r.

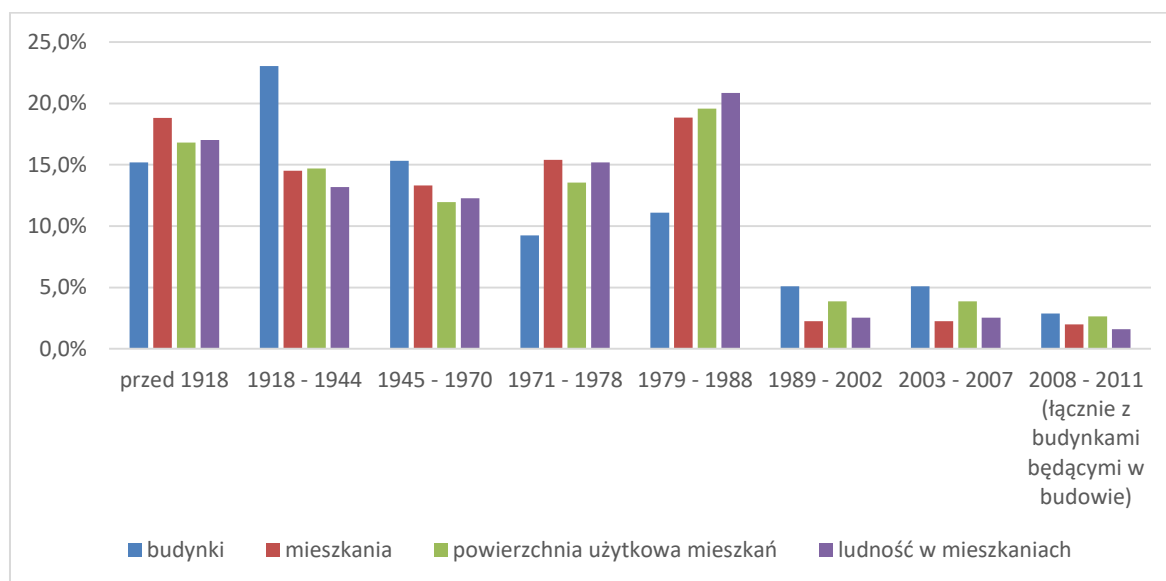
Stan zasobów mieszkaniowych

Strukturę wiekową zasobów mieszkaniowych wraz z proporcjami zamieszkujących mieszkańców przedstawia poniższy wykres. Dane zaczerpnięto z Narodowego Spisu Powszechnego z 2011, jednak w tym zakresie zmiany nie zachodzą szybko, można więc przytaczane dane uznać za wciąż miarodajne.

¹⁶Dane Narodowego Spisu Powszechnego Ludności i Mieszkań 2011.

Wykres 10. Struktura zasobów mieszkaniowych wg Narodowego Spisu Powszechnego 2011.

Źródło: opracowanie własne na podstawie Banku Danych Lokalnych GUS.

W wodociąg wyposażonych jest 98,8% mieszkań, w kanalizację 94,6%, a z centralnego ogrzewania można korzystać w 76%. Najmniejszy udział stanowią budynki najstarsze, które zgrupowane są w szeroko pojętym Śródmieściu (częściowo na Zasaniu).

Do sieci ciepłowniczych oraz gazowych podłączone są niemal wszystkie mieszkania powstałe w latach 1971-1988. Są to w przeważającej mierze budynki wielorodzinne. W przypadku domów wznoszonych po 1989 r. zaobserwować można rzadsze korzystanie z gazu sieciowego, co wskazuje na częstsze – potencjalnie – korzystanie z paliw stałych.

Zasoby mieszkaniowe w dyspozycji samorządu należą do najstarszych, a więc najłabiej wyposażonych w instalacje i wymagających największych jednostkowych nakładów. I tak w 2015 r. jedynie 331 mieszkań komunalnych było podłączonych do centralnego ogrzewania (15,9% ogółu). Na koniec 2015 r. spośród 418 obiektów, wyłączną własność gminy stanowiły 84 budynki. 24 były w złym stanie, 50 w średnim, a tylko 10 w dobrym. Spośród 313 budynków stanowiących wspólnoty mieszkaniowe, 26 odznaczało się złym stanem, 152 średnim, a 135 dobrym. 21 domów było współwłasnością gminy i osób fizycznych. 19 z nich było w złym stanie, 1 w średnim, 1 w dobrym.

Należące do Miasta zasoby mieszkaniowe są sukcesywnie modernizowane, przy czym tempo to – podobnie jak w większości gmin w Polsce – jest niewystarczające w stosunku do potrzeb. I tak w zasobach wspólnot mieszkaniowych w 2015 r. w nowe instalacje wyposażono 29 mieszkań, w tym 27 w centralne ogrzewanie, a 2 w gaz sieciowy. W ramach wspólnot mieszkaniowych ocieplono budynki skupiające 244 mieszkania.

Potrzeby remontowe - Udział budynków mieszkalnych, w których podejmowano prace remontowe w latach 2011-2016

Analizując statystyki z lat 2011-2016 dotyczące wydawanych pozwoleń na podjęcie prac remontowych w budynkach mieszkalnych i niemieszkalnych, można dostrzec pewną korelację z ich nominalną ilością, a uprzednio przywoływaną statystyką wieku zabudowy. Zgodnie z prawem budowlanym remont to wykonywanie w istniejącym obiekcie budowlanym robót budowlanych polegających na odtworzeniu stanu pierwotnego, niestanowiących bieżącej konserwacji. Pozwolenie wymagane było w przypadku prac remontowych o szerszym zakresie¹⁷, tzn. wpływających na konstrukcję budynku lub silnie oddziałujących na otoczenie.

Statystyki pokazują, iż wyższe potrzeby remontowe były zgłaszane na obszarach miasta cechujących się starszym wiekiem zabudowy jak i wyższą koncentracją zabudowy wielorodzinnej zarówno w formie kwartałów kamienic, jak i zabudowy blokowej. Bardzo wysoki udział budynków, które wymagały przeprowadzenia prac remontowych widoczny jest w rejonie Śródmieścia na osiedlach: Waleriana Łukasińskiego, Stare Miasto, Adama Mickiewicza, Mikołaja Kopernika jak i po drugiej stronie Sanu na osiedlach: Kmiecie i Zygmunta Krasieńskiego. Osiedla te stanowią historyczny układ śródmiejski Przemysła, koncentrując zabytkową zabudowę kamieniczną, uzupełnianą także zabudową blokową z wielkiej płyty. Stan techniczny budynków i instalacji ulega stopniowej degradacji, co skutkuje wzmożonymi potrzebami remontowymi i modernizacyjnymi (głównie w zakresie termomodernizacji), a tym samym także wysokimi potrzebami ekonomicznymi. Ponadto charakter obiektów (zabytkowe kamienice lub blokowa zabudowa wielorodzinna) wymusza konieczność realizacji inwestycji remontowych przy bardziej obwarowanym formalnie procesie administracyjnym, w tym także poprzez uzyskanie pozwolenia, co także pośrednio wpływa na statystykę liczby pozwoleń na tych obszarach.

Wysoki udział budynków mieszkalnych objętych pracami remontowymi w latach 2011-2016 stanowi z jednej strony zjawisko pozytywne wskazujące na poprawę stanu technicznego budynków, z drugiej zaś pokazuje, iż potrzeby w tym zakresie w niektórych częściach miasta są znaczne.

¹⁷W analizowanym okresie zgodnie z prawem budowlanym pozwolenie starostwa powiatowego lub miasta na prawach powiatu wymagane było w przypadku prac remontowych dotyczących m.in.: realizacji robót objętych zgłoszeniem mogących naruszać ustalenia planu miejscowego lub spowodować: zagrożenie bezpieczeństwa ludzi lub mienia, pogorszenie stanu środowiska lub stanu zachowania zabytków, pogorszenie warunków zdrowotno-sanitarnych, wprowadzenie, utrwalenie bądź zwiększenie ograniczeń lub uciążliwości dla terenów sąsiednich, remont prowadzony był w obiekcie wpisanym do rejestru zabytków. Do popularnych robót budowlanych, które wymagały pozwolenia można zaliczyć: ocieplenie od zewnątrz domu wyższego niż 12 m, dodanie nowych drzwi lub nowego okna w ścianie zewnętrznej lub w ścianie nośnej, wyburzenia ścian nośnych, pogłębiania piwnicy, montaż lub wymiana instalacji gazu ziemnego, budowa komina i kominka zewnętrznego lub wewnętrznego, adaptacja z rozbudową lub przebudową poddasza lub piwnicy, wymiana okien ze zmianą ich wielkości, wymiana lub wzmocnienie więźby dachowej. Na skutek nowelizacji ustawy od początku 2017 r. procedura ta uległa uproszczeniu.

Tabela 12. Dane obrazujące potrzeby zgłaszane potrzeby remontowe w oparciu o wydane pozwolenia na wykonanie prac remontowych w latach 2011-2016

	Liczba budynków mieszkalnych zamieszkałych, wybudowanych przed rokiem 1989 w relacji do ogólnej liczby budynków mieszkalnych zamieszkałych	Wydane pozwolenia na remonty budynków mieszkalnych lata 2011-2016	Udział budynków mieszkalnych, w których podejmowano prace remontowe w latach 2011-2016	Wydane pozwolenia na remonty budynków niemieszkalnych lata 2011-2016
Adama Mickiewicza	93,1	36	27%	18
Juliusza Słowackiego	74,1	8	5%	12
Kazanów	76,0	29	5%	6
Kmiecie	77,8	42	18%	12
Krakowskie	47,4	8	7%	4
Kruhel Wielki	65,8	17	7%	11
Lipowica	40,5	13	3%	3
Lwowskie	76,2	48	9%	31
Marii Konopnickiej	70,5	19	6%	9
Mikołaja Kopernika	92,4	32	20%	12
Przemysława	78,2	64	13%	17
Rycerskie	20,8	5	5%	1
Salezjańskie	71,9	31	11%	6
Stare Miasto	97,5	98	30%	48
Stefana Rogozińskiego	89,8	9	9%	6
Waleriana Łukasińskiego	95,1	82	39%	16
Warneńczyka	40,6	27	7%	13
Winna góra	69,6	28	8%	12
Za Wiarem	74,4	20	11%	10
Zielonka	62,8	4	4%	3
Zygmunta Krasińskiego	91,3	21	14%	6
ŚREDNIA/SUMA	73%	641	11%	256

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych z Urzędu Miejskiego w Przemysłu

Gospodarka wodno-kanalizacyjna

Eksploatację sieci wodociągowej oraz sieci kanalizacyjnej prowadzi Przedsiębiorstwo Wodociągów i Kanalizacji sp. z o.o. w Przemysłu. Dostępność sieci wodociągowej i kanalizacyjnej jest niemalże powszechna, jedynie tereny niezurbanizowane pozostają poza obsługą wodno-kanalizacyjną. Według stanu na 2015 r. w Przemysłu z wodociągu komunalnego korzystało około 96% mieszkańców, z kolei z kanalizacji sanitarnej korzystało około 90% mieszkańców (w Śródmieściu wskaźnik ten wynosi nawet około 98%).

Źródłem wody dla wodociągów miasta Przemysła jest rzeka San. Zakład Uzdatniania Wody wybudowano w zachodniej części miasta przy prawym brzegu rzeki. Zapotrzebowanie wody w mieście jest pokrywane z nadmiarem - zdolność produkcyjna powierzchniowego ujęcia wody wynosi: 21 600 m³ /d. Nadwyżki produkcyjne ZUW są zagospodarowywane przez zaopatrywanie w wodę obszarów podmiejskich - miejscowości w gminach Krasiczyn, Żurawica, Medyka oraz w Gminie Przemyśl.

Z uwagi na fakt, iż część czynnych wodociągów i kanałów pochodzi sprzed roku 1919, znaczna część instalacji jest skorodowana, powodując częste awarie, co skutkuje koniecznością prowadzenia działań w zakresie jej modernizacji i wymiany, szczególnie w obrębie starego miasta. Sieć jest sukcesywnie rozbudowywana zgodnie z kierunkami rozwoju budownictwa mieszkaniowego, co obrazują statystyki: na koniec 2013 r. długość sieci wynosiła 147,2 km, na koniec 2014 r. – 148,7 km, zaś na koniec 2015r. – 152,1 km.

Występujące ograniczenia w możliwościach dostawy wody na terenie Przemysła wynikają przede wszystkim z konfiguracji terenu. Duże zróżnicowanie wysokościowe powoduje konieczność strefowania wodociągu; w warunkach Przemysła granica pomiędzy I i II strefą zasilania przebiegana rzędnej 263,5 m n.p.m., a między II i III strefą na rzędnej 344 m n.p.m. Dla zapewnienia dostawy wody odbiorcom znajdującym się powyżej I strefy wymagana jest budowa przepompowni – obecnie na terenie miasta funkcjonuje 8 takich obiektów.

Miasto posiada zmodernizowaną oczyszczalnię ścieków, położoną we wschodniej części miasta, która zapewnia oczyszczanie ścieków w technologii mechaniczno-biologicznej z podwyższonym usuwaniem biogenów o maksymalnej przepustowości 45 200 m³/d. Oczyszczalnia obsługuje około 4 850 domostw na terenie miasta Przemysła.

Kanalizacja miejska ma charakter ogólnospławny i tylko fragmentarycznie istnieją sieci rozdzielcze. Część kanałów deszczowych posiada wyloty bezpośrednio do wód rzek San i Wiar, a część do miejskich kanałów ogólnospławnych. Ścieki bytowo-gospodarcze odprowadzane są kolektorami do oczyszczalni ścieków. Z Zasania transport ścieków odbywa się z wykorzystaniem pompowni i kanałów tłocznych w Moście im. Ryszarda Siwca, natomiast z części prawobrzeżnej w układzie grawitacyjnym. Z niżej położonych terenów ścieki przetłaczane są przez 16 pompowni ścieków. Do systemu kanalizacyjnego miasta odprowadzane są także ścieki sanitarne z miejscowości podmiejskich Gminy Krasiczyn i Gminy Przemyśl.

Warunki odbioru ścieków i wód opadowych w mieście należy zatem uznać za dobre. Długość sieci kanalizacyjnej na koniec 2015 r. wynosiła 171,6 km. Część sieci kanalizacyjnej jest przeciążona i wymaga odciążenia lub przebudowy. Kierunki rozbudowy kanalizacji, podobnie jak w przypadku sieci wodociągowej, wyznacza budownictwo mieszkaniowe oraz zapotrzebowanie społeczne w zakresie ochrony środowiska.

Ciepłownictwo

System ciepłowniczy miasta jest zasilany przez ciepłownie: Zasanie (należącą do lokalnego MPEC) i Fibris SA. W ciepłowni Zasanie znajdują się dwa kotły WR-25 o mocy 29 MW każdy, kocioł WR-10 wybudowany w latach 2006-2007 o mocy 10 MW i kocioł WR-12 wybudowany w latach 2008-2009 o mocy 12 MW. Łączna moc zakładu wynosi 80 MW.

Według stanu na 31.12.2015 r. do sieci ciepłowniczej przyłączonych było 332 węzłów ciepłych, w tym 307 stanowiło własność przez MPEC Przemyśl, a długość sieci ciepłowniczej przesyłowej na dzień 31.12.2015 r. wynosiła 39,20 km. Dzięki rozbudowie sieci w latach 2007-2015 zlikwidowano 102 lokalne źródła ciepła (a także emisji zanieczyszczeń pyłowych i gazowych). Według danych na sierpień 2017 r. zanotowano przyrost węzłów ciepłych o 32 węzły (stan wynosi łącznie

364), a do sieci podłączonych jest 701 budynków, z czego 115 (16%) stanowią budynki użyteczności publicznej, 78 (11%) budynki mieszkalno-usługowe, 75 (11%) budynki usługowe, zaś 433 (62%) to budynki mieszkalne¹⁸.

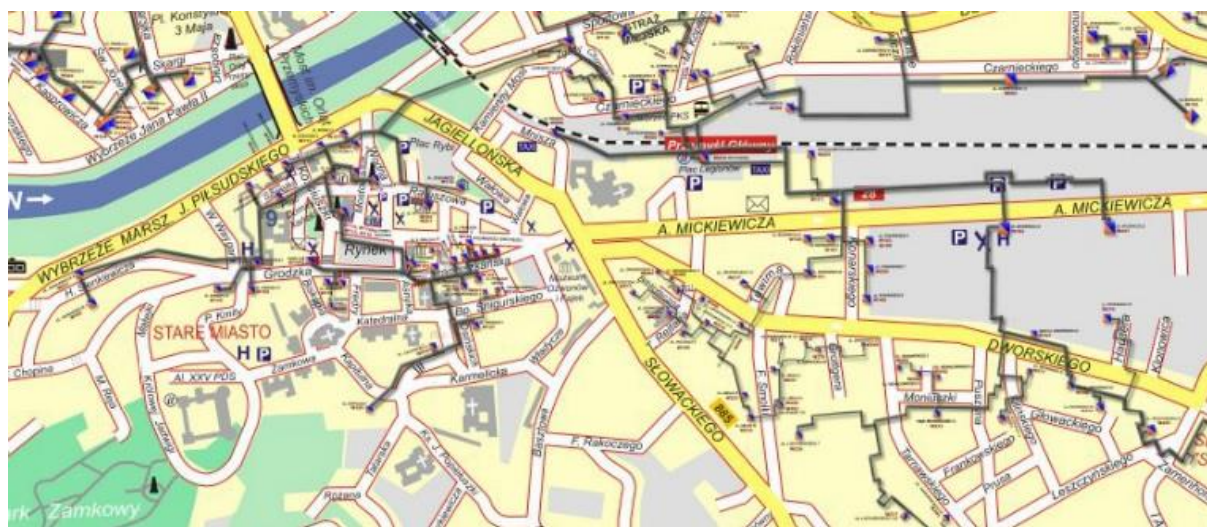
W celu zapewnienia bezpieczeństwa energetycznego w ciągu najbliższych kilku lat planowane jest spięcie sieci ciepłowniczej w pierścień wraz z przełożeniem sieci nad rzeką San – realizacja tej inwestycji uzależniona jest od środków finansowych przedsiębiorstwa.

Rozwój sieci ciepłowniczej w podziale na osiedla. Udział budynków posiadających przyłącze do sieci ciepłowniczej w ogóle budynków mieszkalnych lub mieszkalno-usługowych

Dane dotyczące rozwoju infrastruktury sieci ciepłowniczej w podziale na osiedla wskazują, iż sieć ciepłownicza obejmuje przede wszystkim osiedla wielorodzinnego budownictwa, zlokalizowane na lewym brzegu Sanu: Rycerskie, Zygmunta Krasickiego, Salezjańskie, Kmiecie, Stefana Rogozińskiego. W części staromiejskiej ma mniejszy zasięg, aczkolwiek jest sukcesywnie rozwijana, o czym świadczą statystyki dla osiedli: Stare Miasto, Waleriana Łukasińskiego, Adama Mickiewicza, a także sąsiadującego z centrum Osiedla Mikołaja Kopernika, będące zdecydowanie powyżej wartości referencyjnej dla miasta (9,1%)

Z uwagi na konfigurację terenu i charakter zabudowy (przewaga kamienic posiadających instalacje grzewcze oparte na spalaniu węgla i paliw stałych – główne źródło niskiej emisji) w tym rejonie miasta potrzeby rozbudowy sieci są największe (por. mapa).

Mapa 16. Schemat sieci ciepłowniczej w najstarszej części miasta.

Źródło: MPEC Przemyśl. <http://www.mpec.przemysl.pl/?schemat-sieci-cieplowniczej> [dostęp: 25.08.2017r.]

Na 5 osiedlach (J. Słowackiego, Kruhel Wielki, Lipowica, Lwowskie, Zielonka) obecnie nie ma dostępu do infrastruktury sieci ciepłowniczej. Rozwój sieci na tych obszarach jest ograniczony znacznym rozproszeniem zabudowy, dużym zróżnicowaniem terenu i oddaleniem od obecnego przebiegu sieci. Powyższe uwarunkowania wpływają wysoce negatywnie na racjonalność techniczną i ekonomiczną rozwoju sieci na tych terenach. Na pozostałych osiedlach sieć ciepłownicza również ma ograniczony zasięg, czego powody są w znacznej mierze zbieżne z powyższymi.

¹⁸ Dane MPEC Przemyśl

Tabela 13. Dane dotyczące infrastruktury ciepłowniczej w rozbiu na poszczególne osiedla.

Osiedle	Ilość węzłów cieplnych:	Ilość budynków zaopatrywanych w ciepło z miejskiej sieci ciepłowniczej w granicach osiedla:				Udział budynków posiadających przyłącze do sieci ciepłowniczej w ogóle budynków mieszkalnych lub mieszkalno-usługowych	
		Łącznie:	budynki użyteczności publicznej:	budynki mieszkalno-usługowe:	budynki usługowe:		budynki mieszkalne:
Adama Mickiewicza	24	34	17	8	1	8	12%
Juliusza Słowackiego	MPEC Przemyśl nie posiada obecnie sieci ciepłowniczej w obrębie osiedla						0%
Kazanów	15	46	12	3	1	30	5%
Kmiecie	23	54	6	1	5	42	18%
Krakowskie	9	13	1	0	4	8	7%
Kruhel Wielki	MPEC Przemyśl nie posiada obecnie sieci ciepłowniczej w obrębie osiedla						0%
Lipowica	MPEC Przemyśl nie posiada obecnie sieci ciepłowniczej w obrębie osiedla						0%
Lwowskie	MPEC Przemyśl nie posiada obecnie sieci ciepłowniczej w obrębie osiedla						0%
Marii Konopnickiej	1	1	0	0	1	0	0%
Mikołaja Kopernika	54	102	10	5	17	70	47%
Przemysława	5	11	1	5	1	4	2%
Rycerskie	21	49	0	0	2	47	45%
Salezjańskie	41	78	6	4	11	57	21%
Stare Miasto	47	95	12	37	6	40	24%
Stefana Rogozińskiego	21	31	8	0	8	15	15%
Waleriana Łukasińskiego	54	62	16	10	6	30	19%
Warneńczyka	7	16	0	0	2	14	3%
Winna góra	8	33	23	0	4	6	2%
Za Wiarem	1	13	0	0	1	12	6%
Zielonka	MPEC Przemyśl nie posiada obecnie sieci ciepłowniczej w obrębie osiedla						0%
Zygmunta Krasieńskiego	33	63	3	5	5	50	36%

Źródło: opracowanie własne na podstawie: dane Miejskiego Przedsiębiorstwa Energetyki Ciepłej w Przemysłu

5. Sfera środowiskowa

W ostatnim okresie przedmiotem szczególnego zainteresowania stał się stan powietrza. Stały, automatyczny pomiar jakości powietrza prowadzi stacja WIOŚ przy ul. Grunwaldzkiej (na Zasaniu)¹⁹.

Z narastającym ruchem samochodowym (także ze wzbijaniem zanieczyszczeń z dróg przez szybko przejeżdżające pojazdy) i powrotem do spalania węgla oraz innych materiałów w formie tzw. niskiej (rozproszonej) emisji wiąże się wzrost częstotliwości przekroczeń stężenia pyłu (PM10). Substancja ta należy do aerozoli atmosferycznych i w dużych stężeniach ma szkodliwy wpływ na płuca,

¹⁹ <http://stacje.wios.rzeszow.pl/dane-pomiarowe/automatyczne/stacja/6/parametry/wszystkie>[dostęp: 21.02.2017 r.]

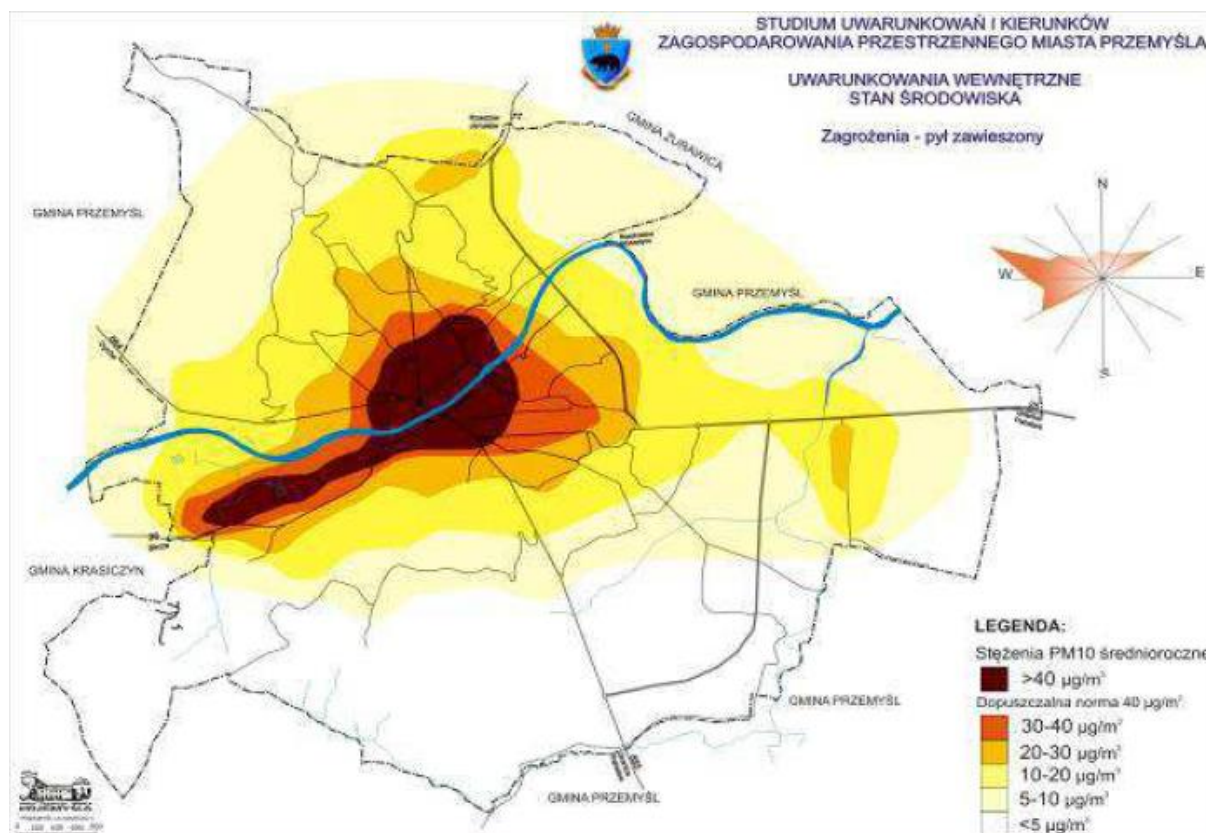
skórę, oczy, układ krążenia. W Przemysłu stężenia PM10 regularnie przekraczają dopuszczalne normy, zwłaszcza w porze jesienno-zimowej. Liczba przekroczeń średniodobowych ²⁰ wyniosła w okresie 1.01-19.02.2017 r. 24 razy (dopuszczalna w roku 35 razy). Podobnie jest z pyłami drobniejszej frakcji (PM2.5).

W miesiącach zimowych (styczeń-luty) notuje się też przekroczenia stężenia tlenków azotu NOx (istotne ze względu na ochronę roślin) (przy normie 30µg/m³). Tlenki azotu mogą być zaczątkami aerozoli atmosferycznych, czyli przyczyniać się np. do powstawania pyłu zawieszonego PM10. Głównymi źródłami emisji tlenków azotu jest spalanie paliw.

Przekraczane są też średnioroczne stężenia rakotwórczego benzoαpirenu, gdzie norma wynosi 1 ng/m³, a notowane stężenia nawet 4 ng/m³, a więc przekroczenia rzędu 400%. W przypadku powyższych substancji poprawa w ostatnich latach nie następuje.

Szczególnym nagromadzeniem punktowych źródeł emisji (połączonej z wysokim natężeniem ruchu samochodowego oraz największym zagęszczeniem wysoko obciążonych skrzyżowań) charakteryzuje się centrum miasta. Ogólnie położenie Miasta w kotlinie nie sprzyja wywiewaniu zanieczyszczeń, które kumulują się, tworząc lokalne zastoiska.

Mapa 17. Średnioroczne stężenie pyłu zawieszonego w 2005 r. na podstawie badań do Programu Ochrony Powietrza dla strefy miasto Przemyśl.

Źródło: Studium kierunków i uwarunkowań zagospodarowania przestrzennego Miasta Przemysła

²⁰ Tzn. dla 24-godzinnego czasu uśredniania

Najnowsze udokumentowane badania hałasu drogowego przeprowadzono w Przemysłu w 2010 r. w 4 punktach pomiarowo-kontrolnych (ul. 3 Maja, J. Słowackiego, St. Augusta, Grunwaldzka)²¹. Badania wykazały niedotrzymanie dopuszczalnego poziom dźwięku we wszystkich punktach, najbardziej przy ul. J. Słowackiego (średnio o ok. 10 dB w porze dziennej i 8 dB w porze nocnej). Badania miały miejsce przed oddaniem do użytku obwodnic wschodnich miasta, które przejęły znaczną część ruchu tranzytowego w kierunkach: północnym, południowym i wschodnim.

Najsilniej urzeźbione obszary miasta (osiedle „Wysokie Góry” u podnóża Kopca Tatarskiego, okolice Wzgórza Zamkowego, obszary cmentarzy) zagrożone są osuwaniem się mas ziemnych. Z kolei na najniższej położonych obszarach, do których należą tereny sportowo-rekreacyjne nad Sanem (okolice Stadionu „Polonii”) są zagrożone powodzią, przy czym zagrożenie to jest redukowane przez zbiorniki Solina i Myczkowce w górnym biegu rzeki. Dorzecze Sanu jest objęte kompleksową ochroną w ramach „Programu ochrony przed powodzią w dorzeczu górnej Wisły”.

Obecność wyrobów azbestowych w środowisku

Zagadnieniem istotnym z punktu widzenia jakości środowiska, a w szczególności obecności w otoczeniu potencjalnych zagrożeń dla zdrowia i życia mieszkańców jest występowanie na danym terenie wyrobów azbestowych, stanowiących źródło emisji włókien azbestowych. Stopniowa degradacja materiałów azbestowych powoduje uwalnianie włókien do powietrza. Ich wdychanie i kumulowanie się w płucach może powodować poważne choroby układu oddechowego, w tym zwykle po kilkunastu – kilkudziesięciu latach, pojawianie się nowotworów azbestozależnych. W celu bezpiecznej neutralizacji i likwidacji wyrobów azbestowych z terenu miasta w 2012 r. opracowany został *Program usuwania azbestu z terenu Gminy Miejskiej Przemyśl na lata 2013-2032*.

W ramach Programu przeprowadzona została inwentaryzacja wyrobów azbestowych na terenie Przemysła w formie badania ankietowego przeprowadzonego wśród właścicieli nieruchomości prywatnych jak i "spisu z natury" przeprowadzonego przez Wykonawcę - Pracownię Badań Środowiskowych i Gospodarki Odpadami Instytutu Gospodarki Surowcami Mineralnymi i Energią PAN. W ramach inwentaryzacji oszacowano powierzchnię pokryć dachowych oraz przeprowadzono ocenę stanu technicznego występujących wyrobów azbestowych, zgodnie z załącznikami do rozporządzenia Ministra Gospodarki z dnia 13 grudnia 2010 roku w sprawie wymagań w zakresie wykorzystywania wyrobów zawierających azbest oraz wykorzystywania i oczyszczania instalacji lub urządzeń, w których były lub są wykorzystywane wyroby zawierające azbest. (Dz. U. Nr 8 z roku 2011, poz. 31) oraz do Rozporządzenia Ministra Gospodarki, Pracy i Polityki Społecznej z dnia 2 kwietnia 2004 roku w sprawie sposobów i warunków bezpiecznego użytkowania i usuwania wyrobów zawierających azbest ze zmianami (Dz. U. Nr 71 z roku 2004, poz. 649 oraz z roku 2010 Nr 162, poz. 1089).

Zgodnie z wynikami inwentaryzacji na terenie miasta zdiagnozowano 181 obiektów pokrytych wyrobem azbestowym, o łącznej powierzchni 17 925 m² i masie 169 Mg. Poniżej przedstawiono szacunkowy rozkład obiektów w podziale na poszczególne osiedla, opracowany na podstawie danych z inwentaryzacji.

²¹<http://www.wios.Rzeszow.pl/cms/upload/edit/file/halas2010%281%29.pdf> [dostęp: 21.02.2017 r.]

Tabela 14. Dane dotyczące obiektów, w których zinwentaryzowano wyroby azbestowe w podziale na poszczególne osiedla Przemysła

Osiedle	Liczba obiektów pokrytych wyrobem z azbestem	Ilość wyrobów azbestowych [m2]	Ilość wyrobów azbestowych [Mg]	Udział obiektów pokrytych azbestem w ogólnej liczbie budynków mieszkalnych
Adama Mickiewicza	0	0	0,0	0%
Juliusza Słowackiego	27	2770	30,5	17%
Kazanów	7	440	4,8	1%
Kmiecie	1	140	1,5	0%
Krakowskie	3	270	3,1	3%
Kruhel Wielki	13	655	7,2	5%
Lipowica	7	617	6,8	2%
Lwowskie	33	4853	53,4	6%
Marii Konopnickiej	13	675	7,4	4%
Mikołaja Kopernika	6	870	11,5	4%
Przemysława	14	1285	14,1	3%
Rycerskie	1	107	1,2	1%
Salezjańskie	1	160	1,8	0%
Stare Miasto	0	0	0,0	0%
Stefana Rogozińskiego	0	0	0,0	0%
Waleriana Łukasińskiego	1	140	1,5	0%
Warneńczyka	7	633	7,0	2%
Winna góra	3	590	6,5	1%
Za Wiarem	20	1417	15,6	11%
Zielonka	23	2188	24,1	23%
Zygmunta Krasińskiego	1	40	0,4	1%

Źródło: opracowanie własne na podstawie: *Program usuwania azbestu z terenu Gminy Miejskiej Przemyśl na lata 2013-2032*

Zdecydowanie najsilniejsza koncentracja problemu zagrożenia zdrowia i życia mieszkańców z tytułu obecności wyrobów azbestowych widoczna jest na osiedlach: Zielonka oraz Juliusza Słowackiego. Osiedla te położone na południu miasta cechują się dużą ilością budynków jednorodzinnych, które powstały w okresie lat 60. – 80. XX wieku, będącym okresem wzmożonego stosowania wyrobów azbestowych (głównie eternitu) w budownictwie. Do osiedli, które również cechują się relatywnie wysokim udziałem obecności wyrobów azbestowych i budynków, w których takie wyroby miały zastosowanie są osiedla: Lwowskie, Za Wiarem, Mikołaja Kopernika, Marii Konopnickiej oraz Kruhel Wielki, które przekraczały średni udział budynków pokrytych azbestem w zabudowie mieszkaniowej wynoszący dla Przemysła 3,2%. Osiedlami, na których nie odnotowano obiektów zawierających pokrycia azbestowe lub, na których problem ten ma znaczenie marginalne są: Stare Miasto, Adama Mickiewicza, Stefana Rogozińskiego, Kmiecie, Przemysława, Rycerskie, Salezjańskie, Waleriana Łukasińskiego oraz Zygmunta Krasińskiego.

B. Wyznaczenie obszarów zdegradowanych i wskazanie obszaru rewitalizacji

Wybór obszarów dysfunkcyjnych (kryzysowych) jest kluczowym elementem opracowywania programu rewitalizacji. Warunkuje bowiem zasięg przestrzenny działań rewitalizacyjnych realizowanych przez samorząd i interesariuszy zewnętrznych na terenie danej gminy w okresie obowiązywania programu rewitalizacji.

Delimitacja obszarów kryzysowych, które cechują się najwyższym nagromadzeniem zjawisk problemowych została przeprowadzona według metodologii wynikającej z zapisów *Wytycznych w zakresie rewitalizacji w programach operacyjnych na lata 2014-2020* Ministerstwa Rozwoju oraz *Instrukcji przygotowania programów rewitalizacji w zakresie wsparcia w ramach Regionalnego Programu Operacyjnego Województwa Podkarpackiego na lata 2014-2020* opracowanej przez Urząd Marszałkowski Województwa Podkarpackiego.

Zgodnie z *Wytycznymi* Ministerstwa Infrastruktury i Rozwoju obszar zdegradowany jest to obszar, na którym zidentyfikowany został stan kryzysowy, rozumiany jako stan spowodowany koncentracją negatywnych zjawisk społecznych (w szczególności bezrobocia, ubóstwa, przestępczości, niskiego poziomu edukacji lub kapitału społecznego, niewystarczającego poziomu uczestnictwa w życiu publicznym i kulturalnym), współwystępujących z negatywnymi zjawiskami w co najmniej jednej z następujących sfer:

- gospodarczej (w szczególności w zakresie niskiego stopnia przedsiębiorczości, słabej kondycji lokalnych przedsiębiorstw),
- środowiskowej (w szczególności w zakresie przekroczenia standardów jakości środowiska, obecności odpadów stwarzających zagrożenie dla życia, zdrowia, ludzi bądź stanu środowiska),
- przestrzenno-funkcjonalnej (w szczególności w zakresie niewystarczającego wyposażenia w infrastrukturę techniczną i społeczną, braku dostępu do podstawowych usług lub ich niskiej jakości, niedostosowania rozwiązań urbanistycznych do zmieniających się funkcji obszaru, niskiego poziomu obsługi komunikacyjnej, deficytu lub niskiej jakości terenów publicznych),
- technicznej (w szczególności w zakresie degradacji stanu technicznego obiektów budowlanych, w tym o przeznaczeniu mieszkaniowym oraz braku funkcjonowania rozwiązań technicznych umożliwiających efektywne korzystanie z obiektów budowlanych, w szczególności w zakresie energooszczędności i ochrony środowiska).

Obszar rewitalizacji stanowi zaś obszar obejmujący całość lub część obszaru zdegradowanego o szczególnej koncentracji negatywnych zjawisk w wyżej wymienionych sferach. Oznacza to, iż obszar wsparcia musi się charakteryzować wyższą intensywnością negatywnych zjawisk opisanych przyjętymi wskaźnikami niż średnia intensywność tych zjawisk dla całego miasta.

Opierając się na przyjętej praktyce oraz zapisach ww. dokumentów za metodę sporządzenia delimitacji obszarów zdegradowanych na terenie Miasta Przemyśla, a następnie wskazania obszaru rewitalizacji, przyjęto analizę porównawczą jednostek statystycznych opartą na zestawie syntetycznych wskaźników degradacji, pozwalającą na obiektywne określenie stopnia zróżnicowania rozwoju społeczno-gospodarczego miasta i jego poszczególnych obszarów.

Kolejne etapy analizy zostały przedstawione na poniższym schemacie.

Schemat 2. Etapy analizy wskaźnikowej przyjętej na potrzeby wyznaczenia obszaru zdegradowanego i obszaru rewitalizacji miasta Przemysła

ETAP I - Podział analizowanego obszaru na jednostki statystyczne

- Dla przeprowadzenia prawidłowej delimitacji konieczne jest dokonanie podziału obszaru objętego badaniem na równoważne jednostki statystyczne. Kryterium podziału mogą stanowić zarówno cechy przestrzenno-funkcjonalne (w tym struktura tkanki miejskiej) jak i istniejący lub historyczny podział na jednostki pomocnicze gminy, podział na jednostki GUS (obwody spisowe i obręby statystyczne) i inne obiektywne kryteria jednolite dla wszystkich jednostek podlegających badaniu.

ETAP II Przyjęcie zestawu wskaźników degradacji i analiza ich rozkładu przestrzennego

- W oparciu o możliwe do pozyskania dane wejściowe o odpowiednim poziomie szczegółowości umożliwiającym agregację danych dla każdej jednostki statystycznej (czyli na poziomie całej jednostki statystycznej, ulicy lub punktu adresowego) oblicza się zestaw wskaźników degradacji dostosowany do lokalnych uwarunkowań i charakteru badania. Zestaw wskaźników degradacji powinien obejmować wskaźniki o charakterze społecznym, a także w miarę możliwości jak najwyższą liczbę merytorycznie uzasadnionych wskaźników przyporządkowanych do co najmniej 1 z sfer: gospodarczej i/lub technicznej i/lub społeczno-gospodarczej i/lub środowiskowej.
- Analiza przestrzennego nasilenia poszczególnych zjawisk problemowych w poszczególnych rejonach miasta, umożliwia dokonanie oceny stopnia rozwoju społeczno-gospodarczego i zaobserwowania pewnych trendów czy też korelacji pomiędzy poszczególnymi czynnikami kryzysowymi. Odniesienie wartości wskaźnika na danym obszarze do wartości referencyjnych: średniej wojewódzkiej i średniej dla miasta umożliwia dokonanie relatywnej oceny stopnia nasilenia danego problemu.

ETAP III Standaryzacja wskaźników - stworzenie wskaźnika sumarycznego (indeksu sumarycznego)

- Wykonanie obliczeń niezbędnych do standaryzacji wskaźników, a tym samym ich ujednoczenia statystycznego, umożliwiającego późniejsze stworzenie indeksu zbiorczego
- Pomnożenie wskaźników przez przypisane im wagi;
- Agregacja zważonych, wskaźników wystandaryzowanych - stworzenie wskaźnika sumarycznego (indeksu zbiorczego)

ETAP IV Wybór obszarów zdegradowanych i obszaru rewitalizacji

- Utworzenie rankingu obszarów na podstawie poziomu wskaźnika sumarycznego - wybór obszarów cechujących się najwyższym poziomem degradacji

1. Metodyka delimitacji obszarów zdegradowanych

Metodą, która pozwala na ocenę i selekcję obszarów miasta o najwyższym stopniu degradacji jest standaryzacja przyjętego zestawu wskaźników, a następnie stworzenie na ich podstawie wskaźnika sumarycznego (indeksu zbiorczego).

Standaryzacja wskaźników polega na odjęciu od nominalnej wartości wskaźnika dla danego obszaru średniej wartości dla wszystkich jednostek statystycznych i podzieleniu przez odchylenie standardowe.

Poniżej przedstawione zostały wzory działań matematycznych niezbędnych dla wyliczenia wskaźników wystandaryzowanych.

Wzór na obliczenie średniej arytmetycznej, gdzie \bar{x} oznacza średnią arytmetyczną, n – liczbę zmiennych, x – wartości zmiennych

$$\bar{x} = \frac{1}{n} \sum_{i=1}^n x_i$$

Wzór na obliczenie odchylenia standardowego populacji, gdzie: σ oznacza odchylenie standardowe, \bar{x} – średnią arytmetyczną, N – liczbę zmiennych, x – wartości zmiennych

$$\sigma = \sqrt{\frac{\sum_{i=1}^N (x_i - \bar{x})^2}{N}}$$

Wzór na obliczenie wskaźnika wystandaryzowanego - z , gdzie σ oznacza odchylenie standardowe, \bar{x} – średnią arytmetyczną, x – wartość zmiennej niewystandaryzowanej

$$z = \frac{x - \bar{x}}{\sigma}$$

Dodatkowym zabiegiem wprowadzonym na potrzeby przeprowadzenia delimitacji obszarów zdegradowanych miasta Przemyśla było przypisanie poszczególnym wskaźnikom stosownych wag – im większe znaczenie danego wskaźnika dla oceny stanu rozwoju społeczno-gospodarczego obszaru tym wyższa waga. Ponadto wyższe wagi otrzymały wskaźniki w kategoriach, w których liczba wskaźników jest ograniczona liczbowo (np. sferze przestrzenno-funkcjonalnej).

Ponadto uwzględniając charakter danego wskaźnika przypisano mu odpowiedni stały parametr wskazujący na typ danej zmiennej:

- Stymulanty – oznaczono znakiem dodatnim (+1), gdyż wzrost wartości zmiennej objaśniającej (danego wskaźnika) prowadzi do wzrostu zmiennej objaśnianej (wskaźnika sumarycznego, rozumianego jako ogólny poziom degradacji obszaru);
- Destymulanty – oznaczono znakiem ujemnym (-1), ponieważ wzrost wartości zmiennej objaśniającej (wskaźnika) prowadzi do spadku zmiennej objaśnianej (indeksu zbiorczego, co oznacza pogorszenie poziomu rozwoju obszaru).

Wzór na obliczenie ważonego wskaźnika wystandaryzowanego - z , gdzie σ oznacza odchylenie standardowe, \bar{x} – średnią arytmetyczną, x – wartość zmiennej niewystandaryzowanej, w – wagę, y – współczynnik dla stymulanty/ destymulanty

$$zw = \frac{x - \bar{x}}{\sigma} \times w \times y$$

Wystandaryzowane wskaźniki oznaczają odchylenie od normy, którą wyznacza wartość 0, i mogą przyjmować wartości dodatnie lub ujemne²². Wartości dodatnie wskazują, które obszary odznaczają się wskaźnikiem degradacji wyższym od przeciętnego, czyli gdzie skala problemów jest największa. Z kolei wartości ujemne odchylenia ukazują obszary o najlepszej sytuacji, w których negatywne zjawiska odznaczają się mniejszym natężeniem niż ich przeciętny poziom w mieście wyznaczany wartością 0. Zabieg standaryzacji wskaźników pozwala na ich zsumowanie i stworzenie indeksu zbiorczego (wskaźnika sumarycznego lub inaczej zwanego wskaźnikiem syntetycznym).

Wzór na obliczenie wskaźnika sumarycznego (indeksu zbiorczego) – WS , gdzie z_i oznacza wartości ważonych zmiennych wystandaryzowanych

$$WS = \sum_{i=1}^n zw_i$$

²² W wyniku standaryzacji zmienna uzyskuje średnią wartość oczekiwaną równą zero.

Obszar będzie mógł zostać uznany za obszar zdegradowany, jeśli indeks zbiorczy dla danego obszaru będzie osiągał wartości najwyższe, co jest równoznaczne z najwyższym stopniem jego degradacji w skali miasta, przy czym musi on wykazywać dodatni poziom wskaźnika sumarycznego dla sfery społecznej oraz dodatni poziom przynajmniej jednego wskaźnika sumarycznego z pozostałych analizowanych sfer: gospodarczej, technicznej, środowiskowej i/lub przestrzenno-funkcjonalnej.

2. Analiza wskaźnikowa – wynik zbiorczy

Zestawienie poszczególnych osiedli Przemysła ukazujące ich wyniki w ramach wybranych wskaźników delimitacyjnych zostało przedstawione zarówno w formie opisowej, map poglądowych jak i w formie tabelarycznej w analizie przestrzennej umieszczonej w DIAGNOZIE KONTEKSTOWEJ (w granatowych ramkach). Ich zbiorcze zestawienie, wraz z zestawieniem wartości wystandaryzowanych wskaźników zostało przedstawione na kolejnych stronach. Wyniki osiągnięte w analizie wskaźnikowej stanowiły podstawę dla ostatecznego wyboru obszaru zdegradowanego, którego całość lub część, będzie stanowiła obszar wskazany do rewitalizacji.

Zakres użytych wskaźników oraz liczba sfer, które zostały poddane analizie wskaźnikowej podyktowane były możliwością uzyskania danych wejściowych na poziomie ulic lub osiedli, a także specyfiką problemu rewitalizacji i wewnętrznych uwarunkowań miasta. Kluczową rolę w ramach przeprowadzonej analizy pełnią wskaźniki społeczne, gdyż stopień natężenia problemów ludności stanowi główny czynnik świadczący o poziomie degradacji danego obszaru. Analiza sfery społecznej objęła wskaźniki dotyczące kwestii demografii, edukacji, rynku pracy, pomocy społecznej i przestępczości. Sferami, które również wykorzystano w analizie były sfera gospodarcza, sfera techniczna, sfera środowiskowa oraz sfera przestrzenno-funkcjonalna.

Dane wyjściowe do dokonania analiz zostały przedstawione w załączniku nr 1. W tabeli zatytułowanej *Zestawienie zbiorcze wskaźników delimitacyjnych* przedstawiono wskaźniki dla każdego z osiedli, wartość referencyjną dla województwa (jeśli była dostępna), wartość referencyjną dla miasta²³. Na czerwono zaznaczono te wskaźniki, które są gorsze niż wartość referencyjna dla województwa. To dodatkowa informacja ukazująca skalę problemów. W następnej tabeli zatytułowanej *Standaryzacja wskaźników - parametry statystyczne, wartości wskaźników wystandaryzowanych oraz wynik zbiorczy poszczególnych jednostek statystycznych (osiedli)* przedstawiono wyniki standaryzacji wskaźników, wagę danego wskaźnika, a także jego charakter (stymulanta/destymulanta).

W ostatniej w tym rozdziale tabeli zatytułowanej *Ranking degradacji obszarów wraz z zestawieniem cząstkowych wskaźników sumarycznych z poszczególnych sfer tematycznych* zsumowano wskaźniki w poszczególnych sferach. Osiedla w tej tabeli zostały posortowane od najwyższego wskaźnika sumarycznego do najniższego, czyli na szczycie tabeli znalazły się osiedla o największej skali degradacji według przyjętych wskaźników delimitacyjnych.

²³ Wartości referencyjne dla miasta zostały obliczone na podstawie danych zebranych w podziale na ulice/osiedla, które zostały wykorzystane do obliczenia wskaźników delimitacyjnych, mogą zatem wykazywać pewne niewielkie odchylenia od statystyk GUS lub innych podmiotów, jednak zakres tych odchyżeń powinien być nieznaczny.

Tabela 15. Zestawienie zbiorcze wskaźników delimitacyjnych (na różowo zaznaczono przekroczenia wart. referencyjnej wojewódzkiej).

Osiedle	Sfera społeczna											Sfera gospodarcza		Sfera przestrzenno-funkcjonalna		Sfera techniczna	Sfera środowiska
	S1	S2	S3	S4	S5	S6	S7	S8	S9	S10	S11	G1	G2	PF1	PF2	T1	ŚR1
	2014	2014	2014	2014	2014	2014	2014	2015	2017	2017	2014	2014	2014	2011	2016	2016	2012
Adama Mickiewicza	-0,63	27,56	-0,11	79,50	13,90	9,39	1,49	65,38	15%	6%	4,28	16,32	0,97	93,13	3,1	12%	0%
Juliusza Słowackiego	-0,14	28,96	0,27	79,25	11,99	17,37	2,87	69,32	24%	11%	1,50	8,48	0,41	74,15	0,3	0%	17%
Kazanów	-0,69	41,93	-0,10	70,89	10,28	4,53	0,95	70,22	34%	28%	1,09	6,98	0,41	75,98	5,0	5%	1%
Kmiecie	-0,63	49,25	-0,26	68,33	10,46	4,50	0,80	68,38	29%	8%	1,60	8,12	0,68	77,78	3,1	18%	0%
Krakowskie	-0,18	18,32	-0,18	54,00	6,11	3,00	0,18	69,90	33%	32%	3,62	11,40	0,97	47,37	0,8	7%	3%
Kruhel Wielki	-0,71	23,63	-0,57	62,64	10,14	5,69	0,93	63,55	11%	2%	2,21	5,48	0,50	65,79	0,4	0%	5%
Lipowica	0,11	32,34	-0,29	72,73	8,07	3,35	1,01	68,64	27%	27%	0,65	5,70	0,47	40,48	1,2	0%	2%
Lwowskie	-0,11	32,23	-1,19	66,89	9,47	5,33	1,15	67,37	14%	8%	3,83	16,40	1,38	76,19	0,9	0%	6%
Marii Konopnickiej	0,35	27,65	-0,35	76,15	11,77	7,35	1,32	67,50	13%	7%	2,49	8,52	0,76	70,45	1,4	0%	4%
Mikołaja Kopernika	0,10	22,27	0,16	75,88	12,47	6,94	1,29	67,50	13%	7%	4,62	27,38	1,36	92,41	2,1	47%	4%
Przemysława	-0,60	26,68	0,00	72,70	11,96	10,83	1,81	66,96	19%	8%	1,87	10,01	0,96	78,18	2,7	2%	3%
Rycerskie	-0,20	20,29	0,57	68,26	8,13	2,08	0,47	66,45	18%	13%	0,40	4,96	0,27	20,75	1,7	45%	1%
Salezjańskie	-0,06	57,98	-0,79	72,39	11,50	3,62	0,64	69,75	37%	4%	1,28	8,72	0,89	71,93	3,6	21%	0%
Stare Miasto	-0,23	24,46	-0,30	73,79	14,34	12,34	2,36	64,96	15%	6%	2,54	17,46	1,12	97,50	2,8	24%	0%
Stefana Rogozińskiego	-0,41	39,61	-0,45	60,26	9,62	4,89	1,04	72,90	12%	9%	1,45	5,74	0,63	89,80	1,8	15%	0%
Waleriana Łukasińskiego	-0,45	26,67	-0,40	74,13	12,66	8,97	1,37	63,68	11%	3%	1,49	8,11	0,65	95,15	2,1	19%	0%
Warneńczyka	-0,61	39,77	-0,29	67,54	10,28	4,20	0,99	66,10	15%	15%	1,64	8,02	0,80	40,58	2,1	3%	2%
Winna góra	0,04	23,89	0,08	73,13	9,37	4,91	0,81	72,84	14%	11%	1,54	9,19	0,77	69,64	1,3	2%	1%
Za Wiarem	-0,55	26,08	-0,05	60,71	9,76	3,99	0,46	67,50	13%	7%	2,66	8,03	0,55	74,39	0,4	6%	11%
Zielonka	-0,42	30,67	-0,42	73,33	10,00	6,78	1,27	63,55	11%	2%	1,69	5,51	1,27	62,79	0,4	0%	23%
Zygmunta Krasińskiego	-0,38	49,80	-0,83	71,61	9,63	4,39	0,81	73,16	15%	8%	1,12	7,85	0,67	91,35	4,6	36%	1%
W. referencyjna dla miasta	-0,35	33,97	-0,28	71,26	10,85	6,13	1,11	69,0	20%	9%	1,92	10,08	0,76	73,02	1,21	9,1%	3,2%
Wartość referencyjna wojewódzka	-0,11	27,9	0,07	61,5	10,2	6,1	3,16	67,7	nd.	nd.	1,32	10,6	0,9	76,36	nd.	nd.	nd.

Oznaczenia wskaźników delimitacyjnych: **S1** - Saldo migracji na pobyt stały w przeliczeniu na 100 osób wg faktycznego miejsca zamieszkania [2014 r.]; **S2** - Ludność w wieku poprodukcyjnym w stosunku do ludności w wieku produkcyjnym wg faktycznego miejsca zamieszkania [2014 r.]; **S3** - Przyrost naturalny w przeliczeniu na 100 osób wg faktycznego miejsca zamieszkania [2014 r.]; **S4** - Liczba długotrwale bezrobotnych w % bezrobotnych ogółem [2014 r.]; **S5** - Udział bezrobotnych zarejestrowanych w liczbie ludności w wieku produkcyjnym wg miejsca zamieszkania [2014 r.]; **S6** - Liczba osób korzystających ze świadczeń pomocy społecznej w przeliczeniu na 100 osób wg miejsca zamieszkania [2014 r.]; **S7** - Korzystający ze świadczeń pomocy społecznej z tytułu niepełnosprawności w przeliczeniu na 100 osób wg miejsca zamieszkania [2014 r.]; **S8** - Wyniki egzaminów 6-klasisty [2015 r.]; **S9** - Udział uczniów szkół podstawowych u których zdiagnozowano wadę postawy [2017 r.]; **S10** - Udział uczniów szkół podstawowych, u których zdiagnozowano otyłość [2017 r.] **S11** - Liczba stwierdzonych przestępstw ogółem w przeliczeniu na 100 osób wg faktycznego miejsca zamieszkania [2014 r.]; **G1** -Liczba zarejestrowanych podmiotów gospodarczych w rejestrze REGON w przeliczeniu na 100 osób wg faktycznego miejsca zamieszkania – obszar miejski . [2014 r.]; **G2** - Liczba nowo zarejestrowanych podmiotów gospodarczych w rejestrze REGON w przeliczeniu na 100 osób wg faktycznego miejsca zamieszkania - obszar miejski [2014 r.]; **PF1** - Liczba budynków mieszkalnych zamieszkałych, wybudowanych przed rokiem 1989 w relacji do ogólnej liczby budynków mieszkalnych zamieszkałych [2011 r.]; **PF2** - Gęstość zabudowy mieszkaniowej: I. budynków mieszkalnych przypadających na 1 ha powierzchni [2016 r.]; **T1** - Udział budynków posiadających przyłącze do sieci ciepłowniczej w ogóle budynków mieszkalnych lub mieszkalno-usługowych [2016 r.]; **SR1** - Udział obiektów pokrytych azbestem w ogólnej liczbie budynków mieszkalnych [2012 r.].

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych Urzędu Miejskiego w Przemysłu, MOPS w Przemysłu, KMP w Przemysłu, REGON, GUS.

Tabela 16. Standaryzacja wskaźników - parametry statystyczne, wartości wskaźników wystandaryzowanych oraz wynik zbiorczy poszczególnych jednostek statystycznych (osiedli)

Osiedle	Sfera społeczna											Sfera gospodarcza		Sfera przestrzenno-funkcjonalna		Sfera techniczna	Sfera środowiskowa	WS - WSKAŹNIK SUMARYCZNY
	S1	S2	S3	S4	S5	S6	S7	S8	S9	S10	S11	G1	G2	PF1	PF2	T1	ŚR1	
WAGA	2,00	6,00	2,00	5,00	10,00	10,00	3,00	5,00	2,00	2,00	7,00	7,00	3,00	10,00	3,00	6,00	6,00	
Stymulanta/ destymulanta	-1,00	1,00	-1,00	1,00	1,00	1,00	1,00	-1,00	1,00	1,00	1,00	-1,00	-1,00	1,00	1,00	-1,00	1,00	
Adama Mickiewicza	2,21	-2,51	-0,78	7,37	17,34	8,37	1,71	4,41	-0,90	-1,03	13,67	-8,53	-1,78	10,84	2,50	0,15	-4,00	49,0
Juliusza Słowackiego	-1,14	-1,70	-2,79	7,17	7,42	30,75	8,54	-2,52	1,30	0,12	-3,54	1,92	3,65	1,24	-3,96	5,14	12,90	64,5
Kazanów	2,56	5,80	-0,85	0,55	-1,48	-5,24	-0,98	-4,09	3,66	4,28	-6,09	3,92	3,68	2,16	6,79	2,92	-2,84	14,8
Kmiecie	2,17	10,03	0,00	-1,48	-0,57	-5,34	-1,69	-0,87	2,43	-0,69	-2,93	2,40	1,03	3,07	2,50	-2,34	-3,57	4,2
Krakowskie	-0,87	-7,86	-0,44	-12,83	-23,24	-9,53	-4,78	-3,54	3,47	5,18	9,57	-1,96	-1,81	-12,32	-2,61	2,41	-1,48	-62,6
Kruhel Wielki	2,74	-4,78	1,61	-5,99	-2,20	-1,99	-1,08	7,61	-1,98	-2,04	0,81	5,93	2,80	-2,99	-3,52	5,14	1,06	1,1
Lipowica	-2,79	0,25	0,14	2,01	-13,01	-8,55	-0,66	-1,32	2,07	4,07	-8,84	5,64	3,08	-15,80	-1,81	5,14	-2,16	-32,5
Lwowskie	-1,29	0,19	4,83	-2,62	-5,73	-3,02	0,03	0,90	-1,24	-0,73	10,86	-8,64	-5,78	2,27	-2,55	5,14	2,42	-4,9
Marii Konopnickiej	-4,40	-2,46	0,45	4,72	6,27	2,64	0,85	0,68	-1,32	-0,82	2,59	1,87	0,23	-0,63	-1,30	5,14	-0,14	14,4
Mikołaja Kopernika	-2,71	-5,57	-2,20	4,50	9,91	1,51	0,73	0,68	-1,32	-0,82	15,73	-23,28	-5,55	10,48	0,15	-14,28	-0,17	-12,2
Przemysława	2,02	-3,03	-1,36	1,98	7,25	12,41	3,31	1,63	0,07	-0,74	-1,28	-0,11	-1,72	3,28	1,62	4,38	-1,07	28,6
Rycerskie	-0,70	-6,72	-4,33	-1,53	-12,71	-12,12	-3,33	2,52	-0,27	0,56	-10,36	6,62	5,03	-25,79	-0,63	-13,35	-3,03	-80,1
Salezjańskie	-1,63	15,08	2,74	1,74	4,87	-7,81	-2,50	-3,27	4,63	-1,71	-4,95	1,60	-1,05	0,11	3,71	-3,43	-3,65	4,5
Stare Miasto	-0,52	-4,31	0,19	2,85	19,63	16,63	6,00	5,14	-0,91	-1,13	2,87	-10,06	-3,27	13,06	1,84	-4,55	-4,00	39,5
Stefana Rogozińskiego	0,71	4,45	0,97	-7,87	-4,91	-4,25	-0,49	-8,80	-1,69	-0,40	-3,85	5,57	1,47	9,16	-0,35	-1,18	-4,00	-15,5
Waleriana Łukasińskiego	0,97	-3,03	0,70	3,12	10,91	7,21	1,10	7,38	-1,88	-1,77	-3,61	2,42	1,34	11,86	0,28	-2,58	-3,52	30,9
Warneńczyka	2,05	4,55	0,15	-2,10	-1,50	-6,16	-0,74	3,14	-0,96	1,09	-2,72	2,53	-0,16	-15,75	0,13	3,75	-2,29	-15,0
Winna góra	-2,32	-4,64	-1,76	2,32	-6,25	-4,20	-1,64	-8,70	-1,04	0,05	-3,29	0,97	0,13	-1,05	-1,65	4,45	-3,15	-31,8

Lokalny Program Rewitalizacji Miasta Przemyśla na lata 2016-2023

Za Wiarem	1,65	-3,37	-1,12	-7,51	-4,19	-6,75	-3,38	0,68	-1,32	-0,82	3,62	2,52	2,28	1,36	-3,54	2,56	6,61	-10,7
Zielonka	0,80	-0,72	0,85	2,49	-2,95	1,06	0,63	7,61	-1,98	-2,04	-2,36	5,89	-4,73	-4,51	-3,58	5,14	19,41	21,0
Zygmunta Krasieńskiego	0,51	10,35	2,99	1,12	-4,87	-5,64	-1,64	-9,26	-0,81	-0,60	-5,91	2,77	1,14	9,94	5,97	-9,76	-3,33	-7,0

Oznaczenia wskaźników delimitacyjnych: **S1** - Saldo migracji na pobyt stały w przeliczeniu na 100 osób wg faktycznego miejsca zamieszkania [2014 r.]; **S2** - Ludność w wieku poprodukcyjnym w stosunku do ludności w wieku produkcyjnym wg faktycznego miejsca zamieszkania [2014 r.]; **S3** - Przyrost naturalny w przeliczeniu na 100 osób wg faktycznego miejsca zamieszkania [2014 r.]; **S4** - Liczba długotrwale bezrobotnych w % bezrobotnych ogółem [2014 r.]; **S5** - Udział bezrobotnych zarejestrowanych w liczbie ludności w wieku produkcyjnym wg miejsca zamieszkania [2014 r.]; **S6** - Liczba osób korzystających ze świadczeń pomocy społecznej w przeliczeniu na 100 osób wg miejsca zamieszkania [2014 r.]; **S7** - Korzystający ze świadczeń pomocy społecznej z tytułu niepełnosprawności w przeliczeniu na 100 osób wg miejsca zamieszkania [2014 r.]; **S8** - Wyniki egzaminów 6-klasisty [2015 r.]; **S9** - Udział uczniów szkół podstawowych u których zdiagnozowano wadę postawy [2017 r.]; **S10** - Udział uczniów szkół podstawowych, u których zdiagnozowano otyłość [2017 r.] **S11**- Liczba stwierdzonych przestępstw ogółem w przeliczeniu na 100 osób wg faktycznego miejsca zamieszkania [2014 r.]; **G1**-Liczba zarejestrowanych podmiotów gospodarczych w rejestrze REGON w przeliczeniu na 100 osób wg faktycznego miejsca zamieszkania – obszar miejski. [2014 r.]; **G2** - Liczba nowo zarejestrowanych podmiotów gospodarczych w rejestrze REGON w przeliczeniu na 100 osób wg faktycznego miejsca zamieszkania - obszar miejski [2014 r.]; **PF1** - Liczba budynków mieszkalnych zamieszkałych, wybudowanych przed rokiem 1989 w relacji do ogólnej liczby budynków mieszkalnych zamieszkałych [2011 r.]; **PF2** - Gęstość zabudowy mieszkaniowej: I. budynków mieszkalnych przypadających na 1 ha powierzchni [2016 r.]; **T1** - Udział budynków posiadających przyłącze do sieci ciepłowniczej w ogóle budynków mieszkalnych lub mieszkalno-usługowych [2016 r.]; **ŚR1** - Udział obiektów pokrytych azbestem w ogólnej liczbie budynków mieszkalnych [2012 r.].

Źródło: opracowanie własne

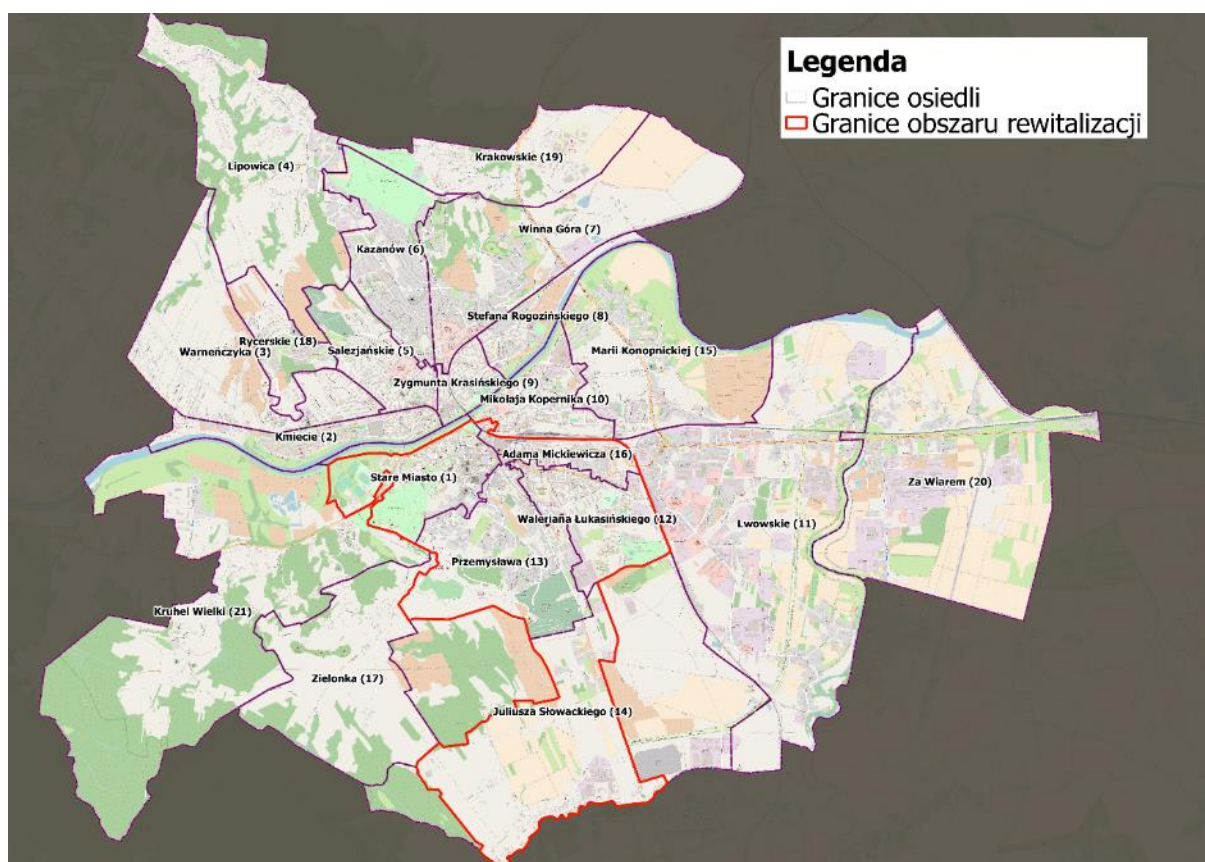
Tabela 17. Ranking degradacji obszarów wraz z zestawieniem cząstkowych wskaźników sumarycznych z poszczególnych sfer tematycznych.

	Sfera społeczna	Sfera gospodarcza	Sfera przestrzenno-funkcjonalna	Sfera techniczna	Sfera środowiskowa	Wskaźnik sumaryczny
Juliusza Słowackiego	43,6	5,6	-2,7	5,1	12,9	64,5
Adama Mickiewicza	49,9	-10,3	13,3	0,1	-4,0	49,0
Stare Miasto	46,4	-13,3	14,9	-4,6	-4,0	39,5
Waleriana Łukasińskiego	21,1	3,8	12,1	-2,6	-3,5	30,9
Przemysława	22,3	-1,8	4,9	4,4	-1,1	28,6
Zielonka	3,4	1,2	-8,1	5,1	19,4	21,0
Kazanów	-1,9	7,6	9,0	2,9	-2,8	14,8
Marii Konopnickiej	9,2	2,1	-1,9	5,1	-0,1	14,4
Salezjańskie	7,2	0,6	3,8	-3,4	-3,7	4,5
Kmiecie	1,1	3,4	5,6	-2,3	-3,6	4,2
Kruhel Wielki	-7,3	8,7	-6,5	5,1	1,1	1,1
Lwowskie	2,2	-14,4	-0,3	5,1	2,4	-4,9
Zygmunta Krasieńskiego	-13,8	3,9	15,9	-9,8	-3,3	-7,0
Za Wiarem	-22,5	4,8	-2,2	2,6	6,6	-10,7
Mikołaja Kopernika	20,4	-28,8	10,6	-14,3	-0,2	-12,2
Warneńczyka	-3,2	2,4	-15,6	3,8	-2,3	-15,0
Stefana Rogozińskiego	-26,1	7,0	8,8	-1,2	-4,0	-15,5
Winna góra	-31,5	1,1	-2,7	4,5	-3,1	-31,8
Lipowica	-26,6	8,7	-17,6	5,1	-2,2	-32,5
Krakowskie	-44,9	-3,8	-14,9	2,4	-1,5	-62,6
Rycerskie	-49,0	11,6	-26,4	-13,3	-3,0	-80,1

3. Wskazanie obszaru rewitalizacji

Na podstawie przeprowadzonej analizy wskaźnikowej oraz konsultacji społecznych (opis przeprowadzonych konsultacji społecznych znajduje się w dalszej części dokumentu) za obszar rewitalizacji Miasta Przemyśla przyjęto obszar ograniczony granicami osiedli o najwyższym stopniu degradacji, tj. obejmujący w całości: **Osiedle Adama Mickiewicza, Osiedle Waleriana Łukasiewskiego, Osiedle Stare Miasto, Osiedle Przemysława**, a także zamieszkały fragment **Osiedla Juliusza Słowackiego**.

Mapa 18. Mapa poglądowa zasięgu obszaru rewitalizacji w stosunku do granic jednostek pomocniczych Miasta Przemyśla.

Źródło: opracowanie własne.

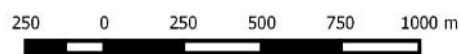
Łączna powierzchnia obszaru rewitalizacji wynosi 684 ha, czyli 14,8% ogólnej powierzchni miasta i jest zamieszkiwana przez 16 982 osoby, czyli 26,1% ludności miasta. Spełniony został zatem warunek określony w Wytycznych w zakresie rewitalizacji w programach operacyjnych na lata 2014-2020 Ministerstwa Rozwoju mówiący, iż obszar zdegradowany wskazany do rewitalizacji nie może przekraczać 20% powierzchni gminy, a także nie może być zamieszkiwany przez więcej niż 30% mieszkańców gminy.

Mapa 19. Mapa poglądowa obszaru rewitalizacji Miasta Przemyśla.

Legenda

Obszar rewitalizacji Miasta Przemyśla

Źródło: opracowanie własne.

Dodatkowym kryterium ustalonym przez Urząd Marszałkowski Województwa Podkarpackiego, które ma wskazać obszar możliwy do wsparcia w ramach projektów przeznaczonych do dofinansowania w RPO WP 2014-2020, są wartości referencyjne – średnie wartości wskaźników dla województwa podkarpackiego. Ma to ukierunkować wsparcie RPO WP 2014-2020 na najbardziej dotknięte problemami obszary województwa podkarpackiego.

Spełnienie kryterium IZ wymaga wskazania, że wyznaczony zgodnie z *Wytycznymi* Ministra Rozwoju obszar rewitalizacji charakteryzuje także minimum 4 z wymienionych wskaźników (maksymalnie po 1 z każdej kategorii), dla których wartości oszacowane dla tego obszaru są mniej korzystne niż wartości referencyjne dla województwa podkarpackiego.²⁴

Uzasadnienie wyboru wskaźników

Charakter zdiagnozowanych problemów i potrzeb obszaru rewitalizacji wymaga podjęcia zintegrowanych działań, służących kompleksowej odnowie rejonów miasta tworzących obszar rewitalizacji. Miernikiem skuteczności tych działań powinny być 4 poniższe wskaźniki, które w odniesieniu do średniej wojewódzkiej pozwalają ocenić poziom rozwoju obszaru, skalę potrzeb, jak i odpowiednio wyznaczyć kierunki oraz zakres wsparcia.

Obszar rewitalizacji Miasta Przemyśla stanowi obszar o ponadprzeciętnym nagromadzeniu problemów natury społecznej, które skutkują wysokimi potrzebami w zakresie oferowanej pomocy społecznej. Znaczna część mieszkańców podlega różnym formom wykluczenia i wymaga działań aktywizujących i opiekuńczych. Wskaźnikiem, który obrazuje skalę tego zjawiska jest *Liczba osób korzystających ze świadczeń pomocy społecznej w przeliczeniu na 100 osób wg miejsca zamieszkania*, dlatego też stanowi on podstawowy wskaźnik odnoszony do wartości referencyjnej, a niwelowanie tej różnicy powinno stanowić podstawowy cel działań ukierunkowanych na odnowę obszaru rewitalizacji.

Ściśle powiązany wskaźnikiem ze wskaźnikiem liczby osób korzystających z pomocy społecznej jest wskaźnik *Udziału bezrobotnych zarejestrowanych w liczbie ludności w wieku produkcyjnym wg miejsca zamieszkania*, gdyż bezrobocie stanowi główny problem społeczno-gospodarczy, wpływający na status materialny ludności, ryzyko wystąpienia zjawisk przestępczych i patologicznych oraz prawidłowe funkcjonowanie innych sfer życia społecznego. Wysoki poziom wskaźnika wskazuje na konieczność zintensyfikowania działań w zakresie aktywizacji zawodowej ludności oraz stymulowania rozwoju gospodarczego, a tym samym poprawy sytuacji na lokalnym rynku pracy.

Osiągnięcie powyższego celu dot. wzrostu zatrudnienia wymaga poprawy atrakcyjności inwestycyjnej i sytuacji ekonomicznej firm działających i chcących prowadzić działalność na obszarze rewitalizacji. Konieczne jest tworzenie zachęt i warunków infrastrukturalnych sprzyjających powstawaniu nowych rodzajów działalności i branż, jak i umacnianiu pozycji konkurencyjnej istniejących podmiotów. Miernikiem skuteczności tych działań powinna być poprawa wskaźnika *Liczby nowo zarejestrowanych podmiotów gospodarczych w rejestrze REGON w przeliczeniu na 100 osób wg*

²⁴ Zgodnie z kryterium dodatkowym IZ RPO Województwa Podkarpackiego na lata 2014-2020 określonym w dokumencie *Instrukcji przygotowania programów rewitalizacji w zakresie wsparcia w ramach Regionalnego Programu Operacyjnego Województwa Podkarpackiego na lata 2014-2020*, Urząd Marszałkowski Województwa Podkarpackiego, 2016

faktycznego miejsca zamieszkania - ogółem [2014 r.]i docelowo osiągnięcie przynajmniej poziomu wartości średniej dla województwa w tym zakresie.

Ostatnim wskaźnikiem jest wskaźnik natury przestrzenno-funkcjonalnej dot. *Liczby budynków mieszkalnych zamieszkałych, wybudowanych przed rokiem 1989 w relacji do ogólnej liczby budynków mieszkalnych zamieszkałych [2011 r.]* wskazujący zarówno na potencjał historyczny i architektoniczny przestrzeni Śródmieścia odpowiadającej w znacznej mierze zasięgowi obszaru rewitalizacji, jak również obrazujący skale potrzeb remontowych, będąc jednocześnie zobowiązaniem do zachowania unikatowej tkanki znajdujących się w niej zabytków oraz poprawy jakości życia osób zamieszkujących tę część miasta, poprzez poprawę stanu technicznego zdekapitalizowanych obiektów mieszkalnych. Wskaźnik ten obrazuje także potrzebę świadomego prowadzenia gospodarki przestrzennej i urbanistycznej, tzn. realizację nowych inwestycji, poprzez wykorzystanie nieużytków i pustostanów, przy jednoczesnym zachowaniu historycznego i unikatowego charakteru zabudowy.

Tabela 18. Wskaźniki odnotowane na obszarze rewitalizacji w odniesieniu do wartości referencyjnych określonych przez Instytucję Zarządzającą RPO WP 2014-2020.

Kategoria	Wartość wskaźnika dla obszaru rewitalizacji	Wartość referencyjna wskaźnika – średnia wojewódzka	Czy przekroczone wartość referencyjną?
Pomoc społeczna: <ul style="list-style-type: none"> Liczba osób korzystających ze świadczeń pomocy społecznej w przeliczeniu na 100 osób wg miejsca zamieszkania [2014 r.] 	10,66	6,1	TAK
Rynek pracy: <ul style="list-style-type: none"> Udział bezrobotnych zarejestrowanych w liczbie ludności w wieku produkcyjnym wg miejsca zamieszkania [2014 r.] 	13,11	10,2	TAK
Podmioty gospodarcze <ul style="list-style-type: none"> Liczba nowo zarejestrowanych podmiotów gospodarczych w rejestrze REGON w przeliczeniu na 100 osób wg faktycznego miejsca zamieszkania - obszar miejski [2014 r.] 	0,88	0,9	TAK
Uwarunkowania przestrzenne <ul style="list-style-type: none"> Liczba budynków mieszkalnych zamieszkałych, wybudowanych przed rokiem 1989 w relacji do ogólnej liczby budynków mieszkalnych zamieszkałych [2011 r.] 	87,06	76,36	TAK

Źródło: opracowanie własne.

Przeprowadzona analiza wskazuje, iż wyznaczony w drodze delimitacji obszar rewitalizacji spełnia dodatkowe kryterium Instytucji Zarządzającej RPO WP 2014-2020 przekraczając wartość referencyjną dla 4 wskaźników, z których każdy pochodzi z innej kategorii. Obszar rewitalizacji kwalifikuje się zatem do wsparcia w ramach projektów przeznaczonych do dofinansowania w RPO WP 2014-2020.

C. Pogłębiona diagnoza obszaru rewitalizacji

1. Sfera społeczna

Obszar rewitalizacji zamieszkuje około 17 tys. osób, czyli 26% ludności całego miasta. 18% mieszkańców obszaru rewitalizacji stanowią osoby w wieku przedprodukcyjnym, 65% w wieku produkcyjnym i 17% w wieku poprodukcyjnym. Na tle całego miasta jest to struktura stosunkowo dobra, szczególnie w odniesieniu do ludności w wieku poprodukcyjnym. W porównaniu do całego miasta obszar rewitalizacji charakteryzuje również korzystniejszy wskaźnikowo przyrost naturalny. Negatywnym zjawiskiem z punktu widzenia rozwoju demograficznego jest saldo migracji, które dla całego obszaru rewitalizacji przyjmuje wskaźnik -0,44%, podczas gdy dla miasta -0,35%, a całego województwa podkarpackiego -0,11%.

Struktura ludności w ujęciu wskaźników ekonomicznych jest zdecydowanie niekorzystna. Niemalże pod każdym, wziętym pod uwagę w analizie, względnie obszar rewitalizacji w sferze społecznej charakteryzuje sytuacja gorsza niż w całym mieście i województwie podkarpackim. Udział osób bezrobotnych w ludności w wieku produkcyjnym wynosi ponad 13% (w mieście – 10,9%; w województwie – 10,1%). Stan ten jest o tyle zły, że prawie 75% zarejestrowanych w powiatowym urzędzie pracy stanowią długotrwale bezrobotni (w mieście – 71%, w województwie – 61%). Relatywnie duży odsetek ludności korzysta z pomocy społecznej. Na obszarze rewitalizacji takich osób mieszka blisko 11%, podczas gdy w całym mieście i województwie nieco ponad 6%. Zła sytuacja materialna mieszkańców obszaru rewitalizacji i niska aktywność społeczna przekłada się na gorsze wyniki w nauce dzieci zamieszkujących obszar. Mają one mniejszy dostęp do edukacji pozaszkolnej, ale przede wszystkim niższą motywację do nauki kierowaną do nich ze strony rodziców. Na terenie obszaru rewitalizacji dochodzi do większej liczby przestępstw niż średnio w całym mieście i województwie podkarpackim. Koncentracja problemów społecznych w obszarze rewitalizacji wynika ze struktury ludności zamieszkującej zasoby komunalne gminy, których zdecydowanie więcej znajduje się w osiedlach centralnych.

W tabeli poniżej przedstawiono wybrane wskaźniki dotyczące sfery społecznej obszaru rewitalizacji na tle danych dla całego miasta oraz województwa podkarpackiego.

	Saldo migracji na pobyt stały w przeliczeniu na 100 osób	Ludność w wieku produkcyjnym w stosunku do ludności w wieku produkcyjnym wg faktycznego miejsca zamieszkania	Przyrost naturalny w przeliczeniu na 100 osób wg faktycznego miejsca zamieszkania	Udział bezrobotnych zarejestrowanych w liczbie ludności w wieku produkcyjnym wg miejsca zamieszkania	Liczba długotrwale bezrobotnych w % bezrobotnych ogółem	Wyniki sprawdzianu 6-klasisty	Udział uczniów szkół podstawowych u których zdiagnozowano wadę postawy	Udział uczniów szkół podstawowych u których zdiagnozowano otyłość	Liczba stwierdzonych przestępstw ogółem w przeliczeniu na 100 osób wg faktycznego miejsca zamieszkania	Liczba osób korzystających ze świadczeń pomocy społecznej w przeliczeniu na 100 osób wg miejsca zamieszkania	Korzystający ze świadczeń pomocy społecznej z tytułu niepełnosprawności w przeliczeniu na 100 osób wg miejsca zamieszkania
Wskaźnik dla obszaru rewitalizacji	-0,44	26,3	-0,21	13,1	74,8	66,1	11%	7%	2,3	10,7	1,8
Wskaźnik referencyjny dla miasta	-0,35	34,0	-0,28	10,9	71,3	69,0	20%	9%	1,9	6,1	1,1
Wskaźnik referencyjny dla województwa podkarpackiego	-0,11	27,9	0,07	10,2	61,5	67,7	nd.	nd.	1,32	6,1	3,16

Źródło: opracowanie własne

Według danych Urzędu Miejskiego w Przemyślu w dwóch kolejnych latach 2015-2016 do Gminnej Komisji Rozwiązywania Problemów Alkoholowych wpłynęło 257 wniosków o leczenie odwykowe od alkoholu:

- 2015 rok - 150, w tym 57 wniosków z obszaru rewitalizacji,
- 2016 rok – 107, w tym 24 wnioski z obszaru rewitalizacji.

W tym samym czasie założono 11 Niebieskich Kart dla ofiar przemocy, w tym:

- 2015 rok – 6, w tym 2 Karty z obszaru rewitalizacji,
- 2016 rok – 5, w tym 1 Karta z obszaru rewitalizacji.

Na terenie miasta Przemyśla działa 5 placówek wsparcia dziennego, w tym 2 na obszarze rewitalizacji. Ze względu na duże zapotrzebowanie na tego typu działalność istnieje potrzeba uruchomienia przynajmniej jeszcze jednej placówki wsparcia dziennego na terenie obszaru rewitalizacji.

Na obszarze rewitalizacji znajdują się tylko dwa miejsca przeznaczone do aktywnego spędzania czasu dla młodzieży tj. stadion „Juwenia” i Przemyski Ośrodek Sportu i Rekreacji. Na tak duży obszar, nie jest to wystarczająca liczba. Ponadto jeden z nich świadczy usługi za opłatą.

Ze względu na skalę zjawiska, jako istotny problem dotyczący także obszar rewitalizacji należy wymienić występujące u dzieci i młodzieży choroby cywilizacyjne, w tym szczególnie wady postawy oraz otyłość. Aż 17% dzieci uczniów szkół podstawowych, dla których rejonem jest obszar rewitalizacji, ma stwierdzone wady postawy. Podobny odsetek może dotyczyć uczniów innych szkół (trudno obliczyć

analogiczne wskaźniki dla szkół gimnazjalnych i ponadgimnazjalnych ze względu na duże rejony gimnazjów lub brak rejonizacji w przypadku szkół ponadgimnazjalnych). 7% dzieci uczęszczających do szkół podstawowych w obszarze rewitalizacji cierpi na otyłość.

Funkcjonuje tu Centrum Kulturalne oferujące dzieciom, młodzieży i osobom dorosłym możliwość spędzania czasu wolnego m.in.: kluby zainteresowań, zespoły artystyczne itp. Wskazane byłoby uruchomienie: kilku siłowni na wolnym powietrzu oraz co najmniej trzech osiedlowych klubów dla młodzieży.

W osiedlach objętych granicami obszaru rewitalizacji zarejestrowanych jest stosunkowo dużo organizacji pozarządowych. Ponad siedem stowarzyszeń, fundacji i klubów sportowych przypada tu na 1000 mieszkańców. Ich działalność w połączeniu z niezwykłym dziedzictwem kulturowym śródmieścia Przemyśla tworzy istotny potencjał rozwojowy. Blisko 28 obiektów wpisanych do rejestru Podkarpackiego Wojewódzkiego Konserwatora Zabytków przypada w obszarze rewitalizacji na 100 budynków mieszkalnych. Na osiedlu Stare Miasto i Waleriana Łukasińskiego ponad 50 obiektów zabytkowych przypada na 100 budynków mieszkalnych.

Na terenie obszaru funkcjonuje tylko jeden ośrodek wsparcia dla 30 osób starszych tj. Dom Dziennego Pobytu „Senior- WIGOR” przy ul. Popiełuszki 5, który prowadzony jest na zlecenie gminy. Nie jest to wystarczające. Wskazane byłoby utworzenie klubów osiedlowych, kafejek dla osób starszych.

W obszarze rewitalizacji występuje duży odsetek osób nadużywających alkoholu. Niski poziom dochodu i długotrwałe bezrobocie, a także stres i rezygnacja mogą przyczynić się do zachowań patologicznych.

Należy przedsięwziąć działania zmierzające do inkluzji osób wykluczonych społecznie ze względu na wiek, niepełnosprawność, bezrobocie. Pomoc materialna wykluczonym niejednokrotnie może prowadzić do pogłębienia ich bierności. Same świadczenia socjalne bez odpowiednich kompleksowych programów pozwalających wyjść z grupy marginalnej, z reguły nie przynoszą oczekiwanych efektów długoterminowych. Bardzo ważnym zagadnieniem jest też problem dziedziczenia marginalizacji przez dzieci.

Sport spełnia ważne funkcje przy promocji zdrowia, integracji społecznej, prewencji przemocy i spędzaniu wolnego czasu. Należy umożliwić uczniom wykorzystanie pomieszczeń szkolnych w czasie pozalekcyjnym, poszerzyć inicjatywy m.in. dla ofert sportu, zabaw edukacyjnych i kulturalnych, np. popołudniowa opieka w szkołach, otwarcie dziedzińca szkolnego po południu i w weekend. Aktywizacja sportowa powinna być połączona z edukacją w kierunku kompetencji kluczowych, rozwoju osobowości aktywnej i zmotywowanej do nauki.

Na terenie objętym rewitalizacją funkcjonują 3 spośród 9 ogólnodostępnych szkół podstawowych, prowadzonych przez miasto Przemyśl. Obecnie wprowadzana jest w życie reforma oświaty, która zakłada przekształcenie z dniem 1 września 2017r. 6-letnich szkół podstawowych w szkoły podstawowe 8-letnie. Spowoduje to istotne zwiększenie liczby oddziałów w szkołach w okresie najbliższych paru lat (dodatkowe klasy VII i VIII), po czym liczba oddziałów znów zacznie spadać z uwagi na niekorzystną sytuację demograficzną. W związku z reformą istnieje potrzeba

dostosowania bazy szkół do nowych warunków, w szczególności wyposażenia ich w pracownie przedmiotowe niezbędne do realizacji nowych zajęć.

Spośród trzech powyższych szkół, baza SP-1 i SP-11 wykorzystywana jest w sposób optymalny. Liczba kandydatów ubiegających się o przyjęcie do szkół odpowiada ich warunkom lokalowym. Natomiast w przypadku SP-5 liczba pomieszczeń dydaktycznych, którymi dysponuje szkoła znacznie przewyższa zapotrzebowanie. Liczba uczniów kandydujących corocznie do szkoły nie pozwala na zwiększenie liczby oddziałów szkolnych.

Na terenie objętym rewitalizacją funkcjonuje jedno spośród 5 gimnazjów prowadzonych przez miasto Przemyśl. W związku z wprowadzaną reformą oświaty, gimnazja z dniem 1 września będą stopniowo wygaszane, poprzez wstrzymanie naboru do klas I. Z dniem 1 września Gimnazjum Nr 3 zostanie organizacyjnie włączone do pobliskiej Szkoły Podstawowej Nr 5 z siedzibą przy ul. Konarskiego 7, jednak do czasu całkowitego wygaszenia, tj. do 31 sierpnia 2019r., oddziały gimnazjalne pozostaną w swojej dotychczasowej siedzibie. Decyzja dot. przeznaczenia ww. obiektu po wygaszeniu szkoły nie została jeszcze podjęta.

Na obszarze rewitalizacji znajduje się 6 spośród 7 szkół/zespołów szkół ponadgimnazjalnych prowadzonych przez miasto Przemyśl. Szkoły ponadgimnazjalne również objęte są reformą oświaty. Do najistotniejszych zmian, wprowadzanych od 1 września 2019r., należy wydłużenie czasu trwania nauki w liceach ogólnokształcących z 3 do 4 lat, a w technikach z 4 do 5 lat. W pozostałych szkołach zmiany dotyczą głównie programów nauczania. W roku szkolnym 2019/2020 szkoły dokonają podwójnej rekrutacji do klas I, tj. odrębnie dla absolwentów gimnazjów i absolwentów 8-letnich szkół podstawowych. Spowoduje to istotne zwiększenie liczby oddziałów w tych szkołach. Ponieważ obecnie stopień wykorzystania bazy lokalowej szkół ponadgimnazjalnych jest niski, zwiększenie liczby oddziałów nie spowoduje utrudnień w funkcjonowaniu szkół.

Na terenie objętym rewitalizacją swoje siedziby mają również: Specjalny Ośrodek Szkolno-Wychowawczy Nr 3 dla uczniów z niepełnosprawnością ruchową oraz Poradnia Psychologiczno-Pedagogiczna.

Stan techniczny bazy placówek oświatowych jest przeciętny. Do istotnych deficytów należy zaliczyć stan techniczny budynków, niedostosowanie architektoniczne do potrzeb osób niepełnosprawnych, niewystarczającą liczbę sal gimnastycznych, niski stopień wyposażenia szkół w nowoczesny sprzęt i pomoce dydaktyczne.

Podsumowując analizę sfery społecznej sformułowano listę głównych problemów, deficytów i potencjałów obszaru oraz wskazano potrzeby z nich wynikające, które zostaną przełożone na cele i kierunki działań, a także pod warunkiem dostępności środków na projekty rewitalizacyjne.

Główne problemy, deficyty i potencjały obszaru rewitalizacji w sferze społecznej:

- Korzystna struktura wiekowa mieszkańców, ujemny przyrost naturalny, jednak wyższy niż średnio w mieście i województwie, ujemna migracja z obszaru objętego rewitalizacją,
- Stosunkowo wysoki poziom bezrobocia, w tym bezrobocia długotrwałego, ubóstwa, niepełnosprawności i towarzyszący tym zjawiskom efekt wykluczenia społecznego,
- Występujący problem uzależnienia od alkoholu,
- Stosunkowo wysoki poziom przestępczości występującej w obszarze objętym rewitalizacją, w tym występujące zjawisko przemocy w rodzinie,
- Wysoki odsetek dzieci i młodzieży z wadami postawy i otyłością,
- Niskie wyniki w nauce uczniów szkół znajdujących się w obszarze rewitalizacji,
- Wysoka aktywność organizacji pozarządowych,
- Bogate dziedzictwo kulturowe obszaru objętego rewitalizacją,
- Niewielka w stosunku do potrzeb baza sportowo-rekreacyjna,
- Niezadowalający stan placówek edukacyjnych.

Potrzeby w sferze społecznej wynikające ze zdiagnozowanych problemów i deficytów występujących na obszarze rewitalizacji oraz jego potencjału:

- Zatrzymanie migracji mieszkańców z obszaru objętego rewitalizacją,
- Podjęcie intensywnych działań zmierzających do przeciwdziałania problemom bezrobocia, w tym długotrwałego, ubóstwa, niepełnosprawności i z tym związanego zjawiska wykluczenia społecznego i zawodowego,
- Eliminowanie dysfunkcji społecznych związanych z uzależnieniami, przemocą w rodzinie, nieporadnością życiową,
- Przeciwdziałanie i eliminowanie chorób cywilizacyjnych wśród dzieci i młodzieży, szczególnie wad postawy i otyłości,
- Wyrównywanie szans edukacyjnych dzieci i młodzieży szkolnej obszaru rewitalizacji,
- Podniesienie poziomu bezpieczeństwa publicznego,
- Wykorzystanie potencjału dziedzictwa kulturowego i aktywności organizacji pozarządowych na rzecz odnowy społecznej obszaru,
- Poszerzenie i modernizacja bazy sportowo-rekreacyjnej,
- Modernizacja bazy edukacyjnej.

2. Sfera gospodarcza

W tabeli poniżej przedstawiono wybrane wskaźniki dotyczące sfery gospodarczej obszaru rewitalizacji na tle danych dla całego miasta oraz województwa podkarpackiego.

	<i>Liczba zarejestrowanych podmiotów gospodarczych w rejestrze REGON w przeliczeniu na 100 osób wg faktycznego miejsca zamieszkania – obszar miejski</i>	<i>Liczba nowo zarejestrowanych podmiotów gospodarczych w rejestrze REGON w przeliczeniu na 100 osób wg faktycznego miejsca zamieszkania – obszar miejski</i>
Wskaźnik dla obszaru rewitalizacji	12,24	0,88
Wskaźnik referencyjny dla miasta	10,08	0,76
Wskaźnik referencyjny dla województwa podkarpackiego	10,6	0,9

Źródło: opracowanie własne

Podmioty gospodarcze obszaru rewitalizacji stanowią około 32% wszystkich podmiotów zarejestrowanych w REGON Przemyśla. Uwzględniając jedynie liczbę podmiotów, można uznać, że sytuacja na obszarze rewitalizacji jest w obrębie miasta dobra. Przeważającą formą działalności na obszarze rewitalizacji jest osoba fizyczna prowadząca działalność gospodarczą. Podmioty w tej kategorii stanowią 62%. Spółki cywilne stanowią 8% wszystkich podmiotów. Niewielki udział mają spółki prawa handlowego, które zazwyczaj są większe i mają bardziej zaawansowaną organizację. Na terenie obszaru rewitalizacji takich podmiotów jest około 8%. W porównaniu z pozostałymi osiedlami przemyskimi obszar rewitalizacji cechuje większy udział stowarzyszeń, fundacji i organizacji religijnych. Generalnie na terenie obszaru rewitalizacji funkcjonuje nieco mniej podmiotów prowadzących stricte działalność gospodarczą.

Analizując rodzaj prowadzonej działalności według PKD, można dostrzec pewne charakterystyczne cechy obszaru rewitalizacji w sferze gospodarczej. Przede wszystkim zauważa się bardzo wysoki udział organizacji pozarządowych, które stanowią ponad 4,5% wszystkich podmiotów. Dodatkowo wysoko, wśród najpopularniejszych rodzajów działalności, plasują się organizacje religijne, związki zawodowe i kluby sportowe. Trudno stwierdzić, szczególnie w przypadku organizacji pozarządowych, w jakim zakresie podmioty te prowadzą działalność gospodarczą. Z pewnością stan ten może bardziej odnosić się do potencjału społecznego, a nie gospodarczego obszaru rewitalizacji. Na pięciu osiedlach tworzących obszar rewitalizacji dominują sklepy niespecjalistyczne z różnymi towarami i spożywczymi. Bardzo charakterystyczny dla obszaru jest wysoki udział działalności handlowej prowadzonej na straganach. Generalnie należy zauważyć, że działalność handlowa prowadzona na terenie obszaru rewitalizacji należy do kategorii niespecjalistycznej, co nie jest właściwe dla rejonów śródmiejskich, w tym centralnych. Usługi dla ludności są ważną sferą gospodarki śródmiejskiej. Na terenie obszaru rewitalizacji wśród usług dla ludności wyróżnić można fryzjerstwo i usługi kosmetyczne. Wysoki udział w strukturze stanowią także podmioty usług zdrowia (w tym pojedyncze praktyki lekarskie), prawnicy, firmy ubezpieczeniowe, transport osobowy i towarowy, biura rachunkowe oraz usługi okotobudowlane.

Biorąc pod uwagę wnioski z analizy struktury gospodarczej obszaru rewitalizacji i uwzględniając fakt, że obszar ten stanowi śródmieście Przemysła, w tym ściśle centrum, należy stwierdzić, że sfera gospodarcza nie jest dostatecznie rozwinięta. Ogromny potencjał turystyczny obszaru rewitalizacji, którego przejawem są materialne dobra kultury, nie jest odzwierciedlony w lokalnej gospodarce. Obiekty hotelowe i inne formy zakwaterowania nie są dobrze rozwinięte. Brakuje innych poza kulturalnych obiektów wypoczynku i rekreacji, które zatrzymają turystów na dłużej.

Duża liczba instytucji kultury oraz stowarzyszeń działających w sferze kultury powinna przełożyć się na rozwój sektora kreatywnego, który może stać się kołem napędowym przemysłowej gospodarki, a w szczególności gospodarki obszaru rewitalizacji. Niestety udział firm z tego sektora w strukturze jest niewielki. Wśród rodzajów działalności z udziałem w strukturze ponad 0,5% odnotowano jedynie działalność architektów, nieliczne sklepy specjalistyczne z pamiątkami, rzemiosłem i wyrobami artystycznymi oraz fotografików.

Pobudzenie rozwoju obszaru rewitalizacji z punktu widzenia sfery gospodarczej powinno odbywać się poprzez wsparcie startupów z sektora kreatywnego, małych podmiotów świadczących usługi turystyczne, których jest szczególnie niedostatek w obszarze rewitalizacji oraz rozbudowę i modernizację infrastruktury turystyki i rekreacji.

Poniżej zestawiono udział procentowy podmiotów z bazy REGON z terenu obszaru rewitalizacji i spoza obszaru według rodzajów działalności (przedstawiono jedynie podmioty z typów działalności, które osiągały przynajmniej 0,50% udziału w strukturze gospodarczej). Nazwy rodzajów działalności zostały przekształcone z formalnych tytułów podklas PKD na bardziej czytelne.

Obszar rewitalizacji			Miasto poza obszarem rewitalizacji		
Rodzaj działalności na podstawie PKD	Liczba	Udział	Rodzaj działalności na podstawie PKD	Liczba	Udział
Zarządzanie nieruchomościami na zlecenie	120	5,83%	Zarządzanie nieruchomościami na zlecenie	398	8,96%
Działalność organizacji pozarządowych	93	4,51%	Sprzedaż detaliczna odzieży, tekstyliów i obuwia prowadzona na straganach	267	6,01%
Sklepy niespecjalistyczne, w których żywność, napoje i tytoń nie przeważa	74	3,59%	Praktyka lekarska specjalistyczna	184	4,14%
Sprzedaż detaliczna odzieży, tekstyliów i obuwia prowadzona na straganach	72	3,50%	Taksówki	141	3,17%
Działalność prawnicza	63	3,06%	Sprzedaż hurtowa bez specjalizacji	137	3,08%
Gastronomia	58	2,82%	Naprawa samochodów	116	2,61%
Fryzjerstwo i zabiegi kosmetyczne	55	2,67%	Działalność organizacji pozarządowych	115	2,59%
Sklepy niespecjalistyczne, w których żywność, napoje i tytoń przeważa	46	2,23%	Sklepy niespecjalistyczne, w których żywność, napoje i tytoń nie przeważa	110	2,48%

Sprzedaż hurtowa bez specjalizacji	42	2,04%	Transport drogowy towarów	102	2,30%
Sklepy odzieżowe	42	2,04%	Sklepy niespecjalistyczne, w których żywność, napoje i tytoń przeważa	85	1,91%
Taksówki	41	1,99%	Projektowanie inżynierskie	80	1,80%
Praktyka lekarska specjalistyczna	40	1,94%	Budowa budynków	73	1,64%
Transport drogowy towarów	37	1,80%	Fryzjerstwo i zabiegi kosmetyczne	72	1,62%
Ubezpieczenia	32	1,55%	Gastronomia	68	1,53%
Organizacje religijne	30	1,46%	Stomatologia	68	1,53%
Wynajem i zarządzanie nieruchomościami własnymi	28	1,36%	Praktyka lekarska ogólna	58	1,31%
Związki zawodowe	25	1,21%	Ubezpieczenia	52	1,17%
Pozostała sprzedaż detaliczna (m.in. domokrażcy, automaty sprzedające, paliwa opałowego, domy aukcyjne, komisy)	24	1,17%	Pozostała działalność w zakresie opieki zdrowotnej	51	1,15%
Kluby sportowe	22	1,07%	Sprzedaż detaliczna pozostała prowadzona na straganach	50	1,13%
Budowa budynków	20	0,97%	Pozostała sprzedaż detaliczna (m.in. domokrażcy, automaty sprzedające, paliwa opałowego, domy aukcyjne, komisy)	43	0,97%
Instalacje elektryczne	20	0,97%	Informatyka	43	0,97%
Naprawa samochodów	19	0,92%	Wynajem i zarządzanie nieruchomościami własnymi	42	0,95%
Sprzedaż artykułów używanych	19	0,92%	Związki zawodowe	40	0,90%
Bary, kawiarnie	19	0,92%	Instalacje wodno-kanalizacyjne, ciepłe, gazowe	39	0,88%
Edukacja pozaszkolna	19	0,92%	Biura rachunkowe	39	0,88%
Biura rachunkowe	18	0,87%	Bary, kawiarnie	38	0,86%
Projektowanie inżynierskie	18	0,87%	Architekci	38	0,86%
Sprzedaż detaliczna pozostała prowadzona na straganach	18	0,87%	Edukacja pozaszkolna	38	0,86%
Pozostała działalność profesjonalna, naukowa i techniczna	17	0,83%	Sprzedaż wysyłkowa	37	0,83%
Stomatologia	17	0,83%	Sprzedaż samochodów	36	0,81%
Kwiaciarnie	17	0,83%	Sprzedaż artykułów używanych	35	0,79%

Sprzedaż detaliczna żywności, napoju i wyrobów tytoniowych prowadzona na straganach	17	0,83%	Instalacje elektryczne	33	0,74%
Praktyka lekarska ogólna	16	0,78%	Kluby sportowe	31	0,70%
Malowanie budynków	15	0,73%	Organizacje religijne	31	0,70%
Apteki	15	0,73%	Malowanie budynków	30	0,68%
Specjalistyczne sklepy (m.in. sprzęt fotograficzny, pamiątki, wyroby rzemieślnicze, galerie artystyczne)	15	0,73%	Posadzkarstwo, tapetowanie, układanie płytek ceramicznych	29	0,65%
Instalacje wodno – kanalizacyjne, ciepne, gazowe	14	0,68%	Działalność prawnicza	29	0,65%
Informatyka	14	0,68%	Sprzedaż części samochodowych	28	0,63%
Architekci	14	0,68%	Sprzedaż hurtowa odzieży i obuwia	27	0,61%
Produkcja odzieży	13	0,63%	Sprzedaż hurtowa drewna, materiałów budowlanych i sanitarnych	27	0,61%
Sprzedaż części samochodowych	13	0,63%	Doradztwo marketingowe, gospodarcze i pracownicze	27	0,61%
Sprzedaż hurtowa odzieży i obuwia	13	0,63%	Praktyka pielęgniarek i położnych	27	0,61%
Sprzedaż wysyłkowa	13	0,63%	Kwiaciarnie	24	0,54%
Szkoły policealne	13	0,63%	Sklepy odzieżowe	25	0,56%
Sprzedaż samochodów	12	0,58%	Agencje reklamowe	22	0,50%
Sprzedaż sprzętu komputerowego	12	0,58%	Sprzedaż detaliczna żywności, napoju i wyrobów tytoniowych prowadzona na straganach	22	0,50%
Pozostała działalność w zakresie opieki zdrowotnej	12	0,58%			
Fotografia użytkowa	12	0,58%			
Działalność wspomagająca edukację (m.in. doradztwo zawodowe, poradnie psychologiczno – pedagogiczne)	12	0,58%			
Sprzedaż hurtowa drewna, materiałów budowlanych i sanitarnych	11	0,53%			

Podsumowując analizę sfery gospodarczej sformułowano listę głównych problemów, deficytów i potencjałów obszaru oraz wskazano potrzeby z nich wynikające, które zostaną przełożone na cele i kierunki działań, a także pod warunkiem dostępności środków na projekty rewitalizacyjne.

Główne problemy, deficyty i potencjały obszaru rewitalizacji w sferze gospodarczej:

- Stosunkowo mała liczba podmiotów gospodarczych (w porównaniu do średniej wojewódzkiej) działających w śródmieściu Przemysła,
- Struktura gospodarki lokalnej nie jest dostosowana do potencjału rozwojowego obszaru objętego rewitalizacją - niedobór handlu i usług specjalistycznych, podmiotów z sektora kreatywnego, przemysłu rozrywki, usług turystycznych i rekreacyjnych.

Potrzeby w sferze gospodarczej wynikające ze zdiagnozowanych problemów i deficytów występujących na obszarze rewitalizacji oraz jego potencjału:

- Wzmocnienie w strukturze gospodarki obszaru rewitalizacji udziału handlu i usług specjalistycznych, podmiotów z sektora kreatywnego, przemysłu rozrywki, usług turystycznych i rekreacyjnych,
- Zwiększenie liczby osób prowadzących działalność gospodarczą, stworzenie zachęt do zakładania działalności dla młodych, kreatywnych ludzi,
- Skorelowanie działalności instytucji publicznych i organizacji pozarządowych z rozwojem przedsiębiorczości i lokalnej gospodarki.

3. Sfera przestrzenno-funkcjonalna

W tabeli poniżej przedstawiono wybrane wskaźniki dotyczące sfery przestrzenno-funkcjonalnej obszaru rewitalizacji na tle danych dla całego miasta oraz województwa podkarpackiego.

	<i>Liczba budynków mieszkalnych zamieszkałych, wybudowanych przed rokiem 1989 w relacji do ogólnej liczby budynków mieszkalnych zamieszkałych</i>	<i>Gęstość zabudowy mieszkaniowej: l. budynków mieszkalnych przypadających na 1 ha powierzchni</i>
Wskaźnik dla obszaru rewitalizacji	87,06	1,89
Wskaźnik referencyjny dla miasta	73,02	1,21
Wskaźnik referencyjny dla województwa podkarpackiego	76,36	nd.

Źródło: opracowanie własne

Ogółem na terenie obszaru rewitalizacji zajmującym 14,8% powierzchni miasta (684 ha) zlokalizowanych jest 32% obiektów mieszkaniowych, co przekłada się na wysoki wskaźnik gęstości zabudowy mieszkaniowej równy 1,89.

Obszar rewitalizacji w znacznej mierze stanowi historyczne centrum miasta, wokół którego zachodziły procesy urbanistyczne. W 87% zabudowa mieszkaniowa obszaru pochodzi sprzed 1989 r., nierzadko prezentując wysokie walory historyczno-kulturowe. Dla porównania w mieście wskaźnik ten wynosi 73%, zaś dla województwa 76,4%. Relatywnie wysoki wiek budynków wiąże się jednocześnie

z wyższymi potrzebami remontowymi - gorszym stanem technicznym obiektów, z uwagi na starość i degradację infrastruktury i instalacji, nierzadko także wyższymi kosztami modernizacji związanymi z koniecznością zachowania wymogów konserwatorskich.

Obostrzenia w zakresie realizacji inwestycji budowlanych nakładają także zapisy miejscowych planów zagospodarowania przestrzennego. Według stanu na 2016 r. teren miasta odpowiadający zasięgiem obszarowi rewitalizacji był pokryty w około 74% powierzchni miejscowymi planami zagospodarowania przestrzennego. Wysoki wskaźnik pokrycia sprawia, iż reprezentacyjna część starego miasta jak i przylegające dzielnice zachowują swój urok, unikatową wartość oraz spójność architektoniczną przy poszanowaniu ładu przestrzennego.

Powyższe czynniki przekładają się także na statystyki dotyczące wydanych pozwoleń budowlanych na obszarze rewitalizacji. Widoczny jest przeciętny poziom wydawanych pozwoleń na budowę nowych obiektów, co spowodowane jest dosyć wysokim zagęszczeniem zabudowy, warunkując jednocześnie konieczność adaptacji istniejących obiektów pod nowe funkcje. Znajduje to także odzwierciedlenie w statystykach dotyczących remontów, gdzie ponad 40% decyzji o wydaniu pozwolenia dotyczyło nieruchomości położonych na obszarze rewitalizacji. Na tak wysoki poziom tego wskaźnika wpływ ma także znaczny udział budynków wiekowych, które z uwagi na zużycie instalacji i elementów konstrukcji wymagają prac modernizacyjnych, jak i obiektów zabytkowych, w przypadku remontu których uzyskanie pozwolenia jest obligatoryjne.

	Wydane pozwolenia na budowę nowych budynków mieszkalnych lata 2011-2016	Wydane pozwolenia na budowę nowych budynków niemieszkalnych. Lata 2011-2016	Remonty budynków mieszkalnych lata 2011-2016	Remonty budynków niemieszkalnych lata 2011-2016
Liczba wydanych pozwoleń w mieście	238	73	641	256
Liczba wydanych pozwoleń na obszarze rewitalizacji	40	17	288	111
Udział w ogóle wydanych pozwoleń	17%	23%	45%	43%

Źródło: opracowanie własne

Każde z 5 osiedli objętych Programem ma swoją specyfikę przestrzenno-funkcjonalną.

Osiedle Adama Mickiewicza sąsiaduje z Dworcem Głównym PKP i jest orientacyjnie ograniczone:

- od północy linią kolejową magistralną Kraków-Medyka (niewielki fragment znajduje się za torami),
- od wschodu linią kolejową Przemyśl – Malhowice (- Chyrów - Zagórz),
- od południa ul. Jagiellońską i Aleksandra Dworskiego, stanowiącymi wylotowy DK 28 w kierunku Medyki i Lwowa,
- od zachodu zwęża się, sięgając wąskim klinem do błoni nad Sanem, w pobliżu mostu kolejowego.

Osiedle wchodzi, w ujęciu Studium uwarunkowań, w skład Jednostek Przestrzennych: I. Stare Miasto (część zachodnia do wysokości hali sportowej POSiR) i II. Śródmiejskiej (od hali sportowej włącznie na wschód). Osią terenu jest ul. A. Mickiewicza, a „jądrem” obszar pomiędzy Placem na Bramie (fot. 1), gdzie krzyżują się główne strumienie ruchu pojazdów i pieszych oraz Dworcem Głównym (pl. Legionów). Obszar ten jest miejscem powstawania wielu zatorów i konfliktów różnych użytkowników ruchu. Jedną z przyczyn jest ruch tranzytowy w ciągu DK 28, która rozdziela się na ul. A. Dworskiego (w kierunku Medyki) i A. Mickiewicza (w kierunku Starego Miasta i wylotu na Sanok).

Fot. 1. Plac na Bramie.

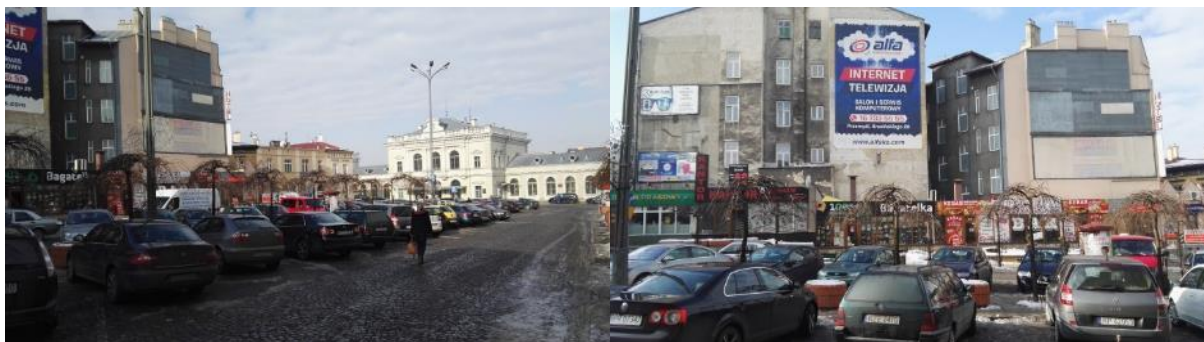
Źródło: Lider Projekt Sp. z o.o.

W otoczeniu Dworca Głównego PKP (Pl. Legionów, ul. Gen. J. Sowińskiego) zauważa się dość duży chaos przestrzenny, wiele drobnych zaniedbań, budynków w nienajlepszym stanie, mimo dużego potencjału urbanistycznego (nawierzchnie ulic, placów i chodników są w dobrym stanie). Jest to przecież pierwszy styk z Przemysłem wielu odwiedzających miasto, w tym turystów. Może być zaś wizytówką Miasta i ciekawą przestrzenią publiczną urządzoną ze smakiem. Pojawiają się postulaty odbudowy dawnego Hotelu Royal²⁵ wraz z Pasażem Gansa²⁶, co niewątpliwie sprzyjałoby wzrostowi atrakcyjności terenu.

²⁵ <http://frp.com.pl/ekonomiczne-aspekty-odbudowy-pasazu-Gansa,a-48.html> [dostęp: 23.01.2017 r.]

²⁶ <http://frp.com.pl/hotel-Royal-na-przeciwko-dworca-glownego-pkp,a-47.html> [dostęp: 23.01.2017 r.]

Fot. 2 i 3 Plac Legionów przy dworcu PKP.

Źródło: Lider Projekt Sp. z o.o.

Na obszarze Os. A. Mickiewicza mieści się również znaczna liczba ważnych instytucji. We wschodniej części obszaru, pomiędzy ulicami A. Mickiewicza i A. Dworskiego znaczny obszar zajmuje siedziba Bieszczadzkiego Oddziału Straży Granicznej. Wyróżniają się też gmachy Przemyskiej

Biblioteki Publicznej i Sądów przy ul. S. Konarskiego oraz hali sportowej POSiR przy ul. A. Mickiewicza. Ogólnie na obszarze jest wiele podmiotów gospodarczych, dominuje zabudowa starsza, w średnim stanie technicznym, niezbyt atrakcyjna, w wielu przypadkach chaotyczna – daje się zauważyć luki w zabudowie głównych ulic.

Nawierzchnie ulic generalnie w dobrym stanie. Gorszą nawierzchnię mają ulice boczne, zwłaszcza ślepe (St. Staszica, J. Tuwima). Natomiast ulice główne są obciążone znacznym ruchem miejskim i tranzytowym.

Fot. 4 Ulica Mnisza – zabytkowa kamienica w złym stanie technicznym oraz nawierzchnia ulicy.

Źródło: Lider Projekt Sp. z o.o.

Osiedle Stare Miasto, dość jednolite fizjonomicznie, rozciąga się pomiędzy biegiem Sanu na północy, ul. Jagiellońską i J. Słowackiego od północnego wschodu, następnie przebiega od zachodniej strony ul. Basztowej. Są to linie dawnych umocnień (wałów) przemyskiego grodu²⁷. Dalej w skład obszaru wchodzi położone powyżej tereny Klasztoru Karmelitanek Bosych i Wzgórze Zamkowe z przyległymi stokami, oraz schodzący na zachód do Sanu Park Zamkowy im. Mariana Strońskiego. Do obszaru przypisano też położone na błoniach nad Sanem, tereny rekreacyjno-sportowe POSiR, administracyjnie należące do Os. Kruhel Wielki.

Osiedle Stare Miasto, dość spójne fizjonomicznie, z uwagi na bogatą spuściznę dziejową składa się z kilku zasadniczych części (kwartałów) (nazwy są podawane w nawiązaniu do studium uwarunkowań) (fot. 5):

- I.1. – Stare Miasto (*właściwe, w obrębie dawnych umocnień, które wyznacza linia biegnąca wzdłuż ulic: Basztowej, J. Słowackiego, Jagiellońskiej, T. Kościuszki, Wybrzeża J. Piłsudskiego, W. Waygarta, potem między katedrą obrządku łacińskiego i Zamkiem Kazimierzowskim i znów dalej do Basztowej*)²⁸.
- I.2. – Zamek,
- I.3. – Miasto XIX/XXw.,
- I.4. – Podzamcze,

²⁷<http://w.kki.com.pl/pioinf/przemysl/zabytki/mury/mury.html> [dostęp: 21.01.2017 r.]

²⁸<http://w.kki.com.pl/pioinf/przemysl/zabytki/mury/mury.html> [dostęp: 21.01.2017 r.]

- I.5. – Park,
- I.7. – Koszary,
- I.8. – zespoły klasztorne.

W związku z delimitacją na potrzeby niniejszego opracowania do obszaru przypisano też położone na błoniach nad Sanem, tereny rekreacyjno-sportowe POSiR, administracyjnie należące do Os. Kruhel Wielki, a w studium do strefy III. Ogólnomiejskiej, dzielnica III.3 Prałkowce. Jednocześnie jest to osobna jednostka funkcjonalna Przemyski Park Sportowo Rekreacyjny.

Fot. 5. Widok Starego Miasta z głównymi świątyniami, zamkiem i parkiem.

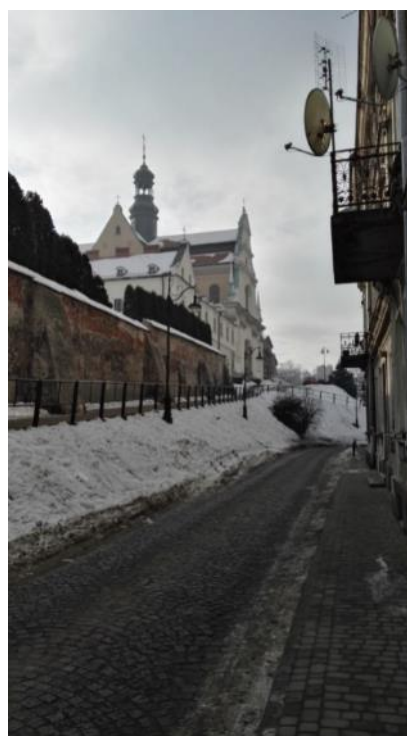
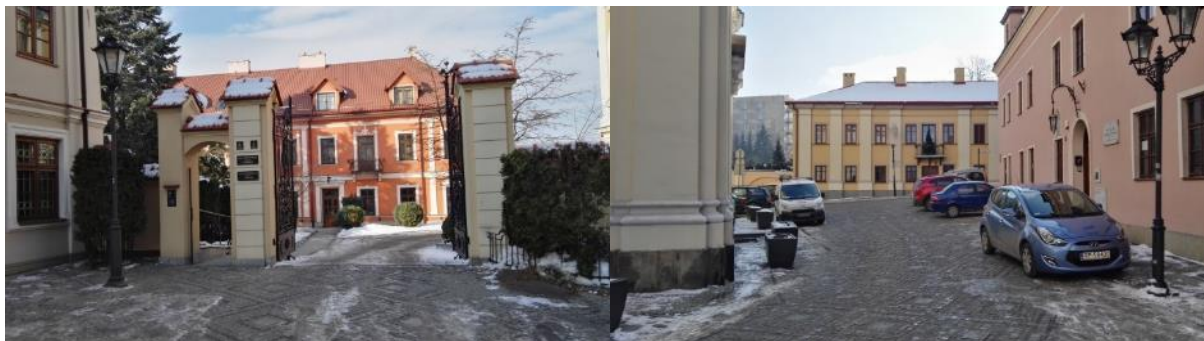
Źródło: <http://visit.Przemysl.pl/482-Przemysl-Przemysl-fot-Boguslaw-Switala>

Obszar właściwego Starego Miasta, mimo wizualnie spójnego charakteru (położenie na tarasowo schodzących wzgórzach – stok nachylony na północ i północny zachód, gęsta i dopasowana do rzeźby terenu sieć ulic, stara, często zabytkowa zabudowa) rozpada się wizualnie na dwie części – zachodnią i wschodnią.

Część zachodnia (obejmująca tereny na zachód od orientacyjnej linii ulicy Wodnej, wschodniej pierzei Rynku, ul. Adama Asnyka wraz z Archikatedrą Greckokatolicką – Soborem Św. Jana Chrzciciela i Klasztorem Karmelitów Bosych) to skupienie najcenniejszych zabytków miasta. Prócz wymienionych znajdują się tu także Archikatedra obrządku łacińskiego pw. Św. Jana Chrzciciela, kościół i klasztor Franciszkanów. Większość budynków jest odnowiona, wiele z nich to perełki architektury różnych okresów (fot. 5), nawierzchnie wszystkich prawie ulic i chodników są wykonane ze stylowej, drobnej kostki, często z ornamentami. Jednocześnie na obszarze tym znajduje się niewiele punktów usługowych, większość restauracji i lokali handlowych skupia się wokół Rynku i Pl. Dominikańskiego, sporo jest obiektów użyteczności publicznej, instytucji (szkoły, prokuratura), poza tym dominuje zabudowa mieszkaniowa, często zabytkowa i nierzadko w bardzo złym stanie, na małych kwartałach lub jako obiekty wolnostojące, o dużej wartości konserwatorskiej. W miejscach nagromadzenia instytucji czy usług (Rynek, Pl. Dominikański) zauważa się chaos w zakresie sztydów

i reklam, także kolorystyki. Niektóre budynki powstałe po 1945 r. (*jak siedziba prokuratury czy PTKK przy ul. W. Waygarta*) stanowią dysonanse architektoniczne.

Fot. 6, 7, 8 i 9 Zabytki sakralne Starego Miasta.

Źródło: Lider Projekt Sp. z o.o.

Fot. 10 i 11 Stan kamienic na ul. Władycze (z lewej) i Popiełuszki (z prawej).

Źródło: Lider Projekt Sp. z o.o.

Część wschodnia odróżnia się gorszym przeciętnie stanem budynków (zwł. *dolny odcinek ul. Basztowej*) i niektórych ulic (*Ratuszowa*). Jednocześnie na terenie tym funkcjonuje znacznie więcej obiektów usługowych i handlowych, które znamionuje mnogość „krzyczących” szyldów. Jest to obszar bardziej gwarny z uwagi na szlaki prowadzące w kierunku dworców – kolejowego i autobusowego, oraz przystanków MZK.

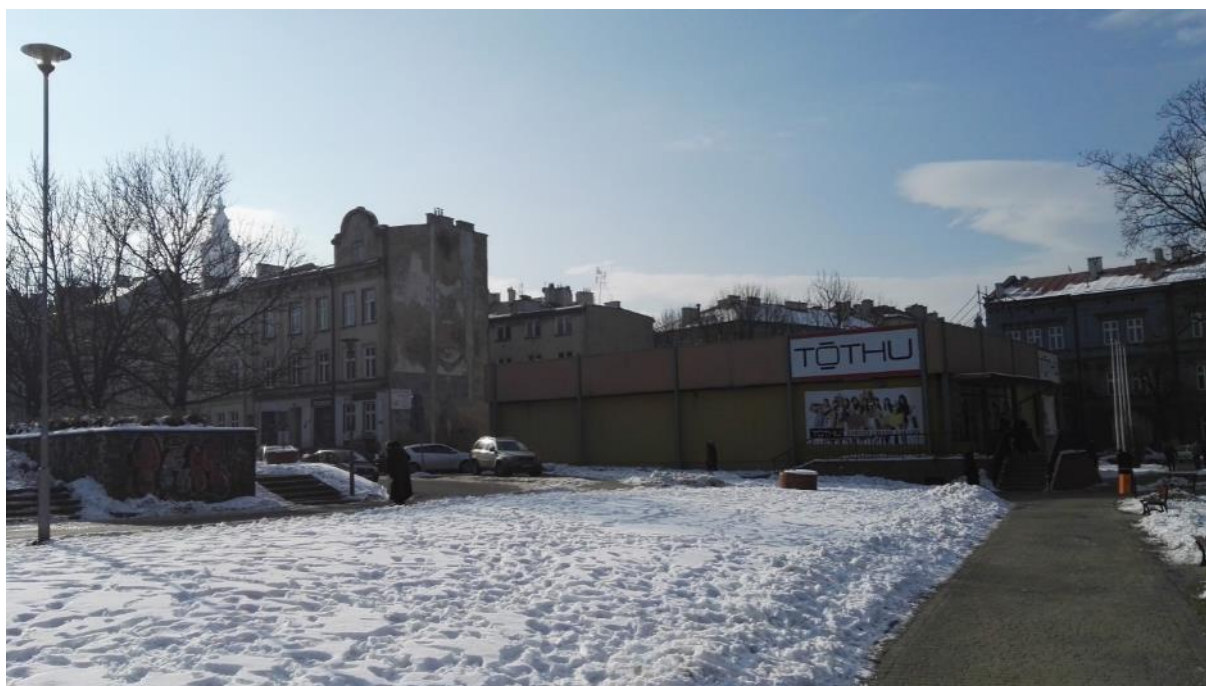
Fot. 12 Szyldy, ulica Jagiellońska.

Źródło: Lider Projekt Sp. z o.o.

Na tym terenie znajdowało się (wokół Placu Rybiego) „Miasto Żydowskie”. Obecnie wiele parceli jest niezabudowanych lub zajętych pod obiekty niepasujące do otoczenia (pawilony handlowe). Wyróżnia się nowy budynek Muzeum Narodowego Ziemi Przemyskiej przy Pl. Płk Berka Joselewicza (obecnie gmach główny Muzeum) oraz stanowiące oddział, jedyne w swoim rodzaju Muzeum Dzwonów i Fajek w Wieży Zegarowej. Oddziałem placówki jest też „Kamienica” – budynek przy Rynku, mieszczący Oddział Historii Miasta

Fot. 13 Plac Rybi ze szpecącym pawilonem.

Źródło: Lider Projekt Sp. z o.o.

Ogólnie wschodnia część Starego Miasta, zwłaszcza tereny d. „Miasta żydowskiego” mają ogromny potencjał inwestycyjny, formułowane są też plany odtworzenia zabudowy we współczesnym wydaniu²⁹. Niewykorzystanym potencjałem turystycznym są Przemyskie podziemia, które stanowią część pierwotnej zabudowy miasta z czasów średniowiecza. Istnienie kilkukondygnacyjnych piwnic pod kamienicami Przemyskiej Starówki powoduje możliwość realizacji interesującej trasy podziemnej pokazując historię miasta, przemyskie tradycje mieszczańskie, promującej możliwości miasta.

Teren błoni nad Sanem jest predestynowany do funkcji sportowo-rekreacyjnej, która zresztą już tam dominuje (stadion, lodowisko, dolna stacja kolejki krzesiolkowej). Najbardziej zachodni fragment zajmują ogrody działkowe. Z uwagi na przewietrzanie miasta i zagrożenie powodziowe, najniższej położonych części nie powinno się zabudowywać.

²⁹<http://frp.com.pl/wizualizacja-i-propozycja-odtworzenia-dawnej-dzielnicy-zydowskiej-w-Przemyslu,a-66.html> [dostęp: 23.01.2017 r.]

Fot. 14 Widok na lodowisko przy ul. Sanockiej

Źródło: Lider Projekt Sp. z o.o.

Obszar Zamku i przyległego Parku stanowią ukształtowany krajobraz kulturowy i nie powinny podlegać przekształceniom, za wyjątkiem usunięcia obiektów substandardowych, uporządkowania niektórych parceli i poprawy nawierzchni dróg.

Fot. 15 i 16 Zamek (z lewej) i zniszczone budynki mieszkalne w jego otoczeniu (z prawej).

Źródło: Lider Projekt Sp. z o.o.

Najwyżej położone części Starego Miasta to niewielki teren, słabo zagospodarowany, atrakcyjny widokowo, choć trudny do obsługi infrastrukturalnej. W zmianach funkcjonalnych i intensyfikacji zagospodarowania może przeszkadzać mała dostępność komunikacyjna (konieczność dojazdu od zaplecza, przez kręte ulice ze znacznymi przewyższeniami). Ogólnie problemem najwyżej położonych terenów (także wokół Zamku) jest zła jakość dróg, potęgowana przez spływy wód opadowych i erozję.

Niektóre ulice Starego Miasta pokryte są starą nawierzchnią bitumiczną, która obniża ich walory estetyczne.

Fot. 17 i 18 Nawierzchnia ulicy Tatarskiej (nawierzchnia bitumiczna, spękana).

Źródło: Lider Projekt Sp. z o.o.

Znaczne obszary zajmują na terenie Starego Miasta parcele wyłączone z powszechnego dostępu – kilka klasztorów, Wyższe Seminarium Duchowne. Niektóre z nich podlegają intensywnym przemianom, wiążącym się z zamiarem udostępnienia innym użytkownikom – ma to miejsce w przypadku zespołu klasztorno-parkowego na tyłach Kościoła Karmelitów Bosych.

Na terenie Starego Miasta można wskazać szereg wytworzonych i ugruntowanych przestrzeni publicznych³⁰, lub obszarów, które de facto pełnią takie funkcje. Są to: Rynek z Placem Dominikańskim, Plac Niepodległości, ulice piesze, mniejsze place, jak Plac T. Czackiego, plac przed Archikatedrą obrządku łacińskiego.

³⁰ Wg art. 2 pkt. 6 Ustawy z dnia 27 marca 2003 r. o planowaniu i zagospodarowaniu przestrzennym (Dz. U. z 2015 r. poz. 199 ze zm.) „obszar o szczególnym znaczeniu dla zaspokojenia potrzeb mieszkańców, poprawy jakości ich życia i sprzyjający nawiązywaniu kontaktów społecznych ze względu na jego położenie oraz cechy funkcjonalno-przestrzenne, określony w studium uwarunkowań i kierunków zagospodarowania przestrzennego gminy.”

Fot. 19 Rynek z Placem Dominikańskim.

Źródło: Lider Projekt Sp. z o.o.

Potencjalną przestrzenią publiczną najwyższej rangi jest Pl. Płk. B. Joselewicza wokół Muzeum Narodowego czy też Plac Rybi, w zależności od kształtu odtworzenia zainwestowania na terenie „Miasta Żydowskiego”. Ciekawymi przestrzeniami, zwłaszcza z uwagi na rozmiar i ekspozycję sylwety Starego Miasta oraz Zasania mogą być błonia nad Sanem, a w kontekście zgromadzeń publicznych, festiwali czy festynów – tereny POSiR. Bardziej kameralne są przestrzenie Zamku.

Warto ucztytelnić przebieg murów miejskich, zburzonych przez zaborcę austriackiego, oraz lokalizację nieistniejących, a dawniej znaczących obiektów, co ma znaczenie dla lokalnej tożsamości, a co postuluje już studium.

Osiedle Waleriana Łukasińskiego w północnej części, położonej najbliżej centrum miasta, to część d. Przedmieścia Lwowskiego, ściśle obecnie związanego ze Starym Miastem. Są to kwartały ulic gęsto obudowanych kamienicami, najczęściej w niezadowalającym stanie (fot.4). Niektóre pierzeje głównych ulic mają luki w zabudowie. Nawierzchnia dróg głównych jest w stanie dobrym bocznych – w średnim, ruch samochodów i pieszych duży. Znajduje się tu wiele punktów handlowych i usługowych, przy czym brak „znanych marek”. Od Os. A. Mickiewicza różni się mniejszą liczbą podmiotów komercyjnych zajmujących samodzielne nieruchomości – tu jest większy udział funkcji mieszkaniowej oraz usług w mieszanej zabudowie mieszkaniowo-usługowej. Niektóre budynki to świadectwo międzywojennego modernizmu.

Fot. 20 Kamienica przy ul. A. Puszkina.

Źródło: commons.wikimedia.com

W obrębie ulic A. Dworskiego – L. Tarnawskiego – S. Leszczyńskiego znajduje się dawna dzielnica willowa, obecnie zaburzona budową nowszych obiektów, nie nawiązujących do wcześniejszej architektury i o większej skali.

We wschodniej części Park Lubomirskich, dawniej jedno z gniazd rodowych tego rodu. W parku znajduje się XIX-wieczny pałac w stylu eklektycznym, użytkowany przez Państwową Wyższą Szkołę Wschodnioeuropejską.

W południowej i wschodniej części – poza linią ulic: S. Leszczyńskiego i H. Siemiradzkiego, zwłaszcza za szpitalem miejskim dominują bloki, a zabudowa staje się ekstensywna – duże obszary pozostają niezabudowane i szczątkowo zagospodarowane. Obszary obrzeżne, przyległe do ul. Bakończyckiej, Nestora i końcowego odcinka A. Dworskiego, zajęte są w znacznej mierze pod bazy, składy, niewielkie firmy. Część to tereny powojkowe. Planowano w studium przeznaczenie tu terenów pod Park Naukowo-Technologiczny, Centrum Logistyczne. Szczególnie obszar najdalej położony – przy ul. Bakończyckiej – jest bardzo dobrze skomunikowany (drogi w 2 kierunkach: lwowskim i chyrowskim – do granicy z Ukrainą, kolej, dostęp do obwodnicy) – ma znaczny potencjał – tu sięgają tereny podstrefy Tarnobrzskiej SSE „Euro-Park Wisłosan”.

Na obszarze osiedla brak jest właściwie urządzonych przestrzeni publicznych.

Osiedle Przemysława również jest obszarem niejednorodnym fizjonomicznie. Północny fragment przylega do wschodniej części Starego Miasta i swoją fizjonomią i funkcjami przypomina sąsiednie obszary os. W. Łukasińskiego. Niektóre cenniejsze obiekty są nieco na uboczu, mało wyeksponowane (np. I LO czy budynek przy ul. Basztowej 13 – siedziba KRUS, mieszczący także przychodnie lekarskie). Ten ostatni, piękny, monumentalny budynek oszpecają brzydkie szyldy na wspaniałym, kamiennym murze. Słabo wyeksponowana jest też Nowa Synagoga (fot.21).

Fot. 21. Nowa Synagoga przy ul. J. Słowackiego.

Źródło: Lider Projekt Sp. z o.o.

Teren osiedla wznosi się w kierunku południowo-wschodnim. Na tym obszarze znajduje się większa część zabudowanego przebiegu ul. J. Słowackiego, Szpital Miejski (d. Wojskowy) oraz Wyższa Szkoła Informatyki i Zarządzania.

Ulice odchodzące od J. Słowackiego w górę (w prawo, kiedy podąża się od dołu) zabudowane są szczególnie zdegradowanymi obiektami, *szczególnie przy ul. Gen. J. Stachewicza*.

Tereny szpitala miejskiego (obecnie Szpital Wojewódzki OLK) przy ul. J. Słowackiego wymagają dużych inwestycji, które raczej będą ponoszone ze środków województwa po scaleniu placówek, planowanym na 2017 r.

Cmentarz komunalny główny i sąsiednie cmentarze charakteryzują się bogatą konfiguracją terenu i dobrym utrzymaniem, są okolone misternymi ogrodzeniami. Stanowią prawdziwe skarbcze dziedzictwa historycznego i kulturowego różnych wyznań i społeczności. Ulice w okolicach cmentarzy (zwłaszcza ul. Przemysława) mają starannie dobraną nawierzchnię, dotyczy to także chodników.

Wiele innych ulic na terenie osiedla, zwłaszcza powyżej cmentarzy, jest w bardzo złym stanie, często o nawierzchni gruntowej. Dominuje tam zabudowa jednorodzinna, domy raczej okazałe, zadbane, ale tworzące wrażenie chaosu przestrzennego; brak innych funkcji (rejon – osiedle Wysokie Góry).

Najwyższą część osiedla i jednocześnie Przemyśla stanowi rejon Kopca Tatarskiego. Kopiec – pamiątka legendarnego pokonania (zniesienia) Tatarów³¹ (kulminacja o wysokości 352 m n.p.m.) oraz sąsiednie tereny, zagospodarowane i udostępnione pod kątem sportu, wypoczynku i rekreacji, w tym amfiteatr na Zniesieniu czy plac pod Krzyżem Zawierzenia (fot. 6) mogą być ciekawymi przestrzeniami publicznymi, krystalizującymi inne funkcje i powiązania na tym terenie. W tym rejonie znajdują się też pozostałości fortów pierścienia wewnętrznego Twierdzy Przemyśl: Zniesienie, Kopiec Tatarski, Laboratorium, stanowiące ciekawe pamiątki historyczne.

Fot. 22 Krzyż Zawierzenia na Zniesieniu.

Źródło: <http://visit.Przemysl.pl/370-Przemysl-Przemysl-najlepsza-europejska-destynacja-turystyczna-eden-2013>

Poza tym znaczne obszary w obrębie osiedla są niezagospodarowane, stanowiące nieużytki lub fragmenty ekstensywnych upraw.

³¹<http://www.przemysl24.pl/zabytki/kopiec-tatarski.html> [dostęp: 19.01.2017 r.]

Osiedle J. Słowackiego to obszar słabo zurbanizowany, o bogatej konfiguracji terenu. W części północnej, przylegającej do Cmentarza Głównego, planuje się poszerzenie cmentarza (przy czym opracowanie planu miejscowego dla tego celu zostało zawieszona)³².

Stan ul. J. Słowackiego, zarówno nawierzchni, jak i chodników jest bardzo dobry. Za cmentarzem głównym znajdują się pozostałości Bramy Dobromilskiej z lat 1873-1880, stanowiącej element wewnętrzny pierścienia Twierdzy³³.

Fragmety leżące po lewej stronie ulicy (w kierunku wyjazdu z miasta) to potencjalne tereny inwestycyjne.

Nieliczna zabudowa mieszkaniowa skupia się w części południowej, której osią jest ul. Herburtów – wzdłuż potoku Jawor. Dominuje tu zabudowa podmiejska o zróżnicowanym wieku, drogi są w stanie średnim, stan domów jest różny, od dobrego do bardzo złego, podmiotów gospodarczych niewiele. Do planów lokalizacji w tym obszarze osiedla budownictwa socjalnego w kontekście już dużego odsetka mieszkańców korzystających ze świadczeń pomocy społecznej należy podchodzić z ostrożnością.

Fot. 22 i 23 Domy mieszkalne przy ul. Herburtów,

Źródło: Lider Projekt Sp. z o.o.

Do większych firm należą POLLENA-ASTRA Sp. z o.o. (producent Chemii Gospodarczej) oraz Wytwórnia Lampionów i Zniczy Ryszard Seget. Dawna cegielnia jest zrujnowana. Działalność zakładów nie jest prowadzona we wszystkich obiektach, teren jest zaniedbany.

³²<https://bip.przemysl.pl/28463/3495/oceny-aktualnosci-studium-uwarunkowan-i-kierunkow-zagospodarowania-przestrzennego-oraz-mpzp.html> [dostęp: 26.01.2017 r.]

³³https://pl.wikipedia.org/wiki/Lista_budowli_obronnych_Twierdzy_Przemys%C5%9Bl [dostęp: 26.01.2017 r.]

Fot. 24 i 25 Zabudowania produkcyjne w rejonie ulicy Herburtów.

Źródło: Lider Projekt Sp. z o.o.

Na obszarze osiedla brak jest właściwie urządzonych przestrzeni publicznych. W wyższych partiach, bardziej oddalonych od Śródmieścia znajduje się ogromna ilość terenów niezagospodarowanych, stanowiące nieużytki lub fragmenty ekstensywnych upraw, gdzieśgdzie znajdują się pojedyncze budynki mieszkalne. Na końcu ul. Piastowskiej znajduje się Zakład Mechaniczno-Biologicznego Przetwarzania Odpadów Komunalnych na bazie składowiska komunalnego.

Podsumowując analizę sfery przestrzenno-funkcjonalnej sformułowano listę głównych problemów, deficytów i potencjałów obszaru oraz wskazano potrzeby z nich wynikające, które zostaną przełożone na cele i kierunki działań, a także pod warunkiem dostępności środków na projekty rewitalizacyjne.

Główne problemy, deficyty i potencjały obszaru rewitalizacji w sferze przestrzenno-funkcjonalnej:

- Historyczna zabudowa obszaru, o wysokich walorach architektonicznych i kulturowych, duży udział dziedzictwa sakralnego,
- Duży odsetek budynków budowanych w starszej technologii o starzejącej się konstrukcji, wymagających dużych nakładów inwestycyjnych,
- Duża gęstość zabudowy, szczególnie w obszarach centralnych przy Sanie,
- Okresowe zatory komunikacyjne w rejonach centralnych,
- Duże zagęszczenie instytucji publicznych,
- W obszarze rewitalizacji intensywnie rozwija się funkcja turystyczna i sportowo-rekreacyjna,
- Niedobory ścieżek rowerowych,
- Nieład estetyczny spowodowany mnogością szyldów reklamowych wykonanych w złym stylu,
- Duży udział w handlu targowisk stanowiących istotny potencjał śródmieścia do rozwoju gospodarczego, ale także integracji mieszkańców,
- Mnogość potencjalnie atrakcyjnych przestrzeni publicznych, szczególnie w obszarach centralnych przy Sanie, brak takich przestrzeni w południowej części obszaru rewitalizacji, tam widoczna degradacja obiektów poprzemysłowych.

Potrzeby w sferze przestrzenno-funkcjonalnej wynikające ze zdiagnozowanych problemów i deficytów występujących na obszarze rewitalizacji oraz jego potencjału:

- Wykorzystanie potencjału historycznej zabudowy i walorów architektonicznych do rozwoju funkcji turystycznych i sportowo-rekreacyjnych i innych gospodarczych,
- Rozwiązanie problemu zatłoczenia ruchem samochodowym ulic Starego Miasta i innych terenów ścisłej zabudowy śródmiejskiej, rozwijanie systemu ścieżek rowerowych,
- Rozwiązanie problemu szpecących centrum Przemysła szyldów reklamowych,
- Modernizacja targowisk stanowiących istotny potencjał gospodarczy i społeczny śródmieścia objętego rewitalizacją,
- Modernizacja przestrzeni publicznych.

4. Sfera techniczna

Stan techniczny budynków na obszarze rewitalizacji jest wysoce zróżnicowany. Najpilniejsze potrzeby w zakresie prac remontowych wykazują zabytkowe kamienice położone na terenie śródmieścia.

W latach 2011-2016 wydano 288 pozwoleń na remont budynków mieszkalnych (44% pozwoleń dla całego miasta) położonych na terenie obszaru rewitalizacji, jak i 111 pozwoleń na remont budynków pełniących inne funkcje (43% ogółu wydanych pozwoleń tego typu). Statystyka ta obrazuje wysokie zapotrzebowanie na sukcesywne dokonywanie modernizacji tkanki budowlanej na terenie centrum miasta. Poczynione inwestycje nie są jednak wystarczające, potrzeby wciąż są znaczne, a wiele budynków wymaga remontów: kominów, klatek schodowych i korytarzy, ścian, stropów, schodów, balkonów, ogrodzeń, ciągów pieszych, podwórek, instalacji wodno-kanalizacyjnych i elektrycznych, wymiany stolarki okiennej i drzwiowej oraz wykonania izolacji poziomej i pionowej ścian fundamentowych. Przykładem wysokiego zapotrzebowania na prace remontowe mogą być budynki administrowane przez Przedsiębiorstwo Gospodarki Mieszkaniowej Sp. z o.o. w Przemysłu (por. tabela), gdzie znaczna część budynków wymaga dokonania prac termomodernizacyjnych lub wymiany instalacji grzewczych na bardziej efektywne ekonomicznie i środowiskowo (np. podłączenie do sieci gazowej).

Tabela 19. Potrzeby remontowe w budynkach administrowanych i zarządzanych przez PGM Sp. z o.o. w obszarze rewitalizacji

Lp	osiedle	Liczba budynków ogółem [szt]	Liczba budynków wymagających:		
			remontu dachu	remontu elewacji	podłączenia do gazu
1	Nr 1 – Stare Miasto	99	37%	63%	68%
2	Nr 16 – Mickiewicza	23	30%	74%	30%
3	Nr 13 – Przemysława	42	55%	86%	64%
4	Nr 12 – Łukasińskiego	77	36%	81%	53%
5	Nr 14 – Słowackiego	13	15%	38%	85%
Razem:		254	38%	72%	57%

Źródło: dane Przedsiębiorstwa Gospodarki Mieszkaniowej Sp. z o.o. w Przemysłu

Sieci wodociągowa i kanalizacyjna obsługujące mieszkańców obszaru rewitalizacji są na wielu odcinkach w złym stanie technicznym. Ze względu na wiek (nawet przedwojenne), technologię wykonania, jak również surowce użyte w procesie produkcyjnym elementów składowych, sieci wymagają ciągłych remontów i wymiany. Pilne inwestycje w tym zakresie zostały zidentyfikowane na ulicach: Mickiewicza, Słowackiego, Obozowa, Tatarska, Mostowa, Dworskiego, Wodna, Sienkiewicza, Ratuszowa, Kamienny Most-Plac Legionów, Zamkowa, Kapitulna.

Łącznie 202 budynki z obszaru rewitalizacji posiadają przyłącze do ciepłownika, z tego 142 stanowią budynki mieszkalne lub mieszkalno-usługowe. Oznacza to, iż około 11% budynków mieszkalnych posiada przyłącze do sieci ciepłowniczej, czyli nieznacznie powyżej przeciętnego poziomu dla miasta 9,1%. Główna istniejąca infrastruktura sieci ciepłowniczej na terenie obszaru jest w dobrym stanie technicznym (zdecydowaną większość sieci stanowią rurociągi preizolowane). Problem stanowi jej zasięg – wiele obiektów na terenie osiedli znajduje się z dala od istniejącej sieci lub też z innych powodów (duże zagęszczenie uzbrojenia podziemnego, niekorzystne ukształtowanie terenu, zabytkowe budowle i nawierzchnie na trasie planowej rozbudowy sieci) podłączenie nowych obiektów jest trudne i kosztowne. W powiązaniu do względnie niewielkiego przyrostu mocy grzewczej dla przyłączanego obiektu (większość przyłączanych obiektów stanowią kamienice o zapotrzebowaniu mocy grzewczej poniżej 70kW natomiast obiektów większych jak bloki mieszkalne czy duże obiekty handlowe jest niewiele lub znajdują się w dużej odległości) przekłada się to na wysoki koszt podłączenia pojedynczego obiektu, a średnia roczna stopa zwrotu inwestycji jest dość niska.

Miejskie Przedsiębiorstwo Energetyki Ciepłej Sp. z o.o. nie posiada obecnie sieci ciepłowniczej w obrębie osiedla Słowackiego. Rozwój sieci na tym obszarze ograniczony jest znaczącym rozproszeniem zabudowy, dużym zróżnicowaniem terenu i oddaleniem od obecnego przebiegu sieci. Powyższe uwarunkowania wpływają wysoce negatywnie na racjonalność techniczną i ekonomiczną rozwoju sieci na tym terenie oraz na uzyskany efekt ekologiczny związany z ograniczeniem niskiej emisji. Dlatego Miejskie Przedsiębiorstwo Energetyki Ciepłej Sp. z o.o. poprzez realizację projektu nr 6 pn. „Rozwój sieci energetyki ciepłej na obszarze rewitalizacji” zamierza rozwijać istniejącą sieć ciepłowniczą na osiedlach, gdzie już istnieje i gdzie zagęszczenie obiektów ogrzewanych przez spalanie paliw stałych jest szczególnie duże. Głównym celem zgłoszonego przez MPEC projektu jest ograniczenie niekorzystnego zjawiska niskiej emisji, występującego szczególnie na obszarach o dużym zagęszczeniu obiektów ogrzewanych przez spalanie paliw stałych – znacznie większym niż zagęszczenie występujące na osiedlu Słowackiego. Na obszarach objętych projektem występuje

przewaga kamienic posiadających instalacje grzewcze oparte na spalaniu węgla i paliw stałych i tutaj z uwagi m.in. na aspekt ekologiczny potrzeby budowy przyłączy ciepłowniczych oraz potrzeby rozbudowy sieci ciepłowniczej są największe.

Ponadto ujęte w projekcie nr 6 obiekty zlokalizowane przy ul. Słowackiego nr 74, 76, 78A, 78B, 78C, 78D, 80 zawierają się w obszarze osiedla Przemysława.

Problem stanowi także stan zamożności mieszkańców. Potencjalnych odbiorców często nie stać na sfinansowanie instalacji wewnętrznych w budynkach i lokalach. Konieczność dostosowania instalacji starego budownictwa, często o charakterze zabytkowym tylko podwyższa te koszty.

Na wszystkich osiedlach wchodzących w skład obszaru rewitalizacji z uwagi na charakter zabudowy (przewaga starego budownictwa) rozbudowa infrastruktury ciepłowniczej (sieci, przyłączy oraz węzłów ciepłych) umożliwi ograniczenie niskiej emisji poprzez likwidację palenisk na paliwo stałe i zamianę starych, niskosprawnych źródeł ciepła na nowoczesne indywidualne węzły ciepłownicze.

Istotną kwestią odnoszącą się zarówno do sfery funkcjonalno-przestrzennej, jak i technicznej jest stan dróg na obszarze rewitalizacji. Sytuacja w tym zakresie przedstawia się następująco.

W okresie ostatnich kilkunastu lat nastąpiła znaczna poprawa stanu infrastruktury drogowej na terenach wyznaczonych do rewitalizacji. Na osiedlu Stare Miasto w ramach zadania „Rewitalizacja Starego Miasta w Przemyslu” została wykonana przebudowa ulic : Franciszkańskiej, Kazimierzowskiej, Asnyka, Grodzkiej, Biskupiej, Zamkowej, Katedralnej, Placu Katedralnego, Placu Dominikańskiego, Placu Niepodległości, Władycze. Ponadto zostały wyremontowane ulice: Wodna, Mostowa i Ratuszowa. Przebudowany został również odcinek drogi krajowej nr 28 tj. ulice: Sanocka, Wybrzeże Marszałka Józefa Piłsudskiego oraz ulica Jagiellońska.

Na osiedlu Adama Mickiewicza kontynuowany jest remont drogi krajowej nr 28, polegający na wymianie nawierzchni chodników oraz wzmocnieniu nawierzchni jezdni na odcinku ulicy Mickiewicza.

Osiedle Waleriana Łukasińskiego również posiada przebudowane główne ciągi komunikacyjne, tj. ulice Bakończycką, Leszczyńskiego, Łukasińskiego oraz Żołnierzy I Armii Wojska Polskiego.

Na osiedlu Słowackiego przebudowano ulicę Słowackiego, leżącą w ciągu drogi wojewódzkiej nr 885 oraz ulice: Fabryczną i Piastowską.

Ulice Przemysława, Wandy, Sucharskiego, zlokalizowane na osiedlu Przemysława są w dobrym stanie technicznym.

Pomimo wykonania przebudowy znacznej części głównych ciągów komunikacyjnych na w/w osiedlach w okresie ostatnich kilkunastu lat, w dalszym ciągu modernizacji wymagają pozostałe ulice. Po dokonaniu szczegółowej analizy stanu infrastruktury drogowej na terenach wyznaczonych do rewitalizacji zdiagnozowano następujące potrzeby.

Na osiedlu Stare Miasto niezbędne jest zagospodarowanie i zabudowa terenu Rynku. Uwzględniając kierunek rozwoju obszaru rewitalizacji dotyczący turystyki i rekreacji należy wziąć pod uwagę budowę ścieżki rowerowej wzdłuż Sanu – połączenie dotychczas wykonanych ścieżek od kładki pieszo-rowerowej do mostu im. Ryszarda Siwca.

Na osiedlu Adama Mickiewicza oraz Łukasińskiego kontynuacji wymaga przebudowa odcinka drogi krajowej nr 28, tj. ulicy Mickiewicza i Dworskiego.

Ponadto na osiedlu Łukasińskiego odnowy wymagają nawierzchnie jezdni i chodników ulic: Tarnawskiego, Niewiadomskiego, Głowackiego.

Na osiedlu Przemysława większość dróg wymaga modernizacji i remontów. Ważna potrzeba dotyczy rozbudowy drogi powiatowej nr 2134R, w ciągu której zlokalizowana jest ulica Tatarska i Ludwika Pasteura.

Podsumowując analizę sfery technicznej sformułowano listę głównych problemów, deficytów i potencjałów obszaru oraz wskazano potrzeby z nich wynikające, które zostaną przełożone na cele i kierunki działań, a także pod warunkiem dostępności środków na projekty rewitalizacyjne.

Główne problemy, deficyty i potencjały obszaru rewitalizacji w sferze technicznej:

- Duży odsetek budynków o starzejącej się konstrukcji, wymagających dużych nakładów inwestycyjnych,
- Rozwinięta sieć infrastruktury wodno-kanalizacyjnej, ale na wielu odcinkach w złym stanie,
- Niedobory sieci ciepłowniczej i trudności w jej rozbudowie spowodowane gęstością i charakterem zabudowy śródmiejskiej,
- Ulice śródmieścia w stosunkowo dobrym stanie technicznym,
- Rozwinięta sieć gazowa.

Potrzeby w sferze technicznej wynikające ze zdiagnozowanych problemów i deficytów występujących na obszarze rewitalizacji oraz jego potencjału:

- Modernizacja i termomodernizacja budynków mieszkalnych i użyteczności publicznej,
- Modernizacja sieci wodno-kanalizacyjnej,
- Rozbudowa sieci ciepłowniczej w obszarze rewitalizacji.

5. **Sfera środowiskowa**

Obszar rewitalizacji to w północnej części przy Sanie rejon silnie zurbanizowany o dużej gęstości zabudowy wielorodzinnej. Obszary centralne szczególnie narażone są na hałas komunikacyjny. Wiele budynków mieszkalnych i użyteczności publicznej, szczególnie w tym rejonie, to obiekty o mocno zużytej substancji budowlanej, o niskiej termoizolacyjności i nieekologicznej technologii grzewczej. Do wielu obiektów nie dociera sieć ciepłownicza. Dodatkowo występuje tu wzmożony ruch samochodowy, a wiele samochodów jest ponad 10 letnich. Czynniki te wpływają na zanieczyszczenie powietrza i powstanie efektu tzw. niskiej emisji. Jak wynika z analizy danych pomiaru jakości powietrza dokonywanych w pobliskiej (ul. Grunwaldzka) stacji Głównego Inspektoratu Ochrony Środowiska w

okresie zimowym dochodzi do wielokrotnego przekroczenia norm dla PM 2,5. Przekroczenia dotyczą także innych związków szkodliwych dla zdrowia.

Jak pokazują wyniki inwentaryzacji przeprowadzonej na potrzeby opracowania *Programu usuwania azbestu z terenu Gminy Miejskiej Przemyśl na lata 2013-2032* (por. podrozdział Sfera środowiskowa w Diagnostyce kontekstowej) znaczna część obiektów zawierających azbest jest zlokalizowana na obszarze rewitalizacji. Łącznie na obszarze znajdują się 42 obiekty, które pokryte są wyrobami azbestowymi o łącznej powierzchni szacowanej na około 4 195 m² i łącznej masie wynoszącej około 46,1 Mg, co stanowi 23% obiektów oraz 24% powierzchni i 23% masy wyrobów zinwentaryzowanych ogółem na terenie miasta. Udział budynków pokrytych azbestem na obszarze rewitalizacji stanowi 3,2% zabudowy mieszkaniowej, co odpowiada wartości średniej dla miasta (3,2%). Skalę zjawiska na obszarze rewitalizacji należy uznać za znaczącą, biorąc pod uwagę fakt, iż na terenie zajmującym łącznie 15% powierzchni miasta znajduje się 23% obiektów o negatywnym oddziaływaniu na środowisko i zdrowie mieszkańców. Szczególnie wysokie natężenie problemu obecności wyrobów zawierających azbest jest widoczne na osiedlu Juliusza Słowackiego - 27 obiektów (15% ogółu zinwentaryzowanych budynków na terenie miasta; 2. najwyższy wynik w mieście), choć także na osiedlu Przemysława problem ten jest relatywnie duży - 14 obiektów (8% ogółu, 5. najwyższy wynik w mieście). Na osiedlu Waleriana Łukasińskiego znajduje się 1 obiekt, który wymaga wymiany pokrycia dachowego i usunięcia płyt azbestowych. Na pozostałych osiedlach wchodzących w skład obszaru rewitalizacji: Starym Mieście oraz osiedlu Adama Mickiewicza nie zinwentaryzowano obiektów tego typu.

Istotny dla sfery środowiskowej jest stan zieleni miejskiej. W podziale na osiedla wchodzące w skład obszaru rewitalizacji stan ten przedstawia się następująco.

W rejonie Starego Miasta znajdują się zorganizowane tereny zielone takie jak: Park Zamkowy im. Mariana Strońskiego, Wzgórze Zamkowe, Rynek i Plac Dominikański, Plac Legionów, Plac Niepodległości. Osobliwy element stanowi niezagospodarowany obszar z oczkami wodnymi przy ul. Sanockiej. W Parku Zamkowym im. Mariana Strońskiego skład roślinny jest zróżnicowany. Drzewostan zróżnicowany jest wiekowo i ze względu na wiek (niektóre egzemplarze mają około 200 lat) oraz rozmiary, jest objęty ochroną konserwatorską, a 28 sztuk drzew jest pomnikami przyrody. Ma charakter naturalny, miejscami leśny i należy go zachować w takim stanie. Na Rynku występują formowane lipy. W obrębie Placu Dominikańskiego dominuje starodrzew, który należy zachować. Jest on również obsadzony bylinami i krzewami. Obydwa miejsca są ukwiecane roślinami sezonowymi (rabaty, gazony). Na Placu Legionów dokonano nasadzeń wiązów, natomiast Plac Niepodległości jest obsadzony głównie krzewami. Miejsca te nie wymagają obecnie przebudowy. Teren wokół oczek wodnych ma naturalny charakter, który należałoby zachować. Planując jego zagospodarowanie, należy pozostawić niektóre części w stanie nienaruszonym (bez wykaszania).

Na osiedlu Adama Mickiewicza nie istnieją zorganizowane elementy zieleni miejskiej, jedynie zieleń przyuliczna. Przy ul. Mickiewicza, jednej z głównych ulic, stanowiących wjazd do centrum miasta, dominują lipy o nieestetycznym wyglądzie i w niezbyt dobrej kondycji. Należałoby je usunąć i nasadzić drzewa o małych koronach. Należy też przebudować zieleń w trójkącie u zbiegu ulic Mickiewicza, Dworskiego i Placu Na Bramie, zastępując obecne nasadzenia kwiatami sezonowymi

(wiosennymi, letnimi i jesiennymi). Bardzo ważne jest zastosowanie roślin dających natychmiastowy, spektakularny efekt wizualny (kolorystyczny), stosownie do tego miejsca.

Na terenie osiedla Waleriana Łukasińskiego nie istnieją zorganizowane tereny zieleni, jedynie zielen przydrożna. Przy ul. Łukasińskiego, Dworskiego, Puszkina, Leszczyńskiego i Zamenhoffa rosną m.in. lipy i klony. Należałoby przebudować lub zagospodarować trójkąt w jezdni przy ulicach Leszczyńskiego i Zamenhoffa. Rosnące przy ul. I Armii Wojska Polskiego i Bakończyckiej kasztanowce i robinia akacjowa, nawiązują do starodrzewia rosnącego na terenie Parku Lubomirskich. Ulica Bakończycka jest częściowo obsadzona dębami piramidalnymi.

W odniesieniu do osiedla Słowackiego należy przebudować drzewostan przy ulicy Słowackiego do wysokości Cmentarza Głównego, zastępując nowymi nasadzeniami formowane, rachityczne i nieestetyczne lipy, które są w złym stanie zdrowotnym. W dalszej części ulicy rosną wierzy, które należałoby zastąpić innymi gatunkami. Zielen zlokalizowana w rejonie nowego i starego wysypiska odpadów sugeruje się pozostawić w stanie nienaruszonym lub z niewielką ingerencją, zachowując ich naturalny charakter.

Na terenie Cmentarza Głównego (osiedle Przemysława) znajduje się sędziwy drzewostan, który w znacznej części cmentarza objęty jest ochroną konserwatorską. Większość drzew skupiona jest wzdłuż ogrodzenia, alejek i obramowań mniejszych kwater grzebalnych. Przeważają drzewa o wysokości 20-25m, gatunkowo dominują żywotniki, świerki, modrzewie i lipy. W części najstarszej, wiek drzew określa się na 100 lat i powyżej. Niektóre drzewa ze względu na wiek i spore rozmiary są szczególnie interesujące i ważne. Podobny, lecz nieco młodszy jest drzewostan na Cmentarzu Wojskowym przy ul. Przemysława. Obiekty te, ze względu na wartość historyczną, należy objąć szczególną ochroną. Osobliwością tego osiedla jest teren Zniesienia i Kopca Tatarskiego, porośnięty dziką roślinnością wysoką, średnią i niską. Teren ten należy chronić i w przypadku podjęcia się jego przebudowy sugeruje się pozostawienie go bez większej ingerencji, zachowując jego walory przyrodnicze i krajobrazowe. Sugeruje się pozostawienie niektórych jego części w stanie dzikim, bez wykaszania. Okolic ul. Grochowskiej, Przemysława, Ziemowita, nie widzi się potrzeby obsadzania zielenią wysoką.

Mając na celu podniesienie atrakcyjności w/w terenów, należy rozważyć zaplanowanie większej liczby ukwieczonych punktów tj. rabat, gazonów oraz wiszących kwietników, jak również przebudowę istniejących miejsc do ukwiecania w pasach drogowych.

Podsumowując analizę sfery środowiskowej sformułowano listę głównych problemów, deficytów i potencjałów obszaru oraz wskazano potrzeby z nich wynikające, które zostaną przełożone na cele i kierunki działań, a także pod warunkiem dostępności środków na projekty rewitalizacyjne.

Główne problemy, deficyty i potencjały obszaru rewitalizacji w sferze środowiskowej:

- Zanieczyszczenie powietrza wynikające z niskiej emisji,
- Duży hałas komunikacyjny, szczególnie w centralnych obszarach przy Sanie,
- Stosunkowo dużo obiektów zawierających azbest,
- Miejscowe niedobory zieleni miejskiej i konieczność jej rewaloryzacji.

Potrzeby w sferze środowiskowej wynikające ze zdiagnozowanych problemów i deficytów występujących na obszarze rewitalizacji oraz jego potencjału:

- Rozwiązanie problemu niskiej emisji,
- Zwiększenie w przewozach udziału transportu alternatywnego,
- Usunięcie wyrobów azbestowych,
- Odnowa zieleni miejskiej.

6. Obszar rewitalizacji w badaniu społecznym

Metodyka badań

Na potrzeby pogłębienia diagnozy potencjałów i problemów obszaru rewitalizacji przeprowadzono badania społeczne w formie wywiadów pogłębionych. Zostały one przeprowadzone z przedstawicielami mieszkańców oraz stowarzyszeń i organizacji społecznych (pozarządowych) działających w Przemysłu w dniach 31 stycznia i 1 lutego 2017 r.

Spośród 95 stowarzyszeń i organizacji wywiady przeprowadzono z przedstawicielami 11, wybranych za pomocą prostego doboru losowego. Ich wypowiedzi są oznaczane w dalszej części tekstu przez (S). Z grupy 149 przedstawicieli wspólnot mieszkaniowych wywiadu udzieliło 12, wyłonionych za pomocą doboru losowo-warstwowego, gdzie warstwami były poszczególne osiedla. Charakterystyczne kwestie wypowiedziane przez mieszkańców oznaczano dalej jako (M). Wywiady, przeprowadzone metodą telefoniczną (CATI), miały charakter anonimowy – liczyła się przynależność respondenta do danej grupy.

Wnioski z wywiadów

Rozmowy były prowadzone w oparciu o zestaw pytań, który poniżej będzie podany wraz z tyżącymi się poszczególnych kwestii wnioskami i wypowiedziami.

1. Jak ogólnie ocenia Pani/Pan sytuację społeczno-gospodarczą w Przemysłu? Czy miasto na tle innych znanych Pani/Panu w Polsce jest atrakcyjnym do zamieszkania, pracy, czy prowadzenia działalności?

Indagowani oceniali sytuację jako bardzo trudną, złą, co najwyżej średnią (jedynie jedna z mieszkank ocenila jako bardzo dobrą). Jako kluczową przyczynę podawano trudną sytuację na rynku pracy (mały rynek pracy, niewiele większych przedsiębiorstw, wysokie bezrobocie), co powoduje, że młodzi ludzie opuszczają Przemysł lub doń nie wracają po zakończeniu nauki, przez co miasto się starzeje i popada w stagnację.

Pojawiła się też uwaga, że miasto nie wykorzystuje możliwości rozwojowych wynikających z położeniem przy granicy z Ukrainą (co jednak w obecnej sytuacji Ukrainy wydaje się trudne).

W związku z powyższym nie wskazywano miasta jako atrakcyjnego do pracy. Odnośnie prowadzenia działalności gospodarczej było podobnie, przeważały głosy negatywne, warto przytoczyć następujące wypowiedzi:

- *„Zależy od dziedziny; najwięcej rozwinięty jest handel zagraniczny; jeśli coś się rozwine, zaraz konkurencja go niszczy” (M),*
- *„Jest już bardzo dużo – nie ma już co otworzyć” (M).*

Szczególnie powyższa wypowiedź może zadziwiać w sytuacji obiektywnie niskiego poziomu przedsiębiorczości. Odnotowano trzy wypowiedzi mieszkańców, negatywnie oceniające fakt konkurencji. Może świadczyć bądź o niewłaściwych zasadach rywalizacji w sferze gospodarczej, bądź o braku przyzwyczajenia do warunków wolnego rynku.

Pojawiła się wypowiedź wiążąca funkcjonowanie dużych zakładów z małymi firmami:

- *„gdyby było więcej zakładów – prowadzę działalność, to muszę mieć zbyt” (M).*

Odnotowano kilka wypowiedzi zawierających argumenty oddające specyfikę miasta, jak:

- *„Przez przesunięcie autostrady A-4 na Korczową doszło do marginalizacji miasta; istniejące przedsiębiorstwa są za słabe – ile można tworzyć aptek, salonów fryzjerskich” (S),*
- *„zaczęło się to, kiedy zlikwidowano województwo przemyskie – następuje totalna degradacja” (M),*
- *„Jest słabe wsparcie dla młodych firm – ludzie firmy raczej zamykają; chyba że jest to duża firma zagraniczna, która potrzebuje taniej siły roboczej – dwujęzycznej” (S),*
- *„także pod względem obywatelskości – realnego uczestnictwa mieszkańców w życiu miasta, jak i zainteresowania władz tym, czego ludzie naprawdę potrzebują – jest słabo” (S),*
- *„Starsi są przywiązani – jeden dom, jedno miejsce pracy. U nas ludzie nadal nie myślą tymi kategoriami, że należy zmienić mieszkanie, szukać pracy. Ludzie są roszczeniowi” (S),*
- *„urząd tłumaczy się brakiem pieniędzy” (S),*
- *„strefa ekonomiczna świeci pustkami” (S),*
- *a wszystko kwituje gorzka konstatacja:
„Prosperują tylko zakłady pogrzebowe” (S).*

Przemysł jawi się natomiast w wypowiedziach jako miasto atrakcyjne turystycznie, pięknie położone, względnie zdrowe do życia, zwłaszcza na obrzeżach (z powodu smogu w centrum).

Dlatego w kilku odpowiedziach wskazywano na atrakcyjność miasta jako miejsca zamieszkania, z następującymi uwagami:

- *„Dla ludzi nie utrzymujących się z pracy w Przemyslu – pięknie położone” (S),*
- *„Do odpoczynku” (S),*
- *„Młodzież ucieka ponieważ nie ma pracy; gdyby była, byłoby OK” (M).*

Zwracano uwagę na potrzeby rozwoju infrastruktury rekreacyjnej i turystycznej (kilka wypowiedzi, w tym jedna o braku basenu), ale dominował temat braku miejsc pracy (w każdym przypadku).

2. Jak Pani/Pan rozumie termin rewitalizacja? Z czym się Pani/Panu kojarzy?

Rewitalizacja kojarzy się zwykłym mieszkańcom i przedstawicielom części organizacji z odnową, postrzeganą często w kategoriach odnowy substancji materialnej (kamienic), choć zdarzały się wypowiedzi wskazujące na szersze odniesienie (takie jak na przykład „odnowa wizerunku”).

Warto jednak, jako probierz, przytoczyć następującą:

- *„zagospodarowanie przestrzeni dawniej zabudowanej, a obecnie pod skwerami” (M).*

Natomiast przedstawiciele 4 organizacji pozarządowych przejawiali znajomość istoty pojęcia i procesu rewitalizacji, wśród nich jedna osoba (uczestnicząca w Zespole ds. Opracowania Lokalnego programu rewitalizacji miasta Przemysła na lata 2016-2023) podała niemal ustawową definicję:

- *„Kompleksowe ujęcie społeczne, gospodarcze - ekonomiczne na terenie miasta – wiąże się ze sprawami bezrobocia, przedsiębiorczości, renowacji budynków; ma spowodować stworzenie projektów łączących ekonomię społeczną, na rzecz stworzenia większych wspólnot współdziałających np., na rzecz zmniejszenia bezrobocia, zatrudnienia” (S),*

Inne wypowiedzi tego rodzaju to:

- *„Odbudowa miasta, polepszenie bytu społeczeństwa, podniesienie poziomu przedsiębiorczości, aby ludzie mieli gdzie pracować i wydawać pieniądze” (S),*
- *„Próba przywrócenia do poprawnego funkcjonowania jakiegoś obrębu miasta czy miejscowości, które dotąd było obciążone patologiami społecznymi, małą ilością miejsc pracy, słabym dostępem do kultury; wiąże się czasem z <inwestycją w mury>, ale podstawową kwestią jest pomysł na aktywizację ludzi, aby <martwa dzielnica> zaczynała żyć, aby znów osiedlali się w niej ludzie, aby nie uciekali ze strachu przed niskim poziomem życia”*

3. Przed przystąpieniem do opracowania lokalnego programu rewitalizacji należy wyznaczyć obszary zdegradowane i rewitalizacji. Obszary zdegradowane według Ustawy o rewitalizacji to rejony miasta charakteryzujące się koncentracją negatywnych zjawisk społecznych oraz problemów w takich sferach, jak: gospodarcza, przestrzenno-funkcjonalna, techniczna lub środowiskowa. Czy jest Pani/Pan w stanie wskazać takie obszary w Przemyślu i uzasadnić wskazanie?

Uczestnicy wywiadów rzadko wskazywali takie obszary, nawet, jeśli jednoznacznie oceniali sytuację w mieście jako złą. Wśród konkretnych wskazań odnotowano Stare Miasto, a także obszary położone obok w kierunku wschodnim – ul. A. Mickiewicza, J. Słowackiego, A. Dworskiego i boczne – F. Smolki, L. Tarnawskiego. W jednym przypadku wskazano zlikwidowane zakłady przemysłowe, w jednym – rynek (bazar) przy ul. Sportowej. Wskazania te są zbieżne z wynikami analizy wskaźnikowej.

Jako powody wskazywano głównie stan zabudowy i zaniedbania estetyczne, a także stagnację społeczną. Podnoszono też kwestie własnościowe – prywatyzację nieruchomości (co obniża wpływ władz publicznych na ich stan i zagospodarowanie) oraz sprawę mienia pożydowskiego, stanowiącego bądź mieszkaniowy zasób komunalny (w złym stanie), bądź przejmowanego przez zewnętrzne organizacje z utratą wszelkiego wpływu.

Zanotowano też pewne powody charakterystyczne – w odniesieniu do Starego Miasta:

- „Przemyśl jest miastem z b. zwartą zabudową, położonym w niecce, kotlinie, kamienice przylegają do siebie, uliczki są wąskie – trzeba odnawiać to, co jest, to jest atut, trzeba wprowadzać inną działalność, nie tylko mieszkaniową” (M),
- „jest zaniedbane, brudno, ludzie palą czym popadnie – brak CO, nie można wyjść z dzieckiem na ulicę; kamienice zniszczone” (M),
- „brak tam życia, żyje tam urząd i kilka restauracji, zniknęło życie gospodarcze, prawie nie ma sklepów, <prawie sam socjal>; kiedy zamykają się urzędy, centrum miasta przestaje żyć” (S),
- „Modna jest sprawa smogu – więc wymiana pieców węglowych na ciepło systemowe, remont elewacji – gdy się przyjeżdża, to się pierwsze rzuca w oczy” (M);

- w odniesieniu do obszarów w okolicach ul. A. Mickiewicza, J. Słowackiego:

- „miejsca koncentracji starszych ludzi, gdzie nie ma wymiany mieszkańców” (S),
- „część zabytkowa, poaustriacka ma kilka kamienic, co szpeci miasto; poza tym ludzie są tam ubodzy i palą w piecach czym się da” (S).

W przypadku wskazania jakiegokolwiek obszaru w pyt. 3., zadawano pytanie 4. o następującej treści:

4. Jakie przedsięwzięcia powinny być na tych obszarach podjęte w pierwszej kolejności?

Podawano rozwiązania nawiązujące do wypowiedzi w pyt. 3:

- „Doprowadzenie sieci ciepłowniczej do mieszkań – byśmy swobodnie oddychali” (M)
- „Uświadomienie ludzi na temat - co się pali – <akcja smog>; odrestaurowanie zabytkowych kamienic – to przyciągnie turystów, a także uświadomienie ludzi, by dbali o zabytki” (S),
- „Postawienie w dużej mierze na turystykę i na wszystko co z nią jest związane. Budowa dużego lub wsparcie istniejącego ośrodka edukacyjnego celem ściągnięcia młodych ludzi” (S).

Warto tu przytoczyć inną, bardzo obrazową i cenną wypowiedź:

- „nie wystarczy prosta inwestycja typu remont, budowa – chodzi o młodych ludzi, którzy tam żyją, narzucają styl życia przesiadując na ulicach, taką <kibolską normę>, chodzi o <życie duchowe>, by do tego obszaru zaczęli napływać ludzie, którzy będą chcieli realizować swoje zainteresowania, aby chociaż w pewnych momentach struktura społeczna tego obszaru się zmieniła;
- Nie chodzi o imprezy kulturalne, które się odbywają, ale by udostępnić lokale miejskie, nie tylko na działalność gospodarczą, ale kulturalną, realizację pasji, zainteresowań, niekoniecznie zyskowych – dla księgarzy, na stowarzyszenia – to byłoby dla miasta bezkosztowe” (S).

Odnotowano też wypowiedź szczegółową, wskazującą możliwości podjęcia konkretnych form działania i konkretnej współpracy – dotyczącą obszaru wokół ul. A. Dworskiego, J. Słowackiego:

- „Tam są kamienice z ubikacjami na zewnątrz lub w bardzo trudnych warunkach – ogólna zmiana warunków życia, podjęta wspólnie z Radą Osiedla, także z miejscem na skwer, plac zabaw <dla wnuków, jeśli przyjadą>, dom dziennego pobytu – jest tam kilka pustostanów, Nowa Synagoga (Scheinbacha) – przekazano Fundacji „Dziedzictwo”, obecnie jest pustostanem, niedługo dach się zawali” (S);

Dotyczy Starego Miasta:

- „sam Rynek miał projekt – krytykowany, ale ludzie nie poszli referendum” (S).

IV. Wizja obszaru po przeprowadzeniu rewitalizacji

Określona wizja obszaru po przeprowadzeniu rewitalizacji stanowi wyraz aspiracji władz samorządowych, mieszkańców i pozostałych interesariuszy rewitalizacji, obrazujący docelowy stan obszaru po przeprowadzeniu procesu rewitalizacji.

Należy zakładać, że skala nagromadzonych problemów, hamujących rozwój obszaru wskazanego do rewitalizacji, powoduje, iż ich całkowite wyeliminowanie nie będzie możliwe w przyjętym horyzoncie czasowym programu. Zintegrowane działania ujęte w programie mają zatem w jak najszerszym zakresie ograniczyć wpływ zdiagnozowanych czynników negatywnych, tworząc tym

samym trwały fundament dla pełnej odnowy społecznej, gospodarczej, przestrzenno-funkcjonalnej i środowiskowej obszaru rewitalizowanego miasta

WIZJA OBSZARU PO PRZEPROWADZENIU REWITALIZACJI

Postulat główny

Obszar rewitalizacji to miejsce niezwykle, przyciągające charakterem miasta o bogatej historii, miasta wielokulturowego, przygranicznego, miasta, w którym chce się żyć i które chętnie się odwiedza. W śródmieściu Przemysła, w oparciu o jego potencjał ludzki, działające liczne stowarzyszenia kulturalne, organizacje religijne, instytucje kultury, bazę rekreacyjną i turystyczną, rozwija się sektor kreatywny, przemysł rozrywki i działalność turystyczna, a także specjalistyczne usługi i handel. Mieszkańcy obszaru rewitalizacji stają się beneficjentami tych przemian, a młode innowacyjne firmy zasiedlają centrum miasta, współtworząc jego niepowtarzalny klimat.

Mieszkańcy obszaru śródmiejskiego Przemysła, osiedli mieszkaniowych Stare Miasto, Adama Mickiewicza, Waleriana Łukasińskiego, Juliusza Słowackiego i Przemysława stanowią świadomą, zaangażowaną społecznie i obywatelsko społeczność. Liczne inicjatywy społeczne i programy aktywizacji zawodowej wspierane przez miasto pozwoliły ograniczyć zjawisko wykluczenia, bezrobocia i ubóstwa. Aktywność zawodowa mieszkańców spójna jest z kierunkami rozwoju gospodarczego obszaru śródmiejskiego Przemysła i całego miasta. Mieszkańcy uczestniczą w rozwoju sektora kreatywnego oraz usług turystycznych i rekreacyjnych, a także innych usług centrotwórczych i handlu specjalistycznego.

Wielokulturowość Przemysła, szczególnie wyeksponowana w historycznym centrum miasta, przejawiająca się poprzez działalność licznych organizacji pozarządowych, instytucji kultury i organizacji religijnych różnych wyznań, stanowi filar integracji społecznej i tożsamości lokalnej. Mieszkańcy, dla których wartości związane z historią i kulturą miasta są ważne, przyczyniają się do rozwoju Przemysła i wykorzystania ogromnego potencjału śródmieścia z jego zabytkami i ofertą zamieszkania oraz odwiedzania.

Projekty edukacyjne realizowane przez placówki oświatowe, podmioty świadczące usługi sportowo-rekreacyjne, doprowadziły do poprawy wyników edukacyjnych uczniów na wszystkich poziomach nauczania, a organizowane zajęcia dodatkowe pozwalają na rozwój pasji i umiejętności dzieci i młodzieży, budując tym samym kapitał ludzki na kolejne lata. Motywacja do nauki płynie przede wszystkim ze strony rodziców, ale kształtowana jest także za pośrednictwem angażowania młodzieży w zajęcia sportowe, których oferta jest stale rozwijana i znacząco poszerza się dzięki zrealizowanym przedsięwzięciom infrastrukturalnym dotyczącym bazy sportowo-rekreacyjnej.

Dostęp do wysokiej jakości usług medycznych, szczególnie związanych z profilaktyką i terapią świadczoną na rzecz osób niepełnosprawnych, a także uzależnionych, oraz oferty sportowo-rekreacyjnej przekłada się na świadomość zdrowotną mieszkańców i ich aktywność ruchową. Szeroka oferta wydarzeń i zajęć kulturalno-artystycznych i sportowych pozwala na rozwój pasji i zdobywanie nowych zdolności przez osoby w każdym wieku.

Uwrażliwienie na sprawy współobywateli oraz dbałość o otoczenie i wizerunek obszarów śródmiejskich wpływają na zmniejszenie przestępczości, wzrost poczucia bezpieczeństwa wśród mieszkańców Przemysła, a także silniejsze utożsamianie się z miejscem zamieszkania.

Sfera gospodarcza

Sfera gospodarcza obszaru rewitalizacji poprzez rozwój sektora kreatywnego, turystycznego i przemysłu rozrywki, a także usług i handlu specjalistycznych jest kołem napędowym rozwoju śródmieścia Przemysła. Jej rozwój wspierają inwestycje w infrastrukturę turystyczną, rekreacyjną i kulturalną, udogodnienia dla młodych przedsiębiorców i specjalizacje zasobów ludzkich.

Odnowiona przestrzeń centrum miasta sprzyja integracji, przyciągając zainteresowanie mieszkańców i turystów. W odrestaurowanych budynkach kamienic pojawiają się estetyczne witryny nowych sklepów i punktów usługowych, a przy skwerach i placach lokalizowane są atrakcyjne punkty gastronomiczne i restauracyjne.

Dzięki aktywnej promocji i przygotowaniu atrakcyjnej oferty inwestycyjnej przez miasto Przemyśl, inwestorzy chętnie lokują swoją działalność na terenach śródmieścia, dając nowy impuls prorozwojowy tym terenom i ich otoczeniu. Zwiększył się udział w strukturze gospodarczej obszaru rewitalizacji firm o potencjale do generowania innowacji, z sektora kreatywnego (kultura, architektura, sztuki plastyczne i inne, reklama), turystycznego, a także przemysłu rozrywki. Mieszkańcy miasta chętnie podejmują samozatrudnienie, w czym pomocne jest otrzymywane wsparcie od lokalnych instytucji otoczenia biznesu.

Prężnie rozwijający się sektor MŚP przekłada się na wzrost zatrudnienia i poprawę sytuacji bytowej mieszkańców. Atrakcyjna oferta na lokalnym rynku pracy skłania młode osoby do osiedlania się na terenie obszaru rewitalizacji i wiązania swojej przyszłości zawodowej i osobistej z miastem.

Sfera przestrzenno-funkcjonalna i techniczna

Przestrzeń historycznego centrum Przemysła z jej materialnymi dobrami kultury i religii oraz infrastrukturą turystyczną i rekreacyjną to ogromny potencjał miasta, który właściwie jest wykorzystywany.

Przestrzeń ta tętni pieszym i rowerowym ruchem ulicznym, a jej wyróżnikiem jest wielokulturowość, kult religijny, ład estetyczny i cechy miasta przygranicznego.

Dzięki sprawnie prowadzonemu procesowi rewitalizacji obszar śródmiejski Przemysła odzyskał tradycyjną funkcję centrum usług, handlu i rekreacji mieszkańców.

Obiekty i tereny o wysokich wartościach historycznych i kulturowych zostały objęte ochroną, zaadaptowane i udostępnione pod funkcje istotne dla mieszkańców obszaru rewitalizacji i miasta oraz działających tu podmiotów gospodarczych. Zadbane i zagospodarowane przestrzenie publiczne sprzyjają integracji i ożywieniu kulturalno-turystycznemu.

Prowadzone inwestycje realizowane są w sposób świadomy społecznie, co pozwala na stworzenie miejskiej infrastruktury przyjaznej osobom starszym i niepełnosprawnym, wpływając na poprawę jakości ich uczestnictwa w życiu społecznym.

Ruch komunikacyjny w zwartej zabudowie śródmiejskiej został usprawniony i polepszył się standard techniczny ulic i ciągów pieszo-jezdnymi.

Substancja budowlana budynków mieszkalnych zlokalizowanych w śródmieściu, dzięki prowadzonym pracom remontowym i wymianie instalacji wewnętrznych znacząco się poprawiła. Tradycyjna zabudowa, uzupełniana jest w sposób zharmonizowany nowymi budynkami, zwiększającymi ofertę mieszkaniową w tej części miasta i współgrającymi z zabytkowym otoczeniem. Przeprowadzone inwestycje w bazę materialną budynków mieszkalnych i użyteczności publicznej oraz infrastrukturę sieciową podniosły standard zamieszkania i jakość życia w rejonie przemyskiego śródmieścia, zwiększając jego popularność wśród mieszkańców.

Sfera środowiskowa

Prowadzone inwestycje infrastrukturalne i komunikacyjne przekładają się na znaczne zwiększenie efektywności energetycznej i środowiskowej. Przebudowanie i zmodernizowanie sieci wod.-kan. pozwoliło wyeliminować lub w znacznym stopniu ograniczyć ingerencję w osiągnięty, w ramach procesu rewitalizacji sposób zagospodarowania terenu. Dzięki nowoczesnym rozwiązaniom technologicznym w zakresie energetyki i termomodernizacji, ograniczone zostało zjawisko niskiej emisji, a promocja ekologicznych form komunikacji pozwoliły ograniczyć indywidualny ruch kołowy w centrum miasta.

Zieleń w centrum miasta jest uporządkowana, a liczne skwery i aleje uatrakcyjniają przestrzeń publiczną. Cenne drzewostany i pomniki przyrody są stosownie zabezpieczone i wyeksponowane, pełniąc rolę środowiskową i edukacyjną. Odnowione i zagospodarowane zespoły parkowe, stanowią popularne miejsce spędzania wolnego czasu i rekreacji mieszkańców, stając się również turystyczną wizytówką miasta.

V. Cele rewitalizacji i kierunki działań

Odnowa obszaru rewitalizacji ma być możliwa dzięki realizacji celów rewitalizacji i przypisanych im kierunków działań.

Cele rewitalizacji stanowią rozwinięcie postulatów wizji obszaru po przeprowadzeniu rewitalizacji, są próbą przełożenia jej założeń na poziom operacyjny. Ich zakres wynika bezpośrednio z przeprowadzonej diagnozy stanu obszarów kryzysowych miasta oraz z postulatów dotyczących oczekiwanych zmian podnoszonych przez mieszkańców w trakcie przeprowadzanych konsultacji społecznych. Cele rewitalizacji zostały, podobnie jak wizja obszaru po rewitalizacji, przyporządkowane poszczególnym sferom rozwojowym. Sfera przestrzenno-funkcjonalna i techniczna zostały połączone, ponieważ postulaty w nich zawarte dotyczą często działań jednocześnie bezpośrednio dotyczących obu sfer. Działania przyporządkowane poszczególnym celom w ramach każdej ze sfer, będą się wzajemnie uzupełniać i dlatego powinny być realizowane równolegle. Kompleksowe podejście do procesu rewitalizacji stanowi bowiem gwarant zrównoważonego rozwoju obszaru i dzięki wzmocnieniu efektu synergii, prowadzi do stopniowego ograniczania zjawisk kryzysowych.

Zgodnie z logiką interwencji cele rewitalizacji powinny stanowić odpowiedź na potrzeby w każdej sferze wynikające ze zdiagnozowanych problemów i deficytów występujących na obszarze rewitalizacji oraz jego potencjału. Należy wziąć pod uwagę fakt, że nie wszystkie potrzeby mogą być bezpośrednio zaspokojone i można dla nich określić cele rewitalizacji, np. na zatrzymanie migracji mieszkańców z obszaru rewitalizacji będą miały wpływ działania w różnych sferach.

POTRZEBY**CELE REWITALIZACJI***Sfera społeczna*

- Zatrzymanie migracji mieszkańców z obszaru objętego rewitalizacją,
- Podjęcie intensywnych działań zmierzających do przeciwdziałania problemom bezrobocia, w tym długotrwałego, ubóstwa, niepełnosprawności i z tym związanego zjawiska wykluczenia społecznego i zawodowego,
- Eliminowanie dysfunkcji społecznych związanych z uzależnieniami, przemocą w rodzinie, nieporadnością życiową,
- Przeciwdziałanie i eliminowanie chorób cywilizacyjnych wśród dzieci i młodzieży, szczególnie wad postawy i otyłości,
- Wyrównywanie szans edukacyjnych dzieci i młodzieży szkolnej obszaru rewitalizacji,
- Podniesienie poziomu bezpieczeństwa publicznego,
- Wykorzystanie potencjału dziedzictwa kulturowego i aktywności organizacji pozarządowych na rzecz odnowy społecznej obszaru,
- Poszerzenie i modernizacja bazy sportowo-rekreacyjnej,
- Modernizacja bazy edukacyjnej.

1. **Włączenie społeczne i zawodowe mieszkańców obszaru dotkniętych ubóstwem, długotrwałym bezrobociem i niską aktywnością społeczną;**
2. **Poprawa dostępu do usług opiekuńczych i terapeutycznych dla osób niepełnosprawnych i uzależnionych oraz profilaktyki zdrowotnej;**
3. **Zbudowanie kapitału ludzkiego – wyrównanie szans w dostępie do edukacji dzieci i młodzieży;**

Sfera gospodarcza

- Wzmocnienie w strukturze gospodarki obszaru rewitalizacji udziału handlu i usług specjalistycznych, podmiotów z sektora kreatywnego, przemysłu rozrywki, usług turystycznych i rekreacyjnych,
 - Zwiększenie liczby osób prowadzących działalność gospodarczą, stworzenie zachęt do zakładania działalności dla młodych, kreatywnych ludzi,
 - Skorelowanie działalności instytucji publicznych i organizacji pozarządowych z rozwojem przedsiębiorczości i lokalnej gospodarki.
4. Podniesienie poziomu przedsiębiorczości mieszkańców śródmieścia i stworzenie zachęt do podjęcia działalności gospodarczej w specjalistycznych usługach i handlu;
 5. Podniesienie konkurencyjności śródmieścia Przemysła jako miejsca prowadzenia działalności gospodarczej i korzystania z usług oraz lokalnego handlu i gastronomii;

Sfera przestrzenno-funkcjonalna i techniczna

- Wykorzystanie potencjału historycznej zabudowy i walorów architektonicznych do rozwoju funkcji turystycznych i sportowo-rekreacyjnych i innych gospodarczych,
 - Rozwiązanie problemu zatłoczenia ruchem samochodowym ulic Starego Miasta i innych terenów ścisłej zabudowy śródmiejskiej, rozwijanie systemu ścieżek rowerowych,
 - Rozwiązanie problemu szpecących centrum Przemysła szyldów reklamowych,
 - Modernizacja targowisk stanowiących istotny potencjał gospodarczy i społeczny śródmieścia objętego rewitalizacją,
 - Modernizacja przestrzeni publicznych,
 - Modernizacja i termomodernizacja budynków mieszkalnych i użyteczności publicznej,
 - Modernizacja sieci wodno-kanalizacyjnej,
 - Rozbudowa sieci ciepłowniczej w obszarze rewitalizacji.
6. Poprawa ładu przestrzennego śródmieścia oraz wzmocnienie jego funkcji centrotwórczych – wykorzystanie kulturalnego i turystycznego potencjału obszaru poprzez rozbudowę i modernizację infrastruktury sportowo-rekreacyjnej i turystycznej;
 7. Ochrona dziedzictwa kulturowego śródmieścia i jego adaptacja pod nowe funkcje publiczne i komercyjne w powiązaniu z docelową specjalizacją gospodarczą centrum miasta;
 8. Stworzenie przestrzeni przyjaznej wszystkim mieszkańcom - dostosowanie infrastruktury oraz obiektów użyteczności publicznej i usługowych do potrzeb osób starszych i niepełnosprawnych;
 9. Modernizacja budynków mieszkaniowych, modernizacja i rozbudowa infrastruktury sieciowej dla mieszkalnictwa

Sfera środowiskowa

- Rozwiązanie problemu niskiej emisji,
 - Zwiększenie w przewozach udziału transportu alternatywnego,
 - Usunięcie wyrobów azbestowych,
 - Odnowa zieleni miejskiej.
10. Ograniczenie zjawiska niskiej emisji i poprawa warunków życia poprzez eliminację wyrobów niebezpiecznych dla zdrowia;
 11. Wprowadzenie rozwiązań komunikacyjnych ograniczających ruch kołowy w centrum miasta;
 12. Stworzenie atrakcyjnych miejsc w przestrzeni publicznej sprzyjających prowadzeniu zdrowego stylu życia.

Kierunki działań przyporządkowane do poszczególnych celów stanowią ramowy plan działań i jednocześnie typy przedsięwzięć, które priorytetowo powinny być realizowane w obszarach rewitalizacji. Nie wszystkie wymienione tu działania zostały zaplanowane na etapie opracowania programu w formie projektów, jednak zakłada się, że inicjatywy zmierzające do zrealizowania określonych kierunków i celów będą podejmowane w procesie rewitalizacji miasta Przemysła.

Sfera społeczna

CEL 1. *Włączenie społeczne i zawodowe mieszkańców obszaru dotkniętych ubóstwem, długotrwałym bezrobociem i niską aktywnością społeczną*

W ramach celu podejmowane będą te inicjatywy, których wspólnym zamierzeniem jest ograniczenie zjawiska bezrobocia, ubóstwa i wykluczenia społecznego, które dotyka znaczną część mieszkańców obszaru rewitalizacji. Działania dotyczące aktywizacji zawodowej i społecznej będą podejmowane przez instytucje usług społecznych, w tym ośrodek pomocy społecznej, powiatowy urząd pracy, a także przez organizacje pozarządowe działające w sferze społecznej. Podmioty te będą rozwijać formy współpracy środowisk działających na rzecz rozwiązywania problemów społecznych, w tym szczególnie budowanie trwałych partnerstw lokalnych i grup samopomocowych.

Wsparciem zostaną objęte zwłaszcza osoby będące w szczególnie trudnej sytuacji na rynku pracy należące do tzw. grup defaworyzowanych na rynku pracy (osoby powyżej 50 roku życia, osoby z niepełnosprawnościami, osoby długotrwale bezrobotne, osoby o niskich kwalifikacjach zawodowych, kobiety), a także ich rodziny.

Interwencja prowadzona w zakresie aktywizacji zawodowej i społecznej będzie realizowana poprzez kursy i szkolenia służące poprawie wykształcenia i kwalifikacji zawodowych dorosłych mieszkańców obszaru rewitalizacji, płatne staże zawodowe u pracodawców, prowadzone według programu zgodnego z wymaganymi kwalifikacjami oraz potrzebami pracodawców, doradztwo zawodowe, psychologiczne i rodzinne, a także inne formy pomocy adekwatne do zdiagnozowanych potrzeb (np. wsparcie w formie finansowej i rzeczowej osób i rodzin dotkniętych problemem bezrobocia). Każdorazowo określenie zakresu udzielanej pomocy będzie poprzedzone szczegółową analizą sytuacji zawodowej i bytowej osoby objętej wsparciem, oraz perspektyw jej dalszego rozwoju zawodowego. W programach aktywizacji zawodowej uwzględniane będą kierunki rozwoju gospodarczego obszaru rewitalizacji związane z turystyką, rekreacją, sektorem kreatywnym i przemysłem rozrywki, a także rozwojem specjalistycznych usług i handlu.

Aktywizowanie społeczne mieszkańców będzie realizowane poprzez zwiększenie zaangażowania instytucji kultury, placówek edukacji szkolnej i pozaszkolnej, instytucji świadczących usługi z zakresu sportu i rekreacji, organizacji pozarządowych i religijnych w pracę na rzecz społeczności lokalnej. Zakłada się, że licznie funkcjonujące w obszarze rewitalizacji podmioty z katalogu wyżej wymienionych, świadczące obecnie usługi ogólnomiejskie, podejmą się w szerszym zakresie działalności na rzecz mieszkańców obszaru rewitalizacji. Aktywizacja społeczna, prócz form typowych dla polityki społecznej, będzie zatem skorelowana z działalnością kulturalną i sportowo-rekreacyjną.

Na terenie obszaru rewitalizacji rejestruje się relatywnie więcej firm niż na pozostałych osiedlach Przemysła. Należy wykorzystać tę szansę i priorytetowo traktować przystosowanie kwalifikacji zasobów ludzkich obszaru do potrzeb rozwijającej się przedsiębiorczości.

CEL 2***Poprawa dostępu do usług opiekuńczych i terapeutycznych dla osób niepełnosprawnych i uzależnionych oraz profilaktyki zdrowotnej***

Wsparcie ma na celu poprawę jakości i dostępności usług zdrowotnych, szczególnie opiekuńczych i terapeutycznych, z których skorzystają osoby niepełnosprawne, osoby dotknięte różnego rodzaju uzależnieniami. Działania podejmowane w ramach tego celu będą wspierające wobec przedsięwzięć na rzecz aktywizacji społecznej i zawodowej mieszkańców śródmieścia Przemysła. Eliminacja przyczyn oraz skutków wykluczenia spowodowanego niepełnosprawnością, czy też chorobą związaną z uzależnieniem od alkoholu i narkotyków, musi być połączona z podejmowanymi w szerokim zakresie działaniami aktywizującymi społecznie i zawodowo.

Bardzo ważną grupą społeczną, która powinna być objęta działaniami z zakresu profilaktyki zdrowotnej są dzieci i młodzież, u których w dużym odsetku diagnozuje się problemy wad rozwojowych (m.in. wady postawy), czy otyłości. Skala problemu jest duża, a obniżona dostępność do usług zdrowotnych i sportowych wśród rodzin o niższych dochodach, których to rodzin jest wiele w obszarze rewitalizacji, potęguje zagrożenie związane ze skutkami nieleczonych wad rozwojowych w przyszłości.

W celu poprawy jakości i dostępności usług zdrowia, wsparciu będą podlegały inwestycje wynikające ze zidentyfikowanych deficytów i potrzeb, uwzględniające sytuację demograficzną i epidemiologiczną oraz faktyczne zapotrzebowanie i dostępność infrastruktury ochrony zdrowia. Wsparcie w zakresie rozwoju różnych form profilaktyki zdrowotnej powinno być skierowane do grup docelowych, wśród których ryzyko wystąpienia danego typu schorzenia jest najwyższe.

Profilaktyką zdrowotną dotyczącą chorób tzw. cywilizacyjnych, a także dotyczącą uzależnień powinna być objęta młodzież obszaru rewitalizacji, które ze względu na koncentrację problemów patologii uzależnień w obszarze rewitalizacji jest szczególnie narażona na zagrożenia wynikające z zażywania substancji psychotropowych. Działania profilaktyczne będą ściśle skorelowane z aktywizacją sportową dzieci i młodzieży obszaru rewitalizacji.

CEL 3 *Zbudowanie kapitału ludzkiego - wyrównanie szans w dostępie do edukacji dzieci i młodzieży*

Najważniejszym czynnikiem rozwojowym nowoczesnej gospodarki i społeczeństwa jest jakość kapitału ludzkiego, rozumianego jako ogół umiejętności i kwalifikacji ludności zamieszkującej dany obszar. Działania podejmowane w ramach tego celu będą służyły poprawie jakości oferty oświatowej skierowanej do dzieci i młodzieży, wzmacniającej proces rozwoju ich kompetencji kluczowych, do których należą: porozumiewanie się w języku ojczystym, a także w językach obcych, kompetencje matematyczne i podstawowe kompetencje naukowo-techniczne, kompetencje informatyczne, umiejętność uczenia się, kompetencje społeczne i obywatelskie, inicjatywność i przedsiębiorczość oraz świadomość i ekspresja kulturalna. Rozwój kompetencji kluczowych stanowi ważny bodziec dla rozwoju osobistego uczniów oraz zwiększenie ich szans edukacyjnych i zawodowych, co w przyszłości wpłynie pozytywnie na jakość kapitału ludzkiego i konkurencyjność obszaru.

Podejmowane działania będą polegały na realizacji zajęć pozalekcyjnych i pozaszkolnych dla młodzieży szkolnej nastawionych na wyrównywanie szans edukacyjnych uczniów na różnych poziomach nauczania, a także stymulowaniu dzieci i młodzieży do rozwoju własnych zainteresowań i uzdolnień. Zajęcia związane z edukacją pozaszkolną będą prowadzone przez placówki oświatowe lub/i organizacje pozarządowe działające w sferze edukacji, a także w ramach aktywizacji sportowej. Zakłada się, że dzieci i młodzi ludzie w wieku szkolnym posiadają naturalną motywację do uprawiania sportu. W programie rewitalizacji zaplanowano rozbudowę i modernizację infrastruktury sportowo-rekreacyjnej. Planuje się powiązanie zajęć sportowych dzieci i młodzieży obszaru rewitalizacji z edukacją pozaszkolną. W tym zakresie przewiduje się wzmocnienie współpracy instytucji i organizacji pozarządowych usług sportu i rekreacji z podmiotami usług edukacyjnych.

Sfera gospodarcza**CEL 4** *Podniesienie poziomu przedsiębiorczości mieszkańców śródmieścia i stworzenie zachęt do podjęcia działalności gospodarczej w specjalistycznych usługach i handlu*

Głównym założeniem podejmowanej interwencji w ramach celu 4. jest poprawa sytuacji gospodarczej w centrum miasta oraz przeciwdziałanie zjawisku bezrobocia, poprzez wspieranie samozatrudnienia i stymulowanie rozwoju MŚP.

Wsparcie dla osób fizycznych chcących podjąć działalność gospodarczą oraz istniejących podmiotów z sektora MŚP koncentrować się będzie na organizacji szkoleń i doradztwa w zakresie zakładania i prowadzenia działalności gospodarczej (np. opracowania business planu, strategii firmy, transferu technologii, promocji, itp.), a także wsparciu bezpośrednim (dostęp do wynajmu powierzchni, dotacje, itp.). Przewiduje się uruchomienie instytucjonalnej formy wsparcia rozwoju nowej działalności w śródmieściu Przemysła. W prowadzonych działaniach przewiduje się koncentrację na kluczowych dla obszaru rewitalizacji docelowych specjalizacjach gospodarczych, tj. sektor kreatywny, przemysł rozrywki, usługi turystyczne i rekreacyjne, a także inne specjalistyczne usługi i handel. Obecnie w strukturze gospodarczej śródmieścia dominują podmioty świadczące usługi mało specjalistyczne, o niskim potencjale do rozwoju innowacji i mało kreatywne, których działalność nie jest ściśle związana z charakterem historycznego centrum miasta.

Podejmując działania wspierające rozwój gospodarki lokalnej, należy dążyć do zmiany struktury gospodarczej, zachowując pewne osobliwości centrum Przemysła, jak np. handel straganowy, który niewątpliwie wpisuje się w kolorystykę społeczno-gospodarczą centrum.

Rozwój postulowanych specjalizacji gospodarczych obszaru rewitalizacji będzie powiązany z działaniami w zakresie rozbudowy i modernizacji bazy sportowo-rekreacyjnej, odnową zabytków, poprawą funkcjonalności przestrzeni publicznej oraz działaniami związanymi z rozwojem zasobów ludzkich.

Działania zmierzające do podniesienia poziomu przedsiębiorczości mieszkańców obszaru rewitalizacji będą podejmowane przez instytucje rynku pracy, organizacje pozarządowe oraz instytucje wyspecjalizowane w świadczeniu usług na rzecz przedsiębiorców – tzw. instytucje otoczenia biznesu.

CEL 5 *Podniesienie konkurencyjności śródmieścia Przemysła jako miejsca prowadzenia działalności gospodarczej i korzystania z usług oraz lokalnego handlu i gastronomii*

Wsparcie w ramach celu uzyskają różne formy marketingu miejsca, jakim jest śródmieście i jego tradycje gospodarcze. Należy wzmacniać wizerunek śródmieścia jako przestrzeni usług wyższego rzędu, rzemiosła, specjalistycznego handlu, usług turystycznych i gastronomii.

Głównym celem prowadzonej interwencji będzie zmiana sposobu użytkowania wspólnych przestrzeni miejskich (rynków, placów, skwerów, także z terenami zielonymi), wokół których można koncentrować działalność gospodarczą szczególnie o charakterze usługowo-handlowym, gastronomicznym czy też turystycznym. Działania w zakresie podnoszenia konkurencyjności obszaru będą ściśle powiązane z przedsięwzięciami infrastrukturalnymi, szczególnie związanymi z podnoszeniem jakości przestrzeni publicznych, odnawianiem obiektów zabytkowych, modernizacją i rozbudową infrastruktury sportowo-rekreacyjnej. Szczególne znaczenie w strukturze gospodarczej centrum Przemysła mają place targowe (np. Zielony Rynek). Należy dbać o zachowanie tego typu działalności, porządkując jedynie w podstawowym zakresie miejsca prowadzenia handlu straganowego.

Dużą rolę w rozwoju sektora kreatywnego, przemysłu rozrywki, czy usług turystycznych odgrywa przestrzeń miejska, w której ma następować koncentracja tego typu działalności. Powinna ona również być „kreatywna”, bogata małą architekturą, meblami miejskimi, rzeźbami i instalacjami. Uporządkowane powinny zostać szyldy reklamowe i okna wystawiennicze. Obecnie stanowią one ogromny dysonans estetyczny w zestawieniu z niezwykłymi obiektami architektury i przestrzeni miejskiej centrum Przemysła. Należy rozważyć ustanowienie na terenie Starego Miasta parku kulturowego.

Duży udział w gospodarce lokalnej Przemysła mają przedsiębiorcy i pracownicy najemni z Ukrainy. Stan ten powinien zostać odzwierciedlony w systemie identyfikacji wizualnej przestrzeni miejskiej.

Sfera przestrzenno-funkcjonalna i techniczna

CEL 6 *Poprawa ładu przestrzennego śródmieścia oraz wzmocnienie jego funkcji centrowych – wykorzystanie kulturalnego i turystycznego potencjału obszaru poprzez rozbudowę i modernizację infrastruktury sportowo-rekreacyjnej i turystycznej*

Podstawowym zamierzeniem celu jest stworzenie przestrzeni eksponującej wyjątkowy charakter śródmieścia Przemysła, na terenie którego występuje szczególna koncentracja zabytkowej architektury wielu kultur i religii współistniejąca z obiektami rekreacyjnymi i walorami przyrodniczymi Sanu.

W ramach działania podejmowane będą przedsięwzięcia związane z odnową przestrzeni publicznych, poprawianiem ich funkcji integracyjnych, odnową podwórek miejskich oraz terenów zieleni, w tym szczególnie zieleni parkowej. Działania podejmowane w celu podniesienia atrakcyjności przestrzennej obszaru objętego rewitalizacją będą polegały na odnowie obiektów zabytkowych i ich bezpośredniego otoczenia. Inwestycje związane z dziedzictwem kulturowym Przemysła będą służyły jego ochronie, ale także w kierunkach działań zakłada się adaptację obiektów zabytkowych pod nowe funkcje publiczne i komercyjne w powiązaniu z docelową specjalizacją gospodarczą centrum miasta.

Wśród podejmowanych działań powinno się znaleźć włączanie w projektowanie przestrzeni publicznej społeczności lokalnej, intensyfikowanie konsultacji społecznych dotyczących sposobów zagospodarowania przestrzeni publicznej. W zmodernizowanej przestrzeni należy organizować wydarzenia plenerowe.

Prowadzone będą także inwestycje związane z poprawą ruchu pieszych i rowerzystów, tworzenia alei spacerowych i ścieżek rowerowych wzdłuż ulic koncentracji usług publicznych oraz handlu i usług, a także przy rzece.

W podejmowanych działaniach w ramach celu 6. priorytetowo będą traktowane inwestycje w infrastrukturę sportową i rekreacyjną oraz turystyczną, a także prace modernizujące obiekty kultury świeckiej i sakralnej. Przestrzeń centrum Przemysła po modernizacji i wprowadzeniu wszelkiego rodzaju materialnych form (np. tablice informacyjne, trasy turystyczne) obsługi ruchu turystycznego będzie stanowić bardzo atrakcyjne turystycznie miejsce, dodatkowo skojarzone z walorami przyrodniczymi Bieszczad.

Wszystkie działania przypisane do tego celu będą ściśle powiązane z rozwojem gospodarczym śródmieścia Przemysła i odnową społeczną.

CEL 7 *Ochrona dziedzictwa kulturowego śródmieścia i jego adaptacja pod nowe funkcje publiczne i komercyjne w powiązaniu z docelową specjalizacją gospodarczą centrum miasta*

Najcenniejsze „skarby” dziedzictwa kulturowego Przemysła znajdują się w śródmieściu, w obszarze wskazanym do rewitalizacji. Zły stan techniczny wielu zabytków architektury świeckiej i sakralnej, a także nagromadzenie w tym rejonie miasta problemów ze sfery społecznej uniemożliwiają wykorzystanie w pełni potencjału miasta, którym może być rozwój sektora kreatywnego, branży turystycznej i rozrywkowej.

Ochrona zabytków w tym kontekście jest już celem samym w sobie, jednak działania rewitalizacyjne powinny być również ukierunkowane na adaptację obiektów zabytkowych i przestrzeni publicznej w strefach koncentracji cennej kulturowo zabudowy pod funkcje komplementarne do kierunków rozwoju gospodarczego. Wzmocni to efekt rewitalizacyjny, przyczyni się do utrwalenia rezultatów działań związanych z ochroną zabytków i przede wszystkim poprawi możliwości wykorzystania potencjału Przemysła, szczególnie najstarszej jego części.

W związku z powyższym priorytetowo będą traktowane takie działania, które przyczyniając się do ochrony dziedzictwa kulturowego, prowadzić będą jednocześnie do wzmocnienia funkcji centrotwórczych śródmieścia w sferze gospodarczej i usług społecznych.

Działania te będą polegały głównie na modernizacji i adaptacji obiektów zabytkowych pod nowe funkcje lub funkcje utracone a istotne dla rozwoju gospodarczego i społecznego śródmieścia.

CEL 8 *Stworzenie przestrzeni przyjaznej wszystkim mieszkańcom - dostosowanie infrastruktury oraz obiektów użyteczności publicznej i usługowych do potrzeb osób starszych i niepełnosprawnych*

Postulowane stworzenie przestrzeni publicznych przyjaznych osobom starszym i niepełnosprawnym stanowi warunek konieczny dla zwiększonej integracji i aktywizacji tych osób oraz ich nieskrępowanego uczestnictwa w życiu publicznym.

Cel ten ma charakter horyzontalny, tzn. działania podejmowane w celu dostosowania obiektów do potrzeb osób starszych i niepełnosprawnych stanowiąc będą w przeważającej części element innych projektów infrastrukturalnych realizowanych w ramach pozostałych celów programu rewitalizacji. Należy dołożyć wszelkich starań, aby każdorazowo, przynajmniej w zakresie nowych inwestycji realizowanych przez podmioty publiczne, potrzeby osób starszych i niepełnosprawnych były uwzględniane przy modernizacji, rozbudowie lub budowie nowych obiektów lub infrastruktury.

CEL 9 *Modernizacja budynków mieszkaniowych, modernizacja i rozbudowa infrastruktury sieciowej dla mieszkalnictwa*

W obszarze śródmieścia objętym rewitalizacją dominuje funkcja mieszkaniowa. Budynki mieszkalne w zdecydowanej większości zostały wybudowane w starszej technologii (minimum przed 1989r.), a bardzo wiele z nich to obiekty zabytkowe. Zabudowa mieszkaniowa, zwłaszcza zabytkowa tworzy charakter śródmieścia, dlatego jej modernizacja będzie ważna dla osiągnięcia innych celów. Należy podkreślić, że modernizacja zasobów mieszkaniowych to bardzo ważna potrzeba mieszkańców obszaru i jej konsekwentne podejmowanie jest istotne dla powodzenia całego procesu.

Niedobory w zakresie infrastruktury sieciowej dla mieszkalnictwa stwierdzone na etapie diagnozy obszaru rewitalizacji dotyczą przede wszystkim infrastruktury wodno-kanalizacyjnej i ciepłowniczej. Infrastruktura wodno-kanalizacyjna jest stosunkowo dobrze rozwinięta na terenie całego miasta, także w obszarze wskazanym do rewitalizacji, jednak w śródmieściu wymaga na wielu odcinkach pilnej modernizacji.

Infrastruktura ciepłownicza natomiast wymaga rozbudowy. Cele w tym zakresie są ściśle skorelowane z działaniami w sferze środowiskowej zmierzające do eliminacji zanieczyszczenia powietrza.

Sfera środowiskowa

CEL 10 *Ograniczenie zjawiska niskiej emisji i poprawa warunków życia poprzez eliminację wyrobów niebezpiecznych dla zdrowia*

Przeprowadzona analiza diagnostyczne wykazały, iż centrum Przemysła jest obszarem miasta szczególnie narażonym na wzmożoną emisję zanieczyszczeń powietrza, co spowodowane jest wysokim zagęszczeniem zabudowy, przestarzałymi i nieefektywnymi instalacjami grzewczymi, a często także stosowaniem opału złej jakości w indywidualnych źródłach ciepła. Niska emisja stanowi zjawisko wysoce niekorzystne zarówno dla zdrowia i życia mieszkańców, jak i dla stanu jakościowego substancji budowlanej, poprzez osadzanie się pyłów oraz substancji chemicznych zawartych w dymie i sadzy.

Szczególnie niebezpieczne dla zdrowia są wyroby azbestowe, które wciąż zawarte są konstrukcjach budynków, głównie dachów. Prowadzony od lat program usuwania azbestu powinien być kontynuowany. Szczególnie jest to istotne w gęstej zabudowie obszaru śródmiejskiego.

Zanieczyszczenie powietrza, postępująca degradacja budynków mieszkalnych oraz brak odpowiedniej oferty mieszkaniowej zróżnicowanej pod kątem potrzeb potencjalnych mieszkańców, wzmacnia postępowanie procesu wyludniania się tej części miasta. Konieczne jest zatem podjęcie pilnych działań, które zahamują ten proces i poprawią stan infrastruktury mieszkaniowej i publicznej.

Działania zmierzające do poprawy warunków życia w obszarze rewitalizacji będą polegały przede wszystkim na remontach i termomodernizacji budynków użyteczności publicznej oraz budynków mieszkalnych, służących poprawie ich efektywności energetycznej. Podejmowane inwestycje powinny mieć wymiar kompleksowy tj. uwzględniać głęboką modernizację energetyczną, w tym z możliwością wymiany źródeł ciepła oraz możliwością zastosowania odnawialnych źródeł energii. Istotnym kierunkiem będzie także rozwój infrastruktury i przyłączy miejskiej sieci ciepłowniczej umożliwiający odbiorcom prywatnym i instytucjonalnym korzystanie z energii cieplnej. Prowadzone w ramach celu inwestycje przełożą się na wyższą efektywność środowiskową (spadek emisji zanieczyszczeń atmosferycznych), ekonomiczną (niższe koszty energii elektrycznej i cieplnej), a także efekt edukacyjny (promowanie podobnych rozwiązań wśród społeczeństwa). Przewiduje się, iż priorytet uzyskają inwestycje realizowane na obiektach zabytkowych, stanowiących zasoby dziedzictwa kulturowego Przemysła i posiadających wpis do rejestru Wojewódzkiego Konserwatora Zabytków. Inwestycje związane z infrastrukturą ciepłowniczą są ściśle powiązane z celami w sferze funkcjonalno-przestrzennej i technicznej.

W ramach realizacji polityki mieszkaniowej na obszarze rewitalizacji, szczególnie w centralnym i południowym rejonie obszaru konieczne jest również promowanie nowego budownictwa mieszkaniowego. Proces ten powinien być prowadzony w sposób zrównoważony, uwzględniający założenia planów miejscowych i studium uwarunkowań i kierunków zagospodarowania przestrzennego, a także nienaruszający równowagi

estetycznej i przestrzennej pomiędzy nowym budownictwem, a częścią zabytkową miasta.

CEL 11 ***Wprowadzenie rozwiązań komunikacyjnych ograniczających ruch kołowy w centrum miasta***

Rosnąca liczba posiadanych pojazdów jak i brak odpowiednich rozwiązań komunikacyjnych, zapewniających stosowną przepustowość powoduje powstawanie zatorów i utrudnień w poruszaniu się po centrum miasta. Postulowanymi kierunkami działań w ramach celu powinno być zatem:

- zwiększenie przepustowości dróg, w szczególności głównych dróg zbiorczych wyprowadzających ruch poza centrum miasta, modernizacja dróg gminnych;
- wprowadzenie multimodalnych rozwiązań integrujących komunikację publiczną ze szlakami rowerowymi;
- zwiększenie liczby i długości odcinków do jazdy rowerem,
- promocja alternatywnych środków transportu, służąca ograniczeniu ruchu kołowego, emisji spalin, jak i kształtowaniu prozdrowotnych postaw społeczeństwa.

CEL 12 ***Stworzenie atrakcyjnych miejsc w przestrzeni publicznej sprzyjających prowadzeniu zdrowego stylu życia***

Przemysł w obszarze ścisłej zabudowy śródmiejskiej, a szczególnie jej bezpośrednim otoczeniu posiada parki miejskie o unikatowej historii i wysokiej wartości przyrodniczej i historycznej. Parki i skwery pełnią również istotną rolę w przestrzeni miejskiej, poprzez elementy zieleni i małej architektury, dodają lekkości i estetyki otoczeniu, stanowiąc przerywniki od zwartych ciągów zabudowy. Działania podejmowane w ramach celu mają służyć wydobyciu ich potencjału i stworzeniu atrakcyjnych miejsc rekreacji mieszkańców, zachęcających do integracji i spędzania czasu na powietrzu, a także zabezpieczeniu ich unikatowych walorów przyrodniczych.

Postulowane działania powinny dotyczyć tworzenia w ścisłej zabudowie mniejszych skwerów zieleni, parków kieszonkowych oraz odnowy roślinności parków miejskich. Miejsca rekreacji będą stopniowo wyposażane w niewielkie urządzenia rekreacji ruchowej dla dzieci oraz osób dorosłych. W podejmowanych działaniach miasto będzie dążyć do wzbogacenia rekreacji ruchowej przy rzece. Należy zaplanować także większej liczby ukwiecanych punktów tj. rabat, gazonów oraz wiszących kwietników, jak również przebudowę istniejących miejsc do ukwiecania w pasach drogowych.

Logika interwencji pokazująca powiązanie poszczególnych projektów/przedsięwzięć rewitalizacyjnych z przyjętymi celami rewitalizacji została zaprezentowana w kartach projektów podstawowych i uzupełniających.

VI. Lista projektów rewitalizacyjnych

W drodze otwartego naboru oraz propozycji własnych jednostek miejskich określono zestaw projektów rewitalizacyjnych, które warunkują prawidłowe wdrożenie zaplanowanych w ramach programu rewitalizacji celów i kierunków działań. W dłuższej perspektywie ich realizacja, poprzez stopniowe wyprowadzanie obszaru zdegradowanego z sytuacji kryzysowej, ma pomóc w osiągnięciu zamierzonej wizji rewitalizacji, pożądanego obrazu obszaru rewitalizacji Przemysła.

Projekt rewitalizacyjny rozumieć należy jako projekt zaplanowany w ramach LPR, ukierunkowany na osiągnięcie jego celów lub logicznie powiązany z treścią i celami programu.

Przedstawione w kolejnym podrozdziale projekty stanowią zbiór podstawowych projektów (projektów głównych) służących prowadzeniu efektywnej polityki rewitalizacji na obszarze zdegradowanym wskazanym do rewitalizacji. Przeprowadzona w ramach diagnozy, delimitacji oraz pogłębionej charakterystyki obszaru rewitalizacji analiza potencjałów i barier rozwojowych, jak i charakter prowadzonej polityki rewitalizacji sprawia, iż działania prorozwojowe prowadzone na obszarze pięciu osiedli włączonych do obszaru rewitalizacji powinny zostać w pierwszej kolejności skoncentrowane na ograniczeniu niekorzystnych zjawisk społecznych, które prowadzą do pogłębiania się problemów: ubóstwa, wykluczenia, bezrobocia i przestępczości. Realizacja tych zamierzeń została oparta o rozwój gospodarczy śródmieścia Przemysła, którego podstawowymi dziedzinami będą turystyka, rekreacja, sektor kreatywny, przemysł rozrywki. Do projektów podstawowych włączono także inwestycje w sieci energetyki cieplnej, które powinny przyczynić się do realizacji celów środowiskowych, także projekt modernizacji targowiska Zielony Rynek. Projekty te, z uwagi na swoją koncentrację przestrzenną i problemową, wprost przełożą się na wzrost aktywności obywatelskiej, społecznej i zawodowej mieszkańców obszaru rewitalizacji, a tym samym na oczekiwaną zmianę ich postaw życiowych oraz aktywne włączenie się w życie lokalnej społeczności.

Pozostałe projekty wskazane w formie opisowej stanowią projekty uzupełniające, które dopełniają prowadzoną politykę rewitalizacji. Niwelując problemy o charakterze społecznym, gospodarczym, przestrzenno-funkcyjnym i środowiskowym stanowią ważny czynnik prowadzonej odnowy centrum miasta. Ich koncentracja przestrzenna na obszarze rewitalizacji wpłynie w sposób bezpośredni na poprawę warunków rozwojowych śródmieścia, stymulując powstawanie nowych inicjatyw społecznych i gospodarczych, a tym samym prowadząc do dalszego zrównoważonego rozwoju obszaru rewitalizacji.

A. Projekty podstawowe

PRZEDSIĘWZIĘCIE NR 1			
Nazwa przedsięwzięcia:	AKTYWIZACJA SPOŁECZNA I ZAWODOWA NA OBSZARZE REWITALIZACJI		
Powiązanie przedsięwzięcia z celami rewitalizacji:	<ul style="list-style-type: none"> • Cel. 1. Włączenie społeczne i zawodowe mieszkańców obszaru dotkniętych ubóstwem, długotrwałym bezrobociem i niską aktywnością społeczną • Cel. 4. Podniesienie poziomu przedsiębiorczości mieszkańców śródmieścia i stworzenie zachęt do podjęcia działalności gospodarczej w specjalistycznych usługach i handlu • Zbudowanie kapitału ludzkiego – wyrównanie szans w dostępie do edukacji dzieci i młodzieży 		
Nazwa podmiotu realizującego:	<p>Projekt nr 1.1. Miejski Ośrodek Pomocy Społecznej w Przemyślu, ul. Leszczyńskiego 3, 37-700 Przemyśl</p> <p>Projekt nr 1.2. Powiatowy Urząd Pracy w Przemyślu, ul. Katedralna 5, 37-700 Przemyśl</p> <p>Projekt nr 1.3. Miejski Ośrodek Pomocy Społecznej w Przemyślu, ul. Leszczyńskiego 3, 37-700 Przemyśl</p> <p>Projekt nr 1.4. Przemyska Agencja Rozwoju Regionalnego S.A. ul. ks. Piotra Skargi 7/1, 37-700 Przemyśl</p> <p>Projekt nr 1.5. Przemyska Agencja Rozwoju Regionalnego S.A. ul. ks. Piotra Skargi 7/1, 37-700 Przemyśl</p>	Szacowana wartość projektu/ lata realizacji:	<p>Projekt nr 1.1.: 3 560 420 zł brutto/ 2016-2018</p> <p>Projekt nr 1.2.: 40 000 zł brutto/ 2017-2018</p> <p>Projekt nr 1.3.: 1 221 300 zł brutto/ 2016-2018</p> <p>Projekt nr 1.4.: 1 100 000 zł brutto/ 2022-2023</p> <p>Projekt nr 1.5.: 1 900 000 zł brutto/ 2022-2023</p>

	<p>Projekt nr 1.6. Powiatowy Urząd Pracy w Przemysłu Ul. Katedralna 5, 37-700 Przemysł</p> <p>Projekt nr 1.7. Przemyskie Przedsiębiorstwo Mieszkaniowe Wilk Błazej, Franciszkańska 33, 37-700 Przemysł</p> <p>Projekt nr 1.8. Zakład Doskonalenia Zawodowego w Przemysłu ul. Wilsona 12, 37-700 Przemysł</p> <p>Projekt nr 1.9 Gmina Miejska Przemysł Rynek 1 37-700 Przemysł</p>		<p>Projekt nr 1.6.: 154 000 zł brutto/ 2017-2018</p> <p>Projekt nr 1.7.: 350 000 zł brutto/ 2018-2020</p> <p>Projekt nr 1.8.: 70 000 zł brutto/ 2018-2020</p> <p>Projekt nr 1.9.: 100 000 zł brutto/ 2019</p> <p>Suma: 8 495 720 zł brutto</p>
Miejsce realizacji projektu:	<p>Projekt nr 1.1.</p> <ul style="list-style-type: none"> • Miasto Przemysł, w tym obszar rewitalizacji <p>Projekt nr 1.2.</p> <ul style="list-style-type: none"> • Powiat przemyski, Miasto Przemysł, w tym obszar rewitalizacji <p>Projekt nr 1.3.</p> <ul style="list-style-type: none"> • Miasto Przemysł, w tym obszar rewitalizacji <p>Projekt nr 1.4.</p> <ul style="list-style-type: none"> • Miasto Przemysł i Gmina Żurawica wchodzące w skład MOF Przemysł, w tym obszary rewitalizacji 		

	<p>Projekt nr 1.5.</p> <ul style="list-style-type: none"> • Miasto Przemyśl i Gmina Żurawica wchodzące w skład MOF Przemyśl, w tym obszary rewitalizacji <p>Projekt nr 1.6.</p> <ul style="list-style-type: none"> • Powiat przemyski, Miasto Przemyśl, w tym obszar rewitalizacji <p>Projekt nr 1.7.</p> <ul style="list-style-type: none"> • Obszar rewitalizacji <p>Projekt nr 1.8.</p> <ul style="list-style-type: none"> • Obszar rewitalizacji <p>Projekt nr 1.9.</p> <ul style="list-style-type: none"> • Miasto Przemyśl, w tym obszar rewitalizacji
Grupa docelowa przedsięwzięcia:	<p>Grupę docelową projektu stanowią osoby bezrobotne, bierne zawodowo i pracujące, zagrożone wykluczeniem społecznym, w tym niepełnosprawne, a także osoby, które chcą się przekwalifikować zamieszkałe na terenie powiatu przemyskiego i Miasta Przemyśl, ze szczególnym uwzględnieniem obszaru rewitalizacji.</p> <p>Grupę docelową projektu nr 1.9 stanowią osoby dorosłe wykazujące największą lukę kompetencyjną w zakresie TIK i języków obcych oraz posiadających największe potrzeby w dostępie do edukacji, w szczególności osoby o niskich kwalifikacjach i osoby w wieku 50 lat i więcej, które z własnej inicjatywy zainteresowane są nabyciem, uzupełnieniem lub podwyższeniem umiejętności, kompetencji lub kwalifikacji cyfrowych i językowych</p>
Opis problemu jaki ma rozwiązać realizacja projektu:	<p>Projekt nr 1.1. „Przemyśl szansę na zmiany”.</p> <p>Z pomocy społecznej w Przemyślu w 2015 r. skorzystało 6972 osób, w tym 4873 to osoby korzystające z Programu Operacyjnego Pomoc Żywnościowa (dane MOPS na 31-12-15 r.). Stanowi to 11,33% ogółu mieszkańców miasta Przemysła. Główną przyczyną korzystania mieszkańców z pomocy społecznej jest bezrobocie, które na 30-11-15r. osiągnęło 14,7%, w tym kobiety to 51,63% (dane PUP). Na koniec 2015 r. bezrobocie w woj. Podkarpackim wyniosło 13,2%, a w Polsce 9,8% (dane GUS). W grupie osób korzystających z pomocy MOPS jest 909 osób niepełnosprawnych, w tym 448 kobiet, tj. 49,28% (dane MOPS). 1142 osób, w tym, 641 kobiet (56,12% - dane MOPS) korzysta z pomocy ze względu na bierność zawodową. Według danych PUP (stan na 31.12.15r.) wśród 4100 osób bezrobotnych, było 2117 kobiet tj. 51,63% ogółu. Kolejną grupą wymagającą wsparcia są osoby poszukujące pracy - 133 osób, w tym 40,60% to kobiety. W/w dane wskazują, że kobiety</p>

są w trudniejszej sytuacji na lokalnym rynku pracy. Spośród 1030 osób bez kwalifikacji zawodowych 518 to kobiety tj. 50,29%. W grupie bez doświadczenia zawodowego kobiety stanowią 51,93% (dane PUP). Kobiety stanowią też większość w grupie osób w szczególnej sytuacji na rynku pracy tj. 52,21% ogółu.

Projekt nr 1.2. „Aktywizacja osób powyżej 29 r. ż. pozostających bez pracy w powiecie przemyskim”.

Charakterystyka osób bezrobotnych powyżej 29-tego r.ż. zarejestrowanych w PUP w Przemyslu wskazuje na występowanie wzajemnie współzależnych problemów, które ich dotyczą, a także oddziałują na rodziny i społeczność lokalną jako całość. Osoby powyżej 29-tego roku życia stanowią prawie 2/3 wszystkich zarejestrowanych osób bezrobotnych. Główne problemy osób z tej grupy to m.in. niewielki (do 5 lat) bądź zupełny brak doświadczenia zawodowego oraz niewielkie praktyczne umiejętności do wykonywania zawodu, brak kwalifikacji, a także długotrwałe pozostawanie bez pracy. Osoby te, nie tylko wątpią we własne możliwości, ale także nie potrafią zareagować, gdy pojawia się możliwość zmiany sytuacji zawodowej, dotyczy to przede wszystkim osób długotrwałe bezrobotnych i niepełnosprawnych. Są oni postrzegani jako mniej atrakcyjni pracownicy. W/w czynniki prowadzą więc do niekorzystnych zjawisk społecznych wpływają na mieszkańców z obszarów rewitalizowanych.

Projekt nr 1.3. „Aktywny Przemysł 2014-2020”.

Z danych MOPS wynika, że klienci/teki wskazują na następujące bariery: ubóstwo powiązane z bezrobociem, niepełnosprawność, długotrwałe choroby, zdezaktualizowane kwalifikacje, brak doświadczenia zawodowego, brak wykształconych umiejętności aktywnego i efektywnego poszukiwania pracy, brak możliwości zapewnienia opieki nad osobami zależnymi, niska motywacja. Klienci/klientki zgłaszają również potrzeby i oczekiwania tj.: zdobycie nowych kwalifikacji i doświadczenia zawodowego poprzez udział w szkoleniach i stażach zawodowych, chęć podjęcia pracy, chęć aktywnego uczestnictwa w życiu społecznym, wzrost aspiracji zawodowych i osobistych. Również wybór grupy docelowej uwarunkowanych jest specjalnymi potrzebami pomocy społecznej w Przemyslu, które są ujęte w: Strategii Rozwiązywania Problemów Społecznych miasta Przemysła oraz w Miejskim Programie Działań na rzecz Osób Niepełnosprawnych. Diagnoza przeprowadzona przez pracowników socjalnych wskazuje, że wsparcia wymagają kobiety, które stanowią większość świadczeniobiorców. W związku z powyższym będą one stanowić 52,52% ogólnej liczby uczestników działań ujętych w ramach projektu nr 1.3. Opisane problemy dotyczące klientów/teki MOPS stanowią podstawę do objęcia ich wielopłaszczyznowym wsparciem, stosując przede wszystkim instrumenty aktywnej integracji-społecznej, zawodowej oraz zdrowotnej. Podniesienie kwalifikacji zawodowych oraz zdobycie doświadczenia zawodowego

uczestników/czek poprzez udział w projekcie zwiększy szanse na podjęcie zatrudnienia oraz umożliwi aktywny powrót do pełnienia ról społecznych i w rezultacie przyczyni się do polepszenia sytuacji materialnej całej rodziny. Trudna sytuacja na lokalnym rynku pracy jak również szerzące się związane z tym ubóstwo i wykluczenie społeczne wymagają podjęcia kompleksowych działań na rzecz osób najbardziej zagrożonych w/w zjawiskami. W związku z tym projekt będzie skierowany do osób najbardziej oddalonych od rynku pracy, w szczególności do osób biernych zawodowo, które na dzień przystąpienia do projektu nie mogą uzyskać statusu osoby bezrobotnej (69 Uczestników Projektu), oraz osób dla których Powiatowy Urząd Pracy ustalił III profil pomocy (30 Uczestników Projektu). W grupie docelowej znajdują się osoby niepełnosprawne, które z racji swojej niepełnosprawności szczególnie są narażone na wykluczenie społeczne i oddalenie od rynku pracy.

Projekt nr 1.4. „Staż i szkolenie - twoją szansą na zatrudnienie”

Projekt jest skierowany do 48 osób pozostających poza rynkiem pracy, tj. osób bezrobotnych oraz biernych zawodowo w wieku 30 lat i więcej, zamieszkałych na terenie miasta Przemysła oraz gminy Żurawica wchodzących w skład MOF Przemysł, w szczególności: do osób w wieku 50 lat i więcej, osób długotrwale bezrobotnych, kobiet, osób z niepełnosprawnościami i osób o niskich kwalifikacjach. Osoby z obszaru rewitalizacji miasta Przemysła i gminy Żurawica będą dodatkowo premiowane punktowo na etapie formułowania założeń do wniosku aplikacyjnego i na etapie rekrutacji.

Zdiagnozowane problemy, z którymi boryka się grupa docelowa:

- skomplikowana sytuacja osobista i zawodowa, niejednokrotnie patologia, alkoholizm, ubóstwo, przez co stanowią grupę najbardziej narażoną na wykluczenie społeczne;
- świadoma rezygnacja kobiet przez długie lata z życia zawodowego na rzecz założenia rodziny, która często uniemożliwia im powrót na rynek pracy. Decyzja kobiety o ponownym wejściu na rynek pracy po długiej nieobecności wiąże się z koniecznością pokonania powstałych w tym czasie barier tj. dezaktualizacji wiedzy i umiejętności zawodowych;
- niskie wykształcenie - jest to główna bariera w poszukiwaniu zatrudnienia i przyczyna pozostawania w rejestrze urzędu pracy. Niski poziom wykształcenia negatywnie wpływa na wizerunek tych osób na rynku pracy i jednocześnie ogranicza dostęp do wykonywania wielu zawodów;
- część osób długotrwale bezrobotnych przyzwyczała się do swojej sytuacji, stają się bierne i roszczeniowe, znalazły sposób na codzienne funkcjonowanie poprzez korzystanie ze wsparcia opieki społecznej;

- niepokojącym zjawiskiem obserwowanym wśród grupy docelowej jest tzw. bezrobocie pokoleniowe. Dzieci w sposób naturalny uczą się od swoich rodziców jak sobie radzić w życiu będąc osobami bezrobotnymi.

Bariery grupy docelowej:

- brak lub niskie wykształcenie,
- dezaktualizacja wiedzy/umiejętności/uprawnień,
- lęk przed pracodawcą, obawa przed niesprostaniem nowym zadaniom zawodowym,
- brak oparcia w rodzinie/otoczeniu,
- zaniżona samoocena,
- niepełnosprawność,
- poczucie bezradności,
- brak motywacji,
- przyzwyczajenie do korzystania z pomocy społecznej,
- brak środków finansowych na aktywne poszukiwanie pracy,
- długa przerwa w pracy,
- niechęć pracodawców do zatrudniania osób bez doświadczenia zawodowego,
- trudności w samodzielnym poszukiwaniu pracy.

Projekt nr 1.5. „Własna firma – program wsparcia lokalnej przedsiębiorczości”

Założeniem projektu nr 1.5 jest podjęcie samozatrudnienia przez 28 osób bezrobotnych, biernych zawodowo oraz pracujących w wieku 30 lat i więcej (od dnia 30 urodzin) zamierzające rozpocząć prowadzenie działalności gospodarczej, zamieszkałych na terenie miasta Przemysła oraz gminy Żurawica wchodzących w skład MOF Przemyśl, w szczególności: do osób w wieku 50 lat i więcej, osób długotrwale bezrobotnych, kobiet, osób z niepełnosprawnościami i osób o niskich kwalifikacjach, a także do osób ubogich pracujących, osób zatrudnionych na umowach krótkoterminowych oraz pracujących w ramach umów cywilno-prawnych. Osoby z obszaru rewitalizacji miasta Przemysła będą dodatkowo premiowane punktowo na etapie formułowania założeń do wniosku aplikacyjnego i na etapie rekrutacji.

Problemy grupy docelowej:

- dyskryminacja na rynku pracy,
- brak wiary we własne siły,
- obojętność spowodowana wysokim bezrobociem i niemożnością znalezienia pracy przez-osoby bezrobotne,
- stygmatyzacja-niechęć do zatrudnienia „młodych mam” przez pracodawców,

- niewystarczająca informacja o sieci instytucji pożyczkowych, kredytowych i poręczeniowych, zaangażowanych we wspieranie działalności gospodarczej,
- brak stałego źródła dochodu.

Potrzeby grupy docelowej:

- uzyskanie wiedzy nt. zakładania działalności gospodarczej,
- uzyskanie kapitału do uruchomienia firmy,
- wzrost poczucia wiary we własne siły pod kątem prowadzenia działalności gospodarczej,
- pogodzenie obowiązków rodzinnych z pracą zawodową.

Bariery grupy docelowej:

- brak środków finansowych na rozpoczęcie i prowadzenie działalności gospodarczej,
- brak wiary we własne siły-obawa przed nie odniesieniem sukcesu,
- brak lub małe doświadczenie zawodowe,
- niewystarczająca wiedza w zakresie prowadzenia działalności gospodarczej.

Projekt nr 1.6. „Aktywizacja osób młodych pozostających bez pracy w przemyskim”.

Obszary objęte projektem charakteryzują się złą sytuacją na lokalnym rynku pracy. Wpływ na taki stan rzeczy ma niski poziom zatrudnienia, długotrwałe pozostawanie bez zatrudnienia. Brak aktywności zawodowej mieszkańców generuje liczne problemy natury gospodarczej i społecznej. Pogarszające się warunki bytowe rodzin prowadzą do niekorzystnych zjawisk społecznych, które wpływają na młodych mieszkańców obszarów rewitalizowanych. Analiza osób bezrobotnych do 30 r.ż. zarejestrowanych w PUP Przemyśl wskazuje na występowanie wzajemnie współzależnych problemów, które dotyczą ludzi młodych, a także oddziałują na ich rodziny i społeczność lokalną. Bezrobotni do 30 r.ż. stanowią co najmniej 1/3 wszystkich zarejestrowanych osób bezrobotnych (stan na dzień 31.12.2016). Bezrobotni w tej kategorii wiekowej nie stanowią grupy jednorodnej, lecz są zróżnicowani pod względem cech społecznych, demograficznych oraz ekonomicznych. Niewielki bądź zupełny brak doświadczenia zawodowego lub praktycznych umiejętności do wykonywania zawodu stanowi podstawowy problem młodych bezrobotnych. Co drugi bezrobotny nie ma stażu pracy, a znikome doświadczenie zawodowe posiada ok. 28%. Prawie co czwarty młody bezrobotny nie posiada kwalifikacji zawodowych. Bezrobocie staje się, więc zagrożeniem ich startu zawodowego. Osoby młode bardzo szybko wątpią we własne możliwości nie potrafią także zareagować, gdy pojawiają się możliwości zmiany sytuacji zawodowej.

Realizacja projektu „Aktywizacja osób młodych pozostających bez pracy w przemyskim” na terenie objętym rewitalizacją wpłynie na pobudzenie aktywności zawodowej osób młodych oraz na wzrost zatrudnienia wśród grupy docelowej objętej projektem.

Projekt nr 1.7. „Interdyscyplinarny dom kultury i umiejętności - WALERIAN”.

W ramach projektu będą prowadzone działania z zakresu aktywizacji społecznej i kulturalnej, których założeniem jest przeciwdziałanie negatywnym zjawiskom społecznym jak bezrobocie, niski poziom wykształcenia mieszkańców, apatia społeczna, brak inicjatyw i działań kulturalnych, wysoki poziom zdegradowania dzielnicy. Z uwagi na stan techniczny obiektu, mimo prac przeprowadzonych przez wnioskodawcę, rozpoczęcie działalności nie jest możliwe. Konieczne jest dostosowanie wnętrza budynku do prowadzenia zajęć i warsztatów.

Projekt nr 1.8. „Aktywni przewodnicy - aktywne miasto Przemyśl”.

Ambicje mieszkańców miasta dotyczące intensywniejszego rozwoju turystyki napotykać na przeszkodę w postaci braku charakterystycznych, rozpoznawalnych produktów turystycznych. Bariera zauważalną przez mieszkańców i przewodników jest również brak strategii w zakresie promowania miasta na zewnątrz, jak i tworzenia w powszechnej świadomości mieszkańców wyjątkowości miejsca w którym żyją i odpowiedzialności za jego sukces.

Z drugiej strony negatywnie wpływająca na rozwój społeczno-gospodarczy bierność lokalnych społeczności w zakresie samoorganizowania życia społecznego, skutkuje niską aktywnością zawodową i niewykorzystaniem szans w zakresie promowania miasta na zewnątrz i czerpania korzyści z turystycznego potencjału miasta.

Ponadto w opinii gości hotelowych, turystów indywidualnych i grupowych jawi się negatywny obraz miasta wynikający m.in. z braku informacji nt. dostępnych atrakcji, podawanie turystom treści w mało atrakcyjnej formie przez przewodników (koncentrujących się na oprowadzaniu po zabytkach, bez inspirowania i koncentracji na potrzebach specyficznych doznań ze strony klientów), brak oferowania aktywnych form wypoczynku pomimo realnych szans na ich realizację (turystyka gastronomiczna, konna, rowerowa, narciarska, wędkarska, wodna – spływy, militarystyczna - forty, przyrodnicza).

Z powyższych czynników wynika konieczność kreowania pozytywnego wizerunku Przemysła jako miasta styku wielu kultur, interesującego poprzez różnorodność, posiadającego potencjał rozwojowy itp. Powyższe będzie możliwe poprzez głęboką diagnozę, działania edukacyjne (w oparciu o promowanie dziedzictwa i potencjału jak i włączenie lok. społeczności w życie miasta) i promocyjne.

Zauważalnym deficytem, który negatywnie wpływa na rozwój turystyki w Przemyslu jest również brak dostępnych bezpłatnych szkoleń przewodnickich. Szkolenia będą adresowane do lokalnych liderów,

	<p>przedsiębiorców, uczniów, nauczycieli, członków stowarzyszeń, a poprzedzą je indywidualne ankiety i wywiad dotyczący motywacji kandydatów do wykorzystania nabytej wiedzy i rozwijania własnych umiejętności interpersonalnych.</p> <p>Projekt nr 1.9. Wysokie kompetencje kadr sportowych</p> <p>Niskie kompetencje kadr sportowych w zakresie wykorzystywania TIK (do prowadzenia szkoleń i treningów) oraz znajomości języków obcych w szczególności języka angielskiego to podstawowe problemy, które stanowią przeszkodę w rywalizacji sportowej i uzyskiwaniu lepszych wyników sportowych.</p> <p>Zaproponowany projekt rewitalizacyjny „Rewitalizacja hali sportowej przy ul. Mickiewicza 30 w Przemyślu” zapewni dobrą infrastrukturę wyposażoną w nowoczesne rozwiązania TIK. Dzięki temu umożliwi się grupie docelowej w tym w szczególności osobom zamieszkującym obszar rewitalizacji nabycie nowych umiejętności w zakresie wykorzystywania nowoczesnych technologii TIK. Projekt jest szansą na podniesienie kwalifikacji zawodowych czy uzyskanie uprawnień międzynarodowych. Dzięki jego realizacji nastąpi promocja kultury fizycznej i rekreacji ruchowej, a także pomoc w uzupełnieniu wiedzy teoretycznej i rozwinięciu posiadanych już predyspozycji.</p> <p>Zrewitalizowany obiekt będzie również służył do organizacji międzynarodowych imprez i zawodów sportowych, które będą wymagały znajomości języków obcych wśród kadry sportowej i obsługi.</p>
<p>Cel projektu i zakres realizowanych zadań:</p>	<p>Projekt nr 1.1 zakłada realizację pięciu działań o charakterze aktywizacyjnym, skierowanych do osób zagrożonych ubóstwem i wykluczeniem społecznym oraz do osób niepełnosprawnych. Celem projektu jest pobudzenie aktywności bezrobotnych mieszkańców Przemyśla zagrożonych zjawiskiem wykluczenia społecznego. W ramach projektu przewidziano następujące działania:</p> <ul style="list-style-type: none"> • Aktywizacja społeczna: 198 uczestników/uczestniczek projektu skorzysta z treningów motywacyjnych z elementami społeczno–interpersonalnymi. Treningi zostaną przeprowadzone przez wykwalifikowanego trenera/psychologa i obejmą m.in.: skuteczność komunikacji interpersonalnej, umiejętność radzenia sobie ze stresem, asertywność, umiejętność radzenia sobie z emocjami i inne. • Indywidualne doradztwo zawodowe i warsztaty aktywnego poszukiwania pracy: 198 uczestników/uczestniczek projektu skorzysta z indywidualnego doradztwa i warsztatów pozyskiwania pracy. Przewidziano indywidualne spotkania z wykwalifikowanym doradcą zawodowym oraz warsztaty z wykwalifikowanym trenerem, które obejmą m.in: efektywną komunikatywność., zasady pisania dokumentów aplikacyjnych, autoprezentację, analizę rynku pracy.

- Certyfikowane szkolenia zawodowe: 198 uczestników/uczestniczek projektu skorzysta z certyfikowanych szkoleń zawodowych wynikających z indywidualnych potrzeb i preferencji określonych w Indywidualnym Planie Działania każdego uczestnika.
- Staże zawodowe: 99 uczestników/uczestniczek projektu weźmie udział w stażach zawodowych zaplanowanych zgodnie z IPD oraz zasadą zwalczania stereotypów związanych z płcią na rynku pracy.
- Aktywizacja zdrowotna: 15 uczestnikom/uczestniczkom projektu z niepełnosprawnościami zostanie zapewniony udział w stacjonarnych zajęciach rehabilitacyjnych.

Celem **projektu nr 1.2** jest podniesienie poziomu aktywności zawodowej i zdolności do zatrudnienia osób bezrobotnych powyżej 29 r.ż. zarejestrowanych w PUP Przemyśl.

W ramach projektu, dla każdego z uczestników przewidziano przedstawienie konkretnej oferty aktywizacji zawodowej, którą poprzedzi analiza umiejętności, predyspozycji i problemów zawodowych danego uczestnika. Działania będą koncentrować się na dostosowaniu odpowiednio dobranych form aktywizacji tak aby osoby bezrobotne przygotować do wejścia i utrzymania się na rynku pracy. Wpłyną na pobudzenie aktywności zawodowej osób pow. 29 r.ż. zwłaszcza osób długotrwale bezrobotnych na terenie objętym rewitalizacją.

Projekt przewiduje następujące formy aktywizacji zawodowej:

- Staże, które pozwolą na zdobycie praktycznych umiejętności do wykonywania zawodu.
- Prace interwencyjne i refundacja kosztów doposażenia lub wyposażenia miejsca pracy dla skierowanego bezrobotnego. Pozwolą one na zdobycie doświadczenia zawodowego co ułatwi bezrobotnym, wejście lub powrót na rynek pracy.
- Jednorazowe środki na podjęcie działalności gospodarczej, które umożliwią osobom przedsiębiorczym utworzenie własnego miejsca pracy, uzyskiwanie dochodów, a w przyszłości tworzenie kolejnych miejsc pracy.

Projekt nr 1.3 ma na celu udzielenie kompleksowego wsparcia w formie aktywizacji społecznej, zawodowej oraz zdrowotnej skierowanego do osób narażonych na zjawisko wykluczenia społecznego.

Celem głównym projektu jest poprawa zdolności do zatrudnienia 99 klientów/klientek MOPS zagrożonych ubóstwem lub wykluczeniem społecznym zamieszkujących na terenie miasta Przemysła korzystających ze świadczeń pomocy społecznej do 30 czerwca 2018 r. Projektem zostaną objęte osoby zagrożone ubóstwem lub wykluczeniem społecznym tj.: korzystające ze świadczeń z pomocy społecznej i/lub bezrobotne zakwalifikowane do III profilu pomocy przez PUP i/lub bierne zawodowo i/lub osoby niepełnosprawne i/lub osoby korzystające z Programu Operacyjnego Pomoc Żywnościowa 2014-2020

w wieku aktywności zawodowej zamieszkałe na terenie miasta Przemysła. Łącznie wsparciem w ramach projektu zostanie objętych 99 osób, w tym 52 kobiet (tj. 52,52%) zagrożonych ubóstwem lub wykluczeniem społecznym zgodnie z art 7 Ustawy o pomocy społecznej. Z 99 osobami zostaną zawarte kontrakty socjalne.

Zostaną zrealizowane następujące działania:

- Aktywna Integracja (treningi motywacyjne z elementami kompetencjo-interpersonalnymi, indywidualne doradztwo zawodowe, certyfikowane szkolenia zawodowe, staże zawodowe, stacjonarne zabiegi rehabilitacyjne),
- Aktywizacja społeczna (warsztaty kompetencji społecznych i osobistych),
- Aktywizacja zawodowa w PAI (prace społeczno-użyteczne).

Projekt nr 1.4.

Celem głównym projektu jest podjęcie zatrudnienia (w tym samozatrudnienia) przez minimum 27 osób pozostających poza rynkiem pracy, tj. bezrobotnych oraz biernych zawodowo w wieku 30 lat i więcej, zamieszkałych na terenie miasta Przemysła oraz gminy Żurawica wchodzących w skład MOF Przemyśl, w tym przez co najmniej 3 osoby w zagospodarowanej trasie turystycznej. Utworzona i zagospodarowana w ramach projektu infrastruktura będzie wymagała zatrudnienia nowych osób zaangażowanych do obsługi np. obsługi sprzętu multimedialnego, recepcji, utrzymania czystości i porządku, prowadzenia warsztatów edukacyjnych dla dzieci i młodzieży szkolnej.

Wyszczególniono następujące działania w ramach projektu nr 4:

- Identyfikacja potrzeb uczestników projektu oraz opracowanie Indywidualnego Planu Działania dla każdego uczestnika projektu.
- Grupowe poradnictwo zawodowe w zakresie praktycznych umiejętności poszukiwania pracy, planowania rozwoju własnej kariery zawodowej, wzmocnienia kondycji psychicznej.
- Szkolenia zawodowe i kompetencyjne dostosowane do potrzeb rynku pracy.
- Płatne 6-miesięczne staże zawodowe.

Projekt nr 1.5.

Celem głównym projektu będzie podjęcie samozatrudnienia przez 28 bezrobotnych, biernych zawodowo oraz pracujących w wieku 30 lat i więcej (od dnia 30 urodzin) zamierzające rozpocząć prowadzenie działalności gospodarczej, zamieszkałych na terenie miasta Przemysła oraz gminy Żurawica wchodzących w skład MOF Przemyśl i utworzenie minimum 4 miejsc pracy w firmach powstałych dzięki projektowi. Zakłada się, że realizacja projektu pn. „Podziemna Trasa Turystyczna w Przemyslu” będzie impulsem, który umożliwi powstanie nowych i utrzymanie istniejących miejsc pracy, tworzenie

podmiotów gospodarczych w branży okołoturystycznej w obszarze oddziaływania projektu.

Zakres rzeczowy projektu nr 5 obejmuje:

- Organizację szkoleń z zakresu rozpoczynania i prowadzenia działalności gospodarczej
- Udzielenie dotacji inwestycyjnej na rozpoczęcie działalności gospodarczej
- Udzielenie finansowego wsparcia pomostowego wypłacanego miesięcznie w kwocie nie większej niż równowartość minimalnego wynagrodzenia za pracę, o którym mowa w przepisach o minimalnym wynagrodzeniu za pracę, obowiązującego na dzień przyznania wsparcia bezwrotnego przez okres 12 miesięcy od dnia rozpoczęcia prowadzenia działalności gospodarczej

Projekt nr 1.6.

Grupą docelową stanowią będą osoby młode w wieku 18-29 lat bez pracy, zarejestrowane w PUP jako bezrobotne (należące do I lub II profilu pomocy) które nie uczestniczą w kształceniu i szkoleniu (tzw. młodzież NEET), zgodnie z definicją osoby z kategorii NEET przyjętą w Programie Operacyjnym Wiedza Edukacja Rozwój 2014-2020.

W ramach projektu planuje się realizację form wsparcia zgodnych z Ustawą z dnia 20 kwietnia 2004 r. o promocji zatrudnienia i instytucjach rynku pracy (Dz.U. z 2013 r. poz. 674, z późn.zm.).

Uczestnicy z terenów rewitalizowanych objęci zostaną poradnictwem zawodowym lub pośrednictwem pracy celem indywidualizacji wsparcia oraz pomocy w zakresie określenia ścieżki zawodowej.

W ramach projektu przewiduje się następujące formy wsparcia:

- szkolenia,
- staże,
- prace interwencyjne,
- jednorazowe środki na podjęcie działalności gospodarczej,
- bony na zasiedlenie.

Projekt nr 1.7.

Celami projektu są:

- pobudzenie aktywności społecznej mieszkańców dzielnicy,
- doksztalcenie zdolnej młodzieży,
- utworzenie alternatywnej instytucji kultury i miejsca rozrywki.

Interdyscyplinarny dom kultury i umiejętności będzie miejscem, które łączyć będzie funkcje edukacyjne i kulturalne. Planowane jest powstanie 2 sal

wykładowych, w których odbywać się będą zajęcia z zakresu dziennikarstwa, fotografii, biznesu, tańca. Oprócz tego planuje się uruchomienie warsztatów kulinarnych dla młodzieży, która chce zdobyć realne umiejętności gastronomiczne. Równolegle zostaną utworzone możliwości do prowadzenia gazety internetowej dla uczestników warsztatów dziennikarskich, plastycznych i fotograficznych.

Obok 2 sal edukacyjnych powstanie sala taneczno-muzyczna, w której odbywać się będą koncerty, imprezy taneczne, projekcje niszowych filmów.

Interdyscyplinarny Dom Kultury i Umiejętności prowadzić będzie własną stronę internetową, na której będą umieszczane szkolenia w wersji on-line.

Projekt nr 1.8.

Celem projektu jest wzrost kompetencji przewodników turystycznych, a w konsekwencji poprawa jakości wiedzy przekazywanej osobom zainteresowanym historią Przemyśla. Szkolenia z zakresu przewodnictwa turystycznego będą oparte o następujące moduły:

1. Ogólny rys historyczny i topografia miasta.
2. Etyka w zawodzie przewodnika.
3. Warsztaty motywacyjne- jak mówić ciekawie i wsłuchiwać się w potrzeby odbiorców.
4. Ciekawe miejsca i ludzie Przemyśla.
5. Partycypacyjny model rozwoju miasta i współpraca pomiędzy interesariuszami. Program szkolenia zostanie opracowany po szerokich konsultacjach z interesariuszami.

Zakres działań realizowanych w ramach projektu obejmuje następujące elementy:

- Analiza potrzeb interesariuszy (wywiady z członkami PTTK, przedstawicielami środowisk przewodnickich z Przemyśla, przewodników odwiedzających Przemyśl, mieszkańców – poprzez szkoły, ankietę internetową, ogłoszenia w prasie, przedsiębiorców z branży hotelarskiej, gastronomicznej, turystycznej i innych).
- Opracowanie przez ekspertów 10 lokalnych produktów turystycznych na podstawie informacji zebranych w drodze wywiadów, ankiet i paneli eksperckich.
- Wdrożenie i monitorowanie promocji lokalnych produktów oraz pracy lokalnych przewodników (cykl 10 szkoleń z zakresu lokalnego produktu w szkołach, uczelniach, młodzieżowych klubach itp.)
- Rekrutacja uczestników, przeprowadzenie czterech edycji szkoleń i egzaminów dla przewodników na bazie programów uwzględniających wypracowane produkty (2 15-os. grupy dla osób początkujących – 250

	<p>godz. każde, 2 20-to os. grupy – dla obecnych przewodników – 50 godz. każde). Łącznie 30 nowych i 40 obecnych przewodników.</p> <ul style="list-style-type: none"> • Utworzenie i zarządzanie grupą przewodników wraz z promocją samozatrudnienia (seminaria, spotkania dot. rozwijania turystyki). <p>Przewiduje się, iż decyzja o rozpoczęciu szkoleń przewodników zostanie poprzedzona przeprowadzeniem szczegółowej diagnozy potrzeb branży turystycznej w tym zakresie. Istotnym kryterium będzie ocena, czy realizacja innych działań związanych z rozwojem turystyki (np. opracowaniem produktów turystycznych) przyniosła oczekiwany efekt i dała impuls dla rozwoju branży, a tym samym powstało zwiększone zapotrzebowanie na poprawę kwalifikacji obecnych oraz przeszkolenie nowych przewodników.</p> <p>Projekt nr 1.9.</p> <p>Celem projektu jest:</p> <ul style="list-style-type: none"> - Podniesienie kompetencji, umiejętności i kwalifikacji cyfrowych i językowych osób dorosłych - wzmacnianie i rozwijanie posiadanych predyspozycji; - krzewienie kultury fizycznej i rekreacji ruchowej. <p>Zakres zadań:</p> <ul style="list-style-type: none"> - przeszkolenie co najmniej 70 osób w zakresie wykorzystania technologii informacyjnej i języków obcych w obszarze sportu i rekreacji i turystyki aktywnej.
<p>Prognozowane rezultaty:</p>	<p>Wskaźnik rezultatu:</p> <p>Projekt nr 1.1.</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. Liczba osób zagrożonych ubóstwem lub wykluczeniem społecznym, które uzyskały kwalifikacje po opuszczeniu programu – 139, w tym z obszaru rewitalizacji - 20% 2. Liczba osób zagrożonych ubóstwem lub wykluczeniem społecznym, która zdobędzie doświadczenie zawodowe przez odbycie stażu – 99, w tym z obszaru rewitalizacji - 20% 3. Liczba osób zagrożonych ubóstwem lub wykluczeniem społecznym, które zostały objęte kontraktami socjalnymi – 198, w tym z obszaru rewitalizacji - 20% 4. Liczba osób zagrożonych ubóstwem lub wykluczeniem społecznym, które uzyskały zatrudnienie – 44, w tym z obszaru rewitalizacji - 20% 5. Liczba osób zagrożonych ubóstwem lub wykluczeniem społecznym, które zakończyły udział w projekcie zgodnie z zaplanowaną ścieżką udziału – 158, w tym z obszaru rewitalizacji - 20% 6. Liczba osób z niepełnosprawnościami objętych wsparciem w programie – 15, w tym z obszaru rewitalizacji - 20% 7. Liczba osób zagrożonych ubóstwem lub wykluczeniem społecznym objętych wsparciem w programie – 198, w tym z obszaru rewitalizacji - 20%

8. Liczba osób zagrożonych ubóstwem lub wykluczeniem społecznym, którzy zakończyli udział w projekcie – 158, w tym z obszaru rewitalizacji - 20%
9. Liczba osób zagrożonych ubóstwem lub wykluczeniem społecznym, które korzystają z Programu Operacyjnego Pomoc Żywnościowa – 99, w tym z obszaru rewitalizacji - 20%

Projekt nr 1.2

1. Liczba mieszkańców obszaru rewitalizacji objętych programem stażowym.
2. Kwota wsparcia udzielonego na cele rozpoczęcia działalności gospodarczej.
3. Kwota wsparcia udzielonego na cele doposażenia stanowisk pracy dla osób bezrobotnych.

Projekt nr 1.3.

1. Liczba osób zagrożonych ubóstwem lub wykluczeniem społecznym, które uzyskały kwalifikacje po opuszczeniu programu – 55 osób w tym w obszarze objętym rewitalizacją 13,00 % uczestników projektu.
2. Liczba osób zagrożonych ubóstwem lub wykluczeniem społecznym, która zdobędzie doświadczenie zawodowe przez odbycie stażu – 18 osób w tym w obszarze objętym rewitalizacją 13,00 % uczestników projektu.
3. Liczba osób zagrożonych ubóstwem lub wykluczeniem społecznym, która weźmie udział w Programie Aktywizacja i Integracja – 30 osób w tym w obszarze objętym rewitalizacją 13,00 % uczestników projektu.
4. Liczba osób zagrożonych ubóstwem lub wykluczeniem społecznym, które zostały objęte kontraktami socjalnymi – 99 osób w tym w obszarze objętym rewitalizacją 13,00 % uczestników projektu.
5. Liczba osób zagrożonych ubóstwem lub wykluczeniem społecznym, które uzyskały zatrudnienie – 22 osób w tym w obszarze objętym rewitalizacją 13,00 % uczestników projektu.
6. Liczba osób zagrożonych ubóstwem lub wykluczeniem społecznym, które zakończyły udział w projekcie zgodnie z zaplanowaną ścieżką udziału – 79 osób w tym w obszarze objętym rewitalizacją 13,00% uczestników projektu.
7. Liczba osób z niepełnosprawnościami objętych wsparciem w programie – 10 osób w tym w obszarze objętym rewitalizacją 13,00 % uczestników projektu.
8. Liczba osób zagrożonych ubóstwem lub wykluczeniem społecznym objętych wsparciem w programie – 99 osób w tym w obszarze objętym rewitalizacją 13,00 % uczestników projektu.
9. Liczba osób zagrożonych ubóstwem lub wykluczeniem społecznym, które korzystają z Programu Operacyjnego Pomoc Żywnościowa – 79 osób w tym w obszarze objętym rewitalizacją 13,00 % uczestników projektu.

Projekt nr 1.4.

1. Liczba osób pracujących, łącznie z prowadzącymi działalność na własny rachunek, po opuszczeniu programu – 27 osób, w tym co najmniej 3 osoby

	<p>z obszaru rewitalizacji w infrastrukturze wytworzonej w ramach projektu „Podziemna Trasa Turystyczna w Przemysłu”.</p> <ol style="list-style-type: none"> Liczba osób, które uzyskały kwalifikacje po opuszczeniu programu – 27 osób, w tym co najmniej 3 osoby z obszaru rewitalizacji w infrastrukturze wytworzonej w ramach projektu „Podziemna Trasa Turystyczna w Przemysłu”. <p>Projekt nr 1.5.</p> <ol style="list-style-type: none"> Liczba utworzonych miejsc pracy w ramach udzielonych z EFS środków na podjęcie działalności gospodarczej – 32 szt. Liczba osób, które nabyły wiedzę z zakresu zakładania i prowadzenia własnej działalności gospodarczej – 28 os. Liczba osób, które otrzymały środki na rozpoczęcie działalności gospodarczej z obszaru rewitalizacji w infrastrukturze wytworzonej w ramach projektu „Podziemna Trasa Turystyczna w Przemysłu” – 1 os. <p>Projekt nr 1.6. Liczba osób zamieszkujących obszar rewitalizacji objętych wsparciem: 20 os.</p> <p>Projekt nr 1.7.</p> <ol style="list-style-type: none"> Liczba uczestników kursów i imprez kulturalnych: 2500 os./rok Liczba przewidywanych odston strony IDKU WALERIAN i portalu internetowego prowadzonego w ramach IDKU: 100 000 os./rok <p>Projekt nr 1.8.</p> <ol style="list-style-type: none"> Liczba osób, które uzyskały kompetencje przewodnickie: 30 os. Liczba osób, które rozwinęła posiadane kompetencje przewodnickie: 40 os. Liczba opracowanych ofert produktów turystycznych Przemysła w formie wydań elektronicznych: 10 szt. Liczba utworzonych grup przewodnickich: 1szt. <p>Projekt nr 1.9. - Liczba osób w wieku 25 lat i więcej, które uzyskały kwalifikacje lub nabyły kompetencje po zrealizowaniu projektu – 70 os.</p> <ul style="list-style-type: none"> - Wzrost ilości zajęć sportowych i rekreacyjnych z wykorzystaniem TIK; - Wyższa jakość obsługi imprez międzynarodowych; - Podniesienie kwalifikacji zawodowych.
Efekty społeczne projektu:	<p>W wyniku realizacji projektu nastąpi:</p> <ul style="list-style-type: none"> Aktywizacja zawodowa i społeczna uczestników projektu poprzez udział w szkoleniach, warsztatach, treningach motywacyjnych i terapii zajęciowej. Integracja społeczna osób zagrożonych zjawiskiem wykluczenia społecznego, w tym długotrwale bezrobotnych, bezdomnych, opuszczających zakłady karne.

	<ul style="list-style-type: none"> • Nabywanie nowych umiejętności wzmacniających pozycję na rynku pracy, jak np. autoprezentacja, umiejętność kompletowania dokumentacji niezbędnej do podjęcia zatrudnienia, asertywność. • Wzrost dostępności do profesjonalnego poradnictwa zawodowego. • Rozwój przedsiębiorczości i wzrost samozatrudnienia dzięki dotacjom udzielonym na cele rozpoczęcia działalności gospodarczej. • Rozwój kompetencji w zakresie usług turystycznych i sektora kreatywnego oraz przemysłu rozrywkowego • Stworzenie możliwości do osiągania wyższych wyników sportowych; • Zwiększenie popularności sportowego i zdrowego trybu/stylu życia; • Zwiększenie poczucia własnej wartości mieszkańców dzięki organizacji imprez wyższej rangi.
--	---

PROJEKT NR 2			
Nazwa projektu:	DIAGNOZOWANIE I KORYGOWANIE WAD POSTAWY U DZIECI POPRZEZ PŁYWANIE KOREKCYJNE I REHABILITACJĘ		
Powiązanie projektu z celami rewitalizacji:	Cel. 2. Poprawa dostępu do usług opiekuńczych i terapeutycznych dla osób niepełnosprawnych i uzależnionych oraz profilaktyki zdrowotnej.		
Nazwa podmiotu realizującego:	Gmina Miejska Przemyśl, Rynek 1, 37-700 Przemyśl	Szacowana wartość projektu:	560 000 zł brutto
		Lata realizacji	2019-2021
Miejsce realizacji projektu:	<ul style="list-style-type: none"> • ul. Sanocka, 37-700 Przemyśl • Szkoły z terenu miasta Przemyśla, w tym z obszaru rewitalizacji. 		
Grupa docelowa projektu:	Grupę docelową stanowią dzieci i młodzież z niepełnosprawnościami lub zagrożonych niepełnosprawnością z powodów wad rozwojowych m.in. takich jak wady postawy, a także dzieci i młodzież dotknięta innymi problemami zdrowotnymi, w tym otyłością i niską sprawnością fizyczną.		
Opis problemu jaki ma rozwiązać realizacja projektu:	<p>Wady postawy ciała, zaburzenia statyki ciała i anomalie rozwojowe stanowią obecnie poważny problem społeczny, gdyż dotyczą od 30 do 50 procent dzieci i młodzieży w kraju. W Przemyślu obejmują one również znaczny odsetek dzieci i młodzieży szkolnej. Znaczenia nabiera więc zapobieganie powstawaniu tych wad i deformacji, ponieważ ich późne wykrycie u dzieci wiąże się z zagrożeniem wystąpienia niepełnosprawności lub niepełnosprawnością.</p> <p>Wsparcie profilaktyki zdrowotnej wśród dzieci i młodzieży jest szczególnie ważne w odniesieniu do rodzin o niskich dochodach i/lub rodzin z problemami wychowawczymi i innymi dysfunkcjami. Dzieci i młodzież w tej grupie ze względu na obniżony poziom kontrolowanej (pod nadzorem trenerów</p>		

	<p>i specjalistów rehabilitantów) aktywności fizycznej wynikający z barier ekonomicznych i innych dysfunkcji występujących w rodzinach są narażone w większym odsetku na problemy zdrowotne.</p> <p>Wynikłe w późniejszym okresie życia problemy zdrowotne mogą powodować ograniczenia mobilności, potrzebę stałej opieki rehabilitacyjnej i/lub medycznej, mogą też stanowić przeciwwskazanie do podjęcia określonej pracy, a w ostateczności być przyczyną niepodejmowania aktywności zawodowej. Dlatego też należy jak najprędzej wdrożyć program wczesnego wykrywania wad rozwojowych wśród dzieci i młodzieży, który będzie ukierunkowany na zapobieganie i przeciwdziałanie wadom postawy poprzez wykrywanie nieprawidłowości w postawie ciała i odpowiednie postępowanie korekcyjne. Należy podejmować również inne działania zmierzające do eliminowania często występujących problemów zdrowotnych wynikających z niskiego poziomu aktywności fizycznej i dostępności do infrastruktury rekreacyjnej. Dyscypliną, która posiada nieocenione walory rehabilitacyjno-zdrowotne jest pływanie. Zajęcia w wodzie są atrakcyjną formą ruchu dla dzieci i młodzieży, również tej niepełnosprawnej. Leczenie ruchem w wodzie, które jest jednym z działów kinezyterapii, pozwala podnieść ich umiejętności ruchowe zarówno te elementarne, użyteczne życiowo np. zgrabniejsze poruszanie się jak i te specjalne czyli sportowe. Pływanie i ćwiczenia w wodzie mają korzystny wpływ na proces korekcji wad postawy oraz eliminację innych problemów zdrowotnych, w tym otyłości. Odpowiednio dobrane, dostosowane do charakteru wady, pozwalają likwidować występującą w nieprawidłowej postawie dystonię mięśniową, dlatego też tak istotne jest zwiększenie i wyrównanie szans dostępu do usług zdrowotnych dzieci i młodzieży z niepełnosprawnościami lub zagrożonych niepełnosprawnością.</p>
<p>Cel projektu i zakres realizowanych zadań:</p>	<p>Założony cel główny działania to poprawa stanu zdrowia dzieci i młodzieży z niepełnosprawnościami lub zagrożonych niepełnosprawnością z terenu miasta Przemyśla, w tym szczególnie z terenu obszaru rewitalizacji. Cel ten zostanie osiągnięty poprzez:</p> <ul style="list-style-type: none"> • uruchomienie programu wczesnego wykrywania wad rozwojowych wśród dzieci i młodzieży – wykonanie badań oraz selekcji osób, które będą kwalifikowały się do objęcia projektem; • umożliwienie uczestnikom projektu korzystania z pływalni i sprzętu rehabilitacyjnego; • organizację zajęć z zakresu pływania korekcyjnego i rehabilitacji osób zdiagnozowanych w ramach programu. <p>Przewiduje się rozszerzenie oferty zajęć rekreacyjnych i sportowych oraz rehabilitacyjnych dla dzieci i młodzieży z Przemyśla, w tym szczególnie z obszaru rewitalizacji. Po zakończeniu projektu rehabilitacja i aktywizacja sportowa dzieci i młodzieży, u których będą diagnozowane problemy zdrowotne (wady rozwojowe, otyłość, inne), a które z powodów niskich dochodów</p>

	w rodzinach będą miały mniejsze możliwości uczestniczenia w zajęciach, będą nieodpłatne lub dostosowane do możliwości finansowych rodzin. Zakłada się, że dzieci i młodzież z tej grupy społecznej będą zachęcane do udziału w zajęciach przez nauczycieli i trenerów.
Prognozowane rezultaty:	<p>Wskaźnik rezultatu:</p> <ul style="list-style-type: none"> Liczba dzieci i młodzieży objętych programem wczesnego wykrywania wad rozwojowych i zajęciami rehabilitacyjnymi – ok. 560 Liczba dzieci i młodzieży objętych programem wczesnego wykrywania wad rozwojowych i zajęciami rehabilitacyjnymi z obszaru rewitalizacji – ok. 140
Efekty społeczne projektu:	<ul style="list-style-type: none"> Zwiększenie i wyrównanie szans dostępu do usług zdrowotnych beneficjentów projektu Przeciwdziałanie utrwalaniu się wad postawy wśród dzieci i młodzieży Poprawa stanu zdrowia osób niepełnosprawnych lub zagrożonych niepełnosprawnością co zapobiegnie ich wykluczeniu społecznemu i zawodowemu w przyszłości

PROJEKT NR 3			
Nazwa projektu:	PRZEMYSKI INKUBATORA PRZEDSIĘBIORCZOŚCI I INNOWACJI		
Powiązanie projektu z celami rewitalizacji:	<ul style="list-style-type: none"> Cel. 1. Włączenie społeczne i zawodowe mieszkańców obszaru dotkniętych ubóstwem, długotrwałym bezrobociem i niską aktywnością społeczną Cel. 4. Podniesienie poziomu przedsiębiorczości mieszkańców śródmieścia i stworzenie zachęt do podjęcia działalności gospodarczej w specjalistycznych usługach i handlu Cel. 5. Podniesienie konkurencyjności śródmieścia Przemyśla jako miejsca prowadzenia działalności gospodarczej i korzystania z usług oraz lokalnego handlu i gastronomii Cel. 7. Ochrona dziedzictwa kulturowego śródmieścia i jego adaptacja pod nowe funkcje publiczne i komercyjne w powiązaniu z docelową specjalizacją gospodarczą centrum miasta 		
Nazwa podmiotu realizującego:	Gmina Miejska Przemyśl Rynek 1, 37-700 Przemyśl	Szacowana wartość projektu:	4 613 406,47 zł brutto
		Lata realizacji	2018-2019
Miejsce realizacji projektu:	Przemyśl, ul. Ratuszowa 10a <ul style="list-style-type: none"> dz. Nr 684/1, 685, 702 obr. 207 		

	<ul style="list-style-type: none"> • dz. Nr 684/1 – KW PR1P/00071875/2 • dz. Nr 685 – KW PR1P/00000243/5+zgody P. Łabinowiczów • dz. Nr 702 – KW 56016+zgoda ZDM z dnia 19.10.2015r.
Grupa docelowa projektu:	<p>Grupę docelową projektu stanowią osoby zainteresowane rozpoczęciem działalności gospodarczej ze wszystkich grup społecznych miasta Przemysła. Szczególnym wsparciem będą objęte osoby zamieszkujące obszar rewitalizacji i zamierzające uruchomić działalność związaną ze specjalistycznymi usługami w sektorze kreatywnym, przemyśle rozrywki, turystyce.</p>
Opis problemu jaki ma rozwiązać realizacja projektu:	<p>Struktura gospodarcza obszaru rewitalizacji nie jest odpowiednia do potencjału i funkcji obszaru śródmiejskiego. W związku z tym należy podjąć działania zmierzające do pobudzenia rozwoju działalności w postulowanej specjalizacji. Ponadto projekt będzie służył aktywizacji zawodowej mieszkańców obszaru rewitalizacji, który objęty jest relatywnie wysokim bezrobociem.</p> <p>Budynek przeznaczony do adaptacji położony jest w centralnej części miasta. Z uwagi na stan techniczny pozostaje nieużytkowany i nie umożliwia rozpoczęcia działalności Inkubatora przedsiębiorczości i innowacji. Zdiagnozowano następujące deficyty techniczne budynku:</p> <ul style="list-style-type: none"> • zdegradowana elewacja obiektu, • brak docieplenia ścian zewnętrznych i stropodachu, • zły stan techniczny pokrycia dachowego i obróbek blacharskich, • zły stan techniczny schodów wewnętrznych i zewnętrznych, • zdegradowana klatka schodowa i szyb windy osobowej, • niefunkcjonalny układ pomieszczeń wewnątrz budynku, • niedostosowanie obiektu do potrzeb osób niepełnosprawnych, • przestarzałe instalacje wewnętrzne.
Cel projektu i zakres realizowanych zadań:	<p>Projekt ma na celu rozwój lokalnej przedsiębiorczości oraz zwiększenie aktywności gospodarczej ludności. Realizacja celu jest uzależniona od przeprowadzenia remontu i przebudowy budynku przy ul. Ratuszowej 10a.</p> <p>Prace remontowo-budowlane polegają na:</p> <ul style="list-style-type: none"> • remoncie i przebudowie elewacji z jej dociepleniem i zmianą kolorystyki, • remoncie pokrycia dachu i obróbek blacharskich z dociepleniem wentylowanego stropodachu w głównej bryle budynku i stropodachu pełnego w części parterowej, • wymianie wszystkich obróbek blacharskich: rynien, rur spustowych, parapetów, obróbek ścianek atykowych i kominów, • rozbiórce istniejącego komina wolnostojącego, • likwidacji wtórnej zabudowy narożnika budynku od strony ul. Serbańskiej w poziomie parteru, • rozbiórce schodów zewnętrznych w obrębie budynku, prowadzących do pomieszczeń na piętro budynku,

	<ul style="list-style-type: none"> • przebudowie schodów zewnętrznych od strony podwórka, • rozebraniu istniejącej klatki schodowej i szybu istniejącego dźwigu osobowego oraz pomieszczenia nadszybia i wykonaniu nowej klatki schodowej z centralnie usytuowanym • szybem windy osobowej, • wyburzeniu części ścian działowych, wykonaniu nowych ścianek działowych w układzie dostosowanym do projektowanej funkcji pomieszczeń na poszczególnych kondygnacjach, • zamurowaniach i przemurowaniach części istniejących otworów drzwiowych i okiennych i wykonaniu nowych projektowanych przebić drzwiowych i okiennych z ich przesklepieniem w ścianach konstrukcyjnych. <p>Projekt budynku uwzględnia wyposażenie w następujące instalacje:</p> <ul style="list-style-type: none"> • wentylacji mechanicznej i klimatyzacji, • instalacje sanitarne i wod.-kan., • instalacje c.o., • instalacje elektryczne, • instalację odgromową, • instalacje p.poż., • instalacje okablowania infrastrukturalnego, • instalacje CCTV. <p>Dostosowanie do potrzeb osób niepełnosprawnych:</p> <ul style="list-style-type: none"> • wejście do budynku w poziomie terenu bezprogowe, • winda z przystosowaniem dla osób niepełnosprawnych na wszystkie kondygnacje użytkowe, • toalety dla osób niepełnosprawnych na każdej kondygnacji użytkowej. <p>Poniżej zestawiono układ kondygnacji i pomieszczeń po realizacji projektu:</p> <ul style="list-style-type: none"> • parter – trzy lokale z węzłami sanitarnymi, z bezpośrednim wejściem od ul. Ratuszowej, • I piętro – salę konferencyjną z węzłem sanitarnym, • II piętro – 5 pomieszczeń biurowych ze wspólnym węzłem sanitarnym, • III piętro – 5 pomieszczeń biurowych ze wspólnym węzłem sanitarnym.
<p>Prognozowane rezultaty:</p>	<p>Wskaźniki rezultatu:</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. Liczba przedsiębiorstw ulokowanych we wspartych inkubatorach przedsiębiorczości/akademickich (w okresie 24 miesięcy od zakończenia realizacji projektu) – 11 szt.

Efekty społeczne projektu:	<p>W wyniku realizacji projektu nastąpi:</p> <ul style="list-style-type: none"> • likwidacja nadmiernych strat energii cieplnej przez dach, nieszczelną stolarkę okienną i drzwiową, • zabezpieczenie obiektu przed negatywnym wpływem warunków atmosferycznych: opady, wiatr, • zmniejszenie poboru energii i kosztów eksploatacji budynku, • zwiększenie komfortu użytkowania budynku, • poprawa estetyki przestrzeni publicznej. <p>Wnioskodawca zakłada również prowadzenie aktywnych działań wpływających na lokalny rynek pracy m.in. poprzez:</p> <ul style="list-style-type: none"> • wspieranie samozatrudnienia i tworzenia nowych miejsc pracy, • szkolenia osób bezrobotnych (w zakresie podnoszenia kompetencji kluczowych uczestników szkoleń, kreowanie warunków do zdobycia nowych umiejętności zawodowych, umożliwiających podjęcie zatrudnienia), • poszerzanie kompetencji zainteresowanych osób z zakresu poszukiwania pracy oraz zarządzania własnymi zasobami, umiejętnościami i środkami, • wsparcie, którego celem będzie poprawa mobilności na rynku pracy, umożliwiające przełamywanie indywidualnych barier w powrocie na rynek pracy, • poradnictwo w zakresie podnoszenia kompetencji życiowych, istotnych z punktu widzenia efektywności działania w życiu rodzinnym, osobistym, społecznym i zawodowym, • doradztwo zawodowe prowadzone przez licencjonowanego doradcę, mającego na celu pomoc w odnalezieniu swojego potencjału na rynku pracy, pomoc i nakierowanie na właściwe przekwalifikowanie, zapoznanie z zasadami aktywnego poszukiwania pracy, analizowanie rynku pracy, pomoc w pisaniu CV, listów motywacyjnych oraz zapoznanie z regułami panującymi w trakcie rozmów kwalifikacyjnych.
----------------------------	---

PROJEKT NR 4	
Nazwa projektu:	REWITALIZACJA PRZEZ REKREACJĘ NA TERENIE MOF PRZEMYŚL - OBIEKTY BASENOWE W PRZEMYŚLU
Powiązanie projektu z celami rewitalizacji:	<ul style="list-style-type: none"> • Cel. 3. Zbudowanie kapitału ludzkiego – wyrównanie szans w dostępie do edukacji dzieci i młodzieży • Cel. 4. Podniesienie poziomu przedsiębiorczości mieszkańców śródmieścia i stworzenie zachęt do podjęcia działalności gospodarczej w specjalistycznych usługach i handlu

	<ul style="list-style-type: none"> • Cel. 6. Poprawa ładu przestrzennego śródmieścia oraz wzmocnienie jego funkcji centrotwórczych – wykorzystanie kulturalnego i turystycznego potencjału obszaru poprzez rozbudowę i modernizację infrastruktury sportowo-rekreacyjnej i turystycznej • Cel. 12. Stworzenie atrakcyjnych miejsc w przestrzeni publicznej sprzyjających prowadzeniu zdrowego stylu życia 		
Nazwa podmiotu realizującego:	Gmina Miejska Przemyśl, Rynek 1, 37-700 Przemyśl	Szacowana wartość projektu:	40 158 554 zł brutto
		Lata realizacji	2018-2020
Miejsce realizacji projektu:	<ul style="list-style-type: none"> • ul. Sanocka w Przemyślu, na terenie działek nr 192/1, 196/1, 197/1, 197/4, 197/2, 196/3, 192/2 w obrębie 206 m. Przemyśl 		
Grupa docelowa projektu:	<p>Grupę docelową stanowią:</p> <ul style="list-style-type: none"> • sportowcy zarówno uprawiający sporty wodne jak i pozostali, korzystający z basenów w celach treningowych, • dzieci i młodzież, • seniorzy, • osoby korzystające z oferty rehabilitacyjnej przemyskiego szpitala. 		
Opis problemu jaki ma rozwiązać realizacja projektu:	<p>Istniejąca kryta pływalnia jest obiektem przestarzałym, wybudowanym w latach 80-tych. W jej skład wchodzi jedynie niecka o wymiarach 25 x 12,5 m z sześcioma torami pływackimi, z której jednocześnie może korzystać do 40 osób. Na terenie obiektu nie występują żadne atrakcje wodne, ponadto brak jest basenów zewnętrznych.</p> <p>Nauka pływania dla szkół nie jest realizowana w pełnym zakresie ze względu na ograniczone możliwości obecnego obiektu, tymczasem w bardzo dużym odsetku dzieci i młodzież zamieszkująca obszar rewitalizacji i całe miasto dotknięta jest problemem wad rozwojowych, w tym wad postawy oraz otyłością. Brak odpowiedniej infrastruktury ogranicza wsparcie tej grupy społecznej.</p> <p>Budowa nowych obiektów rozszerzy także ofertę skierowaną do osób poddających się rehabilitacji w miejscowym szpitalu. Ponadto w obiekcie zostanie stworzona powierzchnia pod działalność gospodarczą związaną z działalnością obiektu. Działalność na tej powierzchni będą mogły podjąć osoby uruchamiające własną firmę z terenu obszaru rewitalizacji.</p> <p>Budowa obiektów basenowych jest niezbędna do dalszego rozwoju infrastruktury sportowej i rekreacyjnej na terenie miasta. Należy zaznaczyć, iż Przemyśl posiada licznych sportowców, osiągających bardzo dobre wyniki w swoich dyscyplinach. Nowa infrastruktura sportowa w postaci basenów będzie skierowana między innymi do nich.</p>		
Cel projektu i zakres realizowanych zadań:	<p>Celem głównym jest rozwój bazy sportowo-rekreacyjnej i rehabilitacyjnej jako istotnego czynnika pobudzenia specjalizacji gospodarczej śródmieścia Przemyśla związanej z usługami turystycznymi i przemysłem rozrywki. Celem operacyjnym jest poprawa standardu i dostępności do usług sportu</p>		

	<p>i rehabilitacji na terenie Przemysła. Cel ten zostanie osiągnięty poprzez realizację poniższych działań inwestycyjnych:</p> <p>Etap I planowanej inwestycji obejmuje budowę obiektu krytej pływalni. Obiekt przewidziany jest jako basen kryty z realizacją funkcji:</p> <ul style="list-style-type: none"> • rekreacyjnej, sportowej, dydaktycznej (wraz z realizacją programu nauki pływania) oraz zdrowotnej. Hala basenów jest zaprojektowana jako jednoprzestrzenne pomieszczenie, mieszczące wszystkie zaplanowane atrakcje wodne: <ul style="list-style-type: none"> ○ Basen sportowy: z 6 torami do pływania o długości 25m. ○ Basen do nauki pływania: o wym. 12,5 x 6,5m. ○ Basen rekreacyjny: o nieregularnym kształcie, wyposażony w atrakcje typu: masaże podwodne (ścienne i podłogowe), kaskady wodne szerokie i wąskie (masaż karku), ślizgawki prostokątne krótkie, „rwącą rzekę”. ○ Brodzik dla dzieci: głębokości 40 cm, z atrakcjami dla dzieci. ○ Wanny do hydromasażu wanny jacuzzi okrągłe. ○ Zjeżdżalnia rurowa w obrębie hali basenu. ○ Trybuna przy basenie sportowym. <p>W obiekcie zostaną zorganizowane także powierzchnie pod działalność gospodarczą związaną z usługami zdrowia i rekreacji oraz gastronomii.</p> <p>Po zrealizowaniu projektu zostaną uruchomione zajęcia nauki pływania i treningów sportowych dla dzieci i młodzieży szkolnej obszaru rewitalizacji. Warunkiem bezpłatnego uczestnictwa w zajęciach będzie zapisanie się na zajęcia pozalekcyjne organizowane przez przemyskie szkoły.</p> <p>Oferta zajęć pozalekcyjnych będzie obejmować kształcenie kompetencji kluczowych.</p>
<p>Prognozowane rezultaty:</p>	<p>Wskaźnik rezultatu:</p> <ul style="list-style-type: none"> • Prognozowana roczna liczba odwiedzin nowopowstałej infrastruktury: 200 750 os./rok • Powierzchnia obiektu przeznaczona pod działalność gospodarczą: ok. 535,47 m²
<p>Efekty społeczne projektu:</p>	<ul style="list-style-type: none"> • Eliminacja i zapobieganie problemom wad rozwojowych i otyłości u dzieci i młodzieży, • Zwiększenie powierzchni pod działalność gospodarczą w obszarze rewitalizacji, • Podniesienie motywacji do nauki poprzez aktywizację sportową i stworzenie zachęt do podnoszenia kompetencji kluczowych uczniów przemyskich szkół, • Poprawa estetyki i standardu lokalowego obiektów użyteczności publicznej, • Zwiększenie dostępności do obiektów sportowych, • Zwiększenie świadomości roli aktywności fizycznej w życiu codziennym,

	<ul style="list-style-type: none"> • Poszerzenie oferty sportowo-rekreacyjnej na terenie miasta (również w okresie zimowym).
--	---

PROJEKT NR 5			
Nazwa projektu:	MODERNIZACJA ZIELONEGO RYNKU W PRZEMYSŁU		
Powiązanie projektu z celami rewitalizacji:	<ul style="list-style-type: none"> • Cel. 5. Podniesienie konkurencyjności śródmieścia Przemysła jako miejsca prowadzenia działalności gospodarczej i korzystania z usług oraz lokalnego handlu i gastronomii • Cel. 8. Stworzenie przestrzeni przyjaznej wszystkim mieszkańcom - dostosowanie infrastruktury oraz obiektów użyteczności publicznej i usługowych do potrzeb osób starszych i niepełnosprawnych 		
Nazwa podmiotu realizującego:	Gmina Miejska Przemyśl, Rynek 1, 37-700 Przemyśl	Szacowana wartość projektu:	3 397 298 zł brutto
		Lata realizacji	2018
Miejsce realizacji projektu:	<ul style="list-style-type: none"> • ul. Sportowa 2, 37-700 Przemyśl 		
Grupa docelowa projektu:	Grupę docelową stanowią handlowcy, prowadzący działalność na terenie Zielonego rynku oraz konsumenci zaopatrujący się w towary.		
Opis problemu jaki ma rozwiązać realizacja projektu:	Nadrzędnym deficytem, zdiagnozowanym na przedmiotowym terenie jest zły stan techniczny nawierzchni placu, brak odwodnienia, a także chaotyczna i różnorodna pod względem formy zabudowa punktów handlowych.		
Cel projektu i zakres realizowanych zadań:	<p>Założony cel główny inwestycji to poprawa warunków sanitarnych i handlowych oraz uporządkowanie przestrzeni publicznej o powierzchni ponad 4 tys. m². Zakres rzeczowy projektu przewiduje następujące prace inwestycyjne:</p> <ul style="list-style-type: none"> • rozebranie istniejących wiat o konstrukcji stalowych, • rozebranie chodników i placów o nawierzchni betonowej i bitumicznej wraz z krawężnikami i podbudową, • demontaż ogrodzenia z siatki na słupkach stalowych wraz z bramami i furtkami, • roboty ziemne tj. formowanie z zagęszczeniem koryta pod nawierzchnię placu, • wykonanie powierzchniowego odwodnienia wraz z nawierzchnią placu i zjazdów z kostki brukowej betonowej i kamiennej, 		

	<ul style="list-style-type: none"> • wykonanie schodów terenowych z zieleńcami oraz ogrodzenia systemowego, • wykonanie zadaszeń ciągów pieszych, • wykonanie straganów i pawilonów handlowych modułowych, • wykonanie punktów czerpalnych, montaż koszy na śmiecie i stojaków na rowery, • wykonanie instalacji elektrycznej oświetleniowej pawilonów i terenu oraz instalacji wodociągowej i kanalizacyjnej.
Prognozowane rezultaty:	Wskaźnik rezultatu: <ul style="list-style-type: none"> • Liczba pawilonów posadowionych na terenie Zielonego Rynku: 112 szt.
Efekty społeczne projektu:	<ul style="list-style-type: none"> • Poprawa estetyki obiektów użyteczności publicznej, • Poprawa komfortu prowadzenia działalności i dokonywania zakupów na terenie Zielonego Rynku, • Zwiększenie świadomości roli zdrowego odżywiania w życiu codziennym.

PROJEKT NR 6			
Nazwa projektu:	ROZWÓJ SIECIOWEJ ENERGETYKI CIEPLNEJ NA OBSZARZE REWITALIZACJI		
Powiązanie projektu z celami rewitalizacji:	<ul style="list-style-type: none"> • Cel. 9. Modernizacja budynków mieszkaniowych, modernizacja i rozbudowa infrastruktury sieciowej dla mieszkalnictwa • Cel. 10. Ograniczenie zjawiska niskiej emisji i poprawa warunków życia poprzez eliminację wyrobów niebezpiecznych dla zdrowia 		
Nazwa podmiotu realizującego:	Miejskie Przedsiębiorstwo Energetyki Ciepłej w Przemysłu Sp. z o.o., ul. Płowiecka 8, 37-700 Przemyśl	Szacowana wartość projektu:	4 620 000 zł brutto
		Lata realizacji	2018-2021
Miejsce realizacji projektu:	<ul style="list-style-type: none"> • ul. Franciszkańska 2 (budynek klasztoru o. Franciszkanów), • ul. Plac Rybi 1, • ul. Plac Rybi 2, • ul. Sierakowskiego 6, • ul. Sierakowskiego 8, • ul. Sierakowskiego 10, • ul. Sierakowskiego 12, • ul. Sierakowskiego 14, • ul. Sierakowskiego 16, • ul. Sierakowskiego 18, • ul. Słowackiego 74, • ul. Słowackiego 76, 		

	<ul style="list-style-type: none"> • ul. Słowackiego 80, • ul. Słowackiego 78A, • ul. Słowackiego 78B, • ul. Słowackiego 78C, • ul. Słowackiego 78D, • ul. Śnigurskiego 2, • ul. Śnigurskiego 4, • ul. Śnigurskiego 6, • ul. Śnigurskiego 8, • ul. Śnigurskiego 10, • ul. Śnigurskiego 12, • ul. Śnigurskiego 14, • ul. Śnigurskiego 16, • ul. Śnigurskiego 18, • ul. Śnigurskiego 20, • ul. Władycze 4, • ul. Władycze 6, • ul. Władycze 8, • ul. Władycze 10, • ul. Władycze 11, • ul. Władycze 12, • ul. Władycze 13, • ul. Władycze 15, • ul. Władycze 17, • ul. Władycze 19.
<p>Grupa docelowa projektu:</p>	<p>Grupę docelową projektu stanowią użytkownicy przedmiotowych budynków.</p> <p>Ponadto należy zauważyć, iż zakresy rzeczowe poszczególnych inwestycji obejmują działania ukierunkowane na poprawę efektywności energetycznej i ograniczenie użytkowania indywidualnych systemów grzewczych opartych o spalanie paliw stałych.</p> <p>W związku z powyższym projekt jest również skierowanych do ogółu populacji miasta Przemysła dzięki ograniczeniu emisji szkodliwych pyłów i gazów w strefie szczególnie zagrożonej przekroczeniami wartości granicznych stężeń substancji niebezpiecznych w powietrzu.</p>
<p>Opis problemu jaki ma rozwiązać realizacja projektu:</p>	<p>Budynki objęte przedmiotowym projektem nie są przyłączone do miejskiej sieci ciepłowniczej. Źródłem ciepła dla ww. budynków są nisko sprawne kotłownie na paliwo stałe bądź piece kaflowe. W przypadku budynków przy ul. Słowackiego źródłami ciepła są mieszkaniowe piecyki gazowe o niskiej efektywności.</p>

Cel projektu i zakres realizowanych zadań:	<p>Celem projektu jest ograniczenie niekorzystnego zjawiska niskiej emisji, występującego szczególnie na obszarach, w których nieruchomości są ogrzewane poprzez spalanie paliw stałych. Ponadto projekt przyczyni się do obniżenia kosztów związanych z ogrzewaniem budynków.</p> <p>Zakres rzeczowy przedsięwzięcia obejmuje następujące działania:</p> <ul style="list-style-type: none"> • Budowa sieci ciepłowniczej w technologii rur preizolowanych. • Budowa przyłączy ciepłowniczych w technologii rur preizolowanych do przedmiotowych budynków. • Budowa kompaktowego węzła ciepłego dla każdego z przyłączanych obiektów.
Prognozowane rezultaty:	<p>Wskaźniki rezultatu:</p> <p>1. Liczba obiektów przyłączonych do miejskiej sieci ciepłowniczej: 37 [szt.]</p>
Efekty społeczne projektu:	<p>W wyniku realizacji projektu nastąpi:</p> <ul style="list-style-type: none"> • podniesienie warunków i jakości życia mieszkańców i innych podmiotów, w związku z podłączeniem do miejskiej sieci ciepłowniczej, • zmniejszenie kosztów użytkowania przedmiotowych nieruchomości, • zmniejszenie emisji szkodliwych substancji emitowanych do powietrza poprzez ogrzewanie nieruchomości niskosprawnymi instalacjami, opalanymi paliwem stałym.

PROJEKT NR 7			
Nazwa projektu:	REWITALIZACJA HALI SPORTOWEJ PRZY UL. MICKIEWICZA 30 W PRZEMYŚLU		
Powiązanie projektu z celami rewitalizacji:	<ul style="list-style-type: none"> • Cel. 1. Włączenie społeczne i zawodowe mieszkańców obszaru dotkniętych ubóstwem, długotrwałym bezrobociem i niską aktywnością społeczną; • Cel. 3. Zbudowanie kapitału ludzkiego – wyrównanie szans w dostępie do edukacji dzieci i młodzieży • Cel. 6. Poprawa ładu przestrzennego śródmieścia oraz wzmocnienie jego funkcji centrotwórczych – wykorzystanie kulturalnego i turystycznego potencjału obszaru poprzez rozbudowę i modernizację infrastruktury sportowo-rekreacyjnej i turystycznej • Cel. 12. Stworzenie atrakcyjnych miejsc w przestrzeni publicznej sprzyjających prowadzeniu zdrowego stylu życia 		
Nazwa podmiotu realizującego:	Gmina Miejska Przemyśl Rynek 1, 37-700 Przemyśl	Szacowana wartość projektu:	10 696 923 zł brutto
		Lata realizacji	2018-2019

Miejsce realizacji projektu:	<ul style="list-style-type: none"> • ul. Mickiewicza 30, 37-700 Przemyśl <ul style="list-style-type: none"> ○ numer działki 1026, 1027/2 obręb 207 ○ obiekty w trwałym Zarządzie Przemyskiego Ośrodka Sportu i Rekreacji
Grupa docelowa projektu	<p>Grupę docelową stanowią:</p> <ul style="list-style-type: none"> • Mieszkańcy obszaru rewitalizacji; • Mieszkańcy z terenu miasta Przemysła i MOF Przemyśl • Sportowcy; • Szkolne Kluby uczniowskie; • Dzieci i młodzież; • Seniorzy.
Opis problemu jaki ma rozwiązać realizacja projektu:	<p>Obiekt jest jedynym z największych obiektów sportowo - rekreacyjnych na terenie Miejskiego Obszaru Funkcjonalnego Przemyśl. Obecnie budynek ze względu na zły stan techniczny nie spełnia w pełni swojej funkcji. Jest to dawny budynek „Domu Żołnierza im. Marszałka Piłsudskiego” wpisany do rejestru zabytków. Powstał on w 1928 r. dla uczczenia 10-lecia odzyskania przez Polskę niepodległości ze składek społeczeństwa, w założeniu był pomnikiem, mającym na celu krzewić sport i kulturę fizyczną wśród społeczeństwa miasta, swoją sportową funkcję pełni do dziś, jednak ze względu na fakt, że obiekt jest w złym stanie technicznym, a dawna część hotelowa jest nieużytkowana, nie pełni on już takiej roli w społeczeństwie jak w momencie gdy powstawał. Stan techniczny jest zły, silne zawilgocenia ścian wynikające z braku izolacji poziomej oraz spowodowane licznymi awariami instalacji wodnej wymaga pilnej interwencji. Dodatkowo dawna część hotelowa (obecnie ze względu na b. zły stan techniczny nieużytkowana) nie spełnia przepisów dotyczących ochrony pożarowej. Budynki składające się na zespół POSiR nie spełniają norm cieplnych dotyczących przegród budowlanych.</p> <p>Na terenie miasta, a także w najbliższej okolicy brak jest miejsca o charakterze sportowo – widowiskowym, w którym w jednym obiekcie zlokalizowane byłyby hala sportowa, restauracja, pokoje gościnne, sala konferencyjna, sauna, jacuzzi, siłownia a tym samym brak jest miejsc gdzie można byłoby organizować zgrupowania sportowe oraz obozy młodzieżowe, a także kursy/szkolenia sportowe i konferencje. Rewitalizacja całego kompleksu w tym stworzenie nowego zaplecza socjalno – bytowego dzięki remontowi pokoi gościnnych oraz przebudowie polegającej na wykonaniu nowych węzłów sanitarnych do tych pokoi spowoduje przywrócenie dawnej funkcji obiektowi, z kolei powstanie wyposażonej audiowizualnie sali szkoleniowo - konferencyjnej spowoduje nadanie obiektowi nowej funkcji.</p> <p>W obiekcie zdiagnozowano następujące deficyty techniczne:</p> <ul style="list-style-type: none"> • Zawilgocenia ścian, • Brak ocieplenia ścian zewnętrznych obiektów, • Przystarzałe i awaryjne instalacje wod-kan, elektryczne, c.o. i c.w.u.,

	<ul style="list-style-type: none"> • Konieczność wymiany posadzki wraz z konstrukcją w hali sportowej, • Budynek hotelowy wymagający modernizacji, • Braki obróbek blacharskich dachu, kominów i rynien, • Nieszczelna stolarka okienna i drzwiowa (za wyjątkiem hali sportowej), • Zdegradowane pokrycie dachu oraz częściowo więźba dachowa w budynku hotelu, • Energochłonne oświetlenie obiektów. <p>Realizacja projektu wpłynie na poprawę stanu technicznego i standardu energetycznego budynków Przemyskiego Ośrodka Sportu i Rekreacji, przywróci obiektowi dawną świetność i nada mu nową funkcję szkoleniową. Dzięki projektowi powstanie Centrum Sportowo – Szkoleniowe na terenie obszaru rewitalizacji, a tym samym nastąpi ożywienie społeczno – gospodarcze tej części obszaru rewitalizacji. Rewitalizacja obiektu jest niezbędna do dalszego rozwoju infrastruktury sportowej i rekreacyjnej na terenie miasta. Należy zaznaczyć, iż Przemyśl posiada licznych sportowców, osiągających bardzo dobre wyniki w swoich dyscyplinach. Dzięki rewitalizacji całego kompleksu sportowo – rekreacyjnego w obiekcie będą odbywać się liczne rozgrywki sportowe z różnych dyscyplin sportowych, w tym ćwierćfinały Mistrzostw Polski junior koszykówka, Międzynarodowy turniej badmintona, Międzynarodowe Turnieje Eliminacyjne w koszykówce, Olimpiady specjalne. Ponadto w obiekcie odbywać będą się turnieje tańca towarzyskiego, a także imprezy okazjonalne np. kabaret.</p>
<p>Cel projektu i zakres realizowanych zadań:</p>	<p>Celem projektu jest przywrócenie obiektowi jego dawnej świetności i nadanie mu nowych funkcji, dzięki którym powstanie Centrum Sportowo – Szkoleniowe na terenie rewitalizacji.</p> <p>Modernizacja całego kompleksu sportowo - rekreacyjnego, w tym stworzenie w miejscu dawnej części hotelowej zaplecza w postaci 31 pokoi gościnnych (w tym 50 miejsc noclegowych) wraz z węzłami sanitarnymi, którymi wcześniej nie było oraz modernizacja zaplecza restauracyjnego i sali konferencyjnej spowoduje nadanie obiektowi nowej funkcji szkoleniowej. Dzięki powstałej nowej części zaplecza socjalno – bytowego będzie można organizować zgrupowania sportowe i obozy młodzieżowe. Połączenie w jednym miejscu miejsc noclegowych, restauracji, sali konferencyjnej oraz hali sportowej umożliwi organizację zgrupowań sportowych, obozów młodzieżowych, szkoleń, kursów i konferencji, łącząc naukę ze sportową rywalizacją i rekreacją.</p> <p>Przywrócenie prawidłowego stanu infrastruktury technicznej jednego z największych obiektów sportowo – rekreacyjnych na terenie Miejskiego Obszaru Funkcjonalnego Przemyśl, poprzez wykonanie robót budowlanych w zakresie termomodernizacji obiektów z równoczesnym wykonaniem prac związanych z usunięciem wilgoci w obiektach jak również modernizacją oświetlenia, instalacji wewnętrznych oraz remontem budynku byłego hotelu POSiR z przeznaczeniem na pokoje gościnne spowoduje, że obiekt na nowo stanie się jednym z najważniejszych obiektów na terenie Miasta. Jego modernizacja przywróci obiektowi prawidłowy stan techniczny i nada mu nową funkcję szkoleniową.</p>

	<p>Zakres rzeczowy obejmuje wykonanie robót budowlanych w zakresie termomodernizacji obiektów z równoczesnym wykonaniem prac ukierunkowanych na usunięcie wilgoci w obiektach. Ponadto przewidziano modernizację oświetlenia, instalacji wewnętrznych oraz remont budynku hotelowego POSiR.</p> <p>Poniżej zestawiono projektowany zakres prac:</p> <ul style="list-style-type: none"> • wykonanie izolacji przeciwwilgociowej budynków, • wymiana instalacji wodno-kanalizacyjnej, elektrycznej (w tym oświetlenia hali sportowej), centralnego ogrzewania (wymiana instalacji wody i c.o. nie dotyczy obiektu hali sportowej – instalacje wymienione w roku 2009), • wykonanie przybudówek przy wejściach do hali sportowej od strony zachodniej, • wykonanie termomodernizacji budynków (docieplenie ścian zewnętrznych, docieplenie stropów nad ostatnią kondygnacją, docieplenie sufitu hali sportowej) • wymiana stolarki okiennej w budynkach (nie dotyczy hali sportowej – stolarka okienna wymieniona w roku 2009) • wykonanie niezbędnych obróbek blacharskich dachu, kominów, rynien, • przebudowa budynku zaplecza hali sportowej od strony wschodniej pod kątem zapewnienia komunikacji, powierzchni magazynowych oraz technicznych niezbędnych do obsługi hali sportowej), • wymiana stolarki drzwiowej w budynkach, • wymiana pokrycia dachu z częściową wymianą elementów więźby dachowej na budynku hotelu, • remont budynku hotelowego , • całkowita wymiana w budynku hali sportowej posadzki parkietowej wraz z jej konstrukcją (legary, ślepa podłoga izolacja). <p>Przewiduje się podobnie jak w przypadku projektu podstawowego związanego z budową obiektów basenowych, że po zakończeniu realizacji inwestycji zostanie uruchomiony specjalny program zajęć sportowych dla dzieci i młodzieży z obszaru rewitalizacji zintegrowany z edukacją pozalekcyjną w kierunku kompetencji kluczowych.</p>
<p>Prognozowane rezultaty:</p>	<ol style="list-style-type: none"> 1. Wzrost rocznej liczby użytkowników zmodernizowanej infrastruktury: o 150 osób/rok. 2. Ilość zaoszczędzonej energii elektrycznej: 155 MWh/rok. 3. Ilość zaoszczędzonej energii cieplnej: 3377 GJ/rok. 4. Liczba przedsiębiorstw ulokowanych na zrewitalizowanych obszarach – 1 szt.
<p>Efekty społeczne projektu:</p>	<ul style="list-style-type: none"> • Eliminacja i zapobieganie problemom wad rozwojowych i otyłości u dzieci i młodzieży, • Stworzenie lepszych warunków do prowadzenia działalności gospodarczej w obszarze rewitalizacji, • Podniesienie motywacji do nauki poprzez aktywizację sportową i stworzenie zachęt do podnoszenia kompetencji kluczowych uczniów przemyskich szkół,

	<ul style="list-style-type: none"> • Poprawa estetyki i standardu lokalowego obiektów użyteczności publicznej, • Zwiększenie dostępności do obiektów sportowych, • Zwiększenie świadomości roli aktywności fizycznej w życiu codziennym,
--	---

PROJEKT NR 8			
Nazwa projektu:	PODZIEMNA TRASA TURYSTYCZNA W PRZEMYŚLU		
Powiązanie projektu z celami rewitalizacji:	<ul style="list-style-type: none"> • Cel. 1. Włączenie społeczne i zawodowe mieszkańców obszaru dotkniętych ubóstwem, długotrwałym bezrobociem i niską aktywnością społeczną. • Cel. 4. Podniesienie poziomu przedsiębiorczości mieszkańców śródmieścia i stworzenie zachęt do podjęcia działalności gospodarczej w usługach i handlu. • Cel. 5. Podniesienie konkurencyjności śródmieścia Przemysła jako miejsca prowadzenia działalności gospodarczej i korzystania z usług oraz lokalnego handlu i gastronomii. • Cel. 6. Poprawa ładu przestrzennego śródmieścia oraz wzmocnienie jego funkcji centrotwórczych – wykorzystanie kulturalnego i turystycznego potencjału obszaru poprzez rozbudowę i modernizację infrastruktury sportowo-rekreacyjnej i turystycznej. • Cel. 7. Ochrona dziedzictwa kulturowego śródmieścia i jego adaptacja pod nowe funkcje publiczne i komercyjne w powiązaniu z docelową specjalizacją gospodarczą centrum miasta. • Cel. 8. Stworzenie przestrzeni przyjaznej wszystkim mieszkańcom - dostosowanie infrastruktury oraz obiektów użyteczności publicznej i usługowych do potrzeb osób starszych i niepełnosprawnych. • Cel. 12. Stworzenie atrakcyjnych miejsc w przestrzeni publicznej sprzyjających prowadzeniu zdrowego stylu życia. 		
Nazwa podmiotu realizującego:	Gmina Miejska Przemyśl, Rynek 1, 37-700 Przemyśl – Lider Projektu	Szacowana wartość projektu:	13 080 000,00 zł brutto
	Muzeum Narodowe Ziemi Przemyskiej, pl. Berka Joselewicza 1, 37-700 Przemyśl – Partner Projektu	Lata realizacji	2019-2021
Miejsce realizacji projektu:	<ul style="list-style-type: none"> • Rynek 1 oraz Rynek Starego Miasta Przemysła, 37–700 Przemyśl (dz. nr 689, 695, 702, 737, 723/1, 745 obręb 207) • Rynek 9 i ul. Serbańska 7, 37–700 Przemyśl (dz. nr 730 obręb 207) 		
Grupa docelowa projektu:	Grupę docelową stanowią: <ul style="list-style-type: none"> • Mieszkańcy obszaru rewitalizacji, • Mieszkańcy MOF Przemyśl, • Mieszkańcy województwa podkarpackiego, 		

	<ul style="list-style-type: none"> • Turyści, w tym także turyści z zagranicy przebywający w regionie w sezonie turystycznym, • Grupy kolonijne, • Grupy turystyczne przebywające w regionie, • Rodziny z dziećmi – zarówno mieszkańcy regionu jak i turyści, • Grupy szkolne.
<p>Opis problemu jaki ma rozwiązać realizacja projektu:</p>	<p>Projekt odpowiada na potrzebę tworzenia obiektów i przestrzeni integrujących społeczność lokalną. Obecnie przemyskie podziemia nie wykorzystują w pełni swojego potencjału turystycznego i edukacyjnego. Dzięki zrealizowanym w ramach projektu, nowoczesnym i przyjaznym przestrzeniom, powstaną miejsca otwarte na lokalnych działaczy, formalne i nieformalne grupy zajmujące się kulturą, regionalizmami, historią pogranicza i pokrewnymi dziedzinami. Realizacja przedmiotowego projektu poprzez rozwój społeczny wzmocni rozwój społeczno - gospodarczy miasta. Wpłynie na wykreowanie nowego wizerunku miasta Przemyśla poprzez promowanie i upowszechnianie w innowacyjny i atrakcyjny sposób wiedzy o historii regionu dzięki ochronie, zachowaniu i udostępnianiu dziedzictwa kulturowego dla obecnych i przyszłych pokoleń.</p> <p>Zrealizowanie projektu przyczyni się do zmniejszenia różnic ekonomicznych i społecznych, nastąpi rozwój gospodarczy miasta Przemyśla dzięki prestiżowej, spektakularnej inwestycji, bazującej na potencjale kulturowym i zabytkowych podziemiach. Kompleksowa rewitalizacja podziemi wraz z nadaniem im nowych funkcji turystycznych, społecznych i edukacyjnych oraz utworzeniem nowego produktu turystycznego i atrakcji turystycznej przyciągającej wycieczki i turystów.</p> <p>Planowana inwestycja zwiększy atrakcyjność oferty turystycznej i edukacyjnej miasta Przemyśla. Inwestycja wpisuje się w długofalowe plany rozwoju i promocji miasta, przyczyni się do wzmocnienia potencjału turystycznego MOF Przemyśl a tym samym do rozwoju społeczno –ekonomicznego miasta Przemyśla i regionu.</p> <p>Przemyskie podziemia jako część pierwotnej zabudowy miasta z czasów średniowiecza, stanowią jeden z najważniejszych, zachowanych obiektów dziedzictwa kulturowego Podkarpacia. Tematem projektowanej Podziemnej Trasy Turystycznej jest miasto wraz ze swoją formą, które na skutek przekształceń przybrało kształt nowoczesnej, tętniącej życiem aglomeracji. Podziemny układ piwnic zostanie tak przygotowany, aby swą strukturą odpowiadał obrazowi topograficznemu miasta. Pomieszczenia podziemi projektowanej trasy turystycznej będą poświęcone m.in. wybranym ulicom miasta Przemyśla z XVI i XVII w. Zaplanowane prace przygotowują obiekt dziedzictwa kulturowego na prezentację nowoczesnej oferty edukacyjno – kulturowej. Podejmowane działania w ramach inwestycji mają na celu prezentację ekspozycji „Złoty wiek miasta Jak Przemyśl stał się bogaty, piękny i sławny”. Ekspozycja poświęcona będzie miastu Przemyśl tzw. "Złotego wieku". (XVI w. i XVII w.).</p> <p>Realizacja projektu ma stanowić dla wspólnot lokalnych nową jakość oferty, stymulującą ich osobisty i wspólnotowy rozwój, ma za zadanie współtworzyć i definiować tożsamość historyczną, regionalną i lokalną. Przewiduje się, iż</p>

	<p>rezultaty projektu zasadniczo wpłyną na postrzeganie dziedzictwa przez lokalne wspólnoty, które bardziej świadomie zaczną je odbierać, doceniać i chętniej będą chciały się nim dzielić z innymi. Projekt zintegruje więc społeczności wokół idei promowania wspólnego dziedzictwa. Będzie też stymulował i zachęcał lokalną społeczność do aktywizacji gospodarczej.</p> <p>Projekt jest również odpowiedzią na bariery rozwoju przedsiębiorczości, w tym głównie przedsiębiorczości związanej z branżą turystyczną na terenie miasta Przemysła. Stworzenie w ofercie turystycznej Miasta Podziemnej Trasy Turystycznej wpłynie na polepszenie sytuacji w sferze społecznej oraz gospodarczej poprzez stworzenie odpowiedniej infrastruktury, która wpłynie na podjęcie działań zmierzających do przeciwdziałania bezrobociu i związanego z tym zjawiska wykluczenia społecznego i zawodowego, do stworzenia nowych miejsc pracy, zwiększenia liczby osób prowadzących działalność gospodarczą w sferze turystycznej. Planuje się, że w wyniku realizacji projektu w obszarze jego oddziaływania powstaną nowe miejsca pracy, co z kolej przełoży się na zmniejszenie obciążeń w zakresie wspierania osób bezrobotnych oraz wzmocnienie potencjału ekonomicznego dziedzictwa.</p> <p>Ponadto w ramach projektu wzdłuż pierzei wschodniej rynku zostaną zlikwidowane miejsca postojowe, a w ich miejsce powstaną tarasy, które mogą być użytkowane jako przestrzeń tzw. ogródków okazjonalnych czy np. straganów służących do prezentacji różnych wyrobów rękodzielniczych podczas wydarzeń artystycznych, organizowanych w Ryнку Starego Miasta.</p>
<p>Cel projektu i zakres realizowanych zadań:</p>	<p>Celem projektu jest zagospodarowanie podziemi budynku przy Rynek 1 oraz podziemi i pomieszczeń budynku Muzeum Historii Miasta Przemysła przy Rynek 9 i Serbańska 7, a także połączenie ich za pomocą łącznika podziemnego w celu nadania im nowej funkcji edukacyjnej, turystycznej, gospodarczej i stworzenie Podziemnej Trasy Turystycznej w Przemyslu wraz z przebudową północno – wschodniej części Rynku Starego Miasta - zabytkowego obszaru przestrzeni publicznej dla zaspokojenia potrzeb mieszkańców w zakresie stworzenia miejsca spotkań i integracji, miejsca wystawienniczego oraz organizacji wydarzeń kulturalno-turystycznych, podczas których mieszkańcy będą mogli aktywniej uczestniczyć w życiu publicznym oraz bardziej się integrować.</p> <p>Projekt przewiduje wykonanie niezbędnych prac budowlanych i instalacyjnych, wykonanie zabudowy dla instalacji multimedialnych i scenografii, montaż urządzeń multimedialnych z aplikacjami ukazującymi średniowieczną wielokulturową historię grodu nad Sanem.</p> <p>Zakres rzeczowy projektu obejmuje:</p> <ol style="list-style-type: none"> I. Zakres Gminy Miejskiej Przemyśl: <ol style="list-style-type: none"> 1. Przebudowa i wyposażenie istniejącej Podziemnej Trasy Turystycznej – zagospodarowanie pomieszczeń podziemi pod budynkiem Rynek 1 obejmujące wykonanie robót budowlanych i instalacyjnych, montaż mebli, scenografii, urządzeń multimedialnych oraz wymiana oświetlenia w kolektorze sanitarnym pod ul. Mostową i płytą Rynku.

	<ol style="list-style-type: none"> 2. Adaptacja pomieszczeń podziemi wraz z budową wyjścia ewakuacyjnego (klatka schodowa) od strony wschodniej (ul. Mostowa) - roboty budowlane i instalacyjne. 3. Budowa podziemnego łącznika pomiędzy Podziemną Trasą Turystyczną (wyjście „B” w płycie Rynku) a budynkiem Rynek 9 - roboty budowlane i instalacyjne, przebudowa kolidujących sieci. 4. Przebudowa północno-wschodniej części Rynku Starego Miasta poprzedzona badaniami archeologicznymi. Zakres robót obejmuje m.in.: likwidację nawierzchni asfaltowej, gdzie aktualnie zlokalizowane są miejsca postojowe, wykonanie nawierzchni brukowej z kostki kamiennej i kamienia naturalnego po uprzednim przeprowadzeniu niwelacji terenu, regulacja urządzeń i odwodnienie, przebudowa nawierzchni płyty Rynku, instalacje elektryczne i oświetlenie. <p>II. Zakres Muzeum Narodowego Ziemi Przemyskiej :</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. Przebudowa i remont piwnic budynku Rynek 9 oraz wybranych pomieszczeń budynku ul. Serbańska 7 do potrzeb aranżacji Podziemnej Trasy Turystycznej z wykonaniem przebiccia w ścianie fundamentowej budynku Rynek 9, remont elewacji frontowych budynków Rynek 9 i Serbańska 7, wymiana pokrycia dachu połaci frontowej budynku Rynek 9, przebudowa wewnętrznej instalacji elektrycznej.
Prognozowane rezultaty:	<p>Wskaźnik rezultatu:</p> <ul style="list-style-type: none"> • Prognozowana liczba osób korzystających z budynków/obiektów objętych projektem – 24 000 os./rok
Efekty społeczne projektu:	<ul style="list-style-type: none"> • Tworzenie sprzyjających warunków do prowadzenia działalności gospodarczej w obszarze rewitalizacji objętej projektem. • Polepszenie standardu i poprawa estetyki obszaru przestrzeni publicznej – miejsc integracji społeczności lokalnej.. • Polepszenie warunków życia mieszkańców rewitalizowanego obszaru. • Zwiększenie dostępności do obiektów kulturowych. • Wzrost poziomu świadomości i wiedzy mieszkańców z obszaru rewitalizacji na temat dziedzictwa kulturowego miasta. • Poprawa estetyki obiektów użyteczności publicznej.

B. Charakterystyka pozostałych projektów rewitalizacyjnych

Przewiduje się, iż w ramach procesu rewitalizacji realizowane będą także inne przedsięwzięcia - komplementarne w stosunku do przedsięwzięć i projektów ujętych na zamieszczonej w LPR liście przedsięwzięć podstawowych, których realizacja wzmocni oddziaływanie programu.

Z uwagi na trudność ich precyzyjnej identyfikacji nie zostały one określone w sposób zindywidualizowany, jednak z uwagi na ich oczekiwaną rolę w wypełnianiu celów programu rewitalizacji ich typy zostały przedstawione w podziale na poszczególne sfery rozwoju.

Na końcu opisu wybranych sfer umieszczono także projekty zgłoszone w drodze naboru projektów rewitalizacyjnych, które wpisują się w zdiagnozowane cele rewitalizacji, a ich realizacja przyczyni się do poprawy sytuacji społecznej, gospodarczej, środowiskowej, przestrzenno-funkcjonalnej i technicznej obszaru rewitalizacji.

W sferze społecznej przewiduje się realizację działań komplementarnych do przedsięwzięć społecznych już zdiagnozowanych. Śródmieście stanowi obszar ponadprzeciętnej koncentracji negatywnych zjawisk i problemów społecznych. Charakter obszaru oraz nagromadzenie problemów społecznych wymaga podjęcia wzmożonych działań służących koncentracji wsparcia na tym obszarze.

Informacja o inicjatywach i programach socjalnych realizowanych przez instytucje polityki społecznej i organizacje pozarządowe powinna być łatwo dostępna dla mieszkańców obszarów kryzysowych, zapewniając im możliwość sprawnego i szybkiego włączenia się w te działania aktywizujące i dedykowane śródmieściu. W tym celu utworzone zostaną dodatkowe kanały informowania mieszkańców o działalności instytucji polityki społecznej i organizacji pozarządowych, co przyspieszy obieg informacji, zwiększając szanse na dotarcie do grup docelowych, do których kierowana jest interwencja.

Skoncentrowanie wysiłków pracowników socjalnych na rejonie obszaru rewitalizacji, przyczyni się do wzrostu efektywności prowadzonych przez nich działań zarówno w wymiarze lokalnym, jaki i w wymiarze ogólnomiejskim.

Konieczne jest również podjęcie działań służących przeciwdziałaniu zjawisku bezrobocia, w tym zwłaszcza bezrobocia długotrwałego stanowiącego na obszarze rewitalizacji 75% ogółu bezrobotnych oraz ponownego włączenia osób z obszaru centrum miasta na rynek pracy. Działania te będą wpisywać się w działalność ogólnomiejską Powiatowego Urzędu Pracy, ale z uwagi na wyraźne niedopasowanie lokalnego rynku pracy i koncentrację negatywnych zjawisk społecznych, szczególną uwagę oraz pewne preferencje w tym zakresie uzyskają mieszkańcy obszaru rewitalizacji. Ich potrzeby będą na bieżąco monitorowane, po to, aby dostosować zakres i charakter udzielanego wsparcia do rzeczywistych deficytów. Wzmocniona będzie także promocja tych przedsięwzięć w śródmieściu.

Do typów działań niezbędnych do kompleksowej rewitalizacji obszaru śródmieścia należą w szczególności:

- Szkolenia, kursy, doradztwo zawodowe, wsparcie psychologiczne, poradnictwo specjalistyczne oraz inne formy wsparcia osób bezrobotnych w integracji zawodowej oraz społecznej;
- Organizacja i wdrażanie form aktywizacji społecznej i zawodowej osób i rodzin zagrożonych wykluczeniem społecznym i wykluczonych z powodu ubóstwa, niepełnosprawności i bezdomności realizowane zarówno przez MOPS jak i przez organizacje pożytku publicznego;
- Organizowanie i promocja imprez kulturalnych i sportowych oraz zajęć edukacji pozaszkolnej i kulturalnej, szczególnie dla dzieci i młodzieży zamieszkującej obszar rewitalizacji;
- Zachęcanie do wymiany kulturowej;

- Organizacja szkoleń i kursów podnoszących kwalifikacje nauczycieli przedszkoli i szkół, usprawniających proces dydaktyczny;
- Tworzenie i wdrażanie form integracji społecznej mieszkańców, organizowanie kampanii zachęcających do uczestniczenia w imprezach integracyjnych dla mieszkańców;
- Tworzenie i wdrażanie form opieki nad dziećmi osób chcących powrócić na rynek pracy – zabezpieczenie odpowiedniej infrastruktury i liczby miejsc w żłobkach, klubach malucha i przedszkolach;
- Promowanie różnych form profilaktyki zdrowotnej i zdrowego trybu życia wśród mieszkańców;
- Organizowanie różnych form aktywizacji kulturalnej, edukacyjnej, społecznej i ruchowej osób starszych;
- Rozwój usług opiekuńczo-pielęgnacyjnych;
- Modernizacja, adaptacja i rozbudowa bazy usług społecznych i zdrowotnych;
- Rozbudowa systemu monitoringu miejskiego;
- Rozbudowa i modernizacja oświetlenia przestrzeni publicznej i poprawa wystroju miejsc leżących na uboczu w celu zwiększenia bezpieczeństwa w centrum miasta;

W ramach naboru zgłoszono następujące projekty, które zostały wskazane jako projekty uzupełniające:

PROJEKT NR 9			
Nazwa projektu:	PRZEMYSKIE CENTRUM INTEGRACJI I AKTYWIZACJI MIESZKAŃCÓW		
Powiązanie projektu z celami rewitalizacji:	<ul style="list-style-type: none"> • Cel. 2. Poprawa dostępu do usług opiekuńczych i terapeutycznych dla osób niepełnosprawnych i uzależnionych oraz profilaktyki zdrowotnej 		
Nazwa podmiotu realizującego:	Fundacja założona przez Twoja Podpora Sp. z o.o., ul. Rogozińskiego 30, 37-700 Przemyśl	Szacowana wartość projektu:	3 500 000,00 zł brutto
		Lata realizacji	2018-2019
Miejsce realizacji projektu:	ul. Rogozińskiego 30, 37-700 Przemyśl		
Opis problemu jaki ma rozwiązać realizacja projektu:	Działalność Centrum będzie ukierunkowana na pomoc osobom znajdującym się w trudnej sytuacji życiowej, w tym osobom dotkniętym alkoholizmem i długotrwanie bezrobotnym. Podjęte działania będą polegały na zapewnieniu całodobowego zakwaterowania i opieki dla osób bezrobotnych uzależnionych od alkoholu. Poprzez działania o charakterze terapeutyczno-szkoleniowym uczestnicy będą stopniowo zdobywać kwalifikacje i przygotowywać się do powrotu do w pełni samodzielnego życia.		

	<p>Projekt zlokalizowany jest poza obszarem rewitalizacji, jednak ze względu na ważne cele społeczne, które dzięki niemu będą realizowane i które powiązane są z celami rewitalizacji tj. poprawą dostępu do usług opiekuńczych i terapeutycznych dla osób niepełnosprawnych i uzależnionych oraz profilaktyki zdrowotnej oraz fakt, że projekt będzie skierowany w szczególności do mieszkańców obszaru rewitalizacji, został on włączony do projektów uzupełniających.</p>
<p>Cel projektu i zakres realizowanych zadań:</p>	<p>W celu rozpoczęcia działalności Centrum niezbędne jest kompleksowy remont i adaptacja budynku szpitalnego o łącznej powierzchni 1 771,80 m². Rewitalizacji poddany zostanie również park, znajdujący się wokół obiektu, który następnie zostanie udostępniony społeczności lokalnej na cele rekreacyjne.</p> <p>W ramach Centrum zostanie utworzonych 30 samodzielnych jednostek mieszkalnych dla osób uzależnionych. Uczestnicy zostaną objęci całodobową opieką. Projekt przewiduje utworzenie i wyposażenie pracowni terapeutyczno-szkoleniowych (w tym pracowni komputerowej na 10 stanowisk, pracowni krawieckiej itp.).</p> <p>Pracownicy Centrum będą w stałym kontakcie z Powiatowym Urzędem Pracy w Przemyślu, w celu ustalania tematyki szkoleń, tak aby w jak najlepszym stopniu dostosować zakres zajęć do potrzeb rynku pracy, a co za tym idzie aktywizacji zawodowej uczestników terapii zajęciowo-szkoleniowej.</p> <p><i>Uzasadnienie powiązań projektu z celami realizowanymi w obszarze rewitalizowanym oraz efektem oddziaływania:</i></p> <p>Projekt pomimo, że jest zlokalizowany poza obszarem rewitalizacji, został włączony do projektów uzupełniających, gdyż jest powiązany z potrzebami w sferze społecznej obszaru rewitalizacji tj. eliminowaniem dysfunkcji społecznych związanych z uzależnieniami, przemocą w rodzinie, nieporadnością życiową oraz wyznaczonymi celami dla obszaru rewitalizacji tj.: poprawą dostępu do usług opiekuńczych i terapeutycznych dla osób niepełnosprawnych i uzależnionych oraz profilaktyki zdrowotnej.</p>

PROJEKT NR 10	
<p>Nazwa projektu:</p>	<p>POPRAWA DOSTĘPNOŚCI DO USŁUG MEDYCZNYCH POPRZEC ROZBUDOWĘ, MODERNIZACJĘ, TERMOMODERNIZACJĘ I WZROST EFEKTYWNOŚCI ENERGETYCZNEJ BUDYNKU NIEPUBLICZNEGO ZAKŁADU OPIEKI ZDROWOTNEJ LAM</p>
<p>Powiązanie projektu z celami rewitalizacji:</p>	<ul style="list-style-type: none"> • Cel. 2. Poprawa dostępu do usług opiekuńczych i terapeutycznych dla osób niepełnosprawnych i uzależnionych oraz profilaktyki zdrowotnej • Cel. 8. Stworzenie przestrzeni przyjaznej wszystkim mieszkańcom - dostosowanie infrastruktury oraz obiektów użyteczności publicznej i usługowych do potrzeb osób starszych i niepełnosprawnych

Nazwa podmiotu realizującego:	NZOZ LAM Laboratorium Analiz Medycznych mgr Ewa Szwajkowska – Chwalisz ul. Wodna 2, 37-700 Przemyśl	Szacowana wartość projektu:	2 644 500,00zł brutto
		Lata realizacji	2018-2019
Miejsce realizacji projektu:	<ul style="list-style-type: none"> ul. Wodna 2, 37-700 Przemyśl 		
Opis problemu jaki ma rozwiązać realizacja projektu:	<p>Obecnie siedziba NZOZ LAM mieści się przy ul. Wodnej 2 w Przemyślu i zajmuje 1/3 budynku. Planowane poszerzenie zakresu usług medycznych jest uzależnione od zaadaptowania kolejnych kondygnacji obiektu, który wymaga prac remontowych i termomodernizacyjnych.</p>		
Cel projektu i zakres realizowanych zadań:	<p>Założony cel główny inwestycji to wzrost dostępności do usług medycznych na terenie Przemysła oraz poprawa standardu technicznego i energetycznego budynku NZOZ LAM przy ul. Wodnej 2.</p> <p>W projekcie przewidziano wykonanie następujących prac inwestycyjnych:</p> <ul style="list-style-type: none"> wymiana instalacji wod-kan i CO, rozbudowa przyłącza MPEC, modernizacja instalacji elektrycznej wraz z montażem energooszczędnego oświetlenia typu LED (wyposażonego w sterownik zmniejszający zużycie energii o 70%), modernizacja i docieplenie strychu, wymiana stolarki okiennej i drzwiowej, częściowa wymiana i modernizacja ciepła stropów, montaż windy przeznaczonej dla pacjentów niepełnosprawnych i z trudnościami w poruszaniu się, remont elewacji budynku, znajdującej się w strefie ochrony konserwatorskiej. 		

Na rozwój sfery gospodarczej wpływ będą miały przemiany obszaru rewitalizacji zachodzące na skutek wszystkich działań realizowanych w ramach Lokalnego programu rewitalizacji miasta Przemysła na lata 2016-2023. Poprawa przestrzeni publicznych, zwiększenie aktywności mieszkańców, jak i stopniowa modernizacja lokali usługowych wpłyną na atrakcyjność gospodarczą centrum miasta. Ponadto wsparcie uzyskają wszelkie inicjatywy stymulujące wzrost gospodarczy, zmianę struktury gospodarki lokalnej na taką, w której większy udział mają firmy sektora kreatywnego, przemysłu rozrywki, usług turystycznych i rekreacyjnych oraz innych usług specjalistycznych, takie jak np.:

- Działania na rzecz aktywizacji gospodarczej – organizacja szkoleń, kursów, doradztwa dla osób zamierzających uruchomić działalność gospodarczą oraz już funkcjonujących lokalnych MŚP;
- Promocja wyrobów i usług lokalnych, tworzenie lub odnowa miejsc dystrybucji tych produktów w centrum miasta;

- Tworzenie warunków dla rozwoju gałęzi działalności gospodarczej z branży postulowanej specjalizacji;
- Przyciąganie nowych inwestorów poprzez kreowanie przyjaznych form współpracy administracji z inwestorami;
- Promocja turystyczna miasta – wyeksponowanie w przestrzeni publicznej miejsc atrakcyjnych turystycznie i ich otoczenia

Działania w sferze przestrzenno-funkcjonalnej będą realizowane w sposób przemyślany, uwzględniający warunki przestrzenne i charakter zagospodarowania terenu. Należy zakładać, iż oprócz działań samorządu porządkujących przestrzeń publiczną i rozwijających infrastrukturę techniczną i komunikacyjną, inwestycje służące poprawie substancji budowlanej będą podejmowane przez podmioty prywatne, wspólnoty mieszkaniowe czy też osoby fizyczne będące właścicielami nieruchomości zlokalizowanych w centrum miasta. Zintegrowane działania w tym zakresie przyczynią się do uatrakcyjnienia centrum Przemyśla jako miejsca przyjaznego mieszkańcom, przedsiębiorcom, turystom i innym osobom odwiedzającym miasto. Do pożądanych typów działań wzmacniających proces odnowy obszaru należy uznać:

- Modernizację oraz rozbudowę bazy sportowo-rekreacyjnej i turystycznej;
- Budowę, remonty i modernizację infrastruktury technicznej (instalacji doprowadzających podstawowe media oraz infrastrukturę teleinformatyczną);
- Modernizację układu komunikacyjnego i oświetlenia ulicznego;
- Adaptację, modernizację i remonty obiektów oraz przekształcanie i zagospodarowywanie terenów poprzemysłowych (rejon ulicy Herburtów) pod nowe funkcje zgodne z polityką przestrzenną miasta;
- Tworzenie warunków prawnych służących ochronie obiektów i zespołów o wysokiej wartości historycznej i kulturowej;
- Wprowadzanie w przestrzeń miejską atrakcyjnej małej architektury, mebli miejskich, rzeźb i instalacji, które stworzą wizerunek kreatywnego centrum,
- Remonty i modernizacja substancji budowlanej, w szczególności budynków o wartościach historycznych, architektonicznych lub przestrzenno-funkcjonalnych, a także ich adaptacja pod nowe funkcje gospodarcze szczególnie pod działalność lokalnych usług centrotwórczych, organizacji pozarządowych, małego handlu i gastronomii;
- Rewaloryzację średniowiecznych murów obronnych Przemyśla;
- Udostępnianie dziedzictwa twierdzy Przemyśl;
- Porządkowanie przestrzeni ulicznej ułatwiającej poruszanie się pieszym, rowerzystom i osobom niepełnosprawnym (m.in. poprzez poszerzanie chodników, tworzenie i organizowanie miejsc parkingowych, odnawianie nawierzchni, oświetlenia i elementów małej architektury);
- Tworzenie wysokiej jakości przestrzeni publicznych, w tym mikro przestrzeni wypoczynku i rekreacji, podwórek miejskich integrujących lokalną społeczność;
- Wykorzystanie przestrzeni i obiektów kultu religijnego do włączenia społecznego i rozwoju turystyki.

Rejonem, który w sposób szczególny powinien zostać objęty działaniami rewitalizacyjnymi w wymiarze przestrzennym jest historyczne centrum Przemysła. Obszar wymaga nie tylko działań o charakterze renowacji i sanacji zdegradowanej zabudowy (w znacznej mierze objętej ewidencją zabytków), ale również doprowadzenia infrastruktury technicznej do wnętrza kwartału, realizacji dróg publicznych (głównie gminnych). Uatrakcyjnienie terenu i wprowadzenie nowych funkcji usługowych w tej części śródmieścia spowoduje ożywienie gospodarcze i społeczne, powstanie nowych miejsc pracy i nowych możliwości rozwoju dla aktywnych mieszkańców obszaru rewitalizacji.

W ramach naboru zgłoszono następujące projekty, które zostały wskazane jako projekty uzupełniające:

PROJEKT NR 11			
Nazwa projektu:	REMONT ELEWACJI ZABYTKOWEGO BUDYNKU MIESZKALNEGO PRZY UL. SIENKIEWICZA 5 Z ADAPTACJĄ POMIESZCZEŃ NA PUNKT INFORMACYJNO-EDUKACYJNY O RODZINIE BRZEZIŃSKICH ORAZ HISTORII ŻEGLARSTWA PRZEMYSKIEGO		
Powiązanie projektu z celami rewitalizacji:	<ul style="list-style-type: none"> • Cel. 6. Poprawa ładu przestrzennego śródmieścia oraz wzmocnienie jego funkcji centrotwórczych – wykorzystanie kulturalnego i turystycznego potencjału obszaru poprzez rozbudowę i modernizację infrastruktury sportowo-rekreacyjnej i turystycznej • Cel. 7. Ochrona dziedzictwa kulturowego śródmieścia i jego adaptacja pod nowe funkcje publiczne i komercyjne w powiązaniu z docelową specjalizacją gospodarczą centrum miasta 		
Nazwa podmiotu realizującego:	Firma Handlowo-Usługowa „TRAMP” Wojciech Pieprzny Rynek 8, 37-700 Przemyśl	Szacowana wartość projektu:	598 750 zł brutto
		Lata realizacji	2018-2019
Miejsce realizacji projektu:	<ul style="list-style-type: none"> • ul. Henryka Sienkiewicza 5, 37-700 Przemyśl 		
Opis problemu jaki ma rozwiązać realizacja projektu:	<p>Celem projektu jest remont zabytkowego budynku mieszkalnego wraz z utworzeniem punktu informacyjno-edukacyjnego, który będzie popularyzować wiedzę nt. rodziny Brzezińskich i przemyskiego żeglarstwa.</p> <p>Obecnie obiekt znajduje się w złym stanie technicznym i konieczne jest zabezpieczenie konstrukcji przed dalszą degradacją.</p>		
Cel projektu i zakres realizowanych zadań:	<p>W ramach projektu przewidziano następujące prace:</p> <ul style="list-style-type: none"> • Remont tarasów schodów i elewacji z kolorystyką. • Remont i adaptacja pomieszczeń na punkt informacyjno-edukacyjny o rodzinie Brzezińskich oraz o historii żeglarstwa przemyskiego. 		

	<ul style="list-style-type: none"> • Pozyskanie materiałów historycznych i pamiątek oraz zakup wyposażenia do punktu informacyjnego. • Zatrudnienie pracownika obsługi. <p>Dzięki realizacji przedmiotowego projektu cenny zabytkowy obiekt zostanie udostępniony dla zwiedzających. Realizacja projektu przyczyni się również do wzrostu wartości architektonicznej, estetycznej i atrakcyjności turystycznej obiektu i obszaru rewitalizowanego oraz do popularyzacji wiedzy nt. historii Przemyśla.</p> <p>Celem pośrednim jest również poprawa warunków mieszkaniowo-bytowych lokatorów obiektu.</p>
--	--

PRZEDSIĘWZIĘCIE NR 12			
Nazwa przedsięwzięcia:	MODERNIZACJA INFRASTRUKTURY WODNO-KANALIZACYJNEJ NA OBSZARZE REWITALIZACJI		
Powiązanie projektu z celami rewitalizacji:	<ul style="list-style-type: none"> • Cel. 9. Modernizacja budynków mieszkaniowych, modernizacja i rozbudowa infrastruktury sieciowej dla mieszkalnictwa 		
Nazwa podmiotu realizującego:	Przedsiębiorstwo Wodociągów i Kanalizacji sp. z o.o., ul. Rokitniańska 4, 37-700 Przemyśl	Szacowana wartość projektu:	Projekt nr 12.1.: 450 000 zł brutto Projekt nr 12.2.: 750 000 zł brutto Projekt nr 12.3.: 7 000 zł brutto Projekt nr 12.4.: 545 000 zł brutto Projekt nr 12.5.: 85 000 zł brutto Projekt nr 12.6.: 450 000 zł brutto Projekt nr 12.7.: 90 000 zł brutto Projekt nr 12.8.: 220 000 zł brutto

		Projekt nr 12.9: 180 000 zł brutto Projekt nr 12.10: 550 000 zł brutto Projekt nr 12.11: 350 000 zł brutto Projekt nr 12.12: 45 000 zł brutto Projekt nr 12.13: 382 000 zł brutto Projekt nr 12.14: 200 000 zł brutto Projekt nr 12.15: 400 000 zł brutto Suma: 4 704 000 zł brutto
	Lata realizacji	2017-2023
Miejsce realizacji projektu:	<p>Projekt nr 12.1. „Renowacja magistrali wodociągowej w ul. Mickiewicza DN300”.</p> <ul style="list-style-type: none"> • ul. Mickiewicza <ul style="list-style-type: none"> ○ działki nr: 207-1016, 212-1/2, 212-1/1, 214-65/18, 214-28/1 jedn. ewid. 186201_1 Przemyśl. <p>Projekt nr 12.2. „Renowacja magistrali wodociągowej w ul. Słowackiego (na odcinku od Cmentarza Głównego do ul. Dojazdowej) DN400”.</p> <ul style="list-style-type: none"> • ul. Słowackiego <ul style="list-style-type: none"> ○ działki nr: 212-896, 212-921, 212-922, 212-924, 212-925, 212-941/2, 213-117, 213-122, 213-118, 213-119, 213-120/2, 213-120/1, 213-224, 213-265/2, 213-261, 213-259/2, jedn. ewid. 186201_1 Przemyśl. <p>Projekt nr 12.3. „Modernizacja przepompowni ścieków: ul. Obozowa”.</p> <ul style="list-style-type: none"> • ul. Obozowa 	

- działki nr: 213-405/8, 213-405/3, 213-405/9, 213-405/4, 213-405/7 jedn. ewid. 186201_1 Przemyśl.

Projekt nr 12.4. „Przebudowa kanalizacji w ul. Tatarskiej (na odcinku od ul. Popietuszki do ul. Szykowskiego) DN300 –DN500”.

- ul. Tatarska

- działki nr: 212-496, 207-1348 jedn. ewid. 186201_1 Przemyśl.

Projekt nr 12.5. „Przebudowa wodociągu rozdzielczego z przyłączami w ul. Mostowej (na odcinku od ul. Ratuszowej do ul. Wodnej) ”.

- ul. Mostowa

- działki nr: 207-702, 207-632, 207-644, 207-658, 207-659 jedn. ewid. 186201_1 Przemyśl.

Projekt nr 12.6. „Przebudowa wodociągu rozdzielczego z przyłączami w ul. Dworskiego (na odcinku od ul. Kilińskiego do ul. Siemiradzkiego)”.

- ul. Dworskiego

- działki nr: 207-1942, 207-1064, 207-1617, 207-1629, 207-1685, 207-1679, 207-1661, 207-1624, 207-1633, 207-1072, 207-1642, 207-1085, 207-1078, 207-1080, 207-1663, 207-1649, 207-1082, 207-1681, 207-1695, 207-1102, 207-1708, 207-1666, 207-1694, 207-1709, 207-1691 jedn. ewid. 186201_1 Przemyśl.

Projekt nr 12.7. „Przebudowa wodociągu rozdzielczego z przyłączami w ul. Wodnej (na odcinku od ul. Ratuszowej do ul. Jagiellońskiej)”.

- ul. Wodna

- działki nr: 207-695, 207-702, 207-632, 207-636, 207-613/2, 207-636, 207-624, 207698, 207-677, 207-634 jedn. ewid. 186201_1 Przemyśl.

Projekt nr 12.8. „Przebudowa wodociągu rozdzielczego z przyłączami w ul. Sienkiewicza”.

- ul. Sienkiewicza

- działki nr: 207-1146/2, 207-1171, 207-1152, 207-1144, 207-1142, 207-1133, 207-1134, 207-1145 jedn. ewid. 186201_1 Przemyśl.

Projekt nr 12.9. „Przebudowa wodociągu rozdzielczego z przyłączami w ul. Ratuszowej (na odcinku od ul. Wodnej do ul. Wałowej)”.

- ul. Ratuszowa
 - działki nr: 207-702, 207-663, 207-674/6, 207-660/1, 207-663, 207-710, 207-686/1, 207-676, 207-681, 207-675, 207-685, 207-684/1, 207-720, 207-716 jedn. ewid. 186201_1 Przemyśl.

Projekt nr 12.10. „Renowacja magistrali DN400 na odcinku Kamienny Most – Plac Legionów”.

- Kamienny Most-Plac Legionów
 - działki nr: 207-610, 207-622, 207-620, 207-651, 207-544, 207-540, 207-788/2 jedn. ewid. 186201_1 Przemyśl.

Projekt nr 12.11. „Przebudowa kanalizacji w ul. Sienkiewicza DN200-DN400”.

- ul. Sienkiewicza
 - działki nr: 207-1146/2, 207-1163/2, 207-1144, 207-1152, 207-1142 jedn. ewid. 186201_1 Przemyśl.

Projekt nr 12.12. „Przebudowa przykanalików w ul. Wodnej”.

- ul. Wodna
 - działki nr: 207-702, 207-632, 207-624 jedn. ewid. 186201_1 Przemyśl.

Projekt nr 12.13. „Przebudowa wodociągu rozdzielczego z przyłączami w ul. Zamkowej”.

- ul. Zamkowa
 - działki nr: 207-1310, 207-1187, 207-1345, 207-1233, 207-1329/1, 207-1182, 207-1206, 207-1319, 207-1324 jedn. ewid. 186201_1 Przemyśl.

Projekt nr 12.14. „Renowacja magistrali wodociągowej DN300 w ul. Kapitulnej wraz z przebudową przyłączy wodociągowych”.

- ul. Kapitulna i ul. Tatarska
 - działki nr: 207-1310, 207-1320, 207-1348, 207-1321, 207-1322, 207-1340, 207-1325, 207-1331/1, 207-1331/2.

	<p>Projekt nr 12.15. „Przebudowa kanalizacji w ul. Kapitulnej”.</p> <ul style="list-style-type: none"> • ul. Kapitulna i ul. Tatarska <ul style="list-style-type: none"> ○ działki nr: 207-1310, 207-1320, 207-1348, 207-1321, 207-1333, 207-1322, 207-1340, 207-1325, 207-1331/1, 207-1331/2.
<p>Opis problemu jaki ma rozwiązać realizacja przedsięwzięcia:</p>	<p>Zdiagnozowano następujące deficyty, które mają zostać zniwelowane poprzez realizację niniejszego projektu:</p> <ul style="list-style-type: none"> • Magistrale wodociągowe w ul. Mickiewicza i ul. Słowackiego odznaczają się dużą awaryjnością, co wiąże się z koniecznością częstych ingerencji w istniejący sposób zagospodarowania ulic. Wodociągi te mają strategiczne znaczenie dla zaopatrzenia w wodę miasta Przemysła oraz miejscowości położonych na terenie gmin ościennych. Planowana renowacja magistral pozwoli na minimalizację ryzyka awarii i przyczyni się do ograniczenia strat wody oraz ograniczenia ingerencji w pasy drogowe dla potrzeb usunięcia awarii. • Oddana do użytku w 2002 r. sieciowa przepompownia ścieków przy ul. Obozowej pełni bardzo ważną funkcję w systemie kanalizacyjnym miasta Przemysła, obsługując zabudowę na terenie dzielnicy Pikulice, a ponadto służąc jako obiekt tranzytowy dla ścieków z terenu miejscowości Pikulice i Grochowce na terenie Gminy Przemyśl. Planowana modernizacja przepompowni pozwoli na dostosowanie jej parametrów technicznych do aktualnych wymogów oraz przyczyni się do poprawy niezawodności w zakresie ciągłości odprowadzania ścieków. • Sieć kanalizacyjna w ul. Tatarskiej i ul. Kapitulnej odznacza się dużym zużyciem technicznym co powodowało w przeszłości kłopotliwe do usunięcia awarie w drodze. Przedmiotowe kanały pełnią kluczową rolę dla obsługi zabudowy na terenie osiedla „Tatarskie”. Przebudowa kanałów wpłynie na poprawę niezawodności działania systemu kanalizacyjnego. Zminimalizowane zostanie ryzyko awarii sieci kanalizacyjnej w ul. Tatarskiej, poprawiona niezawodność odprowadzania ścieków oraz usprawnione odwodnienie ulicy. • Sieć wodociągowa w przedmiotowych odcinkach ul. Wodnej, ul. Dworskiego, ul. Sienkiewicza, ul. Ratuszowej, ul. Zamkowej i ul. Kapitulnej wykonana została z rur żeliwnych o połączeniach kielichowych z uszczelnieniem na sznur i ołów. Z uwagi na długi okres użytkowania i intensyfikację ruchu pojazdów na przestrzeni czasu wodociąg odznacza się dużą awaryjnością powodującą częstą konieczność ingerencji w pas drogowy na potrzeby usunięcia awarii. Planowana przebudowa sieci wodociągowej z przyłączami pozwoli na minimalizację ryzyka awarii i przyczyni się do ograniczenia strat wody, poprawy niezawodności dostawy wody do okolicznych zabudowań oraz ograniczenia ingerencji w pas drogowy dla potrzeb usunięcia

	<p>awarii. Ponadto należy zaznaczyć, iż sieć w ul. Zamkowej ma zasadnicze znaczenie dla zaopatrzenia w wodę między innymi Wyższego Seminarium Duchownego, okolicznych zabudowań kościelnych oraz Zamku Kazimierzowskiego. Sieć w ul. Kapitulnej ma zaś strategiczne znaczenie dla zaopatrzenia w wodę miasta Przemysła i współpracuje bezpośrednio ze zbiornikiem wyrównawczym przy ul. Pelczara.</p> <ul style="list-style-type: none"> • Magistrala wodociągowa na odcinku Kamienny Most –Plac Legionów wykonana została w roku 1979 z rur stalowych. Materiał, z którego wykonana jest magistrala odznacza się dużą podatnością na korozję. Przedmiotowa magistrala pełni bardzo ważną rolę w wyrównywaniu ciśnień w systemie wodociągowym obsługiwany przez PWiK sp. z o.o. i niezbędne jest podjęcie działań mających na celu wyeliminowanie ryzyka awarii tak ważnego wodociągu. Renowacja magistrali wpłynie na poprawę niezawodności działania systemu wodociągowego oraz pozwoli na zminimalizowanie ryzyka awarii tej sieci trasowanej między innymi w rejonie ważnej arterii komunikacyjnej jaką jest główny dworzec kolejowy. • Zrealizowana przed rokiem 1939 sieć kanalizacyjna w ul. Sienkiewicza odznacza się dużym zużyciem technicznym co grozi kłopotliwymi awariami w pasie drogowym. Przebudowa kanału wpłynie na poprawę niezawodności działania systemu kanalizacyjnego. Zminimalizowane zostanie ryzyko awarii sieci kanalizacyjnej, poprawiona niezawodność odprowadzania ścieków z okolicznych budynków oraz usprawnione odwodnienie ulicy wpływające na ograniczenie zjawisk destrukcyjnych. • Zrealizowane przed rokiem 1939 przyłącza kanalizacyjne w ul. Wodnej odznaczają się dużym zużyciem technicznym co grozi kłopotliwymi awariami w pasie drogowym. Przebudowa przykanalików w ul. Wodnej wpłynie na poprawę niezawodności odprowadzania ścieków z okolicznych budynków oraz zminimalizuje ryzyko problematycznych awarii urządzeń kanalizacyjnych w ul. Wodnej.
<p>Cel projektu i zakres realizowanych zadań:</p>	<p>Celem projektu jest poprawa stanu technicznego miejskiej infrastruktury wodno-kanalizacyjnej na terenie Przemysła. Cel zostanie osiągnięty poprzez następujące działania:</p> <p>Projekt nr 12.1 obejmuje renowację istniejącej magistrali z rur żeliwnych DN300, na odcinku o długości około 1000 m licząc od ul. Konarskiego w kierunku ul. Lwowskiej, z przejściem pod linią kolejową.</p> <p>Projekt nr 12.2 obejmuje renowację istniejącej magistrali z rur stalowych DN400, na odcinku o długości około 1800 m licząc od cmentarza głównego w kierunku ul. Dojazdowej.</p>

Projekt nr 12.3 obejmuje modernizację układu automatyki oraz układu pompowego i monitoringu we współpracy z centralną dyspozytornią PWiK sp. z o.o.

Projekt nr 12.4 obejmuje przebudowę sieci kanalizacyjnej na długości około 300m, z zastosowaniem rur PVC-U litych -wg PN-EN1401-1, łączonych na kielich z uszczelką gumową, o sztywności obwodowej SN8. Sieć kanalizacyjna przebudowana zostanie w sposób tradycyjny metodą rozkopu.

Projekt nr 12.5 obejmuje przebudowę wodociągu rozdzielczego z rur żeliwnych o długości około 65m w ul. Mostowej, rurami PE 100 (PN16) – wg PN-EN 12201, o przekroju nominalnym wewnętrznym uwzględniającym wymogi przepisów przeciwpożarowych. W ramach zadania przebudowane zostaną rurami PE100 przyłącza wodociągowe do okolicznej zabudowy.

Projekt nr 12.6 obejmuje przebudowę wodociągu rozdzielczego z rur żeliwnych o długości około 350m w ul. Dworskiego, rurami PE 100 (PN16) - wg PN-EN 12 201, o przekroju nominalnym wewnętrznym uwzględniającym wymogi przepisów przeciwpożarowych. W ramach zadania przebudowane zostaną rurami PE100 (PN16) przyłącza wodociągowe do okolicznej zabudowy.

Projekt nr 12.7 obejmuje przebudowę wodociągu rozdzielczego z rur żeliwnych o długości około 135m w ul. Wodnej, rurami PE 100 (PN16) – wg PN-EN 12 201, o przekroju nominalnym wewnętrznym uwzględniającym wymogi przepisów przeciwpożarowych. W ramach zadania przebudowane zostaną rurami PE100 (PN16) przyłącza wodociągowe do okolicznej zabudowy.

Projekt nr 12.8 obejmuje przebudowę wodociągu rozdzielczego z rur żeliwnych, o długości około 300m w ul. Sienkiewicza, rurami z żeliwa sferoidalnego o przekroju nominalnym wewnętrznym uwzględniającym wymogi przepisów przeciwpożarowych. W ramach zadania przebudowane zostaną rurami PE100 (PN16) przyłącza wodociągowe do okolicznej zabudowy.

Projekt nr 12.9 obejmuje przebudowę wodociągu rozdzielczego z rur żeliwnych o długości około 220m w ul. Ratuszowej, rurami PE100 (PN16) –wg PN-EN 12 201 o przekroju nominalnym wewnętrznym uwzględniającym wymogi przepisów przeciwpożarowych. W ramach zadania przebudowane zostaną rurami PE100 (PN16) przyłącza wodociągowe do okolicznej zabudowy.

Projekt nr 12.10 obejmuje renowację istniejącej magistrali z rur stalowych DN400, na odcinku o długości około 400 m.

Projekt nr 12.11 obejmuje przebudowę kanalizacji w ul. Sienkiewicza z zastosowaniem rur PVC-U litych – wg PN-EN 1401-1, łączonych na kielich z uszczelką gumową, o sztywności obwodowej dostosowanej do lokalnego obciążenia ruchem kołowym. Zakres średnic przewidzianych do wbudowania

	<p>kanatów zawiera się w przedziale DN200-DN400. Łączna długość przebudowanej sieci wyniesie około 450m.</p> <p>Projekt nr 12.12 obejmuje przebudowę przyłączy kanalizacyjnych w ul. Wodnej, z zastosowaniem rur PVC-U litych – wg PN-EN1401-1, łączonych na kielich z uszczelką gumową, o sztywności obwodowej dostosowanej do lokalnego obciążenia ruchem kołowym. Długość łączna przyłączy do przebudowy: około 60m.</p> <p>Projekt nr 12.13 obejmuje przebudowę wodociągu rozdzielczego z rur żeliwnych, o długości około 150m, rurami z żeliwa sferoidalnego o przekroju nominalnym wewnętrznym uwzględniającym potrzeby p.poż. W ramach zadania przebudowane zostaną rurami PE100 (PN16) przyłącza wodociągowe do okolicznej zabudowy.</p> <p>Projekt nr 12.14 obejmować będzie renowację istniejącej magistrali z rur żeliwnych DN300, na odcinku o długości około 200 m. W ramach zadania przebudowane zostaną rurami PE100 (PN16) przyłącza wodociągowe do okolicznej zabudowy.</p> <p>Projekt nr 12.15 obejmować będzie przebudowę kanalizacji w ul. Sienkiewicza z zastosowaniem rur PVC-U litych –wg PN-EN 1401-1, łączonych na kielich z uszczelką gumową, o sztywności obwodowej dostosowanej do lokalnego obciążenia ruchem kołowym. Zakres średnic przewidzianych do wbudowania kanałów zawiera się w przedziale DN200-DN630, o długości łącznej około 250m. prace prowadzone będą metodą rozkopu.</p>
--	--

PROJEKT NR 13			
Nazwa projektu:	MODERNIZACJA STADIONU MKS POLONIA PRZEMYŚL WRAZ Z INFRASTRUKTURĄ OBIEKTU		
Powiązanie projektu z celami rewitalizacji:	<ul style="list-style-type: none"> • Cel. 6. Poprawa ładu przestrzennego śródmieścia oraz wzmocnienie jego funkcji centrotwórczych – wykorzystanie kulturalnego i turystycznego potencjału obszaru poprzez rozbudowę i modernizację infrastruktury sportowo-rekreacyjnej i turystycznej 		
Nazwa podmiotu realizującego:	Miejski Klub Sportowy "POLONIA" Przemyśl, ul. Sanocka 8, 37-700 Przemyśl	Szacowana wartość projektu:	6 200 000,00 zł brutto
		Lata realizacji	2017-2023
Miejsce realizacji projektu:	<ul style="list-style-type: none"> • Stadion MKS Polonia Przemyśl, ul. Sanocka 8, 37-700 Przemyśl 		

<p>Opis problemu jaki ma rozwiązać realizacja projektu:</p>	<p>Zdiagnozowane niedobory i negatywne zjawiska, które zostaną zlikwidowane w wyniku realizacji projektu:</p> <ul style="list-style-type: none"> • Stan nawierzchni głównego boiska o tragicznych parametrach użytkowych i jakościowych • Brak drenażu nawierzchni murawy (po intensywnych opadach niedostateczne odprowadzanie wody, która zbiera się na murawie) • Brak nawodnienia murawy • Brak sztucznego oświetlenia boiska co uniemożliwia wykorzystanie obiektu w pełnym zakresie (zwiększenie zainteresowanie obiektem występuje w godzinach popołudniowych i wieczornych) • Stan nawierzchni bieżni oraz urządzeń lekkoatletycznych wyklucza je z bezpiecznego użytkowania • Parametry techniczne trybuny kibiców nie spełniają obecnych standardów występujących na obiektach sportowych. Brak odpowiedniej ilości miejsc siedzących, brak zadaszenia trybuny oraz sanitariatów dla kibiców. • Boks dla zawodników rezerwowych niespełniający wymogów • Zdegradowane ogrodzenie wewnętrzne płyty boiska • Brak boiska szkolno-treningowego o nawierzchni sztucznej • Obiekt nie jest dostosowany do potrzeb osób niepełnosprawnych
<p>Cel projektu i zakres realizowanych zadań:</p>	<p>Wyznaczono następujące cele projektu:</p> <ul style="list-style-type: none"> • Zwiększenie funkcjonalności obiektu sportowego poprzez modernizację jego infrastruktury. • Zapewnienie odpowiedniego poziomu bezpieczeństwa zarówno sportowcom jak i kibicom. • Wydłużenie czasu korzystania z obiektu poprzez montaż sztucznego oświetlenia. • Zapewnienie odpowiednich standardów sanitarnych zarówno kibiców jak i sportowców. • Rozszerzenie bazy treningowej obiektu. • Projekt będzie zawierał rozwiązania dla osób niepełnosprawnych. <p>Cele projektu zostaną osiągnięte poprzez realizację następujących działań inwestycyjnych:</p> <ul style="list-style-type: none"> • Wykonanie drenażu płyty głównej boiska, wykonanie 48 dren o średnicy rur 100 Ø i odległość między drenami to 4 m. Drenaż z oprowadzeniem do pierwszej studni bez wykonania zbiornika retencyjnego. • Modernizacja płyty boiska głównego. Wykonanie podbudowy z warstwy piasku o grubości 20 cm. Nawierzchnia główna boiska o parametrach długość 110 i szerokości 75 m boiska i placu gry o wymiarze 105x68 m. Wykonanie nawodnienia z doprowadzeniem do pierwszej studni wraz z montażem pompy. Zamontowanie 12 zraszaczy

- Wykonanie sztucznego oświetlenia boiska o mocy 500 lx składającego się z 4 masztów o wysokości 24 m - Wykonanie boiska szkolno-treningowego na podbudowie z wykonaniem nawierzchni sztucznej. Wymiary 30x62m ogrodzone siatką zakończona piłko-chwytem i oświetleniem.
- Budowa nowej nawierzchni bieżni oraz urządzeń lekkoatletycznych. Szerokość bieżni 7 m ilość torów 6. Urządzenia: dwie piaskownice z łapaczami, pchnięcie kulą, oszczep wraz z dodatkowymi 285 m² nawierzchni.
- Modernizacja obecnych trybun dla kibiców poprzez zwiększenie ilości miejsc siedzących do 3000, budowę zadaszenia trybuny. -Budowa trybuny z zapleczem sanitarnym i magazynowym - Budowa sanitariatów dla kibiców
- Wykonanie boksów dla zawodników rezerwowych długość 10 m, szerokość 2m, zadaszenie i ścianki boczne z pokrycia poliwęglanu, część z konstrukcji z profilów aluminiowych, dół konstrukcji usytuowany w dole na ścianie betonowej, ilość miejsc 16 wyposażone w siedziska kubekowe .
- Modernizacja ogrodzenia wewnętrznego boiska poprzez zamontowanie paneli siatkowych wraz słupkami wbetonowanymi. Wysokość ogrodzenia 120cm.

Przewiduje się podobnie jak w przypadku projektu podstawowego związanego z budową obiektów basenowych, że po zakończeniu realizacji inwestycji zostanie uruchomiony specjalny program zajęć sportowych dla dzieci i młodzieży obszaru rewitalizacji zintegrowany z edukacją pozalekcyjną w kierunku kompetencji kluczowych.

Wzmocnienie oddziaływania projektów infrastrukturalnych będzie możliwe dzięki realizacji inwestycji służących poprawie stanu środowiska i wykorzystania walorów przyrodniczych śródmieścia Przemysła. Wiodącą rolę będą pełniły w tym zakresie szczególnie inwestycje związane z ograniczeniem niskiej emisji, tj. kwestie związane z termomodernizacją, wymianą instalacji ciepłych czy też usprawnieniem rozwiązań komunikacyjnych w centrum miasta i ograniczeniu ruchu kołowego. Działaniami wspieranymi w ramach LPR będą:

- Eliminowanie ogrzewania węglowego - zmiana technologii systemów grzewczych na instalacje bardziej efektywne środowiskowo i ekonomicznie;
- Remonty, modernizacje i termomodernizacje zabudowy mieszkaniowej, w szczególności kwartałów kamienic zlokalizowanych w ścisłym centrum miasta;
- Zwiększenie bezpieczeństwa mieszkańców i poprawa stanu powietrza atmosferycznego na skutek wymiany instalacji wentylacyjno-kominowych w kamienicach;
- Zagospodarowanie i uporządkowanie zieleni wewnątrz blokowisk, w kwartałach kamienic oraz w ciągach alei i ulic;
- Odnowa zieleni parkowej, tworzenie małych skwerów i parków kieszonkowych wraz z urządzeniami rekreacji ruchowej;

- Tworzenie parkingów buforowych na obrzeżach obszaru, odciążających główne ulice centrum miasta.

W ramach naboru zgłoszono następujące projekty, które zostały wskazane jako uzupełniające:

PRZEDSIĘWZIĘCIE NR 14			
Nazwa przedsięwzięcia:	MODERNIZACJA I TERMOMODERNIZACJA WIELORODZINNYCH BUDYNKÓW MIESZKALNYCH		
Powiązanie projektu z celami rewitalizacji:	<ul style="list-style-type: none"> • Cel. 6. Modernizacja budynków mieszkaniowych, modernizacja i rozbudowa infrastruktury sieciowej dla mieszkalnictwa 		
Nazwa podmiotu realizującego:	<p>Projekty nr 14.1 do 14.22 Przedsiębiorstwo Gospodarki Mieszkaniowej Sp. z o.o. ul. Kopernika 58, 37-700 Przemyśl</p>	Szacowana wartość projektu:	<p>Projekt nr 14.1.: 1 500 000 zł brutto</p> <p>Projekt nr 14.2.: 1 000 000 zł brutto</p> <p>Projekt nr 14.3.: 1 000 000 zł brutto</p> <p>Projekt nr 14.4.: 3 300 000 zł brutto</p> <p>Projekt nr 14.5.: 2 000 000 zł brutto</p> <p>Projekt nr 14.6.: 1 500 000 zł brutto</p> <p>Projekt nr 14.7.: 2 800 000 zł brutto</p> <p>Projekt nr 14.8.: 3 200 000 zł brutto</p> <p>Projekt nr 14.9.: 6 000 000 zł brutto</p>

			Projekt nr 14.10.: 4 500 000 zł brutto
			Projekt nr 14.11.: 6 000 000 zł brutto
			Projekt nr 14.12.: 4 500 000 zł brutto
			Projekt nr 14.13.: 3 500 000 zł brutto
			Projekt nr 14.14.: 1 500 000 zł brutto
			Projekt nr 14.15.: 4 000 000 zł brutto
			Projekt nr 14.16.: 500 000 zł brutto
			Projekt nr 14.17.: 4 000 000 zł brutto
			Projekt nr 14.18.: 8 000 000 zł brutto
			Projekt nr 14.19.: 10 000 000 zł brutto
			Projekt nr 14.20.: 7 000 000 zł brutto
			Projekt nr 14.21.: 2 000 000 zł brutto
			Projekt nr 14.22.: 4 000 000 zł brutto
			Projekt nr 14.23.: 100 000 zł brutto
			Projekt nr 14.24.: 250 000 zł brutto
			Projekt nr 14.25.: 60 000 zł brutto
	<p>Projekt nr 14.23. Wspólnota Mieszkaniowa Basztowa 3 w Przemyślu</p> <p>Projekt nr 14.24. Wspólnota Mieszkaniowa Dworskiego 7 w Przemyślu</p> <p>Projekt nr 14.25. Wspólnota Mieszkaniowa Dworskiego 22 w Przemyślu</p>		

	<p>Projekt nr 14.26. Wspólnota Mieszkaniowa Dworskiego 23 w Przemysłu</p> <p>Projekt nr 14.27. Zrzeszenie Właścicieli i Zarządców Domów, ul. Sowińskiego 1, 37-700 Przemyśl</p> <p>Projekt nr 14.28. Wspólnota Mieszkaniowa Jagiellońska 7 w Przemysłu</p> <p>Projekt nr 14.29. Wspólnota Mieszkaniowa Nieruchomości przy ul. Słowackiego 94 w Przemysłu</p> <p>Projekt nr 14.30. Wspólnota Mieszkaniowa Plac Katedralny 6 w Przemysłu</p> <p>Projekt nr 14.31. Wspólnota Mieszkaniowa budynku przy ul. Piotra Kmity 1 w Przemysłu</p> <p>Projekt nr 14.32. Wspólnota Mieszkaniowa budynku przy Rynek 10/2 w Przemysłu</p> <p>Projekt nr 14.33. „Elżbieta Kostka Nieruchomości”, ul. Franciszkańska 35, 37-700 Przemyśl</p>		<p>Projekt nr 14.26.: 620 000 zł brutto</p> <p>Projekt nr 14.27.: 6 000 000 zł brutto</p> <p>Projekt nr 14.28.: 600 000 zł brutto</p> <p>Projekt nr 14.29.: 950 000 zł brutto</p> <p>Projekt nr 14.30.: 424 250 zł brutto</p> <p>Projekt nr 14.31.: 350 000 zł brutto</p> <p>Projekt nr 14.32.: 350 000 zł brutto</p> <p>Projekt nr 14.33.: 7 000 000 zł brutto</p>
--	---	--	---

	<p>Projekt nr 14.34. Wspólnota Mieszkaniowa Mickiewicza 3 w Przemysłu</p> <p>Projekt nr 14.35. Wspólnota Mieszkaniowa Rakoczego 2 w Przemysłu</p> <p>Projekt nr 14.36. Wspólnota Mieszkaniowa Słowackiego 23-23a w Przemysłu</p> <p>Projekt nr 14.37. Wspólnota Mieszkaniowa Smolki 3 Przemysł</p> <p>Projekt nr 14.38. Wspólnota Mieszkaniowa Smolki 5 w Przemysłu</p> <p>Projekt nr 14.39. Wspólnota Mieszkaniowa Smolki 11 w Przemysłu</p> <p>Projekt nr 14.40. Wspólnota Mieszkaniowa Smolki 22 w Przemysłu</p>		<p>Projekt nr 14.34.: 400 000 zł brutto</p> <p>Projekt nr 14.35.: 250 000 zł brutto</p> <p>Projekt nr 14.36.: 800 000 zł brutto</p> <p>Projekt nr 14.37.: 200 000 zł brutto</p> <p>Projekt nr 14.38.: 400 000 zł brutto</p> <p>Projekt nr 14.39.: 800 000 zł brutto</p> <p>Projekt nr 14.40.: 300 000 zł brutto</p> <p>Suma: 101 654 250 zł brutto</p>
		Lata realizacji	2018-2023
Miejsce realizacji projektu:	<p>Przedmiotowe budynki są położone w Przemysłu pod następującymi adresami:</p> <p>Projekt nr 14.1.</p> <ul style="list-style-type: none"> • ul. Ratuszowa 12, • ul. Serbańska 17, • ul. Kazimierza Wielkiego 2 (budynek wpisany indywidualnie do rejestru zabytków pod numerem A-919). <p>Projekt nr 14.2.</p> <ul style="list-style-type: none"> • ul. Mickiewicza 11 i 11a. 		

Projekt nr 14.3.

- ul. Słowackiego 64 i 64a.

Projekt nr 14.4.

- ul. Herburtów 18, 20, 22, 24, 24a, 26, 26a, 28, 40, 42 i 44.

Projekt nr 14.5.

- ul. Mickiewicza 36, 39, 41 i 41a,
- ul. Staszica 3.

Projekt nr 14.6.

- ul. Mickiewicza 20, 20a, 22, 22a, 24 i 27.

Projekt nr 14.7.

- ul. Parkowa 1 i 3,
- ul. Piłsudskiego 19, 23-25, 29 i 31,
- ul. Reja 3 (wpis do rejestru zabytków A-1206).

Projekt nr 14.8.

- ul. Grodzka 15, 17 (wpis do rejestru zabytków A-1383), 19 (wpis do rejestru zabytków A-616) i 21,
- ul. Kmity 6,
- ul. Królowej Jadwigi 6,
- ul. Piłsudskiego 11,
- ul. Waygarta 6.

Projekt nr 14.9.

- ul. Grodzka 1 (wpis do rejestru zabytków A-65), 3 (wpis do rejestru zabytków A-199),
- ul. Grodzka 6 – Rynek 20
- ul. Kościuszki 3 (wpis do rejestru zabytków A-415),
- ul. Kościuszki 7-Piłsudskiego 1 (wpis do rejestru zabytków A-190),
- ul. Piłsudskiego 3 (wpis do rejestru zabytków A-478)
- ul. Plac Dominikański 4
- ul. Plac Katedralny 5 i 6 (wpis do rejestru zabytków A-511)
- Rynek 5 (wpis do rejestru zabytków A-914), 6 (wpis do rejestru zabytków A-416), 11 (wpis do rejestru zabytków A-306) i 26 (wpis do rejestru zabytków A-245).

Projekt nr 14.10.

- ul. Jagiellońska 3, 6 (wpisany do rejestru zabytków A-255) i 27 (wpisany do rejestru zabytków A-260),
- ul. Wałowa 5 i 7,

- ul. Kamienny Most 2.

Projekt nr 14.11.

- ul. Karmelicka 5 i 7,
- ul. Osińskich 1-3 i 5,
- ul. Śnigurskiego 2, 4, 5 (wpisany do rejestru zabytków A-257), 6, 8, 14 (wpisany do rejestru zabytków A-256), 16-18,
- ul. Tatarska 1 (wpisany do rejestru zabytków A-506),
- ul. Władycze 2 (wpisany do rejestru zabytków A-208), 4, 15 (wpisany do rejestru zabytków A-83), 16 i 19.

Projekt nr 14.12.

- ul. Dąbrowskiego 2 (wpisany do rejestru zabytków A-150)
- ul. Franciszkańska 14 (wpisany do rejestru zabytków A-305), 19, 21 (wpisany do rejestru zabytków A-268), 29 i 8,
- ul. Kazimierza Wielkiego 7 (wpisany do rejestru zabytków A-503), 8 (wpisany do rejestru zabytków A-258), 9 (wpisany do rejestru zabytków A-504), 11, 18 (wpisany do rejestru zabytków A-1096), 20 (wpisany do rejestru zabytków A-246), 26 (wpisany do rejestru zabytków A-641),
- ul. Ratuszowa 16
- ul. Serbańska 8, 11, 15.

Projekt nr 14.13.

- ul. Ratuszowa 2, 3 (wpisany do rejestru zabytków A-143), 4, 6 (wpisany do rejestru zabytków A-1236), 7, 8,
- ul. Wodna 7, 8
- ul. Plac Rybi 1 (wpisany do rejestru zabytków A-1303) i 2.

Projekt nr 14.14.

- ul. Rakoczego 11 i 13,
- ul. Pelczara 12.

Projekt nr 14.15.

- ul. Żołnierzy I AWP 3, 8, 10, 12 i 14.

Projekt nr 14.16.

- ul. Dworskiego 48.

Projekt nr 14.17.

- ul. Benschówny 1 (wpisany do rejestru zabytków A-582),
- ul. Słowackiego 52, 69a, 70, 70a, 70b, 72, 74, 78b, 78c, 80, 81,
- ul. Stachewicza 4, 8,
- ul. Sierakowskiego 12.

Projekt nr 14.18.

- ul. Basztowa 6, 8, 10, 12, 14,
- ul. KEN 1 (wpisany do rejestru zabytków A-185), 7,
- ul. Słowackiego 3, 6 (wpisany do rejestru zabytków A-1317), 12, 13 (wpisany do rejestru zabytków A-259), 19,
- ul. Biblioteczna 4 (wpisany do rejestru zabytków A-71), 6 (wpisany do rejestru zabytków A-72),
- ul. Dworskiego 4 (wpisany do rejestru zabytków A-1174), 9,
- ul. Rejtana 6.

Projekt nr 14.19.

- ul. Dworskiego 14a, 15, 18, 20, 28, 28a, 32 (wpisany do rejestru zabytków A-1347),
- ul. Grottgera 9,
- ul. Smolki 7, 9, 13 (wpisany do rejestru zabytków A-279), 13a, 15, 18, 19, 19a, 26b, 28, 30,
- ul. Słowackiego 32, 41, 43, 47, 49, 51,
- ul. Łukasińskiego 1 (wpisany do rejestru zabytków A-280).

Projekt nr 14.20.

- ul. Dworskiego 31, 38, 41, 42, 44, 44a
- ul. Frankowskiego 4,
- ul. Leszczyńskiego 24,
- ul. Moniuszki 1, 5, 7 (wpisany do rejestru zabytków A-200), 10 (wpisany do rejestru zabytków A-320),
- ul. Niewiadomskiego 2, 4-6,
- ul. Puszkina 8a (wpisany do rejestru zabytków A-455), 10 (wpisany do rejestru zabytków A-283), 11,
- ul. Tarnawskiego 3, 5, 7, 18-20, 26.

Projekt nr 14.21.

- ul. Dworskiego 93, 95, 95a, 102.

Projekt nr 14.22.

- ul. Dworskiego 54b, 54d, 58, 60, 71 (wpisany do rejestru zabytków A-1051), 84,
- ul. Głowackiego 8, 12,
- ul. Kilińskiego 5,
- ul. Leszczyńskiego 10, 12,
- ul. Zamenhoffa 4.

Projekt nr 14.23.

- ul. Basztowa 3

Projekt nr 14.24.

- ul Dworskiego 7

Projekt nr 14.25.

- ul. Dworskiego 22

Projekt nr 14.26.

- ul. Dworskiego 23

Projekt nr 14.27.

- Plac Legionów 3, 5, 5a,
- ul. Basztowa 4
- ul. Chopina 2 i 2a,
- ul. Dworskiego 36,
- ul. Kazimierza Wielkiego 12
- ul. Mickiewicza, 17, 19, 40,
- ul. Piłsudskiego 6,
- Rynek 19,
- ul. Słowackiego 42, 88,
- ul. Sowińskiego 1,

Projekt nr 14.28.

- ul. Jagiellońska 7.

Projekt nr 14.29.

- ul. Słowackiego 94

Projekt nr 14.30.

- Plac Katedralny 6

Projekt nr 14.31.

- ul. Piotra Kmity 1

Projekt nr 14.32.

- Rynek 10/2

Projekt nr 14.33.

- ul. Franciszkańska 35

Projekt nr 14.34.

- ul. Mickiewicza 3

	<p>Projekt nr 14.35.</p> <ul style="list-style-type: none"> • ul. Rakoczego 2 <p>Projekt nr 14.36.</p> <ul style="list-style-type: none"> • ul. Słowackiego 23-23a <p>Projekt nr 14.37.</p> <ul style="list-style-type: none"> • ul. Smolki 3 <p>Projekt nr 14.38.</p> <ul style="list-style-type: none"> • ul. Smolki 5 <p>Projekt nr 14.39.</p> <ul style="list-style-type: none"> • ul. Smolki 11 <p>Projekt nr 14.40.</p> <ul style="list-style-type: none"> • ul. Smolki 22
<p>Opis problemu jaki ma rozwiązać realizacja projektu:</p>	<p>Projekty od nr 14.1 do nr 14.22 „Rewitalizacja budynków komunalnych wraz z termomodernizacją”.</p> <p>Projekt dotyczy rewitalizacji i termomodernizacji wielorodzinnych budynków mieszkalnych, w tym znajdujących się w układzie urbanistycznym objętym ochroną konserwatora zabytków, o funkcjach mieszkalnych i mieszkalno-użytkowych. Większość obiektów znajduje się w złym stanie technicznym i wymaga pilnej interwencji.</p> <p>Głównym problemem jest brak wystarczających środków finansowych na przeprowadzenie renowacji budynków, która zlikwiduje zagrożenia bezpieczeństwa konstrukcji, a tym samym zagrożenia dla zdrowia i życia mieszkańców.</p> <p>Wśród mieszkańców licznych obiektów diagnozowano również negatywne zjawiska społeczne objawiające się poprzez konflikty sąsiedzkie oraz konflikty na linii właściciel-najemca, wynikające ze zróżnicowanego oczekiwania wobec stanu technicznego obiektów. Brak również miejsc integracji sąsiedzkiej oraz placów zabaw, które mogłyby powstać w bezpośrednim otoczeniu przedmiotowych budynków.</p> <p>W przedmiotowych budynkach zdiagnozowano następujące deficyty techniczne:</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. Zły stan techniczny budynków, stanowiący zagrożenie dla życia mieszkańców oraz pracowników lokali użytkowych oraz klientów i przechodniów:

- Zniszczone kominy ponad dachami oraz potrzeba przebudowy kominów z wytycznymi kominarskimi,
- Zły stan techniczny wewnętrznych instalacji elektrycznych,
- Nieszczelne pokrycia dachowe
- Rysy i pęknięcia w ścianach zewnętrznych,
- Wybrakowane obróbki blacharskie kominów, ścian ogniowych i pasów okapowych,
- Zniszczone przez korozję biologiczną elementy konstrukcji więźby dachowej,
- Zniszczone rury spustowe i rynny dachowe,
- Uszkodzone nadproża okienne,
- Zły stan techniczny instalacji wodnych i kanalizacyjnych,
- Uszkodzone drewniane biegi klatki schodowej wraz z balustradami.
- Odspojone tynki na elewacjach (oprócz Kazimierza Wielkiego 2 po remoncie elewacji) i klatkach schodowych
- Zawilgocenie ścian fundamentowych
- Zniszczona stolarka okienna

2. Brak systemów gwarantujących bezpieczeństwo mieszkańców np. systemu monitoringu, domofonu, itp. - niebezpieczeństwo włamania, dewastacji;

3. Niszczenie/degradacja budynków, w tym stanowiących część zwartej zabudowy chronionej przez konserwatora zabytków.

Projekt nr 14.23. „Znoszenie barier społecznych występujących pomiędzy właścicielami lokali a najemcami lokali komunalnych”.

W budynku zlokalizowany przy ul. Basztowej 3 zdiagnozowano następujące niedobory:

- Degradacja elewacji frontowej i tylnej pokrytej tynkiem wapiennym (liczne ubytki i pęknięcia),
- Zły stan techniczny balkonów o konstrukcji stalowej (korozja stalowych wsporników),
- Brak zadaszenia balkonów,
- Zdegradowana klatka schodowa (liczne spękania oraz ubytki farb i tynków).

Projekt nr 14.24. „Rewitalizacja budynku mieszkalnego wielorodzinnego przy ul. Dworskiego 7, położonego w zabudowie zabytkowej, objętej nadzorem Podkarpackiego Konserwatora Zabytków”.

W budynku zlokalizowanym przy ul. Dworskiego 7 zdiagnozowano następujące niedobory:

- Degradacja elewacji frontowej i tylnej pokrytej tynkiem wapiennym (liczne ubytki i pęknięcia),
- Zły stan techniczny balkonów o konstrukcji stalowej (korozja stalowych wsporników),

- Brak zadaszenia balkonów,
- Zdegradowana klatka schodowa (liczne spękania oraz ubytki farb i tynków).

Projekt nr 14.25. „Rewitalizacja budynku mieszkalnego wielorodzinnego przy ul. Dworskiego 22 wraz z zagospodarowaniem terenu”.

W budynku zlokalizowanym przy ul. Dworskiego 22 zdiagnozowano następujące niedobory:

- Zły stan techniczny oficyny, znajdującej się w podwórku,
- Zdegradowana elewacja tylna,
- Niezagospodarowany i niepełniący funkcji społecznej teren z tyłu budynku.

Projekt nr 14.26. „Rewitalizacja budynku mieszkalnego wielorodzinnego przy ul. Dworskiego 23 wraz z zagospodarowaniem terenu”.

W budynku zlokalizowanym przy ul. Dworskiego 22 zdiagnozowano następujące niedobory:

- Zły stan techniczny pokrycia dachowego oraz kominów,
- Niesprawna winda, powodująca znaczne uciążliwości dla osób starszych, niepełnosprawnych i matek z dziećmi,
- Konieczność remontu klatki schodowej,
- Niezagospodarowane otoczenie budynku.

Projekt nr 14.27. „Remont zabytkowych kamienic na terenie miasta Przemyśla z podłączeniem do sieci MPEC wraz z adaptacją części lokali na użytkowe”.

W budynkach zdiagnozowano następujące niedobory techniczne:

- Brak podłączenia do miejskiej sieci ciepłowniczej, obecnie budynki są opalane paliwem stałym,
- Zdegradowana stolarka okienna i drzwiowa,
- Brak ocieplenia obiektów,
- Zabytkowe detale architektoniczne wymagające pilnej interwencji inwestycyjnej,
- Zabytkowe bramy wymagające odtworzenia.

Projekt nr 14.28. „Rewitalizacja budynku mieszkalnego wielorodzinnego, objętego indywidualną ochroną konserwatorską przy ul. Jagiellońskiej 7”.

W budynku zlokalizowanym przy ul. Jagiellońskiej 7 zdiagnozowano liczne spękania i ubytki elewacji frontowej i tylnej oraz postępującą korozję balkonów. Niedobory techniczne wynikają z położenia budynku przy jednej z głównych ulic miasta oraz posiadania podwórza zamkniętego, które z uwagi

na utrzymujący się półcień i wysoką wilgotność negatywnie wpływa na stan elewacji tylnej i balkonów.

Projekt nr 14.29. „Urządzenie świetlicy osiedlowej dla mieszkańców osiedla nr 13 „Przemysława” w częściach wspólnych budynku przy ul. Słowackiego 94 w Przemysłu wraz z kompleksową termomodernizacją obiektu”.

Z związku z planowaną realizacją projektu zdiagnozowano następujące deficyty społeczne:

- Brak miejsca spotkań, zebrań integracji sąsiedzkiej, wystaw, szkoleń, wykładów etc. w przestrzeni osiedla nr 13. Ponadto zarząd osiedla nie posiada aktualnie pomieszczeń, w których mógłby zlokalizować siedzibę w celu sprawnej obsługi mieszkańców.

oraz techniczne:

- Brak ocieplenia ścian zewnętrznych budynku,
- Nieszczelna stolarka okienna i drzwiowa,
- Brak podłączenia budynku do miejskiej sieci ciepłowniczej,
- Konieczność modernizacji instalacji co i c.w.u.,
- Energochłonne oświetlenie w częściach wspólnych obiektu wspólnoty.

Projekt nr 14.30. „Rewitalizacja zabytkowego budynku Wspólnoty Mieszkaniowej Plac Katedralny 6 w Przemysłu wpisanym do Rejestru Zabytków pod nr. A-152”.

Z związku z planowaną realizacją projektu zdiagnozowano następujące deficyty:

- Zdegradowana elewacja budynku oraz detale architektoniczne ,
- Zawilgocenie ścian lokali mieszkalnych na parterze budynku,
- Brak izolacji poziomej i pionowej,
- Zły stan techniczny instalacji kanalizacyjnej.

Projekt nr 14.31. „Kompleksowa termomodernizacja budynku przy ul. Piotra Kmity 1 w Przemysłu z wykorzystaniem odnawialnych źródeł energii”.

Z związku z planowaną realizacją projektu zdiagnozowano następujące deficyty:

- Zdegradowana elewacja obiektu,
- Brak ocieplenia ścian zewnętrznych budynku,
- Nieszczelna stolarka okienna, skutkująca ubytkami ciepła.

Projekt nr 14.32. „Modernizacja i rewaloryzacja kamienicy mieszkalnej zlokalizowanej przy Rynek 10/2 w Przemysłu”.

Z związku z planowaną realizacją projektu zdiagnozowano następujące deficyty:

- Zawilgocenia ścian piwnic, konieczność prawidłowego odprowadzenia wód podskórnych,
- Niezagospodarowany teren wokół budynku,
- Zdegradowana elewacja budynku,
- Zły stan techniczny muru granicznego.

Projekt nr 14.33. „Rewitalizacja kamienicy przy ul. Franciszkańskiej 35 - „Pasażu Gansa” - w celu poprawy warunków mieszkaniowych oraz dostosowania jej do funkcji społecznych i gospodarczych”.

Z związku z planowaną realizacją projektu zdiagnozowano następujące deficyty społeczne:

- Niedostosowanie społeczne młodzieży, które jest jednym z głównych negatywnych zjawisk na obszarze rewitalizacji.
- Brak miejsc aktywizacji społecznej i zawodowej dla osób młodych zagrożonych wykluczeniem społecznym.

i techniczne;

- Zdegradowana elewacja budynku,
- Brak ocieplenia ścian zewnętrznych,
- Konieczność wymiany stolarki okiennej i drzwiowej z uwagi na szczelność i zły stan techniczny,
- Zły stan techniczny instalacji elektrycznej, wodnej, kanalizacyjnej i grzewczej,
- Brak windy, ograniczający dostępność budynku dla osób starszych, niepełnosprawnych i z trudnościami w poruszaniu się,
- Niezagospodarowane dwupoziomowe piwnice,
- Zdegradowane posadzki i parkiety,
- Zły stan techniczny instalacji sanitarnej.

Projekt nr 14.34. „Rewitalizacja wielorodzinnego budynku mieszkalnego objętego indywidualną ochroną konserwatorską przy ul. Mickiewicza 3 w Przemysłu”.

Z związku z planowaną realizacją projektu zdiagnozowano następujące deficyty:

- Degradacja elewacji frontowej i tylnej (liczne ubytki i pęknięcia tynku i płytek ceramicznych, którymi elewacja jest częściowo wyłożona),
- Znaczny stopień skorodowania balkonów o konstrukcji stalowej, które, z uwagi na stan techniczny, zostały wyłączone z użytkowania,

- Konieczność odstonięcia zastłoniętych detali architektonicznych ścian i sufitów klatki schodowej, które obecnie są zamalowane farbą w jednolitym kolorze.

Projekt nr 14.35. „Rewitalizacja wielorodzinnego budynku mieszkalnego przy ul. Rakoczego 2, położnego w zabudowie zabytkowej, objętej nadzorem Podkarpackiego Konserwatora Zabytków”.

Z związku z planowaną realizacją projektu zdiagnozowano następujące deficyty:

- Zdegradowana elewacja frontowa i tylna (liczne ubytki i pęknięcia tynków),
- Skorodowana konstrukcja wspornikowa balkonów,
- Brak zadaszenia balkonów, skutkujący korozją wsporników i degradacją konstrukcji drewnianej,
- Zdegradowana klatka schodowa (liczne ubytki farb i tynków).

Projekt nr 14.36. „Rewitalizacja wielorodzinnego budynku mieszkalnego objętego indywidualną ochroną konserwatorską przy ul. Słowackiego 23-23a”.

Z związku z planowaną realizacją projektu zdiagnozowano następujące deficyty:

- Zdegradowana elewacja frontowa i tylna (liczne ubytki i pęknięcia tynków i cegieł klinkierowych),
- Skorodowana konstrukcja wspornikowa balkonów, które z uwagi na stan techniczny zostały wyłączone z użytkowania,
- Brak zadaszenia balkonów, skutkujący korozją stalowych wsporników,
- Zdegradowana klatka schodowa (liczne ubytki farb i tynków),
- Zły stan techniczny pokrycia dachowego i więźby dachowej, powodujący przenikanie wód opadowych do wnętrza obiektu i jego postępujące niszczenie.

Projekt nr 14.37. „Rewitalizacja wielorodzinnego budynku mieszkalnego przy ul. Smolki 3”.

Z związku z planowaną realizacją projektu zdiagnozowano następujące deficyty:

- Zdegradowana elewacja frontowa i tylna,
- Skorodowana konstrukcja balkonów, które z uwagi na stan techniczny zostały wyłączone z użytkowania, a ponadto stanowią zagrożenie dla przechodniów,
- Niezagospodarowany teren z tyłu budynku,
- Zdegradowane pomieszczenia gospodarcze,
- Zły stan techniczny drzwi wejściowych na podwórze,

	<ul style="list-style-type: none"> • Brak miejsca spotkań i integracji międzysąsiedzkiej, a także placu zabaw dla dzieci. <p>Projekt nr 14.38. „Rewitalizacja wielorodzinnego budynku mieszkalnego objętego indywidualną ochroną konserwatorską przy ul. Smolki 5 w Przemysłu”.</p> <p>Z związku z planowaną realizacją projektu zdiagnozowano następujące deficyty:</p> <ul style="list-style-type: none"> • Zdegradowana elewacja frontowa i tylna (liczne ubytki i pęknięcia, brak gzymsów pasa podrynnowego), • Skorodowana stalowa konstrukcja wspornikowa balkonów, które z uwagi na stan techniczny zostały wyłączone z użytkowania, • Nieszczelna stolarka okienna i drzwiowa, • Zły stan techniczny pokrycia dachowego i więźby dachowej, powodujący przenikanie wód opadowych do wnętrza obiektu i jego postępujące niszczenie. <p>Projekt nr 14.39. „Rewitalizacja wielorodzinnego budynku mieszkalnego objętego nadzorem konserwatorskim przy ul. Smolki 11 w Przemysłu”.</p> <p>Z związku z planowaną realizacją projektu zdiagnozowano następujące deficyty:</p> <ul style="list-style-type: none"> • Zdegradowana elewacja frontowa i tylna (liczne ubytki i pęknięcia, brak gzymsów pasa podrynnowego), • Skorodowana stalowa konstrukcja wspornikowa balkonów, które z uwagi na stan techniczny zostały wyłączone z użytkowania, • Nieszczelna stolarka okienna i drzwiowa, • Zły stan techniczny pokrycia dachowego i więźby dachowej, powodujący przenikanie wód opadowych do wnętrza obiektu i jego postępujące niszczenie. <p>Projekt nr 14.40. „Rewitalizacja wielorodzinnego budynku mieszkalnego przy ul. Smolki 22, położnego w zabudowie zabytkowej, objętej nadzorem Podkarpackiego Konserwatora Zabytków”.</p> <p>Z związku z planowaną realizacją projektu zdiagnozowano następujące deficyty:</p> <ul style="list-style-type: none"> • Zdegradowana elewacja frontowa i tylna (liczne ubytki i pęknięcia, brak gzymsów pasa podrynnowego oraz zamontowanych na nim obróbek blacharskich).
Cel projektu i zakres	W skład zakresu rzeczowego przedsięwzięcia wchodzi prace remontowe, termomodernizacyjne, renowacyjne (remonty elewacji, docieplenie ścian

realizowanych
zadań:

zewnątrznych budynków, renowacja schodów i klatek schodowych) i ziemne związane z zagospodarowaniem terenów wokół budynków.

Realizacja projektów wpłynie na poprawę estetyki przestrzeni publicznej obszaru, zwiększy również komfort użytkowania nieruchomości przez mieszkańców. Ponadto znaczna większość projektów uwzględni działania, mające na celu wzrost efektywności energetycznej budynków (zmniejszenie przepuszczalności ciepła i poboru energii). Dzięki planowanym pracom termomodernizacyjnym zmniejszeniu ulegnie emisja szkodliwych substancji do atmosfery, a członkowie Wspólnot Mieszkaniowych będą ponosić niższe koszty związane z ogrzewaniem budynków.

Przedsięwzięcie realizuje również cele społeczne poprzez utworzenie miejsc integracji sąsiedzkiej i międzypokoleniowej oraz utworzenie placów zabaw dla dzieci. Ponadto w ramach Projektu nr 14.33 przewidziano przeznaczenie zrewitalizowanych pomieszczeń piwnic na potrzeby aktywizacji młodzieży zagrożonej niedostosowaniem społecznym oraz do celów prowadzenia działalności gospodarczej (np. w formie spółdzielni pracy).

Projekty nr 14.1.– 14.22.

Zakres rzeczowy projektów obejmuje:

- prace remontowo-budowlane w zakresie modernizacji więźb dachowych z pokryciem dachu, izolacji przeciwwilgociowej ścian fundamentowych, remontów elewacji, kominów i klatek schodowych,
- prace termomodernizacyjne, obejmujące docieplenie przegród budynków, docieplenie elewacji oraz wymianę stolarki okiennej i drzwiowej,
- prace instalacyjne, w skład których wejdą remonty instalacji elektrycznych, wodno-kanalizacyjnych, podłączenie obiektów do sieci ciepłowniczej MPEC i sieci gazowej, wykonanie instalacji odgromowych oraz montaż monitoringu i instalacji domofonowej,
- zagospodarowanie terenu wokół budynków poprzez rewitalizację istniejących i budowę nowych ciągów komunikacyjnych oraz terenów zielonych.

Projekt nr 14.23.

Prace inwestycyjne w ramach Projektu 14.23. obejmą remont elewacji frontowej i tylnej, modernizację klatki schodowej oraz zagospodarowanie terenu z tyłu budynku poprzez wykonanie miejsca do spotkań integracyjnych i placu zabaw.

Projekt nr 14.24.

Prace inwestycyjne w ramach Projektu 14.24. obejmą remont elewacji frontowej i tylnej oraz modernizację klatki schodowej.

Projekt nr 14.25.

Zakres Projektu 13.25. obejmuje remont oficyny, znajdującej się w podwórzu, modernizację elewacji tylnej oraz zagospodarowanie terenu z tyłu obiektu celem utworzenia miejsca zabaw dla dzieci i integracji międzypokoleniowej.

Projekt nr 14.26.

Zakres rzeczowy obejmuje remont oraz dobudowę kominów spalinowych i wentylacyjnych, naprawę pokrycia dachowego, remont klatki schodowej, odrestaurowanie lub uruchomienie jedynej i ostatniej zabytkowej windy osobowej w Przemysłu, zagospodarowanie terenu z tyłu budynku, wykonanie miejsc spotkań integracyjnych i placu zabaw.

Projekt nr 14.27.

Zakres prac w ramach Projektu 14.27. obejmuje :

- Odtworzenie lokali użytkowych w trzech kamienicach,
- Remont i docieplenie elewacji wraz z odtworzeniem elementów sztukatorskich i detali architektonicznych,
- Wymianę stolarki okiennej i drzwiowej,
- Odtworzenie zabytkowych bram,
- Wymianę źródeł ciepła poprzez podłączenie do sieci ciepłowniczej MPEC.

Projekt nr 14.28.

Zakres prac inwestycyjnych obejmuje:

- Remont elewacji frontowej i tylnej poprzez skucie odparzonych i pękających tynków i uzupełnienie usuniętych fragmentów, a także malowanie farbami akrylowymi,
- Remont skorodowanych balkonów.

Projekt nr 14.29.

Zakres rzeczowy projektu przewiduje:

- Remont (przystosowanie) pomieszczeń w częściach wspólnych budynku celem udostępnienia przestrzeni mieszkańcom osiedla,
- Ocieplenie ścian zewnętrznych budynku (ścian ponad gruntem i fundamentowych)
- Podłączenie budynku do miejskiej sieci ciepłowniczej,
- Modernizację instalacji centralnego ogrzewania i ciepłej wody użytkowej,

- Wymianę stolarki okiennej i drzwiowej w częściach wspólnych budynku,
- Modernizację instalacji oświetleniowej poprzez montaż oświetlenia typu LED.

Projekt nr 14.30.

Zakres rzeczowy projektu przewiduje:

- Wykonanie izolacji poziomej w formie przepony w celu powstrzymania migracji wilgoci na ściany parteru i wyżej,
- Wykonanie izolacji pionowej zewnętrznej ściany zachodniej,
- Remont instalacji kanalizacyjnej,
- Kompleksowy remont wystroju elewacji oraz jej elementów składowych (balkonów, galerii oraz secesyjnych detali architektonicznych).

Projekt nr 14.31.

Zakres prac inwestycyjnych w ramach Projektu 14.31. obejmuje:

- Kompleksowy remont elewacji wraz ze skuciem i uzupełnieniem tynków oraz malowaniem elewacji,
- Ocieplenie ścian zewnętrznych obiektu,
- Wymianę nieszczelnej stolarki okiennej,
- Montaż baterii słonecznych na dachu kamienicy od strony południowej.

Projekt nr 14.32.

Zakres rzeczowy projektu obejmuje:

- Osuszenie ścian piwnic wraz z wykonaniem izolacji przeciwwilgociowej,
- Wykonanie drenażu w celu prawidłowego odprowadzenia wód gruntowych,
- Zagospodarowanie bezpośredniego otoczenia budynku,
- Kompleksową modernizację elewacji obiektu,
- Remont muru granicznego.

Projekt nr 14.33.

Zakres prac w ramach projektu przewiduje:

- Remont elewacji wraz z dociepleniem,
- Wymianę stolarki okiennej oraz witryn w lokalach użytkowych na parterze,
- Wymianę drzwi wejściowych do nieruchomości,
- Wymianę instalacji elektrycznej,
- Wymianę instalacji wodnej i kanalizacyjnej,
- Modernizację i wymianę instalacji grzewczej,

- Adaptację strychu budynku na cele społeczne,
- Rozbudowę podwórka,
- Montaż windy osobowej przystosowanej do potrzeb osób niepełnosprawnych,
- Remont dwóch poziomów piwnic,
- Wymianę posadzek i parkietów,
- Modernizację instalacji sanitarnej,
- Montaż instancji wentylacyjnej oraz klimatyzacji.
- Dostosowania wyznaczonych pomieszczeń piwnic do działalności sportowej, kulturowej, gospodarczej i edukacyjnej.

Zrewitalizowane pomieszczenia planuje się przeznaczyć przede wszystkim na potrzeby młodzieży zagrożonej niedostosowaniem społecznym oraz do celów prowadzenia działalności gospodarczej (np. w formie spółdzielni pracy). Działanie pozwoli na zagospodarowanie czasu młodzieży w sposób zorganizowany, zapewniając przy tym dodatkowe korzyści materialne oraz wzrost kompetencji zawodowych (m.in. dzięki szkoleniom, kursom, prezentacjom, nauce w praktyce itp.).

Projekt nr 14.34.

Zakres rzeczowy projektu obejmuje:

- Remont elewacji frontowej i tylnej (skucie odparzonych i pękniętych tynków i płytek ceramicznych, uzupełnienie lica ściany o brakujące płytki ceramiczne, malowanie elewacji w części niepokrytej płytkami ceramicznymi)
- Wymianę stolarki okiennej i drzwiowej,
- Remont skorodowanych balkonów,
- Remont klatki schodowej (skucie i uzupełnienie odparzonych tynków, wmurowanie okablowania, szpachlowanie ścian, malowanie ścian farbami akrylowymi i olejnymi).

Projekt nr 14.35.

Zakres prac inwestycyjnych obejmuje:

- Remont elewacji frontowej i tylnej oraz klatki schodowej poprzez skucie odparzonych i pękających tynków i uzupełnienie usuniętych fragmentów, a także malowanie powierzchni,
- Zadaszenie i remont skorodowanych balkonów.

Projekt nr 14.36.

Zakres rzeczowy projektu obejmuje:

- Remont elewacji frontowej i tylnej (skucie odparzonych i pękniętych tynków i cegieł licowych, uzupełnienie lica ściany o brakujące cegły

klinkierowe, malowanie elewacji w części niepokrytej ceglami klinkierowymi),

- Wymianę stolarki okiennej i drzwiowej,
- Remont skorodowanych balkonów,
- Remont klatki schodowej (skucie i uzupełnienie odparzonych tynków, odtworzenie detali architektonicznych, wmurowanie okablowania, szpachlowanie ścian, malowanie ścian farbami akrylowymi i olejnymi),
- Wymianę pokrycia dachowego (usunięcie starego pokrycia wraz ze skorodowanymi elementami więźby dachowej, uzupełnienie więźby dachowej, ułożenie pokrycia dachowego z blachodachówki w kolorze ciemnoczerwonym).

Projekt nr 14.37.

Zakres rzeczowy projektu obejmuje:

- Remont elewacji frontowej i tylnej,
- Zabezpieczenie balkonów zagrażających zdrowiu i życiu przechodniów,
- Zagospodarowanie terenu z tyłu budynku poprzez posadowienie altany i placu zabaw dla dzieci,
- Wymiana drzwi wejściowych na podwórko,
- Remont budynków gospodarczych (komórek lokatorskich).

Projekt nr 14.38.

Zakres prac w ramach projektu obejmuje:

- Remont elewacji frontowej i tylnej (skucie odparzonych i pękniętych tynków, uzupełnienie lica ściany o brakujące zdobienia, malowanie elewacji),
- Wymianę stolarki okiennej i drzwiowej,
- Remont skorodowanych balkonów,
- Wymianę pokrycia dachowego (usunięcie starego pokrycia wraz ze skorodowanymi elementami więźby dachowej, uzupełnienie więźby dachowej, ułożenie pokrycia dachowego z blachodachówki w kolorze ciemnoczerwonym).

Projekt nr 14.39.

Zakres prac w ramach projektu obejmuje:

- Remont elewacji frontowej i tylnej (skucie odparzonych i pękniętych tynków, uzupełnienie lica ściany o brakujące zdobienia, malowanie elewacji),
- Wymianę stolarki okiennej i drzwiowej,
- Remont skorodowanych balkonów,

	<ul style="list-style-type: none"> Wymianę pokrycia dachowego (usunięcie starego pokrycia wraz ze skorodowanymi elementami więźby dachowej, uzupełnienie więźby dachowej, ułożenie pokrycia dachowego z blachodachówki w kolorze ciemnoczerwonym). <p>Projekt nr 14.40.</p> <p>Zakres prac w ramach projektu obejmuje:</p> <ul style="list-style-type: none"> Remont elewacji frontowej i tylnej (skucie odparzonych i pękniętych tynków oraz uzupełnienie tynków na brakującej powierzchni, uzupełnienie obróbek blacharskich i gzymsów, malowanie elewacji). <p>W przypadku wszystkich inwestycji przewiduje się, że mieszkańcy modernizowanych kamienic włączą się w porządkowanie otoczenia budynków, w tym podwórzy i przestrzeni między kwartałowych, co wzmocni efekt rewitalizacyjny i przyczyni się do integracji społecznej. Mieszkańcy mają być zaangażowani w prace porządkowe oraz nasadzenia roślinności.</p>
--	--

Niniejszy wykaz typów działań oraz projektów uzupełniających nie stanowi katalogu zamkniętego. Przewiduje się, iż każde działanie, które jest zgodne z celami i kierunkami działań ujętymi w Lokalnym programie rewitalizacji miasta Przemysła na lata 2016-2023, jego zasięg obejmuje obszar wskazany do rewitalizacji, a którego realizacja wzmocni oddziaływanie pozostałych projektów i przedsięwzięć, będzie stanowiło pożądaną element procesu rewitalizacji i rozwoju miasta.

VII. Mechanizmy zapewnienia komplementarności między poszczególnymi projektami rewitalizacyjnymi

Wymogiem koniecznym dla wspierania przedsięwzięć i projektów rewitalizacyjnych jest zapewnienie ich komplementarności w wymiarze przestrzennym, problemowym, proceduralno-instytucjonalnym, międzyokresowym oraz w zakresie źródeł finansowania. Kryteria te były kluczowe przy wyborze projektów rewitalizacyjnych ujętych w *Lokalnym programie rewitalizacji miasta Przemysła na lata 2016-2023*. Efekt synergii uzyskany dzięki zapewnieniu komplementarności realizowanych działań zwiększy efektywność i tempo osiągania oczekiwanych rezultatów procesu rewitalizacji na przyjętym obszarze. Analizę komplementarności przedsięwzięć i projektów uzupełniono także o te, które znalazły się na liście projektów uzupełniających.

A. Komplementarność przestrzenna

Komplementarność przestrzenna projektów rewitalizacyjnych oznacza, że przy ich formułowaniu wzięto pod uwagę miejsce planowanej realizacji – czy jest ono zlokalizowane w granicach obszaru rewitalizacji, a także czy jego realizacja wzmocni oddziaływanie innych działań,

zapewniając kompleksowe wzmocnienie realizacji danego celu na całym obszarze wskazanym do rewitalizacji.

Obszarem realizacji wszystkich (prócz jednego uzupełniającego) projektów rewitalizacyjnych jest obszar rewitalizacyjny wskazany w delimitacji, przy czym projekty z zakresu rozwoju turystyki i rekreacji zlokalizowane są przede wszystkim na terenie Starego Miasta.

Zgodnie z charakterem działań większość projektów rewitalizacyjnych realizowana będzie punktowo w różnych rejonach obszaru, ale ich oddziaływanie będzie obejmowało całość obszaru rewitalizacji.

Teren realizacji podstawowego projektu rewitalizacyjnego społecznego należy oznaczyć jako cały obszar rewitalizacji. Lokalizacja miejsca prowadzenia działań aktywizujących społecznie i zawodowo jest drugorzędna wobec faktu objęcia tym przedsięwzięciem i jego licznymi projektami mieszkańców całego obszaru rewitalizacji. Inkubator przedsiębiorczości i innowacji (projekt nr 3) powstanie przy ul. Ratuszowej w adaptowanym na ten cel budynku. To ścisłe centrum miasta. Taka lokalizacja wpłynie pozytywnie na osiągnięcie celu związanego z podniesieniem poziomu przedsiębiorczości mieszkańców obszaru rewitalizacji. Obiekty basenowe (projekt nr 4) powstaną przy ulicy Sanockiej na terenie o funkcjach sportu i rekreacji, który połączony jest głównym szlakiem komunikacyjnym (droga krajowa nr 28) wzdłuż Sanu z terenem Starego Miasta. Taka lokalizacja jest ściśle skorelowana z rozwojem turystycznym obszaru rewitalizacji, dla którego to rozwoju Stare Miasto jest kluczowym potencjałem. Tam też przewiduje się utworzenie podziemnej trasy turystycznej (projekt nr 8). W bezpośredniej bliskości lokalizacji basenu znajduje się stadion MKS Polonia, który ma zostać poddany modernizacji (projekt nr 13). Po drodze z obiektów basenowych i stadionu zlokalizowano kolejny projekt, za pomocą którego będą realizowane cele związane z rozwojem turystycznym w oparciu o dobra kultury, tj. projekt nr 11 Remont elewacji zabytkowego budynku mieszkalnego przy ul. Sienkiewicza 5 z adaptacją pomieszczeń na punkt informacyjno-edukacyjny o rodzinie Brzezińskich oraz historii żeglarsstwa przemyskiego). Po przeciwległej stronie basenów teren największej intensyfikacji wykorzystania potencjału turystycznego w oparciu o funkcje rekreacyjne i sportowe zamyka projekt związany z rewitalizacją hali sportowej przy ul. Mickiewicza 30 (projekt nr 7). Przy ulicy Franciszkańskiej stanowiącej jedną z głównych ulic ścisłego centrum zlokalizowana jest kamienica, w której planuje się utworzenie Interdyscyplinarnego domu kultury i umiejętności Walerian (przedsięwzięcie nr 1, projekt nr 1.7). Projekt ma charakter społeczny, ale w jego ramach przewidziano adaptację pomieszczeń pod działania aktywizujące społecznie i kulturalnie.

Przy ulicy Sportowej 2 znajduje się targowisko Zielony Rynek (projekt nr 5). To także ścisłe centrum miasta i tereny przeznaczone pod działalność handlową obsługującą mieszkańców całego śródmieścia.

Nieopodal Rynku, przy ulicy Wodnej, zlokalizowany jest zakład opieki zdrowotnej, dla którego zaplanowano modernizację i termomodernizację (projekt nr 10).

Jak wynika z przedstawionej analizy koncentracji przestrzennej projektów rewitalizacyjnych, kluczowym rejonem prowadzenia działań rewitalizacyjnych jest Stare Miasto i osiedle Adama Mickiewicza. Oba osiedla zostały wskazane przez respondentów badania ankietowego oraz wywiadów pogłębionych jako rejon priorytetowy z punktu widzenia potrzeb rewitalizacyjnych.

Wśród projektów rewitalizacyjnych zidentyfikowano także inwestycje sieciowe związaną z rozwojem sieci ciepłej (projekt nr 6) i wodno-kanalizacyjnej (przedsięwzięcie nr 12) oraz

modernizację i termomodernizację budynków mieszkalnych (przedsięwzięcie nr 14). Projekty te są rozmieszczone w różnych częściach obszaru rewitalizacji, co wynika z analizy potrzeb.

B. Komplementarność problemowa

Komplementarność problemowa projektów i przedsięwzięć rewitalizacyjnych ujętych w *Lokalnym programie rewitalizacji* polegać będzie na ich dopełnieniu tematycznym, co oznacza, iż realizowane projekty będą oddziaływać na rozwój śródmieścia w sferze społecznej, gospodarczej, przestrzenno-funkcjonalnej, technicznej i środowiskowej.

Analizując komplementarność problemową należy wyjść od głównego postulatu wizji obszaru po przeprowadzeniu rewitalizacji. Brzmi on następująco „Obszar rewitalizacji to miejsce niezwykle, przyciągające charakterem miasta o bogatej historii, miasta wielokulturowego, przygranicznego, miasta, w którym chce się żyć i które chętnie się odwiedza. W śródmieściu Przemysła, w oparciu o jego potencjał ludzki, działające liczne stowarzyszenia kulturalne, organizacje religijne, instytucje kultury, bazę rekreacyjną i turystyczną, rozwija się sektor kreatywny, przemysł rozrywki i działalność turystyczna, a także specjalistyczne usługi i handel. Mieszkańcy obszaru rewitalizacji stają się beneficjentami tych przemian, a młode innowacyjne firmy zasiedlają centrum miasta, współtworząc jego niepowtarzalny klimat.” Zaplanowane projekty rewitalizacyjne „wypełniają” tak spisany postulat, wzajemnie się uzupełniając.

Wśród projektów rewitalizacyjnych największą liczbę stanowią te, dla których kluczową dziedziną jest turystyka, rekreacja i kultura. Sektor kreatywny wraz z usługami turystycznymi stanowić ma główny filar rozwojowy obszaru rewitalizacji. Do projektów z tych dziedzin zaliczyć należy następujące: projekt dot. obiektów basenowych przy ul. Sanockiej w Przemysłu, Podziemna trasa turystyczna w Przemysłu, Rewitalizacja hali sportowej przy ul. Mickiewicza 30 w Przemysłu, Modernizacja stadionu MKS POLONIA Przemyśl wraz z infrastrukturą obiektu, Remont elewacji zabytkowego budynku mieszkalnego przy ul. Sienkiewicza 5 z adaptacją pomieszczeń na punkt informacyjno-edukacyjny o rodzinie Brzezińskich oraz historii żeglarstwa przemyskiego. Realizacja tych projektów znacząco wpłynie na wzmocnienie potencjału turystycznego śródmieścia i przyczyni się do wsparcia rozwoju sektora kreatywnego i przemysłu rozrywki.

Ściśle powiązane są z nimi projekty społeczne, wśród których zaplanowano aktywizację zawodową dla usług turystycznych i rekreacyjnych oraz aktywizację kulturalną. Szczególną rolę dla rozwoju gospodarczego obszaru rewitalizacji odegra utworzenie inkubatora przedsiębiorczości. Zakłada się, że inkubator będzie priorytetowo obejmował wsparciem startupy z postulowanych specjalizacji gospodarczych obszaru.

Komplementarność problemowa pomiędzy wymienionymi wyżej projektami infrastrukturalnymi i projektami społecznymi opiera się na założeniu, że przedsięwzięcia inwestycyjne dotyczące sfery turystycznej i sportowo-rekreacyjnej, których wiele włączono do programu rewitalizacji, powinny istotnie przyczynić się do rozwoju gospodarki śródmieścia Przemysła, dla której sfera usług turystycznych, rekreacyjnych, sportowych i kulturalnych jest kluczowa. Rozwojowi małych firm w śródmieściu powinno towarzyszyć wsparcie mieszkańców Przemysła, szczególnie obszaru rewitalizacji, na rynku pracy. Przewiduje się w związku z tym realizację projektów bezpośrednio skierowanych do osób o niskiej aktywności społecznej i zawodowej.

Ważnym problemem, który musi być rozwiązany, jest duża liczba dzieci i młodzieży dotkniętych problemami zdrowotnymi, szczególnie wadami rozwojowymi, czy otyłością. Obecnie w niewielkim zakresie udaje się objąć wsparciem dzieci i młodzież, których ten problem dotyczy. Wynika to m.in. z małej dostępności do odpowiedniej bazy, w której mogą być prowadzone programy korygowania wad i rehabilitacji. W obszarze rewitalizacji, w którym występuje koncentracja problemu niskich dochodów mieszkańców, należy priorytetowo zorganizować działania poprawiające dostęp do zajęć sportowych i rehabilitacyjnych. Brak odpowiednich rozwiązań tego problemu będzie w przyszłości skutkowało nie tylko pogłębieniem się złego stanu zdrowia mieszkańców, ale także niższą aktywnością społeczną i zawodową. Rozwiązaniu tego problemu mają m.in. służyć projekty związane z modernizacją i budową infrastruktury sportowo – rekreacyjnej na terenie miasta Przemysła.

Z uwagi na planowane ubieganie się przez Miasto Przemyśl o dofinansowanie z działania 6.3 „Rewitalizacja przestrzeni regionalnej” poniżej przedstawiono tabele komplementarności projektów planowanych do dofinansowania z działania 6.3. Jednocześnie mając na uwadze fakt, że w ramach konkursu wnioskodawca może złożyć tylko jeden wniosek o dofinansowanie, Wnioskodawca wybierze tylko jeden projekt, który będzie ubiegał się o dofinansowanie w ramach konkursu z działania 6.3 „Rewitalizacja przestrzeni regionalnej”.

Projekt dotyczący obiektu basenowego jest komplementarny z projektami dotyczącymi szkoleń i staży zawodowych dla osób bezrobotnych oraz szkoleń i dofinansowania rozpoczęcia własnej działalności gospodarczej. Usługi zdrowia oraz sportu i rekreacji są bardzo ważnymi branżami dla rozwoju śródmieścia Przemysła. Zakłada się, że priorytetowo będą realizowane działania wspierające osoby poszukujące pracy lub planujące samozatrudnienie w tych branżach lub branżach pokrewnych. W związku z tym w pełni komplementarne będą projekt „Rewitalizacja przez rekreację – obiekty basenowe w Przemyslu” z projektami Przemyskiej Agencji Rozwoju Regionalnego S.A. dotyczącymi wsparcia osób bezrobotnych, biernych zawodowo, pracujących oraz rozpoczynających działalność gospodarczą.

Projekt z EFRR planowany do finansowania w ramach działania 6.3 RPO WP 2014-2020	Projekty planowane do finansowania z EFS
Tytuł projektu Projekt nr 4. REWITALIZACJA PRZEZ REKREACJĘ NA TERENIE MOF PRZEMYŚL - OBIEKTY BASENOWE W PRZEMYŚLU	Tytuł projektu/projektów wraz z podaniem źródła finansowania (Program, Działanie) Projekt nr 1.4 „Stáže i Szkolenia – twoją szansą na zatrudnienie” EFS, RPO WP 2014-2020 Oś Priorytetowa VII Działanie 7.1 Poprawa sytuacji osób bezrobotnych na rynku pracy
Wskazanie miejsca realizacji na obszarze rewitalizowanym ul. Sanocka w Przemyslu, na terenie działek nr 192/1, 196/1, 197/1, 197/4, 197/2, 196/3, 192/2 w obrębie 206 m. Przemysl	<hr/> Projekt 1.5 „Własna firma – program wsparcia lokalnej przedsiębiorczości” EFS, RPO WP 2014-2020 Oś Priorytetowa VII Działanie 7.3

Wsparcie rozwoju przedsiębiorczości

Opis wpływu projektów na zdiagnozowaną sytuację kryzysową, w szczególności w sferze społecznej

Projekt przyczyni się do stworzenia przestrzeni publicznej dla zwiększenia aktywności społecznej i zawodowej mieszkańców obszaru rewitalizacji oraz do prowadzenia działań, których celem jest zmniejszenie zjawiska wykluczenia społecznego.

Projekt planowany do realizacji w ramach Działania 6.3 przyczyni się do rozwiązania następujących problemów:

W sferze społecznej związanych z:

- Migracją mieszkańców z obszaru objętego rewitalizacją.
- Stosunkowo wysokim poziomem bezrobocia w tym długotrwałego, ubóstwa, niepełnosprawności i z tym związanego zjawiska wykluczenia społecznego i zawodowego.
- Dysfunkcjami społecznymi związanymi z uzależnieniami, przemocą w rodzinie, nieporadnością życiową.

W sferze gospodarczej związanych z:

- Stosunkowo małą liczbą podmiotów gospodarczych (w porównaniu do średniej wojewódzkiej) działających w śródmieściu Przemysła.
- Niedostosowaniem struktury gospodarki lokalnej do potencjału rozwojowego obszaru objętego rewitalizacją - niedobór handlu i usług specjalistycznych, podmiotów z sektora kreatywnego, przemysłu rozrywki, usług turystycznych i rekreacyjnych.

W sferze przestrzenno - funkcjonalnej związanych z:

- Modernizacją przestrzeni publicznych.

Projekt nr 4 „Rewitalizacja przez rekreację na terenie MOF Przemyśl - obiekty basenowe w Przemysłu” wpływa na polepszenie sytuacji w sferze społecznej poprzez stworzenie odpowiedniej infrastruktury, która wpłynie na podjęcie działań zmierzających do przeciwdziałania bezrobociu i związanego z tym zjawiska wykluczenia społecznego i zawodowego, do stworzenia nowych miejsc pracy, zwiększenia liczby osób prowadzących działalność gospodarczą w powstałej infrastrukturze, a także w terenie jej oddziaływania.

Celem projektu jest stworzenie miejsca do spędzania aktywnie wolnego czasu, miejsca integracji mieszkańców, miejsca organizacji wydarzeń sportowych i rekreacyjnych, miejsca treningu dla sportowców, miejsca do nauki pływania dla dzieci, miejsca dla osób korzystających z obiektu w celach rehabilitacyjnych.

Realizacja projektu przyczyni się do zagospodarowania terenów nad rzeką San, a tym samym nadania im nowych funkcji przestrzeni publicznej, atrakcyjnych dla mieszkańców obszaru rewitalizacji, miasta Przemysła i mieszkańców całego obszaru MOF Przemyśl.

Realizacja projektu będzie I etapem stworzenia całego kompleksu rekreacyjno – sportowo – edukacyjnego pn. „Centrum Edukacji i Rekreacji w Przemysłu”. Powstały w wyniku realizacji obiekt wraz z istniejącym obok wodnym placem zabaw, stacją wyciągu narciarskiego oraz planowanym II etapem tj. budową basenów zewnętrznych, stworzy nową przestrzeń dla społeczności i będzie kołem napędowym do rozwoju gospodarczego, kulturowego i turystycznego miasta. Będzie pozytywnie oddziaływał na istniejące firmy z branży okołobiznesowej i przyczyni się również do utrzymania istniejących miejsc pracy.

Projekt przyczyni się do wzmocnienia potencjału turystycznego miasta, poszerzenia i modernizacji bazy sportowo – rekreacyjnej. Projekt stworzy warunki do tworzenia nowych miejsc pracy oraz do rozwoju istniejących podmiotów gospodarczych w branżach związanych z usługami gastronomicznymi oraz turystycznymi. Ponadto projekt wpłynie na stworzenie oferty imprez rekreacyjno-sportowych integrujących mieszkańców i ożywiających ruch turystyczny co wpłynie na

zarówno aktywizację zawodową mieszkańców, jak na aktywność społeczną i sportową oraz wpłynie na podwyższenie poziomu integracji mieszkańców.

Projekt poprzez stworzenie odpowiedniej infrastruktury i zasięgu jego oddziaływania przyczyni się do wykreowania oferty rekreacyjno – sportowej, a także kulturowej dla mieszkańców oraz przyjezdnych, przyczyni się do ożywienia gospodarczego, w szczególności ożywienia ruchu turystycznego, co znacznie wpłynie na możliwości ograniczania marginalizacji społecznej mieszkańców obszaru rewitalizacji poprzez ich aktywizację społeczną i zawodową.

Projekt nr 1.4 „Staże i szkolenia – twoją szansą na zatrudnienie”, a także projekt nr 1.5 „Własna firma – program wsparcia lokalnej przedsiębiorczości” wpływają na polepszenie sytuacji związanej z problemem bezrobocia, a także dużą liczbą osób korzystających ze świadczeń pomocy społecznej na obszarze rewitalizacji poprzez umożliwienie założenia własnej działalności czy znalezienie zatrudnienia na terenie powstałego kompleksu, a także w obszarze jego oddziaływania tj. przede wszystkim na terenie miasta Przemysła oraz gminy Żurawica, wchodzących w skład MOF Przemyśl. Główne efekty społeczne wynikające z realizacji projektu pn. „Rewitalizacja przez rekreację na terenie MOF Przemyśl - obiekty basenowe w Przemyslu” to:

- poprawa estetyki i standardu lokalowego obiektów użyteczności publicznej,
- zwiększenie dostępności do obiektów sportowych,
- zwiększenie świadomości roli aktywności fizycznej w życiu codziennym,
- poszerzenie oferty sportowo-rekreacyjnej na terenie miasta (również w okresie zimowym).
- Stworzenie nowych miejsc pracy oraz uatrakcyjnienie przestrzeni dla prowadzenia działalności gospodarczej.

Główne efekty społeczne wynikające z realizacji projektu „Staże i szkolenia – twoją szansą na zatrudnienie” oraz „Własna firma – program wsparcia lokalnej przedsiębiorczości” to:

- zmniejszenie liczby osób bezrobotnych i biernych zawodowo.
- zwiększenie liczby osób prowadzących działalność gospodarczą, stworzenie zachęt do zakładania działalności dla młodych, kreatywnych ludzi.

Podjęte działania zarówno infrastrukturalne polegające na stworzeniu nowej bazy sportowo-rekreacyjnej oraz towarzyszącej jej powierzchni pod działalność gospodarczą związaną z rekreacją, zdrowiem, sportem i branżami pokrewnymi (np. gastronomią i hotelarstwem), jak i na bezpośrednim wsparciu osób poszukujących pracy i planujących uruchomienie działalności gospodarczej powinny przynieść oczekiwany efekt w sferze społecznej i gospodarczej.

Uzasadnienie niezbędności projektów dla realizacji założonych celów programu rewitalizacji

Obecnie teren, gdzie zlokalizowany jest projekt to teren po dawnym lodowisku, na nim znajduje się przestarzałe odkryte lodowisko oraz budynek z trybunami mieszczący zaplecze socjalno – szatniowe, którego stan techniczny jest bardzo zły. Obecnie jest to teren o niskich walorach estetycznych. Realizacja projektu przyczyni się do nadania mu nowych funkcji w przestrzeni publicznej i sprawi, że przestrzeń ta będzie wykorzystywana w celach promocyjnych, gospodarczych, i reprezentacyjnych, z której będą korzystać mieszkańcy i które przyciągną turystów.

Obszar rewitalizacji charakteryzuje się wysokim bezrobociem, ubóstwem i wykluczeniem społecznym, aby zaktywizować społecznie i zawodowo mieszkańców konieczny jest impuls infrastrukturalny, którym w tym przypadku będzie nowy obiekt i nowa przestrzeń, która umożliwi;
- powstanie nowych i rozwój istniejących miejsc pracy i podmiotów gospodarczych w powstałej infrastrukturze, a także w obszarze jego oddziaływania, co wiąże się z wzrostem dochodów mieszkańców.

- powstanie atrakcyjnego miejsca w dotychczasowej przestrzeni publicznej miasta do spędzania wolnego czasu i prowadzenia zdrowego stylu życia.
- organizację imprez i wydarzeń sportowych, rekreacyjnych i innych promujących miasto i gminę.

Założone w projektach działania są zbieżne z celami zawartymi w Lokalnym Programie Rewitalizacji Miasta Przemysła na lata 2016-2023 tj.:

Cel. 1. Włączenie społeczne i zawodowe mieszkańców obszaru dotkniętych ubóstwem, długotrwałym bezrobociem i niską aktywnością społeczną.

Cel 4. Podniesienie poziomu przedsiębiorczości mieszkańców śródmieścia i stworzenie zachęt do podjęcia działalności gospodarczej w specjalistycznych usługach i handlu.

Cel. 6. Poprawa ładu przestrzennego śródmieścia oraz wzmocnienie jego funkcji centrotwórczych – wykorzystanie kulturalnego i turystycznego potencjału obszaru poprzez rozbudowę i modernizację infrastruktury sportowo-rekreacyjnej i turystycznej.

Cel. 12. Stworzenie atrakcyjnych miejsc w przestrzeni publicznej sprzyjających prowadzeniu zdrowego stylu życia.

Projekt pn. „Rewitalizacja przez rekreację na terenie MOF Przemyśl - obiekty basenowe w Przemyślu” realizuje ww. cele poprzez stworzenie infrastruktury sportowej, rekreacyjnej, zdrowotnej jako istotnego czynnika pobudzenia specjalizacji gospodarczej obszaru rewitalizacji, a także całego Miejskiego Obszaru Funkcjonalnego Przemyśl, związanej z usługami turystycznymi, sportowymi oraz rekreacyjnymi.

Projekt nr 1.4 pn. „Staże i szkolenia – twoją szansą na zatrudnienie”, realizuje Cel nr 1 „Włączenie społeczne i zawodowe mieszkańców obszaru dotkniętych ubóstwem, długotrwałym bezrobociem i niską aktywnością społeczną” poprzez objęcie kompleksowym wsparciem osób bezrobotnych i biernych zawodowo (szkolenia, poradnictwo, staże) zamieszkałych na obszarze rewitalizacji. Zakłada się, że szkolenia, poradnictwo, staże będą obejmowały branże gastronomiczne oraz turystyczne.

Projekt nr 1.5 pn. „Własna firma – program wsparcia lokalnej przedsiębiorczości” realizuje Cel nr 4 „Podniesienie poziomu przedsiębiorczości mieszkańców śródmieścia i stworzenie zachęt do podjęcia działalności gospodarczej w specjalistycznych usługach i handlu” poprzez objęcie wsparciem osób planujących uruchomienie własnej działalności przede wszystkim na obszarze rewitalizacji. Priorytetowo będą wspierane osoby, które planują podjęcie działalności w kluczowych dla rozwoju obszaru branżach, w tym sportu i rekreacji, zdrowia oraz gastronomii (jako branży towarzyszącej usługom rekreacji). Zakłada się, że takie osoby będą mogły prowadzić działalność na terenie całego kompleksu rewitalizowanego oraz w obszarze jego oddziaływania.

Opis komplementarności projektów

W celu skutecznej realizacji przedsięwzięć finansowanych z EFS w ramach działań 7.1 oraz 7.3, niezbędne jest stworzenie odpowiedniej infrastruktury, która będzie kołem napędowym do rozwoju gospodarczego i turystycznego miasta, a także całego Miejskiego Obszaru Funkcjonalnego Przemyśl.

Niezbędnym elementem ożywienia gospodarczego jest stworzenie warunków do tworzenia nowych miejsc pracy i rozwoju istniejących. Zakłada się, że stworzenie obiektu basenowego, a później realizacja kolejnych etapów, które doprowadzą do stworzenia całego kompleksu sportowo – rekreacyjno – edukacyjnego na Sanem, spowoduje wzrost zatrudnienia i rozwój branży gastronomicznej i turystycznej. W wybudowanym obiekcie powstaną nowe miejsca pracy, a na obszarze jego oddziaływania nastąpi rozwój usług w branżach gastronomicznych, sportowych i turystycznych, a tym samym przełoży się to na spadek bezrobocia na obszarze rewitalizowanym, wzrost dochodów oraz większą integrację mieszkańców.

Projekt „Rewitalizacja przez rekreację na terenie MOF Przemyśl - obiekty basenowe w Przemyślu” jest komplementarny do projektu „Staże i szkolenia – twoją szansą na zatrudnienie”. W wybudowanym obiekcie powstaną nowe miejsc pracy m.in. w obsłudze technicznej, porządkowej

w administracji, w gastronomii oraz dla ratowników. Zakłada się, że osoby biorące udział w projekcie będą szkoleni w branżach związanych z usługami gastronomicznymi, sportowymi, rehabilitacyjnymi.

Projekt „Rewitalizacja przez rekreację na terenie MOF Przemyśl - obiekty basenowe w Przemysłu” jest komplementarny do projektu „Własna firma – program wsparcia lokalnej przedsiębiorczości”. W powstałym obiekcie powstanie strefa przedsiębiorczości, zaplanowana została przestrzeń przeznaczona do prowadzenia działalności gospodarczej tj. gabinety masażu, rehabilitacji, sauna mokra i sucha, sauna infrared oraz solna, pokój aromaterapii, solarium, a także część gastronomiczna. Osoby biorące udział w projekcie, zakładając działalność w ww. branżach będą miały przygotowaną przestrzeń do prowadzenia działalności gospodarczej. Ponadto fakt powstania obiektu o tak dużej skali oddziaływania spowoduje wzrost liczby podmiotów gospodarczych prowadzących działalność w branżach usługowych na terenie całego kompleksu rewitalizowanego tj. na obszarze ok. 12 ha oraz w obszarze jego oddziaływania.

Biorąc pod uwagę fakt, że osoby z obszaru rewitalizacji biorące udział w projektach realizowanych przez Przemyską Agencję Rozwoju Regionalnego będą priorytetowo wspierane w podjęciu pracy lub działalności związanej z usługami świadczonymi w obiekcie basenowym oraz w zasięgu jego oddziaływania, należy uznać projekt pn. „Rewitalizacja przez rekreację na terenie MOF Przemyśl - obiekty basenowe w Przemysłu” oraz projekty społeczne realizowane przez Przemyską Agencję Rozwoju Regionalnego jako komplementarne.

Projekt dotyczący Rewitalizacji hali sportowej przy ul. Mickiewicza jest komplementarny z projektem nr 1.9 „Wysokie kompetencje kadr sportowych”. Poniżej przedstawiono tabelę komplementarności projektów.

Projekt z EFRR planowany do finansowania w ramach działania 6.3 RPO WP 2014-2020	Projekty planowane do finansowania z EFS
Tytuł projektu ; Projekt nr 7 Rewitalizacja hali sportowej przy ul. Mickiewicza 30 w Przemysłu	Tytuł projektu/projektów wraz z podaniem źródła finansowania (Program, Działanie)
Wskazanie miejsca realizacji na obszarze rewitalizowanym ul. Mickiewicza 30, 37-700 Przemyśl, numer działki 1026, 1027/2 obręb 207.	Projekt nr 1.9 Wysokie Kompetencje kadr sportowych EFŚ, RPO WP 2014-2020 Oś Priorytetowa IX Działanie 9.3 Podnoszenie kompetencji osób dorosłych w obszarze TIK i języków obcych
Opis wpływu projektów na zdiagnozowaną sytuację kryzysową, w szczególności w sferze społecznej Projekt nr 7 „Rewitalizacja hali sportowej przy ul. Mickiewicza 30 w Przemysłu” wpływa na polepszenie sytuacji w sferze społecznej poprzez stworzenie odpowiedniej infrastruktury, która stanie się miejscem rozwoju sportowego miasta Przemysła. Stworzenie Centrum Sportowo – Szkoleniowego wpłynie zarówno na polepszenie kompetencji dzieci i osób dorosłych z zakresu sportu, a także na rozwój gospodarczy poprzez napływ uczestników obozów, imprez i zawodów. Celem projektu jest stworzenie miejsca do spędzania aktywnie wolnego czasu, miejsca integracji mieszkańców, miejsca organizacji wydarzeń sportowych i rekreacyjnych, miejsca treningu dla sportowców. Miejsca gdzie jednocześnie można organizować zgrupowania sportowe oraz obozy młodzieżowe, a także kursy/szkolenia sportowe i konferencje.	

Niskie kompetencje kadr sportowych w zakresie wykorzystywania TIK (do prowadzenia szkoleń i treningów) oraz znajomości języków obcych w szczególności języka angielskiego to podstawowe problemy, które stanowią przeszkodę w rywalizacji sportowej i uzyskiwaniu lepszych wyników sportowych. Realizacja projektu „Rewitalizacja hali sportowej przy ul. Mickiewicza 30 w Przemysłu” zapewni dobrą infrastrukturę wyposażoną w nowoczesne rozwiązania TIK. Dzięki temu umożliwi się grupie docelowej w tym w szczególności osobom zamieszkującym obszar rewitalizacji nabycie nowych umiejętności w zakresie wykorzystywania nowoczesnych technologii TIK. Projekt jest szansą na podniesienie kwalifikacji zawodowych czy uzyskanie uprawnień międzynarodowych. Dzięki jego realizacji nastąpi promocja kultury fizycznej i rekreacji ruchowej, a także pomoc w uzupełnieniu wiedzy teoretycznej i rozwinięciu posiadanych już predyspozycji.

Dzięki realizacji projektu nr 7 powstanie zrewitalizowana infrastruktura, w tym pokoje gościnne i sala konferencyjno-szkoleniowa, dzięki czemu będzie możliwość realizacji projektu nr 1.9 obejmującego szkolenia i podnoszenie kwalifikacji zawodowych. Dzięki powstaniu pokoi gościnnych będzie możliwość organizacji kilkudniowych szkoleń jak również zgrupowań młodzieżowych czy zawodów sportowych.

Efekty społeczne projektów to:

- poprawa estetyki i standardu lokalowego obiektów użyteczności publicznej,
- zwiększenie dostępności do obiektów sportowych,
- zwiększenie świadomości roli aktywności fizycznej w życiu codziennym,
- poszerzenie oferty sportowo-rekreacyjnej na terenie miasta (również w okresie zimowym).
- Stworzenie nowych miejsc pracy oraz uatrakcyjnienie przestrzeni dla prowadzenia działalności gospodarczej.
- Stworzenie możliwości do osiągnięcia wyższych wyników sportowych;
- Zwiększenie popularności sportowego i zdrowego trybu/stylu życia;
- Zwiększenie poczucia własnej wartości mieszkańców dzięki organizacji imprez wyższej rangi.

Uzasadnienie niezbędności projektów dla realizacji założonych celów programu rewitalizacji Hala sportowa przy ul. Mickiewicza jest jedynym z największych obiektów sportowo - rekreacyjnych na terenie Miejskiego Obszaru Funkcjonalnego Przemysłu. Obecnie budynek ze względu na zły stan techniczny nie spełnia w pełni swojej funkcji. Jest to dawny budynek „Domu Żołnierza im. Marszałka Piłsudskiego” wpisany do rejestru zabytków. Powstał on w 1928 r. dla uczczenia 10-lecia odzyskania przez Polskę niepodległości ze składek społeczeństwa, w założeniu był pomnikiem, mającym na celu krzewić sport i kulturę fizyczną wśród społeczeństwa miasta, swoją sportową funkcję pełni do dziś, jednak ze względu na fakt, że obiekt jest w złym stanie technicznym, a dawna część hotelowa jest nieużytkowana, nie pełni on już takiej roli w społeczeństwie jak w momencie gdy powstawał. Realizacja projektu przyczyni się do przywrócenia mu dawnej świetności i nadania nowych funkcji, dzięki którym powstanie Centrum Sportowo – Szkoleniowe na terenie rewitalizacji. Realizacja projektu sprawi, że obiekt na nowo będzie wykorzystywany w celach promocyjnych, gospodarczych, i reprezentacyjnych i z którego jednocześnie będą mogli korzystać mieszkańcy i który również przyciągnie sporowców i turystów.

Obszar rewitalizacji charakteryzuje się wysokim bezrobociem, ubóstwem i wykluczeniem społecznym, aby zaktywizować społecznie i zawodowo mieszkańców konieczny jest impuls infrastrukturalny, którym w tym przypadku będzie stworzenie centrum sportowo – szkoleniowego które umożliwi:

- powstanie atrakcyjnego miejsca w dotychczasowej przestrzeni publicznej miasta do spędzania wolnego czasu i prowadzenia zdrowego stylu życia;
- łączenie organizacji obozów, zawodów ze szkoleniami i konferencjami;

- organizację imprez i wydarzeń sportowych, rekreacyjnych i innych promujących miasto i MOF Przemyśl;
- podnoszenie kompetencji i kwalifikacji zawodowych;
- przeciwdziałanie zjawisku bezrobocia;
- zapobieganie patologiom społecznym;
- przeciwdziałanie zjawisku wykluczenia społecznego.

Założone w projektach działania są zbieżne z celami zawartymi w Lokalnym Programie Rewitalizacji Miasta Przemysła na lata 2016-2023 tj.:

Cel. 1. Włączenie społeczne i zawodowe mieszkańców obszaru dotkniętych ubóstwem, długotrwałym bezrobociem i niską aktywnością społeczną.

Cel. 3 Zbudowanie kapitału ludzkiego – wyrównanie szans w dostępie do edukacji dzieci i młodzieży

Cel 4. Podniesienie poziomu przedsiębiorczości mieszkańców śródmieścia i stworzenie zachęt do podjęcia działalności gospodarczej w specjalistycznych usługach i handlu.

Cel. 6. Poprawa ładu przestrzennego śródmieścia oraz wzmocnienie jego funkcji centrotwórczych – wykorzystanie kulturalnego i turystycznego potencjału obszaru poprzez rozbudowę i modernizację infrastruktury sportowo-rekreacyjnej i turystycznej.

Cel. 12. Stworzenie atrakcyjnych miejsc w przestrzeni publicznej sprzyjających prowadzeniu zdrowego stylu życia.

Opis komplementarności projektów

Projekt „Rewitalizacja hali sportowej przy ul. Mickiewicza 30 w Przemyślu” jest komplementarny do projektu „Wysokie Kompetencje kadr sportowych”. Realizacja projektu infrastrukturalnego stworzy odpowiednią bazę wyposażoną w nowoczesne rozwiązania TIK, dzięki której grupa docelowa w tym w szczególności osoby zamieszkujące obszar rewitalizacji nabeżdą nowe umiejętności w zakresie wykorzystywania nowoczesnych technologii TIK. Projekt będzie szansą na podniesienie kwalifikacji zawodowych czy uzyskanie uprawnień międzynarodowych. Dzięki jego realizacji nastąpi promocja kultury fizycznej i rekreacji ruchowej, a także pomoc w uzupełnieniu wiedzy teoretycznej i rozwinięciu posiadanych już predyspozycji.

Dzięki realizacji ww. projektów powstanie Centrum Sportowo – Szkoleniowe z wykwalifikowaną kadrą, które ożywi społecznie i gospodarczo obszar rewitalizacji.

Projekt dotyczący „Podziemnej Trasy Turystycznej w Przemyślu” jest komplementarny z projektami dotyczącymi szkoleń i staży zawodowych dla osób bezrobotnych oraz projektem na szkolenia i dotacje z zakresu rozpoczynania i prowadzenia działalności gospodarczej. Usługi branży turystycznej i okołoturystycznej są bardzo ważnymi branżami dla rozwoju śródmieścia m. Przemysła. Zakłada się, że w wyniku wytworzonej w ramach projektu infrastruktury zatrudnienie znajdą osoby potrzebne do obsługi związanej z ruchem zwiedzających, obsługi informatycznej sprzętu multimedialnego zainstalowanego w ramach projektu, obsługi porządkowej. Ponadto realizacja projektu „Podziemna Trasa Turystyczna w Przemyślu” będzie impulsem infrastrukturalnym, który umożliwi powstanie nowych i rozwój istniejących miejsc pracy i podmiotów gospodarczych w obszarze oddziaływania projektu (Rynek Starego Miasta i najbliższe otoczenie). W związku z tym w pełni komplementarne będą ze sobą projekt „Podziemna Trasa Turystyczna” z projektami Przemyskiej Agencji Rozwoju Regionalnego S.A. dotyczącymi wsparcia osób bezrobotnych, biernych zawodowo, pracujących oraz rozpoczynających działalność gospodarczą.

Projekt z EFRR planowany do finansowania w ramach działania 6.3 RPO WP 2014-2020	Projekty planowane do finansowania z EFS
Tytuł projektu Podziemna Trasa Turystyczna w Przemysłu	Tytuł projektu/projektów wraz z podaniem źródła finansowania (Program, Działanie) Projekt nr 1.4
Wskazanie miejsca realizacji na obszarze rewitalizowanym Rynek 1 oraz Rynek Starego Miasta Przemysła, 37-700 Przemyśl (dz. nr 689, 695, 702, 737, 723/1, 745 obręb 207) Rynek 9 i ul. Serbańska 7, 37-700 Przemyśl (dz. nr 730 obręb 207)	„ Staże i Szkolenia – twoją szansą na zatrudnienie ” EFS, RPO WP 2014-2020 Oś Priorytetowa VII Działanie 7.1 Poprawa sytuacji osób bezrobotnych na rynku pracy <hr/> Projekt nr 1.5 „Własna firma – program wsparcia lokalnej przedsiębiorczości” EFS, RPO WP 2014-2020 Oś Priorytetowa VII Działanie 7.3 Wsparcie rozwoju przedsiębiorczości
Opis wpływu projektów na zdiagnozowaną sytuację kryzysową, w szczególności w sferze społecznej	
Projekt „Podziemna Trasa Turystyczna w Przemysłu” przyczyni się do zagospodarowania obiektów dziedzictwa kulturowego oraz zdegradowanych przestrzeni publicznych na cele społeczne i gospodarcze, przyczyni do stworzenia przestrzeni publicznej, zwiększenia aktywności społecznej i gospodarczej mieszkańców obszaru rewitalizacji oraz do prowadzenia działań, których celem jest zmniejszenie zjawiska wykluczenia społecznego.	
Projekty planowane do realizacji przyczynią się do rozwiązania następujących problemów:	
W sferze społecznej związanych z:	
<ul style="list-style-type: none"> • Migracją mieszkańców z obszaru objętego rewitalizacją. • Niską aktywnością obywatelską. • Stosunkowo wysokim poziomem bezrobocia w tym długotrwałego, ubóstwa. 	
W sferze gospodarczej związanych z:	
<ul style="list-style-type: none"> • Stosunkowo małą liczbą podmiotów gospodarczych (w porównaniu do średniej wojewódzkiej) działających w śródmieściu Przemysła. • Niski poziom rozwoju przedsiębiorczości na terenie miasta. • Niedostosowaniem struktury gospodarki lokalnej do potencjału rozwojowego obszaru objętego rewitalizacją - niedobór handlu i usług specjalistycznych, podmiotów z sektora kreatywnego, przemysłu rozrywki, usług turystycznych i rekreacyjnych. • Niedostateczną promocją potencjału turystycznego miasta. • Niewykorzystaniem potencjału kulturowego miasta do rozwoju turystyki. 	
W sferze przestrzenno - funkcjonalnej związanych z:	
<ul style="list-style-type: none"> • Potrzebą modernizacji przestrzeni publicznych. • Niezadawalającym stanem technicznym i estetycznym budynków użyteczności publicznej. • Ograniczoną ofertą zajęć i imprez kulturalnych. • Niską estetyką przestrzeni publicznej. • Niezadawalającym stanem zachowania obiektów zabytkowych. • Złym stanem infrastruktury wykorzystywanej w celach społecznych, gospodarczych, kulturalnych, edukacyjnych, turystycznych i rekreacyjnych. 	

- Brakiem wystarczającej ilości miejsc przystosowanych do prowadzenia działalności społecznej, gospodarczej, kulturalnej, edukacyjnej, turystycznej i rekreacyjnej.

Projekt zlokalizowany jest na obszarze rewitalizacji w Rynku, na osiedlu „Stare Miasto”, a zaplanowane działania w projekcie wpisują się w zdiagnozowane na tym obszarze problemy społeczne tj.:

- w zakresie wysokiego poziomu ubóstwa, którego jedną z głównych przyczyn jest bezrobocie wśród mieszkańców obszaru rewitalizacji. Najmniej korzystna sytuacja na rynku pracy widoczna jest głównie na osiedlach zlokalizowanych w centralnej części miasta tj. Stare Miasto (14,34%), Mickiewicza (13,9%), Łukasińskiego (12,66%). Niski poziom zatrudnienia jest zjawiskiem wysoce niepożądanym, generuje bowiem liczne problemy natury gospodarczej i społecznej: zmniejsza się siła nabywcza mieszkańców, słabnie popyt konsumpcyjny, wzrasta uzależnienie od transferów pomocy społecznej, wzrasta skłonność do występowania zjawisk patologicznych czy przestępczych. Konieczne jest zatem podjęcie bardziej zintensyfikowanych działań służących zwiększeniu aktywności zawodowej mieszkańców osiedli o wysokim poziomie bezrobocia, a także próba stymulowania lokalnego rynku pracy, poprzez tworzenie dogodnych warunków do prowadzenia działalności gospodarczej, w tym szczególnie do podejmowania samozatrudnienia i nabywania umiejętności prowadzenia przedsiębiorstw.

- w zakresie korzystania z pomocy społecznej. Najwyższy poziom wskaźnika – liczba osób korzystających ze świadczeń pomocy społecznej z tytułu niepełnosprawności wykazywały właśnie obszary śródmiejskie, głównie Osiedla Słowackiego (2,87%) oraz „Stare Miasto” (2,36%). Zgodnie z przeprowadzoną diagnozą największa liczba osób korzystających z pomocy społecznej zamieszkuje osiedle „Stare Miasto”.

W wyniku przeprowadzonych ankiet na potrzeby opracowania Lokalnego Programu Rewitalizacji Miasta Przemysła na lata 2016-2023, respondenci wskazali niemalże jednomyślnie, że priorytetowo działaniami rewitalizacyjnymi powinno zostać objęte Stare Miasto.

Obszar rewitalizacji charakteryzuje się wysokim bezrobociem, ubóstwem i wykluczeniem społecznym, aby zaktywizować społecznie i zawodowo mieszkańców konieczny jest impuls infrastrukturalny, którym w tym przypadku będzie stworzenie Podziemnej Trasy Turystycznej i zrewitalizowanie i uporządkowanie pierzei północno – wschodniej Rynku. Realizacja projektu umożliwi powstanie nowych miejsc pracy w stworzonej w ramach projektu infrastrukturze, a także powstanie nowych i rozwój istniejących miejsc pracy i podmiotów gospodarczych w obszarze oddziaływania projektu, co wiąże się z wzrostem dochodów mieszkańców, powstanie atrakcyjnego miejsca w dotychczasowej przestrzeni publicznej miasta do spędzania wolnego czasu i prowadzenia zdrowego stylu życia, organizację imprez kulturalnych, turystycznych i wydarzeń rekreacyjnych i innych promujących miasto.

Celem projektu jest zagospodarowanie podziemi pod budynkiem ratusza - Rynek 1 oraz podziemi i pomieszczeń budynku Muzeum Historii Miasta Przemysła przy Rynek 9 i Serbańska 7, a także połączenie ich za pomocą łącznika podziemnego w celu nadania im nowej funkcji edukacyjnej, turystycznej. Celem projektu jest stworzenie Podziemnej Trasy Turystycznej w Przemyslu wraz z przebudową północno – wschodniej części Rynku Starego Miasta - zabytkowego obszaru przestrzeni publicznej dla zaspokojenia potrzeb mieszkańców w zakresie stworzenia miejsca spotkań i integracji, miejsca wystawienniczego oraz organizacji wydarzeń kulturalno-turystycznych, podczas których mieszkańcy będą mogli aktywniej uczestniczyć w życiu publicznym oraz bardziej się integrować z innymi.

Zrewitalizowana przestrzeń (udostępnienie przestrzeni na działalność społeczną i gospodarczą) przyczyni się do rozwoju przedsiębiorczości w obszarze zdegradowanym - do powstania nowych miejsc pracy i utrzymania dotychczasowych.

Sukces działań aktywizacyjnych zależy bowiem od przyciągnięcia na Rynek mieszkańców i turystów będących nabywcami usług świadczonych przez przedsiębiorstwa zlokalizowane w Ryнку i najbliższym otoczeniu. Możliwość prowadzenia działalności gospodarczej w Ryнку Miasta Przemysła będzie możliwe dzięki przygotowaniu uporządkowanej, bezpiecznej i atrakcyjnej przestrzeni. Synergia działań Miasta (ożywienie Ryнку) i zaktywizowanych mieszkańców (którzy zapewnią usługi niezbędne odwiedzającym Rynek mieszkańcom i turystom) zapewni sukces działań zaplanowanych w Programie Rewitalizacji.

Projekt przyczyni się do wzmocnienia potencjału turystycznego miasta, poszerzenia i modernizacji bazy turystycznej. Projekt stworzy warunki do tworzenia nowych miejsc pracy oraz do rozwoju istniejących podmiotów gospodarczych w branżach związanych z usługami gastronomicznymi oraz turystycznymi. Ponadto projekt wpłynie na stworzenie oferty imprez edukacyjnych i kulturowych integrujących mieszkańców i ożywiających ruch turystyczny co wpłynie na zarówno aktywizację zawodową mieszkańców, jak na aktywność społeczną oraz wpłynie na podwyższenie poziomu integracji mieszkańców. Projekt poprzez stworzenie odpowiedniej infrastruktury i zasięgu jego oddziaływania przyczyni się do wykreowania oferty turystycznej, a także kulturowej dla mieszkańców oraz przyjezdnych, przyczyni się do ożywienia gospodarczego, w szczególności ożywienia ruchu turystycznego, co znacznie wpłynie na możliwości ograniczania marginalizacji społecznej mieszkańców obszaru rewitalizacji poprzez ich aktywizację społeczną i zawodową.

Projekt nr 1.4 „Staże i szkolenia – twoją szansą na zatrudnienie”, a także projekt nr 1.5 „Własna firma – program wsparcia lokalnej przedsiębiorczości” wpływają na polepszenie sytuacji związanej z problemem bezrobocia, a także dużą liczbą osób korzystających ze świadczeń pomocy społecznej na obszarze rewitalizacji poprzez znalezienie zatrudnienia w infrastrukturze wytworzonej w ramach projektu oraz w obszarze jego oddziaływania tj. tj. na terenie miasta Przemysła i gminy Żurawica wchodzących w skład Miejskiego Obszaru Funkcjonalnego Przemysła.

Główne efekty społeczne wynikające z realizacji projektu pn. „Podziemna Trasa Turystyczna w Przemysłu” to:

- Stworzenie odpowiednich warunków do prowadzenia działalności gospodarczej w obszarze rewitalizacji objętej projektem.
- Polepszenie standardu i poprawa estetyki obszaru przestrzeni publicznej – miejsc integracji społeczności lokalnej.
- Zwiększenie dostępności do obiektów kulturowych.
- Wzrost edukacji i świadomości i wiedzy mieszkańców z zakresu historii miasta.
- zwiększenie liczby osób prowadzących działalność gospodarczą, stworzenie zachęt do zakładania działalności dla młodych, kreatywnych ludzi.
- Zwiększenie poczucia własnej wartości mieszkańców dzięki organizacji imprez kulturalnych i turystycznych.

Główne efekty społeczne wynikające z realizacji projektu „Staże i szkolenia – twoją szansą na zatrudnienie” oraz „Własna firma – program wsparcia lokalnej przedsiębiorczości” to:

- Zmniejszenie liczby osób bezrobotnych i biernych zawodowo.
- Zwiększenie liczby osób prowadzących działalność gospodarczą, stworzenie zachęt do zakładania działalności dla młodych, kreatywnych ludzi.
- Aktywizacja zawodowa poprzez udział w szkoleniach i stażach.
- Integracja społeczna osób zagrożonych zjawiskiem wykluczenia społecznego.
- Nabycie nowych umiejętności wzmacniających pozycję na rynku pracy.
- Wzrost dostępności do profesjonalnego poradnictwa zawodowego.

- Rozwój przedsiębiorczości i wzrost samozatrudnienia dzięki dotacjom udzielonym na cele rozpoczęcia działalności gospodarczej.
- Rozwój kompetencji w zakresie usług turystycznych i sektora kreatywnego.

Uzasadnienie niezbędności projektów dla realizacji założonych celów programu rewitalizacji

Przedmiotowy projekt jest odpowiedzią na potrzebę ożywienia gospodarczego i społecznego miasta Przemysła poprzez nadanie obiektom dziedzictwa kulturowego nowych funkcji, a tym samym zwiększenie potencjału turystycznego miasta. Realizacja przedmiotowego projektu poprzez rozwój społeczny wzmocni rozwój gospodarczy miasta. Wpłynie na wykreowanie nowego wizerunku miasta Przemysła poprzez promowanie i upowszechnianie w innowacyjny i atrakcyjny sposób wiedzy o historii regionu dzięki ochronie, zachowaniu i udostępnianiu dziedzictwa kulturowego dla obecnych i przyszłych pokoleń.

Zrealizowanie projektu przyczyni się do zmniejszenia różnic ekonomicznych i społecznych, nastąpi rozwój gospodarczy miasta dzięki prestiżowej inwestycji, bazującej na potencjale kulturowym i zabytkowych podziemiach. Kompleksowa rewitalizacja podziemi wraz z nadaniem im nowych funkcji edukacyjnej, turystycznej i gospodarczej oraz utworzeniem gotowej atrakcji turystycznej zatrzymującej turystę na dłużej wpłynie na potencjał kulturowy oraz ekonomiczny miejsca.

Założone w projektach działania są zbieżne z celami zawartymi w Lokalnym Programie Rewitalizacji Miasta Przemysła na lata 2016-2023 tj.:

Cel. 1. Włączenie społeczne i zawodowe mieszkańców obszaru dotkniętych ubóstwem, długotrwałym bezrobociem i niską aktywnością społeczną.

Cel 4. Podniesienie poziomu przedsiębiorczości mieszkańców śródmieścia i stworzenie zachęt do podjęcia działalności gospodarczej w specjalistycznych usługach i handlu.

Cel. 6. Poprawa ładu przestrzennego śródmieścia oraz wzmocnienie jego funkcji centrotwórczych – wykorzystanie kulturalnego i turystycznego potencjału obszaru poprzez rozbudowę i modernizację infrastruktury sportowo-rekreacyjnej i turystycznej.

Cel. 12. Stworzenie atrakcyjnych miejsc w przestrzeni publicznej sprzyjających prowadzeniu zdrowego stylu życia.

Projekt „Podziemna Trasa Turystyczna w Przemysłu” realizuje cel nr 4 Podniesienie poziomu przedsiębiorczości mieszkańców śródmieścia i stworzenie zachęt do podjęcia działalności gospodarczej w specjalistycznych usługach i handlu, cel nr 6 Poprawa ładu przestrzennego śródmieścia oraz wzmocnienie jego funkcji centrotwórczych – wykorzystanie kulturalnego i turystycznego potencjału obszaru poprzez rozbudowę i modernizację infrastruktury sportowo-rekreacyjnej i turystycznej oraz cel nr 12. Stworzenie atrakcyjnych miejsc w przestrzeni publicznej sprzyjających prowadzeniu zdrowego stylu życia.

Projekt nr 1.4 pn. „Staże i szkolenia – twoją szansą na zatrudnienie”, realizuje Cel nr 1 „Włączenie społeczne i zawodowe mieszkańców obszaru dotkniętych ubóstwem, długotrwałym bezrobociem i niską aktywnością społeczną” poprzez objęcie kompleksowym wsparciem osób bezrobotnych i biernych zawodowo (szkolenia, poradnictwo, staże) zamieszkałych na obszarze rewitalizacji. Wytworzona w ramach projektu infrastruktura będzie wymagała zatrudnienia nowych osób potrzebnych do obsługi np. obsługi informatycznej sprzętu multimedialnego, obsługi porządkowej.

Projekt nr 1.5 pn. „Własna firma – program wsparcia lokalnej przedsiębiorczości” realizuje Cel nr 4 „Podniesienie poziomu przedsiębiorczości mieszkańców śródmieścia i stworzenie zachęt do podjęcia działalności gospodarczej w specjalistycznych usługach i handlu” poprzez objęcie wsparciem osób planujących uruchomienie własnej działalności przede wszystkim na obszarach rewitalizacji w mieście Przemyśl i gminie Żurawica wchodzących w skład MOF Przemyśl. Priorytetowo będą wspierane osoby, które planują podjęcie działalności w kluczowych dla rozwoju obszaru branżach, w tym turystyki,

rekreacji oraz gastronomii. Zakłada się, że takie osoby będą prowadzić działalność m.in. na terenie Rynku Starego Miasta oraz obszaru jego oddziaływania.

Spełnienie założonych celów nie będzie możliwe bez realizacji zaplanowanych projektów. Z kolei realizacja ww. projektów pozwoli stworzyć warunki do dalszego rozwoju obszaru rewitalizacji w mieście Przemyśl i gminie Żurawica - poprawy jakości życia mieszkańców, ich pełnej integracji, aktywizacji społecznej, zawodowej, rozwoju przedsiębiorczości oraz zapewni pełniejsze wykorzystanie możliwości Rynku dla mieszkańców, przedsiębiorców i turystów.

Opis komplementarności projektów

Zadanie pn. „Podziemna Trasa Turystyczna w Przemysłu” jest komplementarne do planowanych do realizacji przez Przemyską Agencję Rozwoju Regionalnego projektów pn. „Staże i szkolenia – twoją szansą na zatrudnienie” oraz „Własna firma – program wsparcia lokalnej przedsiębiorczości”, których celem jest aktywizacja zawodowa mieszkańców, zwiększenie liczby nowo utworzonych, trwałych mikroprzedsiębiorstw i umiejscowienie ich m.in. w obrębie Rynku - obszaru poddawanego rewitalizacji oraz wzrost zatrudnienia w infrastrukturze wytworzonej w ramach projektu.

Zagospodarowana w ramach projektu „Podziemna Trasa Turystyczna w Przemysłu” infrastruktura tj. podziemia kamienic, kolektor sanitarny oraz połączenie ich wspólnym łącznikiem z MNZP, będzie generowało konieczność utworzenia nowych miejsc pracy związanych z obsługą i udostępnieniem kompleksowo zagospodarowanej infrastruktury tj. pracowników potrzebnych do obsługi obiektu związanym z ruchem zwiedzających, obsługi sprzętu multimedialnego zainstalowanego w ramach projektu, utrzymania czystości i porządku w obiekcie.

Stworzenie Podziemnej Trasy Turystycznej i zrewitalizowanie północno-wschodniej pierzei Rynku będzie impulsem infrastrukturalnym, który umożliwi powstanie nowych podmiotów gospodarczych i rozwój istniejących miejsc pracy i w obszarze oddziaływania projektu. Efektem realizacji projektu będzie wzbogacenie oferty kulturalnej miasta i regionu co ściśle związane jest z ożywieniem ruchu turystycznego w mieście i wzrostem frekwencji w okolicznych muzeach i podmiotach para-muzealnych, zwiększenie liczby uczestników wydarzeń i imprez kulturalnych w mieście, co skutkować będzie wzrostem dobrobytu mieszkańców i podmiotów gospodarczych działających na terenie obszaru rewitalizacji i miasta Przemysła, poprawą warunków i polepszeniem zasobów dla realizacji zadań gminy z zakresu edukacji, a to przełoży się również na rozwój umiejętności cyfrowych i informatycznych dzięki zastosowaniu innowacyjnych, multimedialnych metod i form przekazu przy wystawach. Integralnym elementem zwiedzania ekspozycji będzie samodzielne poszukiwanie wiedzy, oraz interakcja: zwiedzający – eksponat. Interaktywność na ekspozycji zapewni ma zdolność urządzeń umieszczonych na ekspozycji do odbierania informacji od widza i reagowanie na nią.

Komplementarność z projektem: „Własna firma – program wsparcia lokalnej przedsiębiorczości”.

Rozwój przedsiębiorczości oraz pobudzanie do aktywności zawodowej ma bezpośredni wpływ na poprawę sytuacji społeczno-gospodarczej obszaru rewitalizacji w mieście Przemyśl i gminie Żurawica, wchodzących w skład MOF Przemyśl. Stworzenie Podziemnej Trasy Turystycznej i zrewitalizowanie północno-wschodniej pierzei Rynku będzie impulsem infrastrukturalnym, który umożliwi powstanie nowych i rozwój istniejących miejsc pracy i podmiotów gospodarczych w obszarze oddziaływania projektu, co wiąże się ze zmniejszeniem bezrobocia i wzrostem dochodów mieszkańców. Projekt przewiduje prowadzenie działań w zakresie oferowania możliwości tworzenia działalności gospodarczych w najbliższym otoczeniu lub wewnątrz przestrzeni rewitalizowanych w mieście Przemyśl i gminie Żurawica, w tym na obszarze Rynku Starego Miasta oraz obszaru jego oddziaływania. Grupy docelowe (osoby bezrobotne, bierne zawodowo i pracujące, w tym niepełnosprawne), są tożsame z wymienionymi dla Działania 7.3. w SZOOP RPO WP 2014-2020 z tym, że preferowane będą osoby zamieszkujące na obszarze objętym działaniami rewitalizacyjnymi, co pozwoli w pierwszej kolejności poprawić sytuację osób z tego obszaru, jako najbardziej potrzebujących. W zakresie przedmiotu zakładanych działalności gospodarczych preferowane będą działalności o charakterze usługowym. Projekt zakłada podejmowanie działań, które bezpośrednio przyczynią się do rozwoju

przedsiębiorczości w mieście Przemysł i gminie Żurawica głównie poprzez realizację poszczególnych działań przewidzianych w projekcie. Ponadto w ramach projektu wzdłuż pierzei wschodniej rynku zostaną zlikwidowane miejsca postojowe, a w ich miejsce powstaną tarasy, które mogą być użytkowane jako przestrzeń tzw. ogródków okazjonalnych czy np. straganów służących do prezentacji różnych wyrobów rękodzielniczych podczas wydarzeń artystycznych, kulturowych organizowanych w Ryнку Starego Miasta np. organizowane corocznie Święto Fajki, Cesarsko – Królewskie Manewry Szwejkowskie w Twierdzy Przemysł, Winceniada, Jarmark Wielkanocny itd.

Komplementarność z projektem: „Staże i szkolenia – twoją szansą na zatrudnienie”

Celem głównym jest podniesienie kwalifikacji i zwiększenie szans na zatrudnienie osób bezrobotnych i biernych zawodowo w wieku 30 lat i więcej zamieszkałych na terenie miasta Przemysła i gminy Żurawica wchodzących w skład MOF Przemysł. „Utworzenie podziemnej trasy turystycznej w Przemysłu” będzie wymagało zatrudnienia osób zaangażowanych w udostępnianie kompleksowo zagospodarowanej infrastruktury tj. pracowników potrzebnych do obsługi obiektu związanym z ruchem zwiedzających, obsługi sprzętu multimedialnego zainstalowanego w ramach projektu, obsługi porządkowej. Projekt przewiduje prowadzenie działań w zakresie aktywizacji zawodowej mieszkańców obszaru rewitalizacji. Grupy docelowe (bezrobotne oraz bierne zawodowo, w tym niepełnosprawne), są tożsame z wymienionymi dla Działania 7.1. w SZOOP RPO WP 2014-2020 z tym, że preferowane będą osoby zamieszkujące na obszarze objętym działaniami rewitalizacyjnymi, co pozwoli w pierwszej kolejności poprawić sytuację osób z tego obszaru, jako najbardziej potrzebujących. Projekt zakłada podejmowanie działań, które bezpośrednio przyczynią się do rozwoju przedsiębiorczości w Gminie Miejskiej Przemysł i gminie Żurawica głównie poprzez realizację poszczególnych działań przewidzianych w projekcie.

Efektywne zrealizowanie działań miękkich (aktywizacja zawodowa mieszkańców obszaru rewitalizacji, funkcjonowanie nowo założonych działalności gospodarczych) jest uzależnione od zrewitalizowania i ożywienia Rynku, a więc realizacja projektu infrastrukturalnego jest niezbędna do efektywnej realizacji projektów miękkich.

Projekt będzie podstawą do kreowania nowego wizerunku miasta Przemysła jako miejsca atrakcyjnego pod względem zamieszkania i wizyt turystycznych. Stanie się wizytówką Miasta, wzrośnie rozpoznawalność Przemysła w Polsce i za granicą (obecność na listach miejscowości wyposażonych w nowoczesne i warte odwiedzenia obiekty kulturalne. Efektem realizacji projektu będzie wzbogacenie oferty turystycznej miasta i regionu co ściśle związane jest z ożywieniem ruchu turystycznego w mieście i wzrostem frekwencji w okolicznych muzeach i podmiotach para-muzealnych, zwiększenie liczby uczestników wydarzeń i imprez kulturalnych w mieście, co skutkować będzie wzrostem dobrobytu mieszkańców i podmiotów gospodarczych działających na terenie obszaru rewitalizacji i miasta Przemysła.

W kontekście rozwoju turystyki na obszarze rewitalizacji należy postrzegać także projekt związany z modernizacją i termomodernizacją budynków mieszkalnych oraz użyteczności publicznej (zakład opieki zdrowotnej). Wiele zaplanowanych w przedsięwzięciu nr 14 inwestycji dotyczy budynków zabytkowych o pięknej architekturze. Należy jednak zaznaczyć, że projekt ten jest szczególnie ważny dla społeczności lokalnej, która w odnowie zasobów mieszkaniowych upatruje jedno z najważniejszych zadań procesu rewitalizacji. W ostatnich latach, na podstawie pozwoleń na budowę udzielanych w związku z remontami budynków mieszkalnych, obserwuje się duże zapotrzebowanie na inwestycje w tym zakresie. Potrzeby takie obserwuje się również poprzez wykonywane wizje terenowe.

Projekty dotyczące rozwoju sieci wodno-kanalizacyjnej (przedsięwzięcie nr 12) i energetyki ciepłej są ściśle skorelowane z inwestycjami mieszkaniowymi oraz potrzebami poprawy jakości

powietrza w śródmieściu Przemysła (projekt nr 6), co także ma niemałe znaczenie dla rozwoju turystyki i przemysłu rozrywkowego.

Zgodnie z podstawowymi założeniami rewitalizacji, kluczem dla sukcesu jej przeprowadzenia jest koncentracja na potrzebach społecznych i rozwiązywaniu problemów związanych z niską aktywnością społeczną i zawodową mieszkańców obszaru. Projekty inwestycyjne powinny wykazywać się komplementarnością z projektami społecznymi. W tabeli poniżej przedstawiono te korelacje.

Przedsięwzięcie/ Projekt nr	Projekt - nazwa	Sposób zapewnienia komplementarności z projektami społecznymi projektów inwestycyjnych
3	Przemyski Inkubator Przedsiębiorczości i Innowacji	W projekcie założono wsparcie dla osób chcących rozpocząć działalność gospodarczą, w tym dla mieszkańców obszaru rewitalizacji (Projekt 1.5. „Własna firma – program wsparcia lokalnej przedsiębiorczości”). Przewidziano również, że priorytetowo będą wspierane osoby zamieszkujące obszar rewitalizacji i planujące prowadzenie działalności w postulowanych specjalizacjach gospodarki lokalnej.
4	Rewitalizacja przez rekreację na terenie MOF Przemyśl - obiekty basenowe w Przemyslu	Realizacja projektu ma istotnie wpłynąć na rozwój gospodarczy obszaru rewitalizacji poprzez aktywizację działalności sektora rozrywki oraz usług sportu i rekreacji. Przewiduje się także bezpośrednie powiązanie działalności basenu z projektami społecznymi. Poprzez aktywizację sportową dzieci i młodzieży, młodzi mieszkańcy obszaru rewitalizacji mają być motywowani do uczestnictwa w zajęciach pozalekcyjnych rozwijających ich kompetencje kluczowe, co założono w kierunkach działań w ramach celu 3. „Zbudowanie kapitału ludzkiego – wyrównanie szans w dostępie do edukacji dzieci i młodzieży”. Oferta takich zajęć będzie przygotowana we współpracy z przemyskimi szkołami, co założono w kierunkach działań. Dzięki nowym obiektom basenowym będzie można realizować zakrojony na dużą skalę program diagnozowania i korygowania wad postawy oraz profilaktyki zdrowotnej w zakresie innych wad rozwojowych i otyłości (Projekt 2. „Diagnozowanie i korygowanie wad postawy u dzieci poprzez pływanie korekcyjne i rehabilitację”). Projekt jest również komplementarny z projektem 1.4 „Staże i szkolenia – twoją szansą na zatrudnienie” i 1.5. „Własna firma – program wsparcia

		lokalnej przedsiębiorczości”. Budowa obiektów basenowych przyczyni się do stworzenia zachęt do zakładania działalności.
5	Modernizacja Zielonego Rynku w Przemysłu	Działalność targowisk w śródmieściu Przemysła jest cechą charakterystyczną. Na terenie obszaru rewitalizacji odnotowano znaczny udział w strukturze gospodarczej handlu ze straganów. Działalność targowisk jest bardzo ważna dla mieszkańców obszaru rewitalizacji i całego miasta. Wynika to niekoniecznie tylko z zasobów finansowych klientów targowisk. Przyciągają one także innymi cechami: oryginalność, świeżość towaru, atmosfera targowa, możliwość integracji społecznej. Można zatem przyjąć, że modernizacja targowiska przyczyni się nie tylko do rozwoju handlu w śródmieściu Przemysła, ale także do wzmocnienia tożsamości lokalnej. Projekt dotyczący modernizacji Zielonego Rynku należy bezpośrednio powiązać z projektami społecznymi związanymi z aktywizacją zawodową i zachęcaniem do prowadzenia własnej działalności gospodarczej, ponieważ handel stanowi kluczową wielkościowo branżę na rynku pracy obszaru rewitalizacji (projekty 1.1. – 1.6., które obejmują mieszkańców rewitalizacji).
6	Rozwój sieciowej energetyki ciepłej na obszarze rewitalizacji	W typach projektów przewidziano edukację ekologiczną mieszkańców obszaru, należy jednak zakładać, że inwestycje, których celem jest redukcja zanieczyszczenia powietrza, przyczyniają się do rozwoju społecznego obszaru rewitalizacji. Jednym z powodów odpływu mieszkańców z centrum Przemysła jest stan powietrza. Projekt jest zatem pośrednio komplementarny z celami społecznymi. Większe znaczenie jego realizacja ma dla celów środowiskowych.
7	Rewitalizacja hali sportowej przy ul. Mickiewicza 30 w Przemysłu	Projekt jest komplementarny z projektem nr 1.9 Wysokie kompetencje kadr sportowych. Dzięki realizacji projektu nr 7 powstanie zrewitalizowana infrastruktura, w tym pokoje gościnne i sala konferencyjno-szkoleniowa, dzięki którym będzie możliwość realizacji projektu nr 1.9 obejmująca szkolenie i podnoszenie kwalifikacji zawodowych. Realizacja projektu, podobnie jak budowa obiektów basenowych, ma istotnie wpłynąć na rozwój gospodarczy obszaru rewitalizacji

		<p>poprzez aktywizację działalności sektora rozrywki oraz usług sportu i rekreacji. Wzrost gospodarczy przełoży się na zwiększenie liczby firm i popytu na pracę, dlatego projekt jest powiązany z działaniami społecznymi realizowanymi w ramach projektów 1.1. – 1.6. Przewiduje się również w tym projekcie bezpośrednie powiązanie działalności obiektów POSiR z projektami społecznymi. Poprzez aktywizację sportową dzieci i młodzieży, młodzi mieszkańcy obszaru rewitalizacji mają być motywowani do uczestnictwa w zajęciach pozalekcyjnych rozwijających ich kompetencje kluczowe, co założono w kierunkach działań w ramach celu 3. „Zbudowanie kapitału ludzkiego – wyrównanie szans w dostępie do edukacji dzieci i młodzieży”. Oferta takich zajęć będzie przygotowana we współpracy z przemyskimi szkołami.</p>
8	Podziemna trasa turystyczna w Przemysłu	<p>Projekt jest komplementarny z projektem 1.4 „Staże i szkolenia – twoją szansą na zatrudnienie” i 1.5. „Własna firma – program wsparcia lokalnej przedsiębiorczości”, a także projekt 1.8. „Aktywni przewodnicy - aktywne miasto Przemyśl”). Projekt podziemnej trasy turystycznej pośrednio przyczynia się zatem do wsparcia rozwoju gospodarczego obszaru rewitalizacji. Zaadaptowane podziemia pod funkcje turystyczne zostaną dopisane do listy miejsc, które koniecznie należy odwiedzić w Przemysłu. Mnogość takich miejsc będzie świadczyć o potencjale turystycznym, a to przełoży się na właściwe wykorzystanie zasobów ludzkich kształconych w usługach turystycznych.</p>
9	Przemyskie Centrum integracji i aktywizacji mieszkańców	<p>Projekt jest bezpośrednio skorelowany z projektami społecznymi. Placówka ma świadczyć usługi terapeutyczne, opiekuńcze i szkoleniowo-doradcze dla ludności m.in. obszaru rewitalizacji, w tym przede wszystkim dla wykluczonych społecznie z powodu uzależnień, które stanowią istotny problem społeczny obszaru rewitalizacji.</p>
10	Poprawa dostępności do usług medycznych poprzez rozbudowę, modernizację, termomodernizację i wzrost efektywności energetycznej budynku Niepublicznego Zakładu Opieki Zdrowotnej LAM	<p>Projekt dotyczy infrastruktury usług zdrowotnych i w tym kontekście skorelowany jest z ważnymi dla ludności obszaru rewitalizacji potrzebami.</p>

11	Remont elewacji zabytkowego budynku mieszkalnego przy ul. Sienkiewicza 5 z adaptacją pomieszczeń na punkt informacyjno-edukacyjny o rodzinie Brzezińskich oraz historii żeglarstwa przemyskiego	W ramach projektów społecznych przewidziano aktywizację zawodową mieszkańców obszaru, w tym kształcenie pod potrzeby usług turystyki i rekreacji Projekt 1.8. „Aktywni przewodnicy - aktywne miasto Przemyśl”). Projekt związany z utworzeniem punktu informacyjno - edukacyjnego o rodzinie Brzezińskich oraz historii żeglarstwa przemyskiego pośrednio przyczynia się zatem do wsparcia rozwoju gospodarczego obszaru rewitalizacji.
12	Modernizacja infrastruktury wodno-kanalizacyjnej na obszarze rewitalizacji	Przedsięwzięcie zakłada kompleksową modernizację przestarzałej infrastruktury podziemnej, która w wielu przypadkach została wykonana przy użyciu nietrwałych lub szkodliwych (ołów) materiałów. Co więcej sieci, będące przedmiotami interwencji wykazują się wysokim stopniem awaryjności, co powoduje konieczność prowadzenia wykopów i utrudnia funkcjonowanie osób prywatnych i przedsiębiorstw. Modernizacja infrastruktury wodno-kanalizacyjnej na obszarze rewitalizacji przyczyni się więc do poprawy jakości życia mieszkańców Przemyśla. Inwestycja wpłynie również korzystanie na warunki funkcjonowania podmiotów gospodarczych, zlokalizowanych przy drogach, ujętych w przedsięwzięciu.
13	Modernizacja stadionu MKS POLONIA Przemyśl wraz z infrastrukturą obiektu	Realizacja projektu, podobnie jak budowa obiektów basenowych, ma istotnie wpłynąć na rozwój gospodarczy obszaru rewitalizacji poprzez aktywizację działalności sektora rozrywki oraz usług sportu i rekreacji. Przewiduje się również w tym projekcie bezpośrednie powiązanie działalności klubu MKS POLONIA z projektami społecznymi. Poprzez aktywizację sportową dzieci i młodzieży, młodzi mieszkańcy obszaru rewitalizacji mają być motywowani do uczestnictwa w zajęciach pozalekcyjnych rozwijających ich kompetencje kluczowe. Oferta takich zajęć będzie przygotowana we współpracy z przemyskimi szkołami.
14	Modernizacja i termomodernizacja wielorodzinnych budynków mieszkalnych	Wiele budynków mieszkalnych, dla których planuje się modernizację i termomodernizację znajduje się w bezpośrednim otoczeniu innych obiektów będących przedmiotem projektów rewitalizacyjnych, dotyczy to w szczególności

	<p>budynków zlokalizowanych na Starym Mieście i na terenie osiedla Adama Mickiewicza. Ma to istotne znaczenie dla procesu rewitalizacji. Do wzmocnienia efektu rewitalizacyjnego w sferze społecznej przyczynić się ma także włączenie mieszkańców kamienic objętych inwestycjami do działań porządkujących otoczenie budynków poprzez udział w pracach porządkowych i nasadzeniach roślinności. Przełoży się to na wzmocnienie więzi międzysąsiedzkich i tożsamości lokalnej.</p>
--	--

C. Komplementarność proceduralno-instytucjonalna

Komplementarność proceduralno-instytucjonalna oznacza konieczność takiego zaprojektowania systemu zarządzania programem rewitalizacji, który pozwoli na efektywne współdziałanie na jego rzecz różnych instytucji oraz wzajemne uzupełnianie się i spójność procedur.

W tym celu określając system zarządzania i monitoringu *Lokalnego programu rewitalizacji miasta Przemyśla na lata 2016-2023* starano się ściśle związać go z systemem zarządzania określonym w przyjętej *Strategii Sukcesu Miasta Przemyśla na lata 2014-2024*. Zabieg ten zapewni przejrzystość i koordynację prowadzonej polityki rozwoju miasta na różnych poziomach operacyjnych, zapewniając tym samym realne osadzenie polityki rewitalizacyjnej w pakiecie działań strategicznych miasta. Wysoki poziom elastyczności systemu zarządzania projektami rozwojowymi dostosowany do bieżących uwarunkowań wewnętrznych, możliwości budżetowych, jak i dynamicznie zmieniającej się sytuacji politycznej, gospodarczej i społecznej w otoczeniu miasta zapewnia wysoką efektywność procesu inwestycyjnego i jego odpowiedzialne (finansowo i organizacyjnie) wdrażanie.

Zakres przedsięwzięć rewitalizacyjnych określonych w ramach LPR wykazuje także daleko idącą spójność z celami i działaniami określonymi w *Strategii Rozwiązywania Problemów Społecznych*, zapewniając tym samym realizację założeń tego dokumentu, poprzez dostosowanie ujętych w nim działań do specyfiki obszaru objętego rewitalizacją.

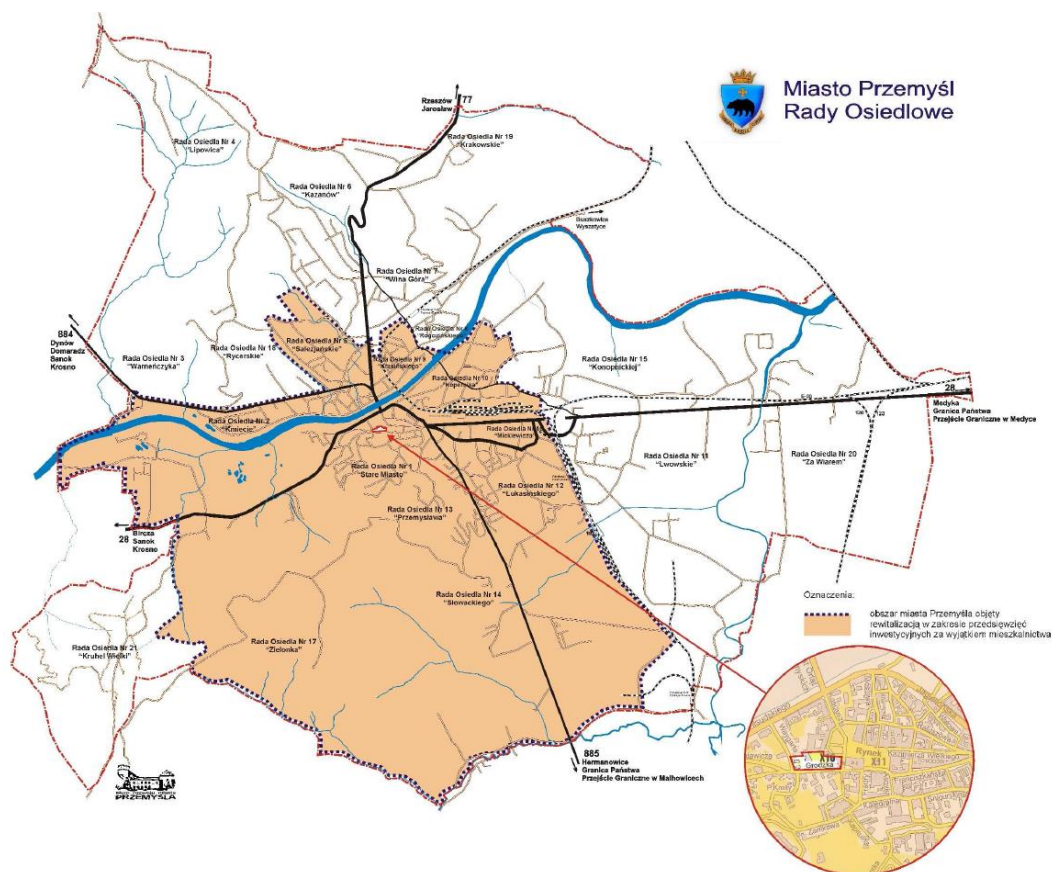
Koordynacją działań ujętych w Lokalnym programie rewitalizacji miasta Przemyśla na lata 2016-2023 będzie zajmować się Wydział Rozwoju, Inwestycji i Funduszy Zewnętrznych Urzędu Miejskiego w Przemyślu, który w szerokim zakresie zaangażowany jest także w prace wdrożeniowe *Strategii Sukcesu Miasta Przemyśla na lata 2014-2024* oraz przygotowanie raportów o stanie miasta i projektów inwestycyjnych, a także aplikowanie o fundusze zewnętrzne na realizację zadań.

D. Komplementarność międzyokresowa

Komplementarność międzyokresowa projektów rewitalizacyjnych ujętych w niniejszym *Lokalnym programie rewitalizacji* polegać będzie na kontynuacji działań zapoczątkowanych w okresie programowania środków 2007-2013 i realizacji projektów ujętych w uprzednio obowiązującym *Lokalnym Programie Rewitalizacji Miasta Przemyśla na lata 2010-2015*.

W ramach LPR na lata 2010-2015 wyznaczono obszar rewitalizacji w obrębie osiedli Stare Miasto (za wyjątkiem wydzielonego powojkowego obszaru nr 3), Juliusza Słowackiego, Zielonka, Kmiecie, Przemysława, Waleriana Łukasińskiego, Adama Mickiewicza, Zygmunta Krasińskiego, Mikołaja Kopernika i Salezjańskie.

Obszar rewitalizacji wyznaczony w niniejszym programie w całości zawiera się w obszarze przyjętym w 2011r. Jest to szczególnie istotne dla komplementarności międzyokresowej, oznacza bowiem, że pomiędzy oboma dokumentami zachodzi spójność przestrzennej koncentracji działań rewitalizacyjnych.

Kontynuacja procesu rewitalizacji jest uwidoczniła również poprzez spójność problemową. Zaplanowane w poprzednim programie projekty dotyczyły:

- Modernizacji i termomodernizacji budynków mieszkalnych oraz pozyskiwania lokali do mieszkaniowego zasobu Gminy Miejskiej Przemyśl (obecnie projekt uzupełniający dotyczy modernizacji zasobów komunalnych),
- Budowy placów zabaw (obecnie postuluje się w typach projektów wyposażanie terenów zieleni w urządzenia rekreacji ruchowej),
- Modernizacji oświetlenia ulicznego (również postulat zawarty w typach projektów),
- Modernizacji obiektów kulturalno-oświatowych (obecnie postulaty zawarte w typach projektów i częściowo w projektach uzupełniających),
- Rewaloryzacji średniowiecznych murów obronnych (obecnie postulat zawarty w typach projektów);

- Modernizacji terenu Rynku Starego Miasta (projekt częściowo wykonany, obecnie postuluje się w typach projektów inwestycje w przestrzeń publiczną pod funkcje centrotwórcze),
- Modernizacji targowiska Zielony Rynek (obecnie projekt podstawowy),
- Inwestycji związanych z dziedzictwem kulturowym, w tym obiektami sakralnymi (obecnie zagadnienie szeroko ujęte w typach projektów),
- Modernizacji obiektów przeznaczonych pod działalność organizacji pozarządowych (obecnie postulat zawarty w typach projektów),
- Modernizacji obiektów przeznaczonych pod działalność szkolnictwa wyższego (obecnie postulat zawarty w typach projektów),
- Modernizacji obiektów sportu i rekreacji, w tym hali sportowej przy ul. Mickiewicza 30 (obecnie projekt uzupełniający),
- Prowadzenia warsztatów i szkoleń dotyczących skorzystania z programów pomocowych dla przedsiębiorców, utworzenia punktu konsultacyjnego dla rozpoczynających działalność, wsparcia samozatrudnienia i promocji przedsiębiorczości (obecnie w ramach projektu podstawowego postuluje się utworzenie inkubatora przedsiębiorczości),
- Organizacji różnych form aktywizacji społecznej i zawodowej oraz wsparcia rodzin i osób dysfunkcyjnych (obecnie w ramach projektu podstawowego oraz jednego uzupełniającego postuluje się również realizację wielu zadań z zakresu polityki społecznej),
- Inwestycji w infrastrukturę teleinformatyczną (obecnie postulat zawarty w typach projektów).

Na lata 2016-2023 przewidziano realizację zadań (projekty podstawowe i uzupełniające) rewitalizacyjnych na mniejszym obszarze i z mniejszym zaangażowaniem finansowym, co powinno przyczynić się do usprawnienia wykonalności programu.

E. Komplementarność źródeł finansowania

Komplementarność źródeł finansowania projektów rewitalizacyjnych, znajdujących się zarówno na liście projektów podstawowych jak i określonych jako projekty uzupełniające, będzie polegać na umiejętnym łączeniu własnych środków budżetowych ze wsparciem dostępnym w ramach środków Europejskiego Funduszu Rozwoju Regionalnego, Europejskiego Funduszu Społecznego i Funduszu Spójności, z wykluczeniem ryzyka podwójnego dofinansowania. Silna koordynacja i synergia projektów rewitalizacyjnych finansowanych szczególnie w ramach Europejskiego Funduszu Społecznego i Europejskiego Funduszu Rozwoju Regionalnego jest konieczna dla uzyskania korzystnych efektów dla obszarów rewitalizacji.

Projekty społeczne zostały opisane w karcie projektu podstawowego projekt nr 1 oraz projektu podstawowego - projekt nr 2. Pozostałe projekty to przedsięwzięcia infrastrukturalne.

W ramach *LPR* dopuszcza się także możliwość wsparcia procesu rewitalizacji środkami prywatnymi, szczególnie w zakresie realizacji projektów uzupełniających, np. związanych z remontami kamienic, termomodernizacją budynków mieszkalnych, odnową podwórek, organizacją wydarzeń czy projektów społecznych. Prowadzona polityka informacyjna Urzędu Miejskiego w Przemysłu, ukierunkowana będzie na promocję rewitalizacji, informowanie o dostępnych środkach

finansowania inwestycji rewitalizacyjnych oraz korzyściach płynących z włączenia się w proces rewitalizacji, co stanowić będzie próbę zaangażowania w ten proces jak najszerszej grupy podmiotów prywatnych i osób fizycznych. Aktywne włączenie się kapitału prywatnego stanowi bowiem warunek konieczny dla zwiększenia dynamiki pożądaných zmian na obszarze objętym rewitalizacją.

F. Indykatywne ramy finansowe projektów rewitalizacyjnych

W rozdziale zostały przedstawione potencjalne źródła finansowania *Lokalnego programu rewitalizacji miasta Przemysła na lata 2016-2023* oraz indykatywne ramy finansowe projektów.

Podstawowym źródłem finansowania działań określonych w *Lokalnym programie rewitalizacji* będą środki własne pochodzące z budżetu Miasta Przemysła oraz środków finansowych pozostałych podmiotów, które zgłosiły swoje propozycje projektowe. Pełna realizacja LPR wymaga jednak zaangażowania znacznych środków finansowych, niekiedy przewyższających możliwości ich samodzielnego finansowania przez podmioty zaangażowane w proces rewitalizacji, co wiąże się z koniecznością aktywnego stosowania różnych wariantów montażu finansowego, przy udziale: środków własnych, celowych środków publicznych, instrumentów zwrotnych, a także Funduszy Europejskich.

Ważnym, zewnętrznym źródłem finansowania większości ujętych w LPR działań rewitalizacyjnych będzie *Regionalny Program Operacyjny Województwa Podkarpackiego na lata 2014-2020*, w ramach którego wskazano działania służące wsparciu rewitalizacji, na których sfinansowanie wyodrębniono odrębną pulę alokacji i zastosowano zróżnicowane mechanizmy preferencji.

W tabeli poniżej przedstawione zostały szacowane wartości projektów ujętych na liście projektów podstawowych i pozostałych, a także potencjalne źródła ich finansowania. Z uwagi na brak szczegółowych informacji dotyczących projektów niemożliwe jest precyzyjne określenie wkładu własnego jak i źródła³⁴ oraz poziomu dofinansowania zewnętrznego, stąd w tabeli pojawiają się jedynie szacowane wartości projektów oraz szacowana wartość dofinansowania i wkładu własnego. (Ze względu na fakt, że na obecnym etapie niemożliwe jest określenie czy projekty będą objęte pomocą publiczną, przy szacowaniu wartości dofinansowania projektów inwestycyjnych przyjęto maksymalny poziom dofinansowania, który zgodnie z zapisami Szczegółowego Opisu Osi Priorytetowych wynosi 85% wydatków kwalifikowalnych, w przypadku projektów nie objętych pomocą publiczną). Ostateczne kwoty kosztów całkowitych i kosztów kwalifikowalnych zostaną dookreślone we wnioskach aplikacyjnych na etapie naboru wniosków o dofinansowanie w ramach poszczególnych działań, funduszy lub programów, do których dany projekt zostanie skierowany. Przyjmuje się, iż w przypadku niepowodzenia w staraniach o uzyskanie dofinansowania zewnętrznego głównym źródłem finansowania projektów znajdujących się na liście projektów głównych będą środki własne projektodawców.

Numer i tytuł projektu	Szacowana wartość projektu (PLN)	Źródło finansowania
Przedsięwzięcie nr 1. „Aktywizacja społeczna i zawodowa na obszarze rewitalizacji”	7 995 720,00	-

³⁴ Na podstawie ogólnego zarysu projektów wskazano na działania programów operacyjnych, których zakres w sposób najbardziej zbliżony odpowiada zgłoszonym projektom i może stanowić potencjalne źródło finansowania zewnętrznego (przy spełnieniu szczegółowych kryteriów określonych na etapie konkursów).

<i>Projekt nr 1.1. „Przemysł szansę na zmiany”.</i>	3 560 420,00	EFS, RPO WP 2014-2020 Działanie 8.1 „Aktywna integracja osób zagrożonych ubóstwem lub wykluczeniem społecznym” Wkład UE – 3 026 357 zł Budżet państwa – 356 042 zł Wkład własny – 178 021 zł
<i>Projekt nr 1.2. „Aktywizacja osób powyżej 29 r. ż. pozostających bez pracy w powiecie przemyskim”.</i>	40 000,00*	EFS, RPO WP 2014-2020 Działanie 7.2 „Poprawa sytuacji osób bezrobotnych na rynku pracy – projekty pozakonkursowe PUP” Wkład UE – 34 000 zł Wkład krajowy – 6 000 zł
<i>Projekt nr 1.3. „Aktywny Przemysł 2014-2020”.</i>	1 221 300,00	EFS, RPO WP 2014-2020 Działanie 8.2 „Aktywna integracja osób zagrożonych ubóstwem lub wykluczeniem społecznym prowadzona przez Ośrodki Pomocy Społecznej/Powiatowe Centra Pomocy Rodzinie” Wkład UE – 1 038 105 zł Wkład własny – 183 195 zł
<i>Projekt nr 1.4. „Staże i Szkolenia – Twoją szansą na zatrudnienie”</i>	1 100 000,00	EFS, RPO WP 2014-2020 Działanie 7.1 „Poprawa sytuacji bezrobotnych na rynku pracy – projekty konkursowe” Wkład UE – 1 012 000 zł Wkład własny – 88 000 zł
<i>Projekt nr 1.5. „Własna firma - program wsparcia lokalnej przedsiębiorczości”</i>	1 900 000,00	EFS, RPO WP 2014-2020 Działanie 7.3 „Wsparcie rozwoju przedsiębiorczości” Wkład UE – 1 837 000 zł Wkład własny – 63 000 zł
<i>Projekt nr 1.6. „Aktywizacja osób młodych pozostających bez pracy w przemyskim”.</i>	154 000,00*	EFS, POWER 2014-2020 Działanie 1.1 „Wsparcie osób młodych pozostających bez pracy na regionalnym rynku pracy – projekty pozakonkursowe” Poddziałanie 1.1.2 „Wsparcie w ramach Inicjatywy na rzecz zatrudnienia ludzi młodych” Wkład UE – 141 510,60 zł Wkład krajowy – 12 489,40 zł
<i>Projekt nr 1.7. „Interdyscyplinarny dom kultury i umiejętności - WALERIAN”.</i>	350 000,00	Środki własne
<i>Projekt nr 1.8. „Aktywni przewodnicy - aktywne miasto Przemysł”.</i>	70 000,00	Środki własne
<i>Projekt nr 1.9 „Wysokie kompetencje kadr sportowych”</i>	100 000,00	EFS, RPO WP 2014-2020 Działanie 9.3

		Podnoszenie kompetencji osób dorosłych w obszarze TIK i języków obcych Wkład UE – 85 000 zł Wkład własny – 15 000 zł
Projekt nr 2. „Diagnozowanie i korygowanie wad postawy u dzieci poprzez pływanie korekcyjne i rehabilitację”	560 000,00	EFS, RPO WP 2014-2020 Działanie 8.3 „Zwiększenie dostępu do usług społecznych i zdrowotnych” Wkład UE – 476 000 zł Wkład własny – 84 000 zł.
Projekt nr 3. „Przemyski Inkubator Przedsiębiorczości i Innowacji”.	4 613 406,47	EFRR, RPO WP 2014-2020, Działanie 1.3 „Proponowanie Przedsiębiorczości” Środki własne Wkład UE – 3 172 332,05 zł Wkład własny – 1 441 074,42 zł
Projekt nr 4. „Rewitalizacja przez rekreację na terenie MOF Przemysł – obiekty basenowe w Przemysłu”.	40 158 554,00	EFRR, RPO WP 2014-2020, Działanie 6.3 „Rewitalizacja przestrzeni regionalnej” Środki własne Wkład UE – 10 000 0000 zł Wkład własny – 30 158 554 zł
Projekt nr 5. „Modernizacja Zielonego Rynku w Przemysłu”	3 397 298,00	EFRR, PROW na lata 2014 – 2020 Działanie 7 „Podstawowe usługi i odnowa wsi na obszarach wiejskich” Poddziałanie „Wsparcie inwestycji w tworzenie, ulepszanie i rozwijanie podstawowych usług lokalnych dla ludności wiejskiej, w tym rekreacji, kultury i powiązanej infrastruktury” Środki własne Wkład UE – 999 847 zł Wkład własny -2 397 451 zł
Projekt nr 6. „Rozwój sieciowej energetyki ciepłej na obszarze rewitalizacji”.	4 620 000,00	EFRR, RPO WP 2014-2020, Działanie 3.3 „Poprawa Jakości powietrza” Poddziałanie 3.3.1 „Realizacja Planów Niskoemisyjnych” Środki własne Wkład UE – 3 927 000 zł Wkład własny – 693 000 zł
Projekt nr 7 „Rewitalizacja Hali Sportowej przy ul. Mickiewicza 30 w Przemysłu”.	10 696 923,00	EFRR, RPO WP 2014-2020, Działanie 6.3 „Rewitalizacja przestrzeni regionalnej”

		<p>Środki własne Wkład UE – 10 000 000 zł PWKZ – 300 000 zł Wkład własny – 396 923 zł lub Działanie 3.2 Modernizacja Energetyczna Budynków NFOŚiGW Program priorytetowy „Poprawa jakości powietrza. Część 2. Zmniejszenie zużycia energii w budownictwie” Środki własne</p> <p>Wkład UE – 9 092 384,55 zł Wkład własny – 1 604 538,45 zł</p>
Projekt nr 8 „Podziemna trasa turystyczna w Przemysłu”.	13 080 000,00	<p>EFRR, RPO WP 2014-2020, Działanie 6.3 „Rewitalizacja przestrzeni regionalnej” Środki własne</p> <p>Wkład UE – 10 000 000 zł Wkład własny – 3 080 000,00 zł</p>
Projekt nr 9 „Przemyskie Centrum integracji i aktywizacji mieszkańców”.	3 500 000,00	Środki własne
Projekt nr 10. „Poprawa dostępności do usług medycznych poprzez rozbudowę, modernizację, termomodernizację i wzrost efektywności energetycznej budynku Niepublicznego Zakładu Opieki Zdrowotnej LAM”.	2 644 500,00	<p>EFRR, RPO WP 2014-2020, Działanie 3.2 „Modernizacja energetyczna budynków” Środki własne</p> <p>Wkład UE – 2 247 825 zł Wkład własny – 396 675 zł</p>
Projekt nr 11. „Remont elewacji zabytkowego budynku mieszkalnego przy ul. Sienkiewicza 5 z adaptacją pomieszczeń na punkt informacyjno-edukacyjny o rodzinie Brzezińskich oraz historii żeglarstwa przemyskiego”.	598 750,00	PWKZ, Środki własne
Przedsięwzięcie nr 12. „Modernizacja infrastruktury wodno-kanalizacyjnej na obszarze rewitalizacji”.	4 704 000,00	<p>FS, EFRR, POLiS 2014-2020, Działanie 2.3 „Gospodarka wodno-ściekowa w aglomeracjach” Środki własne</p> <p>Wkład UE – 3 998 400 zł Wkład własny – 705 600 zł</p>
<i>Projekt nr 12.1. „Renowacja magistrali wodociągowej w ul. Mickiewicza DN300”.</i>	Projekt nr 12.1.: 450 000 zł brutto	j.w.

Projekt nr 12.2. „Renowacja magistrali wodociągowej w ul. Słowackiego (na odcinku od Cmentarza Głównego do ul. Dojazdowej) DN400”.	Projekt nr 12.2: 750 000 zł brutto	j.w.
Projekt nr 12.3. „Modernizacja przepompowni ścieków: ul. Obozowa”.	Projekt nr 12.3: 7 000 zł brutto	j.w.
Projekt nr 12.4. „Przebudowa kanalizacji w ul. Tatarskiej (na odcinku od ul. Popiełuszki do ul. Szykowskiego) DN300 –DN500”.	Projekt nr 12.4: 545 000 zł brutto	j.w.
Projekt nr 12.5. „Przebudowa wodociągu rozdzielczego z przyłączami w ul. Mostowej (na odcinku od ul. Ratuszowej do ul. Wodnej) ”.	Projekt nr 12.5: 85 000 zł brutto	j.w.
Projekt nr 12.6. „Przebudowa wodociągu rozdzielczego z przyłączami w ul. Dworskiego (na odcinku od ul. Kilińskiego do ul. Siemiradzkiego)”.	Projekt nr 12.6: 450 000 zł brutto	j.w.
Projekt nr 12.7. „Przebudowa wodociągu rozdzielczego z przyłączami w ul. Wodnej (na odcinku od ul. Ratuszowej do ul. Jagiellońskiej)”.	Projekt nr 12.7: 90 000 zł brutto	j.w.
Projekt nr 12.8. „Przebudowa wodociągu rozdzielczego z przyłączami w ul. Sienkiewicza”.	Projekt nr 12.8: 220 000 zł brutto	j.w.
Projekt nr 12.9. „Przebudowa wodociągu rozdzielczego z przyłączami w ul. Ratuszowej (na odcinku od ul. Wodnej do ul. Wałowej)”.	Projekt nr 12.9: 180 000 zł brutto	j.w.
Projekt nr 12.10. „Renowacja magistrali DN400 na odcinku Kamienny Most –Plac Legionów”.	Projekt nr 12.10: 550 000 zł brutto	j.w.
Projekt nr 12.11. „Przebudowa kanalizacji w ul. Sienkiewicza DN200-DN400”.	Projekt nr 12.11: 350 000 zł brutto	j.w.
Projekt nr 12.12. „Przebudowa przykanalików w ul. Wodnej”.	Projekt nr 12.12: 45 000 zł brutto	j.w.
Projekt nr 12.13. „Przebudowa wodociągu rozdzielczego z przyłączami w ul. Zamkowej”.	Projekt nr 12.13: 382 000 zł brutto	j.w.
Projekt nr 12.14. „Renowacja magistrali wodociągowej DN300 w ul. Kapitulnej wraz z przebudową przyłączy wodociągowych”.	Projekt nr 12.14: 200 000 zł brutto	j.w.
Projekt nr 12.15. „Przebudowa kanalizacji w ul. Kapitulnej”.	Projekt nr 12.15: 400 000 zł brutto	j.w.

Projekt nr 13. „Modernizacja stadionu MKS Polonia Przemysł wraz z infrastrukturą obiektu”.	6 200 000,00	Ministerstwo Sportu i Turystyki Środki własne
Przedsięwzięcie nr 14. „Modernizacja i termomodernizacja wielorodzinnych budynków mieszkalnych”.	101 654 250,00	-
<p>Projekty nr 14.1. – 14.22. „Rewitalizacja budynków komunalnych wraz z termomodernizacją”.</p>	<p>Projekt nr 14.1.: 1 500 000 zł brutto Projekt nr 14.2.: 1 000 000 zł brutto Projekt nr 14.3.: 1 000 000 zł brutto Projekt nr 14.4.: 3 300 000 zł brutto Projekt nr 14.5.: 2 000 000 zł brutto Projekt nr 14.6.: 1 500 000 zł brutto Projekt nr 14.7.: 2 800 000 zł brutto Projekt nr 14.8.: 3 200 000 zł brutto Projekt nr 14.9.: 6 000 000 zł brutto Projekt nr 14.10.: 4 500 000 zł brutto Projekt nr 14.11.: 6 000 000 zł brutto Projekt nr 14.12.: 4 500 000 zł brutto Projekt nr 14.13.: 3 500 000 zł brutto Projekt nr 14.14.: 1 500 000 zł brutto Projekt nr 14.15.: 4 000 000 zł brutto Projekt nr 14.16.: 500 000 zł brutto Projekt nr 14.17.: 4 000 000 zł brutto Projekt nr 14.18.: 8 000 000 zł brutto Projekt nr 14.19.: 10 000 000 zł brutto Projekt nr 14.20.: 7 000 000 zł brutto Projekt nr 14.21.: 2 000 000 zł brutto</p>	<p>EFRR, RPO WP 2014-2020, Działanie 3.2 „Modernizacja energetyczna budynków” Środki własne</p> <p>Wkład UE – 69 530 000 zł Wkład własny – 12 270 000 zł</p>

	Projekt nr 14.22.: 4 000 000 zł brutto Szacowana suma: 81 800 000,00	
<i>Projekt nr 14.23. „Znoszenie barier społecznych występujących pomiędzy właścicielami lokali a najemcami lokali komunalnych”.</i>	100 000,00	Środki własne
<i>Projekt nr 14.24. „Rewitalizacja budynku mieszkalnego wielorodzinnego przy ul. Dworskiego 7, położonego w zabudowie zabytkowej, objętej nadzorem Podkarpackiego Konserwatora Zabytków”.</i>	250 000,00	Środki własne
<i>Projekt nr 14.25. „Rewitalizacja budynku mieszkalnego wielorodzinnego przy ul. Dworskiego 22 wraz z zagospodarowaniem terenu”.</i>	60 000,00	Środki własne
<i>Projekt nr 14.26. „Rewitalizacja budynku mieszkalnego wielorodzinnego przy ul. Dworskiego 23 wraz z zagospodarowaniem terenu”.</i>	620 000,00	Środki własne
<i>Projekt nr 14.27. „Remont zabytkowych kamienic na terenie miasta Przemysła z podłączeniem do sieci MPEC wraz z adaptacją części lokali na użytkowe”.</i>	6 000 000,00	EFRR, RPO WP 2014-2020, Działanie 3.2 „Modernizacja energetyczna budynków” Środki własne Wkład UE – 5 100 000 zł Wkład własny – 900 000 zł
<i>Projekt nr 14.28. „Rewitalizacja budynku mieszkalnego wielorodzinnego, objętego indywidualną ochroną konserwatorską przy ul. Jagiellońskiej 7”.</i>	600 000,00	PWKZ Środki własne
<i>Projekt nr 14.29. „Urządzenie świetlicy osiedlowej dla mieszkańców osiedla nr 13 „Przemysława” w częściach wspólnych budynku przy ul. Słowackiego 94 w Przemysłu wraz z kompleksową termomodernizacją obiektu”.</i>	950 000,00	Środki własne
<i>Projekt nr 14.30. „Rewitalizacja zabytkowego budynku Wspólnoty Mieszkaniowej Plac Katedralny 6 w Przemysłu wpisanym do Rejestru Zabytków pod nr. A-152”.</i>	424 250,00	PWKZ, Środki własne
<i>Projekt nr 14.31. „Kompleksowa termomodernizacja budynku przy ul. Piotra Kmity 1 w Przemysłu z wykorzystaniem odnawialnych źródeł energii”.</i>	350 000,00	Środki własne
<i>Projekt nr 14.32. „Modernizacja i rewitalizacja kamienicy mieszkalnej zlokalizowanej przy Rynek 10/2 w Przemysłu”.</i>	350 000,00	PWKZ, Środki własne

Projekt nr 14.33. „Rewitalizacja kamienicy przy ul. Franciszkańskiej 35 - „Pasażu Gansa” - w celu poprawy warunków mieszkaniowych oraz dostosowania jej do funkcji społecznych i gospodarczych”.	7 000 000,00	Środki własne
Projekt nr 14.34. „Rewitalizacja wielorodzinnego budynku mieszkalnego objętego indywidualną ochroną konserwatorską przy ul. Mickiewicza 3 w Przemysłu”.	400 000,00	Środki własne
Projekt nr 14.35. „Rewitalizacja wielorodzinnego budynku mieszkalnego przy ul. Rakoczego 2, położnego w zabudowie zabytkowej, objętej nadzorem Podkarpackiego Konserwatora Zabytków”.	250 000,00	Środki własne
Projekt nr 14.36. „Rewitalizacja wielorodzinnego budynku mieszkalnego objętego indywidualną ochroną konserwatorską przy ul. Słowackiego 23-23a”.	800 000,00	PWKZ, Środki własne
Projekt nr 14.37. „Rewitalizacja wielorodzinnego budynku mieszkalnego przy ul. Smolki 3”.	200 000,00	Środki własne
Projekt nr 14.38. „Rewitalizacja wielorodzinnego budynku mieszkalnego objętego indywidualną ochroną konserwatorską przy ul. Smolki 5 w Przemysłu”.	400 000,00	Środki własne
Projekt nr 14.39. „Rewitalizacja wielorodzinnego budynku mieszkalnego objętego nadzorem konserwatorskim przy ul. Smolki 11 w Przemysłu”.	800 000,00	Środki własne
Projekt nr 14.40. „Rewitalizacja wielorodzinnego budynku mieszkalnego przy ul. Smolki 22, położnego w zabudowie zabytkowej, objętej nadzorem Podkarpackiego Konserwatora Zabytków”.	300 000,00	Środki własne

*szacowana wartość projektu dotyczy wysokości wsparcia jakie zostanie udzielone dla uczestników z obszarów rewitalizowanych.

VIII. Mechanizmy włączenia mieszkańców, przedsiębiorców i innych podmiotów i grup aktywnych na terenie gminy w proces rewitalizacji

A. Przyjęte podstawowe zasady partycypacji

Partycypacja społeczna *Lokalnego programu rewitalizacji miasta Przemysła na lata 2016-2023* rozumiana jako proces będzie realizowana na etapie przygotowania programu i jego aktualizowania oraz na etapie realizacji, w tym oceny programu.

Przedstawiony schemat ukazuje rolę partycypacji jako cykliczne uczestnictwo w procesie rewitalizacji. Udział społeczeństwa powinien być zapewniony przy identyfikacji kluczowych problemów i potrzeb oraz projektów rewitalizacyjnych. Po uchwaleniu programu i rozpoczęciu wdrażania projektów rewitalizacji partnerzy społeczni są bezpośrednio włączani w realizację projektów, pośrednio uczestniczą w konsultowaniu szczegółowych rozwiązań proponowanych w projektach rewitalizacyjnych lub stają się głównymi odbiorcami realizowanych działań i z tego punktu widzenia uczestniczą w procesie rewitalizacji. Ważną rolę odgrywa partycypacja także na etapie monitorowania i oceny efektów podejmowanych działań.

B. Etap przygotowania (diagnozowanie i programowanie)

Prace nad przygotowaniem *Lokalnego programu rewitalizacji miasta Przemysła na lata 2016-2023*, oparte były na współpracy ze wszystkimi grupami interesariuszy, w tym szczególnie ze społecznością i instytucjami działającymi w obszarze rewitalizacji.

Podczas opracowania dokumentu wykorzystano następujące formy włączenia interesariuszy:

- Działania informacyjne (utworzenie zakładki pn. „Rewitalizacja” na stronie internetowej Miasta Przemysła www.przemysl.pl, dystrybucja ulotek),
- Spotkania i prace Zespołu ds. Opracowania Lokalnego Programu Rewitalizacji Miasta Przemysła na lata 2016-2023,
- Spotkanie konsultacyjne otwarte,
- Nabór projektów,
- Badania ankietowe,
- Wywiady pogłębione,
- Konsultacje pisemne.

Spotkania i prace Zespołu ds. Opracowania Lokalnego Programu Rewitalizacji Miasta Przemysła na lata 2016-2023

Zespół ds. Opracowania Lokalnego Programu Rewitalizacji Miasta Przemysła na lata 2016-2023 został powołany Zarządzeniem Prezydenta Miasta Przemysła z dnia 16 listopada 2016 r. W skład Zespołu weszli naczelnicy jednostek organizacyjnych Urzędu, kierownicy jednostek organizacyjnych miasta Przemysła i spółek, a także przedstawiciele organizacji pozarządowych oraz przedsiębiorcy i niezrzeszeni mieszkańcy. Zgodnie z Zarządzeniem celem jego prac było opracowanie *Lokalnego programu rewitalizacji miasta Przemysła na lata 2016-2023* we współpracy z ekspertami zewnętrznymi. Szczegółowa rola została określona następująco:

- Zebranie i analizy informacji niezbędnych do opracowania programu rewitalizacji,
- Przeprowadzenie diagnozy problemów społecznych, gospodarczych, środowiskowych, przestrzenno-funkcjonalnych i technicznych,
- Identyfikacja potrzeb rewitalizacyjnych i kierunków działań mających na celu eliminację negatywnych zjawisk występujących na wyznaczonym obszarze oraz wizji stanu obszaru po przeprowadzeniu rewitalizacji,
- Delimitacja przestrzenna obszaru przeznaczonego do rewitalizacji,
- Wypracowanie celów procesu rewitalizacji w odniesieniu do uzgodnionych obszarów wymagających wsparcia w ramach rewitalizacji.

Pierwsze spotkanie zespołu, które było jednocześnie szkoleniem dla członków zespołu z zakresu rewitalizacji, odbyło się 8 grudnia 2016 r. Podczas spotkania zapoznano uczestników z tematyką rewitalizacji oraz wstępnymi wynikami przeprowadzonej diagnozy gminy w obszarach: społecznym, gospodarczym, środowiskowym, przestrzenno-funkcjonalnym i technicznym. Na podstawie wyników diagnozy zdefiniowano wstępny obszar zdegradowany oraz obszar rewitalizowany. Członkowie zespołu przedstawiali swoje wnioski na temat projektu wyznaczenia obszaru rewitalizacji.

Drugie spotkanie odbyło się 31 stycznia 2017 r. Zespół obradował nad kierunkami działań rewitalizacyjnych.

Członkowie Zespołu, szczególnie przedstawiciele jednostek miejskich, przygotowali według tematów, którymi zajmują się zawodowo, opinie pisemne dotyczące identyfikacji problemów obszaru rewitalizacji, potrzeb, a także celów i kierunków działań. Przedstawiciele jednostek miejskich opracowali również karty projektów rewitalizacyjnych, które będą realizowane przez struktury gminne.

Przedstawiciele przedsiębiorstw, organizacji pozarządowych bardzo aktywnie brali udział w dyskusji, postulując m.in. pogłębienie analizy dotyczącej sfery gospodarczej oraz wdrożenie programu estetyzacji śródmieścia.

Należy podkreślić, że cele i kierunki działań wypracowane podczas prac zespołu miały charakter wstępnej propozycji. Szerzej omawiano postulaty programu rewitalizacji podczas spotkania konsultacyjnego otwartego, a także w trakcie indywidualnych rozmów telefonicznych i osobistych osób zainteresowanych włączeniem się w proces opracowania LPR.

Spotkanie konsultacyjne otwarte

W spotkaniu konsultacyjnym otwartym zorganizowanym 31 stycznia 2017r. wzięli udział wszyscy zainteresowani rewitalizacją. Zaproszenie do udziału w nim było dystrybuowane za pomocą portalu miejskiego oraz mediów.

PRZEMYSŁ
Miasto Legnica

DLA MIESZKAŃCA DLA TURYSTY DLA INWESTORA RADA MIEJSKA KONTAKT

Zaproszenie na spotkanie konsultacyjno - informacyjne w sprawie Lokalnego Programu Rewitalizacji Miasta Przemysła na lata 2016 - 2023

20 stycznia 2017

Prezydent Miasta Przemysła zaprasza mieszkańców, przedsiębiorców, organizacje pozarządowe i inne zainteresowane podmioty do włączenia się w proces opracowywania „Lokalnego Programu Rewitalizacji Miasta Przemysła na lata 2016-2023” i wzięcia udziału w spotkaniu konsultacyjno – informacyjnym.

Termin spotkania: 31 stycznia 2017 r., godz. 16.00, sala nr 18
Urzędu Miejskiego w Przemysłu, Rynek 1

Spotkanie będzie służyło zdiagnozowaniu problemów społecznych, gospodarczych, środowiskowych i przestrzennych występujących na obszarach kryzysowych oraz wypracowaniu wspólnej wizji rewitalizacji miasta.

Projekt realizowany jest przy współfinansowaniu ze środków Unii Europejskiej w ramach Programu Operacyjnego Pomoc Techniczna 2014-2020

Dla mieszkańca

- Urząd miejski
- Wydarzenia
- Polityka Społeczna
- Nasze miasto
- Fundusze Europejskie
- Multimedia
- Karty usług - wnioski
- Rewitalizacja
- Przetargi Nieruchomości
- Oferta Nieruchomości
- Wykazy Nieruchomości

Dla turysty

Dla inwestora

Rada Miejska

Kontakt

ZAMÓW NEWSLETTER

E-mail

POLECAMY

W trakcie dyskusji z uczestnikami spotkania wskazano główne problemy występujące na obszarze rewitalizacji, a także omówiono rozpoczynający się od 1 lutego br. i trwający do 15 lutego br. nabór projektów rewitalizacyjnych do *Lokalnego programu rewitalizacji miasta Przemysła na lata 2016-2023*. Wśród uczestników spotkania znaleźli się niezrzeszeni mieszkańcy, przedstawiciele wspólnot mieszkaniowych, organizacje pozarządowych, przedsiębiorcy, a także jednostek miejskich. Dyskusja skupiła się na omówieniu zasadniczych celów i kierunków działań, a także na projektach rewitalizacyjnych, które zamierzają realizować podmioty spoza struktur miejskich, czyli wspólnoty mieszkaniowe, przedsiębiorcy i organizacje pozarządowe.

Przedstawiciele wspólnot mieszkaniowych byli szczególnie zainteresowani dyskusją na temat możliwości modernizowania tkanki mieszkaniowej w ramach rewitalizacji. Wskazywano, że w wielu przypadkach zły stan techniczny dotyczy budynków mieszkalnych, które są obiektami zabytkowymi. Duże zainteresowanie remontami i termomodernizacją budynków mieszkalnych zostało potwierdzone wynikami ankiety internetowej oraz wynikami naboru projektów rewitalizacyjnych, w którym bardzo aktywnie wzięły udział wspólnoty mieszkaniowe.

Uczestnicy spotkania konsultacyjnego podkreślali znaczenie śródmieścia Przemysła dla rozwoju lokalnej gospodarki. Duży potencjał śródmieścia stanowi, według uczestników konsultacji, sfera turystyczna i w tym kierunku powinny być podejmowane działania wspierające. Będzie się to wiązać z powstawaniem nowych firm i rozszerzaniem oferty na rynku pracy.

Przedsiębiorcy, którzy wzięli udział w konsultacjach poruszali temat modernizacji firm funkcjonujących w śródmieściu. Przede wszystkim skupieni byli na modernizacji samej bazy lokalowej.

Wszyscy uczestnicy spotkania byli przekonani, że problemy społeczne, w tym duża liczba osób bezrobotnych i korzystających z pomocy społecznej, są kluczowe w działaniach na rzecz odnowy obszaru rewitalizacji. W dyskusji zastanawiano się, w jaki sposób powiązać projekty infrastrukturalne z działaniami społecznymi. Przedstawiciele wspólnot mieszkaniowych zaznaczali, że są zainteresowani różnego rodzaju działaniami, które integrowałyby społecznie mieszkańców kwartałów śródmiejskich.

Wyniki spotkania konsultacyjnego pozwoliło doprecyzować cele i kierunki działań, które wcześniej definiowano na podstawie wykonanej diagnozy, ankiety internetowej oraz częściowo wywiadów pogłębionych.

Nabór projektów

W dniach 1 – 15 lutego 2017 r. odbył się nabór projektów do programu rewitalizacji, który także traktuje się jako formę partycypacji społecznej. Pomysły na przedsięwzięcia rewitalizacyjne zgłosiło wiele podmiotów, w tym przedsiębiorcy, przedstawiciele wspólnot mieszkaniowych i innych zarządców budynków mieszkaniowych, organizacje pozarządowe. Po analizie złożonych kart projektów, zostały one włączone do programu.

Swoje propozycje projektów rewitalizacyjnych mogły zgłosić wszystkie podmioty funkcjonujące w obszarze rewitalizacji. Zainteresowani otrzymali namiary kontaktowe do przedstawicieli Urzędu Miejskiego oraz zewnętrznych konsultantów zaangażowanych w opracowanie programu. Przez cały okres naboru odbywały się telefoniczne lub osobiste konsultacje z przedstawicielami podmiotów chcących zaproponować swoje projekty do programu rewitalizacji. Przedstawiciele Urzędu Miejskiego (zespołu odpowiedzialnego za przygotowanie programu) i konsultanci zewnętrzni zaangażowani w proces opracowania LPR omawiali z zainteresowanymi zakres projektów, podkreślając, że w procesie rewitalizacji szczególnie ważne jest rozwiązywanie problemów społecznych. Dyskusja dotycząca konkretnych projektów rewitalizacyjnych zgłaszanych przez przedstawicieli podmiotów z sektora gospodarczego i pozarządowego była okazją do omówienia celów i kierunków działań całego programu. Na podstawie tych rozmów również doprecyzowano zapisy w części postulatywnej odnoszącej się do celów i kierunków działań.

Ostatecznie w wyniku otwartego naboru projektów do programu zostało włączonych ponad 25 projektów, które będą realizowane przez podmioty niepowiązane instytucjonalnie z Gminą Miasto Przemyśl.

Badania ankietowe

Badania ankietowe zostały przeprowadzone w dniach 18-29 stycznia 2017r. poprzez portal internetowy Urzędu Miejskiego. Ankieta zawierała następujące pytania:

1. Które ze wskazanych osiedli powinno zostać poddane działaniom rewitalizacyjnym w pierwszej kolejności (prosimy wskazać znakiem X maksymalnie dwa osiedla)	
a) Stare Miasto	☐
b) Adama Mickiewicza	☐
c) Przemysława	☐
d) Waleriana Łukasińskiego	☐
e) Juliusza Słowackiego	☐

2. Prosimy wskazać znakiem X jak ważne dla rewitalizacji Przemysła jest podjęcie następujących działań:	Naj-ważniejsze	Ważne	Mniej ważne	Nieważne
a) Wspieranie mniej samodzielnych ekonomicznie i bezrobotnych mieszkańców poprzez różnego rodzaju formy aktywizacji (edukacyjne, doradcze, terapeutyczne, itp.) oraz rozbudowywanie i modernizowanie obiektów usług społecznych	☐	☐	☐	☐
b) Modernizowanie, remontowanie i rozbudowywanie infrastruktury technicznej sieciowej (kanalizacja, ciepłok, gazociąg) dla poprawy środowiska i standardu zamieszkania	☐	☐	☐	☐
c) Modernizowanie infrastruktury sportu i rekreacji, rozwijanie oferty sportowo-rekreacyjnej	☐	☐	☐	☐
d) Przyciąganie do obszarów wskazanych do rewitalizacji nowych przedsiębiorców poprzez tani wynajem lokali i preferencje podatkowe	☐	☐	☐	☐
e) Rozwijanie oferty kulturalnej, modernizowanie i rozbudowywanie obiektów kultury	☐	☐	☐	☐
f) Remontowanie i termomodernizowanie budynków mieszkalnych	☐	☐	☐	☐
g) Rozwijanie form wsparcia osób niesamodzielnych, wymagających z różnych powodów opieki i modernizowanie infrastruktury wsparcia	☐	☐	☐	☐
h) Wprowadzanie w przestrzeni miejskiej ułatwień dla klientów funkcjonujących w obszarach rewitalizacji firm (parkingi buforowe, pasaże handlowe, place targowe)	☐	☐	☐	☐
i) Rozwijanie różnego rodzaju form edukacji pozaszkolnej i pozalekcyjnej dzieci i młodzieży, modernizowanie bazy edukacyjnej na obszarach rewitalizacji	☐	☐	☐	☐
j) Odnawianie obiektów zabytkowych, adaptowanie pod funkcje społeczne i gospodarcze, udostępnianie zabytków	☐	☐	☐	☐

k) Modernizowanie przestrzeni publicznej i terenów zieleni miejskiej (mniejsze i większe place, parki, skwery) pod funkcje rekreacji, spędzania wolnego czasu, organizacji imprez kultury				
l) Modernizowanie i rozbudowywanie infrastruktury turystycznej i rozwijanie oferty turystyki jako branży gospodarki śródmieścia Przemysła				
m) Modernizowanie infrastruktury bezpieczeństwa publicznego (monitoring) i rozwijanie form zapobiegania przestępczości i wykroczeń przeciwko porządkowi publicznemu				
n) Modernizowanie i remontowanie dróg i układu komunikacyjnego				
o) Rozbudowywanie infrastruktury teleinformatycznej do przekazu Internetu i usług szerokopasmowych				
p) Opracowanie i wdrażanie zasad funkcjonowania w przestrzeni miejskiej szyldów reklamowych i informacyjnych				
r) Inne (podać jakie).....				
s) Inne (podać jakie).....				
t) Inne (podać jakie).....				

3. Proszę wskazać inne obszary miasta, które powinny według Pana/Pani być objęte rewitalizacją i uzasadnić swój wybór.

--

Zwrot ankiet nie był duży, jednak wyniki badania pokazały, że rewitalizacja jest kojarzona głównie z działaniami inwestycyjnymi. Respondenci wskazali niemalże jednomyślnie, że priorytetowo działaniami rewitalizacyjnymi powinno zostać objęte Stare Miasto. Dużo mniej wskazań padło na (w kolejności według liczby wskazań) Adama Mickiewicza, Juliusza Słowackiego i Przemysława.

Działania społeczne na rzecz osób mniej samodzielnych ekonomicznie i bytowo nie uznano za ważne. Natomiast za najważniejsze działania respondenci uznali przyciąganie do obszaru nowych przedsiębiorców oraz remontowanie i termomodernizowanie budynków mieszkalnych. Ważne działania według mieszkańców to również: modernizowanie infrastruktury sportu i rekreacji oraz rozwijanie oferty sportowo-rekreacyjnej, rozwijanie edukacji pozaszkolnej, odnawianie zabytków, modernizowanie przestrzeni publicznej, modernizowanie układu komunikacyjnego i remontowanie dróg, modernizowanie infrastruktury bezpieczeństwa publicznego i zapobieganie przestępczości. Pozostałe wymienione w kafeterii odpowiedzi nie zostały jednoznacznie hierarchizowane.

Na pytanie dotyczące wskazania innych obszarów wymagających rewitalizacji w zdecydowanej większości nie odpowiedziano lub wskazano tereny zaproponowane jako obszar rewitalizacji.

Mała wartość przypisana projektom społecznym oznacza, że niezbędna jest intensyfikacja edukacji na temat rewitalizacji oraz budowanie akceptacji dla tego typu przedsięwzięć.

Wywiady pogłębione

Wywiady pogłębione zostały przeprowadzone na przełomie stycznia i lutego 2017 r. Ich wyniki przedstawiono w rozdziale poświęconym diagnozie obszaru rewitalizacji.

Konsultacje pisemne

Konsultacje pisemne, które dotyczyły etapu wyznaczenia obszaru rewitalizacji zostały przeprowadzone w dniach 18-29 stycznia 2017 r. Na potrzeby przeprowadzenia konsultacji w tej formie udostępniono mieszkańcom formularz konsultacyjny. Złożono jeden wniosek dotyczący włączenia do obszaru rewitalizacji tzw. Bazaru Ukraińskiego, czyli targowiska znajdującego się przy ul. Wilsona. Nadesłane zostało również pismo zawierające postulat utworzenia na terenie Starego Miasta parku kulturowego.

Po opracowaniu projektu dokumentu w dniach 27.02.2017 r. – 6.03.2017 r. mieszkańcy i inni interesariusze rewitalizacji mieli możliwość wnoszenia pisemnych uwag do całości dokumentu za pomocą udostępnionego formularza konsultacyjnego. Swoje uwagi zgłosiło 7 podmiotów: Przedsiębiorstwo Wodociągów i Kanalizacji sp. z o.o., Stowarzyszenie Miasto, Obywatele, Sztuka, Tlen, Przemyska Kongregacja Kupiecka, Twoja Podpora sp. z o.o., Pełnomocnik Prezydenta ds. Organizacji Pozarządowych, Fundacja Kresowe Centrum Nauki i Rozwoju „Perła Galicji” z Przemyskim Klastrem Turystycznym, NZOZ Laboratorium Analiz Medycznych. Znaczna część uwag miała charakter edytorski lub uzupełniający zapisy w części diagnostycznej i postulatywnej dokumentu, pozostałe uwagi odnosiły się do projektów umieszczonych na liście głównej jak i liście projektów uzupełniających. Łącznie wniesiono 12 uwag, z czego uwzględnionych zostało 5 z nich, 2 uwagi zostały uwzględnione częściowo, w przypadku pozostałych 5 uwag zdecydowano o braku przesłanek dla ich wprowadzenia i korekty treści programu, w każdym przypadku sporządzając stosowne uzasadnienie decyzji.

W związku z wprowadzonymi zmianami w Projekcie Lokalnego Programu Rewitalizacji Miasta Przemyśla na lata 2016-2023, projekt został skonsultowany z członkami zespołu ds. opracowania Lokalnego Programu Rewitalizacji Miasta Przemyśla na lata 2016-2023, a w dniach 19 – 25 września 2017 r. przeprowadzono pisemne konsultacje społeczne. W wyniku konsultacji nie wpłynęły żadne uwagi.

„W związku z wprowadzonymi zmianami w Lokalnym Programie Rewitalizacji Miasta Przemyśla na lata 2016-2023 w dniach 09 – 16 kwietnia 2018 r. przeprowadzono konsultacje społeczne. W wyniku konsultacji nie wpłynęły żadne uwagi”.

C. Etap wdrażania

Dla podniesienia efektywności rewitalizacji konieczne jest silne i trwałe partnerstwo między różnymi podmiotami zaangażowanymi w prowadzenie procesu rewitalizacji, a szczególnie we wdrażanie i ocenę efektów programu rewitalizacji. Kontrolę obywatelską nad prawidłową realizacją niniejszego programu rewitalizacji będą pełnić lokalni liderzy, przedstawiciele organizacji społecznych i pozarządowych, instytucji publicznych, przedsiębiorstw, jednostek naukowo-dydaktycznych, instytucji otoczenia biznesu, itp. Angażowani oni będą w konsultacje poszczególnych projektów rewitalizacyjnych oraz na etapie oceny realizacji całego programu. Formalnie funkcje te będzie pełnić Zespół ds. Koordynacji Lokalnego Programu Rewitalizacji Miasta Przemysła, który po uchwaleniu programu przejmie funkcje na etapie wdrażania.

Nad prawidłowym przebiegiem konsultacji będzie czuwać Wydział Rozwoju, Inwestycji i Funduszy Zewnętrznych Urzędu Miejskiego w Przemysłu. Do jego zadań w zakresie partycypacji społecznej będzie należało przygotowanie procesu konsultacji i aktywne angażowanie przedstawicieli interesariuszy do prac nad projektami rewitalizacyjnymi oraz nad oceną programu.

Sposób zapewnienia efektywnego działania na rzecz programu rewitalizacji różnych instytucji oraz wzajemne uzupełnianie się i spójność procedur

Bardzo ważnym organem włączonym do systemu wdrażania *Lokalnego programu rewitalizacji miasta Przemysła na lata 2016-2023* jest Zespół ds. Opracowania Lokalnego Programu Rewitalizacji Miasta Przemysła na lata 2016-2023. Jego rola nie ogranicza się wyłącznie do wsparcia w procesie opracowania programu. Zakłada się, że Zespół będzie w szerokim zakresie włączony we wdrażanie LPR. Szczególną rolę Zespół będzie pełnić w odniesieniu do koordynowania działań na rzecz programu różnych instytucji, także podmiotów niezwiązanych organizacyjnie z samorządem miejskim. Zakłada się, że Zespół w swoje prace będzie angażował wszystkich interesariuszy, zapraszając ich na spotkania. Zespół jednak nie posiada kompetencji kontrolnych i wprost zarządczych.

Zarządczą koordynacją działań podejmowanych przez instytucje i spółki Miasta Przemysła będzie zajmować się Wydział Rozwoju, Inwestycji i Funduszy Zewnętrznych Urzędu Miejskiego w Przemysłu. Może on zwracać się do wszystkich instytucji samorządowych z oczekiwaniem dostarczenia potrzebnych informacji w zakresie procesu rewitalizacji, w tym postępów w realizacji zaplanowanych projektów, przedstawienia ewentualnych nowych projektów, które mogą być włączone do programu w wyniku aktualizacji, wyjaśnienia ewentualnych problemów w realizacji projektów. Aby realizowane działania były wobec siebie komplementarne i kompleksowe, instytucje samorządowe muszą stale kontaktować się ze sobą. Będzie to im umożliwione poprzez dotąd wypracowane przez władze samorządowe sposoby koordynacji pracy komórek organizacyjnych Urzędu Miejskiego i innych jednostek miejskich, ale także specjalnie na forum Zespołu ds. Koordynacji Lokalnego Programu Rewitalizacji Miasta Przemysła na lata 2016-2023. Tam będą omawiane realizowane projekty i sposoby koordynacji działań.

Mniej formalne możliwości koordynacji działań rewitalizacyjnych odnoszą się do podmiotów w żaden sposób nie podlegających nadzorowi władz samorządowych, tj. przedsiębiorców, organizacji pozarządowych, wspólnot mieszkaniowych, itp. Podmioty te będą mogły być zapraszane do udziału

w obradach Zespołu ds. Koordynacji Lokalnego Programu Rewitalizacji Miasta Przemysła na lata 2016-2023. Spotkania będą okazją do wymiany informacji na temat realizowanych projektów. Rolą spotkań Zespołu w odniesieniu do podmiotów zewnętrznych będzie animowanie współpracy pomiędzy wszystkimi uczestnikami rewitalizacji.

Na potrzeby zapewnienia spójności procedur realizacji projektów rewitalizacyjnych Wydział Rozwoju, Inwestycji i Funduszy Zewnętrznych Urzędu Miejskiego w Przemyslu opracuje wzory formularzy (karty monitoringu), w których opisywane będą postępy w realizacji wszystkich zadań. Do cyklicznego wypełniania kart projektów rewitalizacyjnych zostaną zobowiązane instytucje samorządowe. Te same karty zostaną przekazane także podmiotom zewnętrznym. Karta będzie zawierać następujące informacje:

- Tytuł projektu,
- Realizator projektu,
- Podjęte prace/zadania,
- Analiza realizowanych prac/zadań w odniesieniu do oczekiwanych rezultatów (czy oczekiwane rezultaty są osiągnięte lub czy będą osiągnięte),
- Koszty projektu,
- Źródła finansowania projektu,
- Analiza wpływu projektu na grupę docelową (w jakim stopniu projekt wpływa na poprawę sytuacji grupy docelowej),
- Ryzyko niewykonalności projektu i sposoby eliminowania zagrożeń niewykonalności projektu,
- Współpraca z innymi podmiotami w projekcie i ewentualne zapotrzebowanie na rozpoczęcie współpracy w celu podniesienia efektywności działań rewitalizacyjnych,
- Niezbędne korekty w projekcie,
- Inne wnioski z realizacji projektu.

Karty będą przekazywane do Wydziału Rozwoju, Inwestycji i Funduszy Zewnętrznych Urzędu Miejskiego w Przemyslu, który przeprowadzi ich analizę, uwzględni w procedurze monitorowania programu i przygotowuje rekomendacje odnośnie m.in. możliwości koordynacji działań i zawiązania współpracy pomiędzy podmiotami. Wnioski z analizy będą dyskutowane w trakcie obrad Zespołu ds. Koordynacji Lokalnego Programu Rewitalizacji Miasta Przemysła na lata 2016-2023. W obradach tych zostanie zapewniona możliwość uczestnictwa wszystkich podmiotów, które zgłosiły swoje projekty do programu.

D. Etap monitorowania

Etap monitorowania w kontekście partycypacji społecznej został opisany w rozdziale „System realizacji programu rewitalizacji, monitoring i ewaluacja”. Zespół ds. Koordynacji Lokalnego Programu Rewitalizacji Miasta Przemysła, który docelowo zostanie powołany jako społeczny organ wsparcia i nadzoru nad realizacją działań rewitalizacyjnych, będzie współpracował z organami administracji samorządowej, które będą głównym wykonawcą przedsięwzięć rewitalizacyjnych. Odpowiednie zaangażowanie członków Zespołu w prace oznaczać będzie, że proces rewitalizacji pozostanie pod

stałym „dozorem” społecznym. Regularnie wykonawcy przedsięwzięć będą przedstawiać postępy prac oraz osiągnięte wyniki. Monitoring i ocena realizacji całego programu będą raportowane, a raporty podlegały ocenie.

IX. System realizacji programu rewitalizacji, monitoring i ewaluacja

A. Wdrażanie

Lokalny Program Rewitalizacji Miasta Przemyśla na lata 2016-2023 stanowi dokument operacyjny *Strategii sukcesu miasta Przemyśla na lata 2014-2020*. Zależność ta oznacza, iż system zarządzania *Lokalnym programem rewitalizacji miasta Przemyśla na lata 2016-2023* będzie ściśle zintegrowany z systemem zarządzania *Strategią sukcesu miasta Przemyśla na lata 2014-2020* oraz innymi programami operacyjnymi (np. *Strategią Rozwiązywania Problemów Społecznych*), co zapewni koordynację działań prorozwojowych prowadzonych przez Urząd Miejski w kolejnych latach, wzmacniając tym samym ich oddziaływanie.

Organem doradczym i opiniotwórczym włączonym w proces opracowania, a następnie wdrażania zapisów niniejszego programu rewitalizacji będzie powołany Zespół ds. Koordynacji Lokalnego Programu Rewitalizacji Miasta Przemyśla, w skład którego wejdą naczelnicy jednostek organizacyjnych Urzędu, kierownicy jednostek organizacyjnych miasta Przemyśla i spółek, a także przedstawiciele organizacji pozarządowych oraz przedsiębiorcy.

Koordynatorem realizacji programu rewitalizacji będzie Wydział Rozwoju, Inwestycji i Funduszy Zewnętrznych Urzędu Miejskiego w Przemyślu. Do jego obowiązków będzie należało nadzorowanie wdrażania projektów rewitalizacyjnych prowadzonych przez wydziały Urzędu Miejskiego i jednostki organizacyjne, koordynacja działań pomiędzy Urzędem Miejskim a podmiotami zewnętrznymi, monitoring postępów procesu rewitalizacji, wykonanie badań ewaluacyjnych, organizacja konsultacji społecznych dotyczących realizowanych projektów, a także bieżąca obsługa administracyjno-informacyjna procesu rewitalizacji.

Kluczowe działania niezbędne do wdrożenia zapisów *Lokalnego programu rewitalizacji miasta Przemyśla na lata 2016-2023* obejmują:

Działanie	Odpowiedzialność	Termin
Wprowadzenie przedsięwzięć rewitalizacyjnych, zawartych w programie rewitalizacji, niezwłocznie po uchwaleniu tego programu, do załącznika do wieloletniej prognozy finansowej gminy. Jeżeli dane dotyczące tych przedsięwzięć nie są wystarczające do wpisania ich do wieloletniej prognozy finansowej, Rada Miasta wprowadza przedsięwzięcia do tej prognozy niezwłocznie po ustaleniu niezbędnych danych.	Rada Miejska, Prezydent	Po uchwaleniu programu rewitalizacji
Przekazanie zadań dotyczących wdrażania programu Zespołowi ds. Koordynacji Lokalnego Programu Rewitalizacji Miasta Przemyśla. Zakłada się cykliczność spotkań Zespołu, w trakcie których omawiane będą poszczególne przedsięwzięcia rewitalizacji, ich stan wdrażania oraz rezultaty programu rewitalizacji.	Zespół ds. Koordynacji Lokalnego Programu Rewitalizacji Miasta Przemyśla, Prezydent	Lata 1 – n (okres realizacji programu)

Zespół pełnić będzie funkcję multiplikatora, tj. jest zobowiązany do komunikowania się w sprawach istotnych dla rewitalizacji z interesariuszami, których reprezentuje.		
Opracowywanie dokumentacji technicznej dla projektów wpisanych do programu rewitalizacji, kosztorysów, uzyskiwanie wszelkich pozwoleń. Opracowanie studiów wykonalności i wniosków aplikacyjnych oraz niezbędnych załączników. Zgodnie z harmonogramami opracowywania, składania, realizacji i rozliczenia poszczególnych projektów na współfinansowanie zadań.	Podmioty realizujące zadania ujęte w programie rewitalizacji.	Lata 1 – n (okres realizacji programu)
Ocena aktualności i stopnia realizacji programu rewitalizacji co najmniej raz na trzy lata, zgodnie z systemem monitorowania i oceny określonym w tym programie. W przypadku stwierdzenia, że program rewitalizacji wymaga zmiany Prezydent występuje do Rady Miejskiej z wnioskiem o jego zmianę. Zasady wprowadzenia zmian w programie zostały przedstawione poniżej.	Prezydent	Lata 1 – n (okres realizacji programu)
Uzupełnienie i rozszerzanie programu rewitalizacji o nowe zadania zgłaszane przez instytucje, organizacje i firmy działające na obszarze objętym programem rewitalizacji, w tym także o zadania gminy.	Prezydent, podmioty zamierzające realizować przedsięwzięcia rewitalizacyjne w oparciu o zaktualizowany program rewitalizacji	Lata 1 – n (okres realizacji programu)
Działania Public Relations, bieżąca i stała komunikacja z mieszkańcami miasta nt. założeń rewitalizacji, postępów w realizacji przedsięwzięć rewitalizacyjnych oraz efektów. Zbieranie i analizowanie zgłaszanych przez społeczność gminy uwag, opinii, wniosków. Działania komunikacyjne realizowane za pośrednictwem narzędzi komunikacyjnych miasta, lokalnych mediów, Zespołu ds. Koordynacji Lokalnego Programu Rewitalizacji Miasta Przemyśla oraz podmiotów realizujących przedsięwzięcia rewitalizacyjne.	Prezydent, Zespół ds. Koordynacji Lokalnego Programu Rewitalizacji Miasta Przemyśla, podmioty realizujące przedsięwzięcia rewitalizacyjne.	Lata 1 – n (okres realizacji programu)

Zmiana Lokalnego programu rewitalizacji miasta Przemyśla na lata 2016-2023

Zmiana Lokalnego programu rewitalizacji jest ważną procedurą realizacji procesu rewitalizacji. Zakłada się, że będzie on podlegać aktualizacji. Kluczowe powody konieczności przeprowadzenia aktualizacji to:

- Istotne zmiany w otoczeniu oraz zmiany decyzji organów niezależnych od realizatorów programu, które spowodują, że część projektów nie będzie możliwa do realizacji lub będzie musiała ulec istotnej zmianie,
- Realizacja planowanych projektów rewitalizacyjnych nie przyczynia się do poprawy sytuacji w odniesieniu do wskaźników programowych,

- Zostaną zidentyfikowane inne niż zaplanowane pierwotnie projekty, których realizacja może istotnie wpłynąć na podwyższenie efektywności działań rewitalizacyjnych,
- Planowane projekty nie są realizowane z istotnych przyczyn: brak finansowania, przeszkody prawne, techniczne i inne,
- Realizacja programu daje oczekiwane efekty i cały obszar rewitalizacji lub jego część nie wykazują sytuacji kryzysowej.

Procedury reagowania i ewentualnej zmiany programu rewitalizacji zostały opisane w tabeli poniżej z podziałem na przewidywane powody.

<p>Istotne zmiany w otoczeniu oraz zmiany decyzji organów niezależnych od realizatorów programu, które spowodują, że część projektów nie będzie możliwa do realizacji lub będzie musiała ulec istotnej zmianie</p>	<p>Zmiany w otoczeniu lub zmiany decyzji organów niezależnych od realizatorów programu mogą pojawić się nagle lub być zaobserwowane w trakcie monitorowania realizacji programu i przeprowadzenia każdorazowo ewaluacji.</p> <p>W przypadku wystąpienia nagłych zmian każdy z interesariuszy procesu rewitalizacji będzie mógł wystąpić do Prezydenta z wnioskiem o rozważanie aktualizacji programu rewitalizacji. Zmiany w projektach będą składane do Wydziału Rozwoju, Inwestycji i Funduszy Zewnętrznych. Po czym stosowane zmiany zostaną wprowadzone w programie i przedstawione członkom Zespołu ds. Koordynacji Lokalnego Programu Rewitalizacji Miasta.</p> <p>Nad opracowaniem zmian będzie czuwał Wydział Rozwoju, Inwestycji i Funduszy Zewnętrznych Urzędu Miejskiego w Przemyślu. Wyniki prac zostaną poddane konsultacjom, w które zostaną włączeni wszyscy interesariusze rewitalizacji. Formy konsultacji zostaną ustalone z uwzględnieniem skali proponowanych zmian. Po przeprowadzonych konsultacjach program po zmianach będzie mógł być przedłożony Radzie Miejskiej do uchwalenia.</p> <p>Zmiany w otoczeniu, które wpływają na wykonalność projektów rewitalizacyjnych lub konieczność zaplanowania innych projektów mogą być zaobserwowane w ramach monitorowania realizacji programu i szczególnie w wyniku przeprowadzenia ewaluacji, która jest pogłębionym badaniem skuteczności procesu rewitalizacji. W takim przypadku Zespół ds. Koordynacji Lokalnego Programu Rewitalizacji Miasta Przemyśla opiniujący raport ewaluacyjny sporządzi rekomendacje odnośnie aktualizacji programu, które uwzględni Prezydent, podejmując decyzję o wszczęciu procedury aktualizacji.</p>
<p>Realizacja planowanych projektów rewitalizacyjnych nie przyczynia się do poprawy sytuacji w odniesieniu do wskaźników programowych</p>	<p>Zaobserwowanie, czy realizacja planowanych projektów rewitalizacyjnych przyczynia się do poprawy sytuacji na obszarze rewitalizacji, jest możliwe przede wszystkim na etapie wykonywania ewaluacji programu. Wnioski z raportu ewaluacyjnego powinny dawać rekomendacje odnośnie aktualizacji programu szczególnie w przypadku, gdy zostanie wykazane, że realizacja programu nie przynosi oczekiwanej poprawy sytuacji na obszarze rewitalizacji. W takim przypadku procedura aktualizacji programu będzie przebiegać zgodnie z opisanym schematem w punkcie wyżej, tj. Zespół ds. Koordynacji Lokalnego Programu Rewitalizacji Miasta Przemyśla opiniujący raport ewaluacyjny sporządzi rekomendacje</p>

	<p>odnośnie aktualizacji programu, które uwzględni Prezydent, podejmując decyzję o wszczęciu procedury aktualizacji.</p> <p>Raport ewaluacyjny oraz wyniki dyskusji w ramach prac Zespołu ds. Koordynacji Lokalnego Programu Rewitalizacji Miasta Przemysła powinny identyfikować przyczyny niepowodzenia procesu rewitalizacji. Na tej podstawie zostaną podjęte przez Zespół oraz Wydział Rozwoju, Inwestycji i Funduszy Zewnętrznych Urzędu Miejskiego w Przemyslu decyzje odnośnie charakteru i zakresu zmian w programie.</p> <p>Wydział Rozwoju, Inwestycji i Funduszy Zewnętrznych przystąpi do opracowania aktualizacji programu, który zostanie poddany procesowi konsultacji, w który zostaną zaangażowani interesariusze rewitalizacji. Następnie program będzie procedowany przez Radę Miejską w zakresie uchwalenia aktualizacji.</p>
<p>Zostaną zidentyfikowane inne niż zaplanowane pierwotnie projekty, których realizacja może istotnie wpłynąć na podwyższenie efektywności działań rewitalizacyjnych</p>	<p>Zidentyfikowanie innych niż pierwotnie zaplanowanych projektów jest sytuacją bardzo prawdopodobną. Należy zakładać, że podczas opracowania pierwszej wersji programu w roku 2016 i 2017 nie udało się skutecznie zachęcić do włączenia się w rewitalizację wszystkich interesariuszy. Zakłada się także, że sytuacja (finansowa, instytucjonalna lub prawna) uczestników procesu rewitalizacji w trakcie opracowania pierwszej wersji nie pozwalała zgłosić do programu projektu rewitalizacyjnego, który może mieć istotne znaczenie dla zwiększenia skuteczności działań rewitalizacyjnych.</p> <p>Każdy z interesariuszy rewitalizacji może w dowolnym momencie zgłosić nowy projekt. Ocena, czy projekt ten ma znaczenia dla podniesienia skuteczności działań rewitalizacyjnych, zostanie dokonana przez Zespół ds. Koordynacji Lokalnego Programu Rewitalizacji Miasta Przemysła we współpracy z Wydziałem Rozwoju, Inwestycji i Funduszy Zewnętrznych oraz Prezydentem.</p> <p>Po uznaniu, że projekt powinien zostać włączony do programu, Wydział Rozwoju, Inwestycji i Funduszy Zewnętrznych przystąpi do aktualizacji programu. Forma i zakres konsultacji tego typu aktualizacji będą uzależnione od zakresu zmian w programie. Zakłada się, że w takim przypadku konsultacje mogą ograniczyć się do formy pisemnej, jeśli zmiany będą niewielkie (np. do programu zostanie włączony jeden projekt). Konsultacje będą przeprowadzone w większym zakresie poprzez m.in. zorganizowanie spotkań z interesariuszami, jeśli liczba projektów będzie większa lub któryś z projektów będzie miał wartość powyżej 10 milionów zł lub/i będzie bezpośrednio oddziaływał na więcej niż 10% obszaru rewitalizacji (powierzchniowo lub/i z uwzględnieniem liczby mieszkańców).</p>
<p>Planowane projekty nie są realizowane z istotnych przyczyn: brak finansowania, przeszkody prawne, techniczne i inne</p>	<p>W dowolnym momencie podmiot wskazany jako realizator projektu może zgłosić, że nie zamierza realizować zaplanowanego w programie projektu. Brak aktywności realizatorów programu może zostać uwidoczniiony również w ramach monitorowania postępów we wdrażaniu programu.</p> <p>W pierwszym z opisanych przypadków aktualizacja programu powinna nastąpić stosunkowo szybko. Wydział Rozwoju, Inwestycji i Funduszy Zewnętrznych dokona zmiany w programie poprzez usunięcie projektu</p>

	<p>i przedstawi zmianę na posiedzeniu Zespołu ds. Koordynacji Lokalnego Programu Rewitalizacji Miasta Przemysła. Zadaniem Zespołu będzie ocena, czy usunięty projekt może zostać zastąpiony innym. Jeśli tak, zostanie ogłoszony nabór projektów do programu ze wskazaniem oczekiwanego zakresu projektu (cel projektu i grupa odbiorców będą istotnymi warunkami zastąpienia jednego projektu przez drugi). Jeśli nabór nie przyniesie oczekiwanych rezultatów, aktualizacja programu przedstawiona do konsultacji i uchwalenia będzie obejmować jedynie usunięcie projektu i zmodyfikowanie innych związanych z projektem założeń. Należy jednak dążyć do zidentyfikowania innego projektu w miejsce usuniętego. Jeśli to się powiedzie, aktualizacja będzie polegała na zastąpieniu usuniętego projektu nowym. Wówczas program zostanie poddany konsultacjom i uchwalony.</p> <p>W drugim z opisanych przypadków wnioski z monitoringu zostaną przedstawione na posiedzeniu Zespołu ds. Koordynacji Lokalnego Programu Rewitalizacji Miasta Przemysła. Prezydent jednocześnie zwróci się do podmiotów, które, jak wykaże raport, nie podjęły się realizacji projektu, o wskazanie przyczyn braku aktywności. Należy zakładać, że podmiot, który nie realizuje projektu, wskaże konieczność usunięcia projektu. Wówczas procedury są identyczne jak w pierwszym z opisanych przypadków. Jeśli działania, po interwencji Prezydenta będą podjęte, program nie będzie wymagał aktualizacji.</p>
<p>Realizacja programu daje oczekiwane efekty i cały obszar rewitalizacji lub jego część nie wykazują sytuacji kryzysowej</p>	<p>Sytuacja, gdy program daje oczekiwane efekty i cały obszar lub jego część nie wykazują sytuacji kryzysowej, jest oczekiwana. Należy zakładać, że nie nastąpi szybciej niż po 5 latach wdrażania programu, a potencjalnie może być wykazana w raporcie ewaluacyjnym po 6 latach realizacji programu. W takim przypadku program zostanie poddany gruntownej aktualizacji, tzn. ponownie zostanie wykonana diagnoza delimitacyjna i opracowana część postulatywna programu, a procedura aktualizacji programu powinna być podobna do tej, jaką przeprowadzono w trakcie opracowania pierwszej wersji LPR.</p>

B. Monitoring i ewaluacja

Zapewnieniu efektywności i transparentności prowadzonych działań rewitalizacyjnych służyć będzie proces monitoringu i ewaluacji.

Monitoring powinien opierać się na bieżącej, wieloaspektowej analizie stopnia zmian zachodzących na obszarze rewitalizacji, w tym sytuacji społeczno-gospodarczej (również w odniesieniu do innych obszarów miasta) oraz zbieżności efektów działań rewitalizacyjnych z założoną wizją i celami rewitalizacji.

Podstawowymi elementami składowymi przyjętego systemu monitoringu będą:

- analiza zagregowanych wskaźników rezultatu oraz wskaźników produktu osiągniętych na skutek realizacji projektów rewitalizacyjnych;

- analiza jakościowa zmian w strukturze gospodarczej, przestrzennej i społecznej miasta oraz ocena działań podejmowanych przez podmioty zewnętrzne wpisujących się w założenia Lokalnego programu rewitalizacji miasta Przemysła na lata 2016-2023;

Jednostką organizacyjną odpowiedzialną za proces agregacji danych i sporządzania raportów z monitoringu jest koordynator procesu zarządzania programem rewitalizacji, czyli Wydział Rozwoju, Inwestycji i Funduszy Zewnętrznych Urzędu Miejskiego w Przemysłu.

Pozostałe komórki Urzędu Miejskiego w Przemysłu oraz jednostki organizacyjne przekazują Wydziałowi informacje zwrotne o rezultatach prowadzonych i nadzorowanych przez nie działań rewitalizacyjnych na podstawie opracowanych kart projektów rewitalizacyjnych. Na podstawie zagregowanych danych z poszczególnych wydziałów i uzupełnieniu ich o dane statystyczne, minimum co trzy lata sporządzany będzie Raport z monitoringu *Lokalnego programu rewitalizacji miasta Przemysła na lata 2016-2023*. Raport będzie zawierał opis działań zrealizowanych w ramach poszczególnych celów rewitalizacji, a także analizę zmian zagregowanych wskaźników rezultatu i produktu. Organem recenzującym jego treść będzie Zespół ds. Koordynacji Lokalnego Programu Rewitalizacji Miasta Przemysła. Po akceptacji przez zespół przewiduje się, iż raport będzie publikowany na stronie internetowej Urzędu Miejskiego w Przemysłu (www.przemysl.pl), umożliwiając w ten sposób opinii publicznej zapoznanie się z jego treścią.

Po zakończeniu obowiązywania niniejszego Lokalnego programu rewitalizacji wykonana zostanie ewaluacja w trakcie oraz typu *ex-post* (po), która pozwoli na ocenę stopnia realizacji zakładanych celów rewitalizacji, stopień, zakres oraz trwałość zmian jakie zaszły na obszarze objętym rewitalizacją na skutek wdrażania programu, a także sprawność i skuteczność zarządzania tym procesem. Przewiduje się, iż raport ewaluacyjny zostanie opracowany po zakończeniu okresu programowania niniejszego programu i zakończeniu wdrażania większości ujętych w nim projektów, tak aby możliwe było dokonanie obiektywnej oceny ich efektów.

Za wykonanie lub zlecenie wykonania badań ewaluacyjnych i opracowania raportu ewaluacyjnego pomiotowi zewnętrznemu odpowiadać będzie Wydział Rozwoju, Inwestycji i Funduszy Zewnętrznych Urzędu Miejskiego w Przemysłu. Ewaluacja jest badaniem społeczno-ekonomicznym, realizowanym w celu oceny jakości i efektów prowadzonych działań, w oparciu o odpowiednie kryteria i wykorzystanie źródeł wtórnych i źródeł pierwotnych. Raport ewaluacyjny opracowany zostanie według metodologii określonej przez podmiot (lub Wydział) wykonujący ewaluację.

Przewiduje się, iż mierząc stopień zmian zachodzących na terenie objętym działaniami rewitalizacyjnymi, przy opracowywaniu raportu ewaluacyjnego *Lokalnego Programu Rewitalizacji Miasta Przemysła na lata 2016-2023* wykorzystany zostanie zestaw wskaźników rezultatu przypisanych do projektów, a także wskaźników programowych (mających charakter wskaźników oddziaływania). Użycie wskaźników programowych (w części pokrywających się ze wskaźnikami użytymi na potrzeby delimitacji) w odniesieniu do ich pierwotnych wartości pozwoli ocenić wpływ działań rewitalizacyjnych na stan społeczno-gospodarczy obszaru wskazanego do rewitalizacji, a także ocenić dynamikę tych zmian w relacji do innych obszarów miasta.

Do wskaźników programowych zaliczyć należy zatem:

Nazwa wskaźnika	Wartość bazowa	Oczekiwana zmiana
Saldo migracji na pobyt stały w przeliczeniu na 100 osób wg faktycznego miejsca zamieszkania	-0,44	Wzrost
Ludność w wieku poprodukcyjnym w stosunku do ludności w wieku produkcyjnym wg faktycznego miejsca zamieszkania	26,3	Spadek
Przyrost naturalny w przeliczeniu na 100 osób wg faktycznego miejsca zamieszkania	-0,21	Wzrost
Udział bezrobotnych zarejestrowanych w liczbie ludności w wieku produkcyjnym wg miejsca zamieszkania	13,1	Spadek
Liczba długotrwale bezrobotnych w % bezrobotnych ogółem	74,8	Spadek
Udział uczniów szkół podstawowych u których zdiagnozowano wadę postawy	17%	Spadek
Udział uczniów szkół podstawowych u których zdiagnozowano otyłość	7%	Spadek
Liczba stwierdzonych przestępstw ogółem w przeliczeniu na 100 osób wg faktycznego miejsca zamieszkania	2,3	Spadek
Liczba osób korzystających ze świadczeń pomocy społecznej w przeliczeniu na 100 osób wg miejsca zamieszkania	10,7	Spadek
Korzystający ze świadczeń pomocy społecznej z tytułu niepełnosprawności w przeliczeniu na 100 osób wg miejsca zamieszkania	1,8	Spadek
Liczba zarejestrowanych podmiotów gospodarczych w rejestrze REGON w przeliczeniu na 100 osób, wg faktycznego miejsca zamieszkania	12,2	Wzrost/ Utrzymanie
Liczba nowo zarejestrowanych podmiotów gospodarczych w rejestrze REGON w przeliczeniu na 100 osób wg faktycznego miejsca zamieszkania	0,88	Wzrost
Udział budynków posiadających przyłącze do sieci ciepłowniczej w ogóle budynków mieszkalnych lub mieszkalno-usługowych	11%	Wzrost

Przeprowadzona ewaluacja stanowić będzie cenny materiał analityczny umożliwiający wskazanie działań naprawczych w procesie rewitalizacji (o ile taka potrzeba zostanie zdiagnozowana) oraz zaprogramowanie kolejnych działań rewitalizacyjnych, które powinny zostać ujęte w zaktualizowanym LPR miasta Przemyśla lub innym, równoważnym dokumencie, którego przedmiotem będzie polityka rewitalizacyjna miasta.

Po zaakceptowaniu raportu ewaluacyjnego przez Zespół ds. Koordynacji Lokalnego Programu Rewitalizacji Miasta Przemyśla zostanie on, podobnie jak sprawozdania z monitoringu, udostępniony do wglądu na stronie internetowej Urzędu Miejskiego.

Załącznik nr 1– Tabele z danymi wejściowymi, użytymi na potrzeby analizy wskaźnikowej, przeprowadzonymi w ramach delimitacji obszarów zdegradowanych i obszaru rewitalizacji

Osiedle	Liczba mieszkańców	Liczba wymeldowań	Liczba zameldowań	Liczba osób w wieku produkcyjnym	Liczba osób w wieku poprodukcyjnym	Liczba urodzeń	Liczba zgonów	Liczba osób bezrobotnych	Liczba długotrwale bezrobotnych	Średni wynik sprawdzianu szóstoklasistów z Części I	Liczba stwierdzonych przestępstw
	2014	2014	2014	2014	2014	2014	2014	2014	2014	2014/2015	2014
Adama Mickiewicza	2684	31	14	1720	474	26	29	239	190	65,4	115
Juliusza Słowackiego	731	2	1	442	128	11	9	53	42	69,3	11
Kazanów	6131	83	41	3608	1513	44	50	371	263	70,2	67
Kmiecie	5737	70	34	3261	1606	43	58	341	233	68,4	92
Krakowskie	1132	10	8	819	150	9	11	50	27	69,9	41
Kruhel Wielki	1405	15	5	897	212	7	15	91	57	63,6	31
Lipowica	2774	32	35	1772	573	22	30	143	104	68,6	18
Lwowskie	2610	30	27	1595	514	28	59	151	101	67,4	100
Marii Konopnickiej	1443	11	16	926	256	15	20	109	83	67,5	36
Mikołaja Kopernika	3097	25	28	2061	459	29	24	257	195	67,5	143
Przemysława	3638	51	29	2358	629	31	31	282	205	67,0	68
Rycerskie	2982	30	24	2055	417	28	11	167	114	66,5	12
Salezjańskie	4701	31	28	2582	1497	28	65	297	215	69,7	60
Stare Miasto	4369	30	20	2874	703	40	53	412	304	65,0	111
Stefana Rogozińskiego	2681	30	19	1621	642	19	31	156	94	72,9	39
Waleriana Łukasińskiego	5560	59	34	3633	969	46	68	460	341	63,7	83
Warneńczyka	3116	37	18	1858	739	18	27	191	129	66,1	51
Winna góra	2589	24	25	1708	408	21	19	160	117	72,8	40
Za Wiarem	2179	29	17	1434	374	15	16	140	85	67,5	58
Zielonka	236	4	3	150	46	0	1	15	11	63,6	4
Zygmunta Krasińskiego	4192	47	31	2450	1220	23	58	236	169	73,2	47

Osiedle	Liczba osób korzystających ze świadczeń pomocy społecznej	Liczba osób w rodzinach, dla których powodem przyznania pomocy była „niepełnosprawność”	Liczba obiektów zabytkowych	Liczba stowarzyszeń, fundacji i klubów sportowych	Liczba budynków mieszkalnych ogółem I	Liczba budynków mieszkalnych ogółem II (dla których zdiagnozowano wiek budynku) ³⁵	Liczba budynków mieszkalnych wybudowanych przed 1989 rokiem	Liczba podmiotów gospodarki narodowej ogółem	Liczba nowo zarejestrowanych podmiotów gospodarki narodowej
	2014	2014	2017	2017	2011	2011	2011	2014	2014
Adama Mickiewicza	252	40	38	14	131	131	122	438	26
Juliusza Słowackiego	127	21	2	3	161	147	109	62	3
Kazanów	278	58	5	21	608	433	329	428	25
Kmiecie	258	46	33	31	235	36	28	466	39
Krakowskie	34	2	0	2	120	38	18	129	11
Kruhel Wielki	80	13	4	2	259	190	125	77	7
Lipowica	93	28	4	6	383	378	153	158	13
Lwowskie	139	30	14	16	518	420	320	428	36
Marii Konopnickiej	106	19	9	9	339	44	31	123	11
Mikołaja Kopernika	215	40	5	20	158	145	134	848	42
Przemysława	394	66	39	17	481	440	344	364	35
Rycerskie	62	14	0	2	104	53	11	148	8
Salezjańskie	170	30	16	14	291	57	41	410	42
Stare Miasto	539	103	175	60	325	320	312	763	49
Stefana Rogozińskiego	131	28	9	8	97	49	44	154	17
Waleriana Łukasińskiego	499	76	108	27	212	206	196	451	36
Warneńczyka	131	31	8	5	412	207	84	250	25
Winna góra	127	21	17	9	356	247	172	238	20
Za Wiarem	87	10	2	7	190	164	122	175	12
Zielonka	16	3	2	0	99	86	54	13	3
Zygmunta Krasińskiego	184	34	21	12	151	104	95	329	28

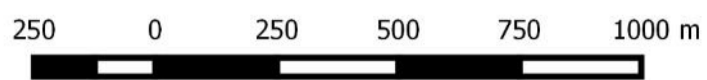
³⁵ Udział budynków, dla których zdiagnozowano wiek budowy wynosi blisko 70% ogółu budynków mieszkalnych, należy zatem uznać, iż wykonana na tej próbie analiza wieku zabudowy jest wiarygodna.

Załącznik nr 2 – Mapa obszaru rewitalizacji Miasta Przemysła

Legenda

 Obszar rewitalizacji Miasta Przemysła

Załącznik nr 3 – Wykaz ulic wchodzących w skład obszaru rewitalizacji

1) Osiedle Nr 11 „Stare Miasto”

Ulice: Aleje XXV Polskiej Drużyny Strzeleckiej, Adama Asnyka, Biskupia, Fryderyka Chopina, Generała Jarosława Dąbrowskiego, Księdza Jakuba Federkiewicza strona lewa, Franciszkańska, Aleksandra Fredry, Grodzka, Jagiellońska strona lewa, Władysława Jagiełły strona prawa, strona lewa do nr 5, Kapitulna, Karmelicka, Katedralna, Tadeusza Kościuszki, Kazimierza Wielkiego, Piotra Kmity, Świętej Królowej Jadwigi, Jana Matejki, Mostowa, Michała i Kazimierza Osińskich, Parkowa, Biskupa Józefa Sebastiana Pelczara strona lewa do nr 3, Wybrzeże Marszałka Józefa Piłsudskiego, Księdza Jerzego Popiełuszki, Plac Na Bramie, Plac Czackiego, Plac Dominikański, Plac Pułkownika Berka Joselewicza, Plac Katedralny, Plac Niepodległości, Plac Rotmistrza Witolda Pileckiego, Plac Rybi, Przecznicza Wałowa, Ratuszowa, Mikołaja Reja, Różana, Rynek, Sąsiedzka, Serbańska, Henryka Sienkiewicza, Juliusza Słowackiego strona prawa do nr 10, Ojca Krystyna Szykowskiego strona prawa, Biskupa Jana Śnigurskiego, Tatarska strona prawa do nr 24, strona lewa do nr 7, Wałowa, Walerego Waygarta, Władycze, Wodna, Zamkowa, Zaulek Wojaka Szwejka.

Określając granice jednostek statystycznych na potrzeby delimitacji wprowadzono niewielką korektę w stosunku do granic osiedli określonych w Uchwale Nr 55/100 Rady Miejskiej w Przemyślu z dnia 31 marca 2011 r. w sprawie podziału miasta Przemyśla na osiedla – obszar „Starego Miasta” został poszerzony o teren niezamieszkały powiązany z nim funkcjonalnie, o charakterze ogólnomiejskim i centrotwórczym, czyli o obiekty sportowo-rekreacyjne zlokalizowane pomiędzy ul. Sanocką, a rzeką San, które pierwotnie były przypisane do Osiedla „Kruhel Wielki”, zgodnie z załączoną mapą.

2) Osiedle Nr 12 „Waleriana Łukasińskiego”

ulice: Bakończycka, Biblioteczna, Franciszka Bujaka, Aleksandra Dworskiego, Ignacego Frankowskiego, Bartosza Głowackiego, Artura Grottgera, Jana Kilińskiego, Stanisława Leszczyńskiego, Waleriana Łukasińskiego, Stanisława Moniuszki, Nestora strona prawa od nr 4 do końca, strona lewa od nr 3 do końca, Stanisława Niewiadomskiego, Bolesława Prusa, Aleksandra Puszkina, Tadeusza Rejtana strona prawa cała, strona lewa od nr 5 do końca, Zygmunta Sierakowskiego, Franciszka Smolki, Leonarda Tarnawskiego, Tymona Terleckiego, Bernarda Wapowskiego, Ludwika Zamenhafa, Żołnierzy I Armii Wojska Polskiego.

3) Osiedle Nr 13 „Przemysława”

ulice: Akacyjowa, Księdza Jana Balickiego, Basztowa, Ireny Benzówny, Bławatkowa, Chocimska, Dionizego Czachowskiego, Czerwieńska, Ojca Makarego Demeskiego, Domowa, Księdza Jakuba Federkiewicza strona prawa cała, Grochowska strona prawa do nr 48a, strona lewa od początku ulicy do nr 63, Majora Hubala, Władysława Jagiełły strona lewa od nr 7 do końca, Kamienna, Komisji Edukacji Narodowej, Krakusa, Biskupa Karola Józefa Fischera, Kupały, Mieszka I, Biskupa Józefa Sebastiana Pelczara strona prawa cała, strona lewa od nr 5 do końca, Piasta Kołodzieja, Przemysława, Plac Świętego Brunona Bonifacego, Rakoczego, Witolda Regera, Rodzinna, Generała Stefana Grot-

Roweckiego, Skalna, Juliusza Słowackiego strona prawa od nr 12 do nr 104, strona lewa do nr 103, Generała Juliana Stachiewicza, Majora Henryka Sucharskiego, Ojca Krystyna Szykowskiego strona lewa cała, Tatarska strona prawa od nr 26 do końca, strona lewa od nr 9 do końca, Wandy, Bohdana Zaleskiego, Źwirowa.

4) Osiedle Nr 14 „Juliusza Słowackiego”

ulice: Cegielniana, Dojazdowa, Fabryczna, Herburtów, Kasztanowa, Krótka, Kwiatowa, Obozowa, Okopowa, Piastowska, Pikulicka, Południowa, Pusta, Rolnicza, Juliusza Słowackiego strona prawa od nr 106 do końca, strona lewa od nr 105 do końca, Sobótki, Ułańska, Żłota.

5) Osiedle Nr 16 „Adama Mickiewicza”

Ulice: Jagiellońska strona prawa cała, Kamienny Most, Sebastiana Klonowicza, Stanisława Konarskiego, Leopolda Hausera, Józefa Korzeniowskiego, Mariacka strona prawa nr 2 i nr 2a, strona lewa do nr 5, Adama Mickiewicza strona lewa do nr 61, strona prawa do nr 46, Mnisza, Nestora nr 1 i nr 2, Plac Legionów, Tadeusza Rejtana strona lewa do nr 3, Henryka Siemiradzkiego, Generała Józefa Sowińskiego, Stanisława Staszica, Juliana Tuwima. Ponadto do obszaru osiedla zostało włączone Targowisko „Zielony Rynek” znajdujące się pomiędzy ul. Sportową a ul. Kamienny Most.